



25-26-27 Ekim 2019

Başkent Üniversitesi
Bağlıca Kampüsü

SOSYAL HİZMET SEMPOZYUMU 2019

*Evrensel Değerler Işığında
Sosyal Hizmet Uygulamalarında
Çağı Yakalamak*

BİLDİRİ ÖZETLERİ



SOSYAL HİZMET SEMPOZYUMU

2019

“EVRENSEL DEĞERLER IŞIĞINDA
SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINDA
ÇAĞI YAKALAMAK”

BİLDİRİ ÖZETLERİ

25-26-27 EKİM 2019
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ BAĞLICA KAMPÜSÜ
ANKARA

Sosyal Hizmet Sempozyumu 2019:

“Evrensel Değerler Işığında Sosyal Hizmet Uygulamalarında Çağı Yakalamak”

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

Editör:

Öğr. Gör. Merve Deniz Pak- Başkent Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü

Sempozyum Başkanları

Prof. Dr. Arzu İçağasıoğlu Çoban
Başkent Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sosyal Hizmet Bölüm Başkanı

SHU Fikri AKBİN
Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği
(SHUDER)
Genel Başkanı

Sempozyum Sekretaryası

Doç. Dr. Seda Attepe Özden
Başkent Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sosyal Hizmet Bölümü

Öğr. Gör. Merve Deniz Pak
Başkent Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sosyal Hizmet Bölümü

Sempozyum Düzenleme Kurulu (Soyadı sırasına göre)

Aktan, Mehmet Can -Öğr. Gör.
Arslan, İsmail- Sosyal Hizmet Uzmanı
Balcı, Ergin- Sosyal Hizmet Uzmanı
Bekiroğlu, Seval- Öğr. Gör. Dr
Bozkurt, Rahmiye- Sosyal Hizmet Uzmanı
İlik, Bülent- Öğr. Gör. Dr.
Kaçmaz, Süleyman- Sosyal Hizmet Uzmanı
Karahana, Çiğdem- Sosyal Hizmet Uzmanı
Koçak, Selin- Arş. Gör.
Kunar, Tülin- Sosyal Hizmet Uzmanı
Mutlu, Zeynep- Sosyal Hizmet Uzmanı
Ölçer, Ahmet Cemil- Sosyal Hizmet Uzmanı
Özbay, Abdullah- Sosyal Hizmet Uzmanı
Özcan, Emre- Öğr. Gör.
Özkaya, Mehmet Can- Sosyal Hizmet Uzmanı
Polat, Esin- Sosyal Hizmet Uzmanı
Yılmaz, Beyza- Arş. Gör.
Yurtkulu, Fayik- Sosyal Hizmet Uzmanı
Yüksel Tokmak, Fatma- Sosyal Hizmet Uzmanı

Bilimsel Danışma Kurulu (Soyadı sırasına göre)

Alptekin, Kamil- Prof. Dr.

Bulut, Işıl- Prof. Dr.

Buz, Sema- Prof. Dr.

Cankurtaran, Özlem- Prof. Dr.

Cılga, İbrahim- Prof.Dr.

Çamur Duyan, Gülsüm- Prof. Dr.

Danış, Mehmet Zafer- Prof. Dr.

Demirbilek, Melahat - Doç. Dr.

Demiröz, Filiz- Dr. Öğr. Üyesi

Duman, Nurdan- Prof. Dr.

Duyan, Veli- Prof. Dr.

Erbay, Ercüment- Doç. Dr.

Erkan, Gönül- Prof. Dr.

Gökcearslan, Elif- Prof. Dr.

Işıkhan, Vedat- Prof. Dr.

İl, Sunay- Prof. Dr.

Kahramanoğlu, Ertan- Doç. Dr.

Karataş, Kasım- Prof. Dr.

Küçükkaraca, Nilgün- Doç. Dr.

Mavili, Aliye- Prof. Dr.

Özbesler, Cengiz- Prof. Dr.

Özdemir, Uğur- Dr.

Özkan, Yasemin- Prof. Dr.

Polat, Gonca- Doç. Dr.

Şahin, Fatih- Prof. Dr.

Tekin, Uğur- Prof. Dr.

Tufan, Ayşe Beril- Prof. Dr.

Tuncay, Tarık- Prof. Dr.

Uluğtekin, Sevda- Prof. Dr.

Ünlü, Erden- Prof. Dr.

Yiğit, Talip- Dr. Öğr. Üyesi

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	13
Sözlü Bildiriler.....	15
SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN YAŞAM HAKKI BAĞLAMINDA ÖLÜM CEZASI KÜRTAJ VE ÖTANAZİ OLGULARINA BİR BAKIŞ.....	16
GENÇLERE GÖRE DESTEK VE DANIŞMANLIK İHTİYACI DUYDUKLARI PSİKOSOSYAL SORUNLAR	17
HIV POZİTİF BİREYLERE YÖNELİK SOSYAL HİZMET UYGULAMASI	18
21.YÜZYILIN İLK ÇEYREĞİNE DOĞRU SOSYAL HİZMET ÖRGÜTLERİNDE ‘NASIL BİR LİDERLİK’?	19
SOSYAL HİZMETLER ALANINDA ARA ELEMAN SORUNSALI.....	20
KÜRESELLEŞEN SOSYAL SORUNLAR KARŞISINDA SOSYAL HİZMETİN SOSYOLOJİK İŞLEVİNİ İNSAN HAKLARI SÖYLEMİYLE DÜŞÜNMEK.....	21
HASTALIK HASTALIĞININ BAŞKA BİR BOYUTU:	22
MUNCHAUSEN BY PROXY SENDROMUNDA SOSYAL HİZMET UZMANININ ROLLERİ.....	22
PALYATİF BAKIM HASTA YAKINLARI İLE NİTEL BİR ÇALIŞMA	23
ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK MÜ? ÇOKKÜLTÜRCÜLÜK MÜ? TÜRKİYE’DE YAŞAYAN AZINLIKLARIN HAKLARI BAĞLAMINDA SOSYAL HİZMETİN KAPSAYICILIĞINI YENİDEN DÜŞÜNMEK.....	24
KURUM BAKIMINDA KALAN ÇOCUKLARIN SORUNLARINI AŞMADA TARIMSAL UYGULAMANIN ROLÜ: GÖLBAŞI ÇOCUK EVLERİ SİTESİ ‘EMEK VE SEVGİ BOSTANI’ UYGULAMASI	25
TIBBİ SOSYAL HİZMET UYGULAMASI; BİR VAKA SUNUMU.....	26
TIBBİ SOSYAL HİZMET BİRİMLERİNDE MÜRACAATÇILARA YÖNELİK YAŞANAN SORUNLAR, ÇÖZÜMSÜZLÜKLER VE ÖNERİLER: ANTALYA ÖRNEĞİ.....	27
TIBBİ SOSYAL HİZMET VE İÇERİCİ SAĞLIK: BİR AVRUPA BİRLİĞİ PROJESİ ÖRNEĞİ.....	28
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN ZORBALIĞINA KARŞILIK MAKRO DÜZEY SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ ÖRNEĞİ.....	29
YEREL YÖNETİMLERİN YAŞLILARA YÖNELİK HİZMETLERİ: SOSYAL HİZMET BAKIŞ AÇISIYLA BİR DURUM DEĞERLENDİRMESİ.....	30
SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİNDE MOTİVASYONEL GÖRÜŞME TEKNİĞİNİN UYGULANMASI.....	31
GÖNÜLLÜ SOSYAL HİZMET KURULUŞLARINDA SÜRDÜREBİLİRLİĞİ SAĞLAMAK: KURUMSAL İTİBAR PERSPEKTİFİNDEN YENİ BİR BAKIŞ.....	32
ANNELİK ŞİDDETİNİN MEŞRULAŞTIRILMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: BEYLİKDÜZÜ ÖRNEĞİ.....	33
GÖÇMENLERİN ENTEGRASYONUNDA SOSYAL HİZMET NE AŞAMADA DURUYOR?.....	34

BİYOTEKNOLOJİK GELİŞMELER VE GENETİK ÇALIŞMALARIN KAVŞAĞINDA SOSYAL HİZMETİN DEĞERLERİNİ TARTIŞMAK.....	35
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI'NDA ÇALIŞAN MESLEK ELEMANLARININ İNSAN HAKLARI VE SOSYAL ADALET SAVUNUCULUĞU DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	36
ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUĞA SAHİP TÜRKİYELİ VE SURİYELİ SİĞİNMACI ANNELERİN AİLE İŞLEVSELLİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	37
MÜRACAATÇILARIN KENDİ ÖYKÜLERİNİ YENİDEN YAZMA OLANAĞI OLARAK NARRATİVE YAKLAŞIM: HAYAT AĞACI UYGULAMASI	38
SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN ERASMUS ÖĞRENCİ DEĞİŞİM PROGRAMI DENEYİMLERİ: EĞİTİMDE EVRENSELLİK	39
ÇAĞDAŞ REFAH REJİMLERİ IŞIĞINDA TÜRKİYE'DE ENGELLİLERE YÖNELİK HİZMETLERİN ÖRGÜTLENMESİ	40
BAŞARILI SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINA GİRİŞ: İÇERİĞİ VE TANIMI	41
LGBTİ +’LERE YÖNELİK BASKI VE AYRIMCILIK KARŞITI SOSYAL HİZMET UYGULAMASI	42
SOSYAL HİZMET TEORİLERİ VE UYGULAMA.....	43
CİNSEL İSTİSMARLA MÜCADELEDE BÜTÜNCÜL YAKLAŞIM.....	44
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLI CİNSELLİĞİNE YÖNELİK ALGILARININ METAFOR ANALİZİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ	45
YAŞLILIKTA CİNSELLİĞE İLİŞKİN YAŞLILARIN GÖRÜŞLERİ: BİNGÖL İLİNDE NİTEL BİR ARAŞTIRMA.....	46
EVRENSEL DEĞERLER IŞIĞINDA ONURLU ÇALIŞMA HAKKI VE SOSYAL HİZMET	47
TRAVMAYA DUYARLI UYGULAMA VE SOSYAL HİZMET	48
‘AŞIRI ANNELİK’ BAĞLAMINDA KADIN BENLİĞİNİN ÇOCUK VARLIĞINA ADANIŞI ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA.....	49
YAŞLILARLA SOSYAL HİZMETTE OKUL TEMELLİ KUŞAKLAR ARASI DAYANIŞMA MODELLİ DENEYSEL BİR ÇALIŞMA.....	50
ÇOCUK DESTEK MERKEZLERİNDE PSİKOSOSYAL DESTEK HİZMETİ ALAN ÇOCUKLARIN ÖZLÜK DOSYALARINA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME	51
TEK EBEVEYNLİ AİLELERDE KADIN YOKSULLUĞU.....	52
AKIŞ PERSPEKTİFİNDEN SOSYAL HİZMET UZMANI.....	53
MEDYADA YAŞLILARA İLİŞKİN STEREOTİPLERİN 87 YILLIK DÖNÜŞÜMÜ: CUMHURİYET GAZETESİ ÖRNEĞİ 1930-2017	54
GENÇ İNTİHAR GİRİŞİMLERİNİN ARDINDAN AİLELER: SORUN VE İHTİYAÇLAR.....	55
ENGELLİ KARDEŞİ OLAN ÇOCUKLARIN ANNELERİYLE İLİŞKİLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	56
İNTİHAR MÜDAHALESİNDE LOGOTERAPİYİ DÜŞÜNMEK.....	57

GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ SURİYELİ ÇOCUKLARIN OKULLAŞTIRILMASIYLA İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMA TÜRK KIZILAY ŞARTLI EĞİTİM YARDIMI ÖRNEĞİ	58
ANTİPSİKİYATRİ HAREKETİ BAĞLAMINDA PSİKİYATRİK SOSYAL HİZMET UYGULAMASI ÜZERİNE DÜŞÜNMEK	59
BİLİMSEL BİR SOSYAL ÇALIŞMA FELSEFESİ VAR MI?	60
“DEĞER” KAVRAMINI SOSYAL HİZMET BAKIŞ AÇISI İLE OKUMAK	61
SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİ, UZMAN VE AKADEMİSYENLERİNİN SOSYAL HİZMET EĞİTİMİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ	62
FARKLI KÜLTÜRLERDEKİ ÇOCUKLARIN SOSYAL UYUMUNDA VE EVRENSEL DEĞERLERİN KAZANIMINDA OKUL SOSYAL HİZMETİ.....	63
SOSYAL HİZMET VE ÇOCUK REFAHI: KORUMA ALTINDAKİ ÇOCUKLARIN GÖZÜNDEN ÇOCUK EVLERİ .	64
PSİKİYATRİK HASTALIKLARIN SAĞALTIMINDA SOSYAL HİZMETİN ROLÜ	65
SURİYE'DEN ZORUNLU GÖÇ EDEN KADINLARIN TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARININ İNCELENMESİ ...	66
GENÇLERİN SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE GÖRE YAŞLI AYRIMCILIĞINA YÖNELİK TUTUMLARI: SİVAS İLİ ÖRNEĞİ	67
MULTİPL SKLEROZ (MS) HASTALARININ SOSYODEMOGRAFİK DURUMLARINA GÖRE ALGILADIKLARI SOSYAL DESTEK	68
SOKAKTA YAŞAYAN 55 YAŞ VE ÜZERİ BİREYLERİN YAŞADIĞI PROBLEMLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	69
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI'NIN SOSYAL VE EKONOMİK DESTEK HİZMETİNDEN FAYDALANAN BİREYLERDE YOKSULLUK ALGISI: İZMİT ÖRNEĞİ.....	70
YÜKSEK GÜVENLİKLİ PSİKİYATRİ HASTANELERİ: RUHSAL SAĞLIK SORUNU OLAN TUTUKLU ve HÜKÜMLÜLERİN GEREKSİNİMLERİ, SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ	71
DÜNYANIN ÇEŞİTLİ ÜLKELERİNDE SOSYAL HİZMET UZMANLARININ TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİ: SİSTEMATİK BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ.....	72
CİNSEL İSTİSMAR ALANINDA BAKIM VE REHABİLİTASYON HİZMETİ VEREN KURULUŞLARDAKİ SOSYAL HİZMET UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	73
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTE VE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİNDEN EĞİTİME YÖNELİK BEKLENTİLERİ VE İHTİYAÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	74
SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARLA ÇALIŞMADA EKOSİSTEM YAKLAŞIMININ KULLANILMASININ ÖNEMİ	75
GÖRÜŞME TEKNİKLERİNİN UYGULAMAYA AKTARILMASIYLA İLGİLİ SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN NİTEL ANALİZİ.....	76
KADIN İSTİHDAMI VE SOSYAL HİZMET: BOLU İLİ ÖRNEĞİ.....	77
KADINA YÖNELİK ŞİDDET UYGULAYAN ERKEKLERLE YAPILAN ÇALIŞMALAR VE TÜRKİYE BAĞLAMI....	78

ÇOCUĞUN KORUNMASINDA KURUMLAR ARASI EŞGÜDÜM VE İŞBİRLİĞİ	79
ŞİDDETİ ÖNLEMEDE AİLE DEĞERLERİNİ DESTEKLEYİCİ AİLE TERAPİSİ YAKLAŞIMI	80
MADDE BAĞIMLILIĞINDA AİLE İLE ÇALIŞMA: YEŞİLAY DANIŞMANLIK MERKEZİ ANKARA ÖRNEK BİR VAKA SUNUMU.....	81
SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN MÜLTECİ VE SİĞİNCİ HAKLARI KONUSUNDAKİ FARKINDALIĞI ..	82
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARI KONUSUNDAKİ TUTUMLARININ İNCELENMESİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ: AMASYA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ	83
İSTANBUL İLÇE BELEDİYELERİNDE SOSYAL HİZMETLER VE SOSYAL HİZMET ALGISI	84
TÜRKİYE'DE SİĞİNCİ YALNIZ EBEVEYN BİR KADININ DENEYİMİ: GÜÇLENDİRME YAKLAŞIMI TEMELİNDE SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ.....	85
MODERNİST FELSEFE ve SOSYAL HİZMET	86
ABD'DE SOSYAL HİZMET SİSTEMİNİ KURAN JANE ADDAMS'IN İZİNDE TÜRKİYE'DE SOSYAL HİZMETİ İNŞA ETMEK.....	87
KADIN CİNAYETLERİ VE DÜŞÜNDÜRÜCÜ SONUÇLARI	88
YAŞLILARIN HUZUREVİNE UYUM SÜRECİNDE MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMANIN ÖNEMİ	89
SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINDA BÜTÜNCÜL BEDEN-ZİHİN-RUH (TİN) MÜDAHALELERİNİN ÖNEMİ	90
GEÇİCİ KORUMA STATÜSÜNDE OLAN SİĞİNCİ ÇOCUKLARIN SOSYAL HİZMET BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIKLARI BARINMA GÜÇLÜKLERİ.....	91
MÜLTECİLERİN AİLE BİRLEŞİMİ SÜRECİ VE KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME...	92
GÖÇ ROTALARINDA ÇOCUK TİCARETİYLE ULUSLARARASI MÜCADELE	93
ÇOCUK İŞÇİLİĞİ İLE MÜCADELE STRATEJİLERİ VE SOSYAL POLİTİKA ÖNERİSİ.....	94
HANGİ ÇAĞDAYIZ? LGBT'LERLE SOSYAL HİZMET UYGULAMASINDA ÇAĞI YAKALAMAK	95
SOSYAL HİZMET MESLEĞİ VE DİSİPLİNİNDE POSTMODERN BİR YAKLAŞIM: ANLATI TERAPİSİ.....	96
RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HASTANESİ ÇEVRESİNDE YAŞAYAN BİREYLERİN HASTANE VE HASTALARA YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: MANİSA ÖRNEĞİ.....	97
EVRENSEL DEĞERLER İŞİĞİNDA İRAN'DA SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI	98
LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ İLE BAĞLANMA STİLLERİNİN SİBER ZORBA DAVRANIŞLARDA BULUNMALARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ.....	99
SOSYAL HİZMET MÜDAHALLERİNDE TUTUMLARLA ÇALIŞMANIN ÖNEMİ: TUTUMLAR PERSPEKTİFİ ...	100
BİLİMSEL ARAŞTIRMA SONUÇLARINDA GÖSTERİLEN BOŞANMA NEDENLERİNİ FARKLI BİLGİLERLE YENİDEN DEĞERLENDİRMEK	101
ANNE-REİSLİ TEK EBEVEYNLİ AİLELERİN SORUNLARI	102

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUĞA SAHİP ORTA SINIF BABALARIN İŞ VE AİLE YAŞAMINI DÜZENLEMeye İLİŞKİN POLİTİKA DEĞERLENDİRMELERİ.....	103
TÜRKİYE'DE SOSYAL HİZMET UZMANLARININ İSTİHDAM OLANAKLARI: SORUN ALANLARI VE FIRSATLAR	105
BOŞANMIŞ VE BOŞANMAMIŞ AİLELERİN ÇOCUKLARININ AİLE AİDİYETİ VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIĞININ KARŞILAŞTIRILMASI	106
ÇADIRLARDA YAŞAYAN MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİNE YÖNELİK ÇALIŞMALAR: KARGILI ÖRNEĞİ	107
SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINDA YENİ ÇAĞ: E-SOSYAL HİZMET	108
TÜRKİYE'DEKİ LGBTİ+ SİĞİNMACI VE MÜLTECİ STATÜSÜNDEKİ BİREYLERİN YAŞAM KOŞULLARINA DAİR SORUNLAR HAKKINDA BİR DEĞERLENDİRME.....	109
ANKARA İLİNDEKİ YAŞLI HÜKÜMLÜLERİN FİZİKSEL İHTİYAÇLARI	110
JUDITH BUTLER' IN SOSYAL HİZMET İLİŞKİSİ.....	111
FARKLI KUŞAK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLILIK ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	112
SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINDA ÇAĞI YAKALAMAK: BÜTÜNLEŞİK SOSYAL YARDIM BİLGİ SİSTEMİ ÖRNEĞİ	113
SOSYAL HİZMET EĞİTİMİNDE YENİLİKÇİ BİR YÖNTEM OLARAK SENARYOYA DAYALI ÖĞRENME VE MAKÜ İİBF SOSYAL HİZMET UYGULAMA SINIFI	114
EVRENSEL DEĞERLER İŞİĞİNDE SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI KAPSAMINDA KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMEK MÜMKÜN MÜ?.....	115
SOSYAL HİZMET ALANINDA YAZMANIN TERAPÖTİK GÜCÜNÜ KULLANMA	116
ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI ALANINDA ÇALIŞAN PROFESYONELLERİN SUNULAN HİZMETLERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİ	117
SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN İŞ BULMA ENDİŞELERİ VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	118
SOSYAL HİZMETTE YÜZYILLIK TARTIŞMA.....	119
TOPLUMUN SOSYAL HİZMET UZMANINA İLİŞKİN GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELERİNİN İNCELENMESİ: MANİSA ÖRNEĞİ	120
MANİSA ŞİDDET ÖNLEME VE İZLEME MERKEZİ (SÖNİM) DEN HİZMET ALAN KADINLARIN SOSYO DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE ALDIKLARI HİZMETE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	121
SON YILLARDA ARTAN KADIN CİNAYETLERİNE ELEŞTİREL VE ÇÖZÜMSEL BAKIŞ.....	122
ŞİDDET TEMELİNDE ÜÇ GRUP KADININ KARŞILAŞTIRILMASI.....	123
SOSYAL HİZMET EĞİTİMİNDE AKTİF ÖĞRENME	124

Poster Bildiriler	125
GENÇLERİN YAŞAM KALİTESİNİ ARTTIRAMAMA NEDENLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA.....	126
LİMİTLERİ KALDIR DOĞA KAMPI FARKINDALIK UYGULAMASI.....	127
TÜRKİYE'DE GÖÇ OLGUSUNUN MÜLTECİ SORUNU VE SOSYAL UYUM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	128
TÜRK KIZILAY AİLE BAĞLARININ YENİDEN TESİSİ PROGRAMI: TÜRKİYE-SURİYE ÖRNEĞİ	129
ŞİDDET MAĞDURU KADINLARIN KADIN KONUKEVİ HİZMETLERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİ	130
GELENEKSEL VE MODERN AİLELERDE ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI	131
CUMHURİYET DÖNEMİ TOPLUM KALKINMASI ÖRNEĞİ; TRAKYA UMUM MÜFETTİŞLİĞİ ÇALIŞMALARI - 1934	132
YOKSULLUK, SOSYAL YARDIM PROGRAMLARI VE SOSYAL HİZMET:	133
GÜÇLENDİRME PERSPEKTİFİ İLE "SED (SOSYAL EKONOMİK DESTEK)" HİZMET MODELİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI	133
İNCİNEBİLİR GRUPLAR BAĞLAMINDA HIV/AIDS İLE SOSYAL HİZMET	134
SOSYAL MEDYA VE MÜLTECİLİK: SURİYELİLER HAKKINDA DOĞRU BİLİNER YANLIŞLAR	135
SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN KİTAP OKUMA ALIŞKANLIKLARI TUTUMU, ALGINAN KÜRESEL SOSYAL SORUMLULUKLARINI NASIL ETKİLER?	136
SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN ALGILARININ BELİRLENMESİ.....	138
ULUSLARARASI KATILIMLI SOSYAL HİZMET YAZ KAMPI	139
ENGELLİ AİLELERİNE KISA MOLA MERKEZİ	140

ÖNSÖZ

Sosyal hizmet uygulama temelli bir disiplin ve meslek olarak insan ihtiyaçlarını çok boyutlu ele almayı, bu ihtiyaçlardan yola çıkarak bireylerin ve toplumların yaşadığı sorunları azaltmayı hedeflemektedir. Bu hedefi yerine getirmek için sosyal hizmet mesleği, sosyal adalet ve insan haklarını temel alan evrensel değerleri benimsemektedir. Bu evrensel değerlerin sosyal hizmet uygulamalarına yansıtılması ile birlikte bireylerin ve toplumların sorunlarına çözüm bulmak kolaylaşacaktır.

Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü ve Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği işbirliğinde düzenlenen, “Evrensel Değerler Işığında Sosyal Hizmet Uygulamalarında Çağı Yakalamak” temalı bu Sempozyumda, günümüzde sosyal hizmet uygulamasında karşılaşılan zorlukların akademik düzeyde tartışılmasının alanda var olan sorunların çözümüne katkıda bulunacağını düşünmekteyiz.

Sosyal Hizmet Sempozyumu 2019’un önceki yıllarda yapılan Sosyal Hizmet Sempozyumları ışığında, yeni araştırma ve düşünceleriyle ülkemizi yeni ufuklara yönelteceği inancını taşıyor, katılımcılara ve Sempozyuma katkı veren Başkent Üniversitesi Kurucusu ve Yönetim Üst Kurulu Başkanı, Dünya Organ Nakli Derneği Başkanı Sayın Prof. Dr. Mehmet Haberal’a, Üniversitemiz Rektörü Sayın Prof. Dr. Ali Haberal’a, Üniversitemiz üst düzey yöneticilerine ve bu toplantıyı organize eden Bölüm personelimize teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Şahin Kavuncubaşı

Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı

ÖNSÖZ

Sosyal hizmet mesleği birey ve toplumların iyilik hallerini geliştirmek, sosyal kalkınmayı desteklemek, sosyal adaleti sağlamak amacıyla olan uygulama temelli bir meslektir. Bu amaçlarla da birey, aile, grup, topluluk ve toplum düzeylerinde mesleki uygulamalarını yürütmektedir.

Günümüzde başta yoksulluk ve gelir dağılımı eşitsizliği olmak üzere yaşanan sosyal sorunlar, çok boyutlu yapısı itibarıyla sosyal hizmet uygulamalarına olan ihtiyacı daha da artırmaktadır. Bu bağlamda sosyal hizmet mesleği sosyal sorunlara çözüm bulma amacıyla tüm dünyada geçerli olan evrensel değerlere sahiptir. Ancak, ülkemizde özellikle son dönemde yaşanan değişimler sosyal hizmetin temel felsefesi ve değerlerine ilişkin sorunlar yaşanmasına neden olabilmektedir.

Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü ve Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği ile işbirliği halinde düzenlediğimiz “Evrensel Değerler Işığında Sosyal Hizmet Uygulamalarında Çağı Yakalamak” temalı Sosyal Hizmet Sempozyumu 2019’da, sosyal hizmet alanında evrensel değerlerin ele alınması, sosyal hizmet uygulamalarına ilişkin ihtiyaçların belirlenmesi ve çözüm olanaklarının akademisyenler ve uygulayıcılar tarafından tartışılması ve işlevsel önerilerin oluşturulmasını hedeflemekteyiz.

Bu Sempozyum’un gerçekleşmesinde başta her adımda bizi destekleyen Başkent Üniversitesi yönetimine ve destek veren tüm kişi ve kuruluşlara, bilimsel çalışmalarını ve yaptıkları uygulamaları bizlerle paylaşarak önemli katkılar veren tüm katılımcılara teşekkür ederim.

Saygılarımızla,

Prof. Dr. Arzu İçağasıoğlu Çoban
Başkent Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sosyal Hizmet Bölüm Başkanı

SHU Fikri AKBİN
Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği
(SHUDER)
Genel Başkanı

Sempozyum Başkanları

Sözlü Bildiriler

SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN YAŞAM HAKKI BAĞLAMINDA ÖLÜM CEZASI KÜRTAJ VE ÖTANAZİ OLGULARINA BİR BAKIŞ¹

Talip YİĞİT¹, Esra ÖNGÜN², Metin ATILĞAN³, Murat DİNÇER⁴

¹ Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Proje (Tez) Danışmanı

² Sosyal Hizmet Uzmanı

³ Sosyal Hizmet Uzmanı

⁴ Sosyal Hizmet Uzmanı

GİRİŞ

Yüzyıllardır tartışıl原因en ve bugün yaşamdaki önemini koruyan ölüm cezası, kürtaj ve ötanazi uygulamaları insan haklarının en temeli olarak yaşam hakkı açısından tartışmaya açık olgulardır. Öznesi insan olan bir meslek olarak sosyal hizmetin bu olgulara bakışını tartışmak şüphesiz önemli çıktılar doğuracaktır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı “Ölüm Cezası, Kürtaj ve Ötanazi Uygulamalarına İlişkin Sosyal Hizmet Mesleği ve Uygulayıcılarının Benimsemesi Gereken Yaklaşımı Ortaya Koymaktır”.

YÖNTEM

Bu çalışmada; ölüm cezası, kürtaj ve ötanazi olguları; yaşam hakkı bağlamında dini inanç, hukuk sistemleri, felsefi tartışmalar ve bazı başka boyutlar açısından değerlendirilmeye çalışıl原因acak ve bir ceza veya hak olarak kabul edilip edilmemesi ile ilgili, çeşitli istatistiklerin de sunulması ile, sosyal hizmet perspektifinden uygulamada mesleğin uygulayıcılarına referans oluşturması ve buna ilişkin literatüre katkı sağlanması adına yorumlanacaktır. Bu kapsamda araştırmanın yöntemi ilgili olgulara ilişkin pek çok farklı çalışmanın karşılaştırılıp bir arada yorumlanabilmesi açısından meta analiz olarak belirlenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bulgularına göre ölüm cezası suçlar üzerinde caydırıcı bir etki oluşturmamakta kürtaj ve ötanazi talepleri ise ‘keyfiyet’ temelinden uzak bir ihtiyaç sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu temelde; Dünya’da, her şeyden önce bir yaşam hakkı ihlali olan ve işlevsel olmayan ölüm cezasından vazgeçilmeye yönelik bir eğilimin geliştiğı ve bunun sürdürölmesi gerektiğı, kürtajın yüzyıllardır ortak bir yaklaşım geliştirilememiş ‘ceninin yaşam hakkı’ bağlamının dışında ortaya çıkmasına zemin hazırlayan nedenler üzerinden değerlendirilip ‘ihtiyaca bağılı’ olarak değerlendirilmesi ve ötanazi uygulamasının müracaatçının kendi kaderini tayin hakkı çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğı anlaşılmıştır. Bu kapsamda ilgili olguları ve en temelde insanı, esasında bugünün egemenleri tarafından yapıldığı gibi ‘biyo-iktidar’ temelinden uzak insan olmanın değeri ve onuruna uygun bir şekilde değerlendirip ihtiyaçlarına cevap vermenin ve bir insan hakları ve sosyal adalet mesleğı olarak sosyal hizmetin de varlığını biyo-iktidarlara karşı insanın yanında konumlandırmasının gerektiğı açıktır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Yaşam Hakkı, Ölüm Cezası, Kürtaj, Ötanazi, Sosyal Hizmet

¹ Bu çalışma yazarların İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü Lisans Bitirme Projesi (Tezi) olarak hazırlanmıştır.

GENÇLERE GÖRE DESTEK VE DANIŞMANLIK İHTİYACI DUYDUKLARI PSİKOSOSYAL SORUNLAR

Özgür ERAKKUŞ

Dr. Öğretmen, Bursa Deneyim Eğitim Kurumu

GİRİŞ

Gençler doğuştan getirdikleri özellikler, aileden, sosyal çevreden, kitle iletişim araçlarından edindikleriyle hayata bakış açılarını ve davranış biçimlerini şekillendirmektedir. Bu süreçte sosyal hizmet / sosyal çalışma mesleği ve biliminin müdahalesine ve politika üretmesine ihtiyaç bulunabilir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı "gençlerin hangi konularda psikososyal destek ve danışmanlığa ihtiyaç duyduklarının belirlenmesi"dir.

YÖNTEM

Bu araştırma gençlerin ihtiyaç duyduğu destek ve danışmanlık ihtiyaçlarını gençlerin bakış açısıyla inceleyen betimsel bir çalışmadır. Araştırma kapsamında farklı yerleşim yerlerinde 750 kişi ile görüşülmüştür. Araştırmacı tarafından hazırlanan sorular gençlere yöneltilmiştir. Birinci soruda gençlerin psikososyal sorunları olduğunda kim(ler)den destek ve danışmanlık aldığı ikinci soruda hangi konularda destek ve danışmanlığa ihtiyaç duydukları ile ilgili soru yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular içerik analizi ile yorumlanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan gençler çoğunlukla aile bireyleri, arkadaş çevresinden destek almaktadır. Bazı katılımcılar öğretmen / öğretim elemanlarını da belirtmiştir. İlginç bir bulgu olarak; hiç bir konuda ihtiyacım olmadığı için hiç bir kişi veya kuruluştan destek ve danışmanlığa başvurumuyorum diyenler de mevcuttur. Hiç bir katılımcının sosyal çalışmacı / sosyal hizmet uzmanından bahsetmemesi üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. İkinci soruya verilen cevaplarda meslek seçimi/gelecek kaygısı ön plana çıkmaktadır. Pek çok genç aile bireyleri, arkadaş çevresi ve diğer bireylerle iletişim sorunu yaşadığını belirtmektedir. Kişisel gelişim, boş zaman etkinlikleri ve ruhsal sorunlar da ifade edilmiştir. Katılımcılarca belirtilen her bir konu için sosyal hizmet meslek elemanlarının ve araştırmacılarının söyleyeceği sözler olmalı. Toplum durağan değildir, değişim içindedir, farklı sosyal çevrelerden gelen bireylerin farklı ihtiyaçları bulunabilmektedir. Bu sebeple hedef kitleyi tanımak müdahale ve politika üretmek için önemlidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Gençlik, Psikososyal Sorunlar, Destek ve Danışmanlık, Toplumsal Değişim

HIV POZİTİF BİREYLERE YÖNELİK SOSYAL HİZMET UYGULAMASI

Yunus KARA

Altınbaş Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü Araştırma Görevlisi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

HIV, günümüzde uygun, etkili ve baskılayıcı tedavi yöntemleri ve düzenli ilaç kullanımı sayesinde kronik hastalıklar statüsündedir. Yani tedaviye düzenli bir şekilde bağlı kalındığında ve etkin bir tedavi ile HIV pozitif her insan sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürdürebilmektedir. Ülkemizde; eğitim, çalışma hayatı, sağlık hizmetleri, medya ve aslında insanın olduğu her yerde HIV'e ve HIV pozitif bireylere yönelik ayrımcı ve damgalayıcı yaklaşımlar devam etmektedir. Bu noktada, dezavantajlı gruplarla çalışma potansiyeli bulunan, sosyal baskıyı ve adaletsizliği ortadan kaldıran, insani hizmet yaklaşımlarını geliştirmeye yönelik uygulamalar gerçekleştiren bir meslek olma özelliğini taşıyan sosyal hizmet disiplininin, HIV pozitif bireylerle çalışma olasılığı bulunmaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

HIV pozitif bireylerin ihtiyaç duyabilecekleri danışmanlık hizmetlerinin verilmesi, kriz müdahalesinin yapılması, vaka yönetiminin sağlanması, maruz kaldıkları ayrımcılığın ve damgalanmanın önlenmesi, HIV enfeksiyonu riskini azaltmak için genel halkın ve yüksek risk gruplarının eğitilmesi, HIV pozitif bireylerin haklarının savunulması noktalarında sosyal hizmet mesleğinin, dolayısıyla sosyal hizmet uzmanlarının rol ve sorumluluklarının ortaya konulması amaçlanmaktadır.

TARTIŞMA

HIV ile ilgili program ve müdahale süreçlerinde, sosyal hizmet uzmanlarının rol ve sorumlulukları genel olarak; eğitim, danışmanlık, kaynak materyal desteği, bilgi ve yönlendirme dahil olmak üzere doğrudan koruyucu, önleyici ve destek hizmetleri sağlamak, gönüllüler dahil hizmet sağlayıcılarını eğitmek, kaynakları tanımlamak ve geliştirmek, kurumsal mobilizasyon ve ağ kurma dahil topluluk organizasyonunu sağlamak, farklı ve çeşitli programlar planlamak ve geliştirmek, veri toplanmak, araştırmalar yapmak ve tüm süreçleri değerlendirmektir.

SONUÇ

HIV pozitif bireylere yönelik önyargıların, ayrımcılığın ve insan hakkı ihlallerinin önlenmesi için yasal düzenlenmelerin gerçekleştirilmesi, sosyal hizmet disiplininin bütüncül bir bakış açısıyla konuya daha fazla yaklaşması, rol ve sorumluluklarını evrensel değerler ve ilkeler ışığında tekrar gündeme getirmesi gerekmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: HIV, HIV Pozitif, Savunuculuk, Sosyal Hizmet

21.YÜZYILIN İLK ÇEYREĞİNE DOĞRU SOSYAL HİZMET ÖRGÜTLERİNDE ‘NASIL BİR LİDERLİK’?Mehmet BAŞCILLAR¹, Ali TAŞÇI²¹Öğr. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Sosyal Hizmet Bölümü² Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü**ÇALIŞMANIN TEMELİ**

Liderlik kavramı, geçmişten bugüne başta yönetim bilimi olmak üzere pek çok disiplinde kendisine geniş yer bulmuştur. Günlük yaşamda sıkça kullanılan bir sözcük olmasına karşın alanyazında ‘yüzlerce’ liderlik tanımının yer alması ve ‘liderlik’ üzerine akademik çalışmaların her geçen yıl artması kavramın dinamik ve öngörülemeyen yapısına işaret etmektedir. İkinci Dünya Savaşına dek doğuştan gelen bir yetenek olduğu fikrinin baskınlığına karşın 20.yüzyılın ikinci yarısından itibaren liderliğin sonradan kazanılarak geliştirilebileceği tezi güç kazanmıştır. Tarihsel süreç, liderlik kuramlarındaki değişim ve dönüşümle beraber liderlik sanatının ardındaki sır perdesini kaldırmaya yönelik paradigma kırılmalarına sahne olmuştur.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışma, liderlik kavramının sosyal hizmet eğitimi ve sosyal hizmet yönetimi için neler vaat ettiğini tartışmayı, kanıta dayalı iyi liderlik modellerini uygulayıcılarla paylaşmayı ve sosyal hizmet alanyazınındaki güncel liderlik tahayyülünü ortaya koymayı amaçlamaktadır.

TARTIŞMA

En sade biçimiyle liderlik ‘bireyin bir grubu ortak amaçlara ulaşması için etkileme süreci’ olarak tarif edilmektedir. Birey, grup, aile ve toplumların iyilik halinin sağlanması mikro, mezzo ve makro düzeyde gerçekleşen sosyal hizmet uygulamalarında çok boyutlu etkileşim süreçlerini içerisinde barındırmaktadır. İnsanın onuru ve değeri ile sosyal adalet üzerinde yükselen sosyal hizmetin bilgi ve beceri temellerinin liderlik ile buluşması sosyal hizmetin değerleri çerçevesinde gerçekleşmelidir. Sosyal hizmet disiplini ile yönetim biliminin her ikisinin de odağında ‘insan’ olmasına karşın, sosyal hizmetin kendine özgü doğası nedeniyle liderliğin sosyal hizmet bağlamında ele alınması farklı bakış açılarıyla mümkün olabilmektedir. Sosyal hizmetin disiplinler arası niteliği ve uygulamalı yönü sosyal hizmetin kimliğiyle uyumlu liderlik kuram ve modellerinden yararlanılmasını gerekli kılmaktadır.

SONUÇ

Değişim ve dönüşümün baş döndürücü bir hızla sürdüğü günümüzde liderlik kavramının de değişen koşullara uygun olarak sosyal hizmet örgütleri ve eğitimi içerisinde yeniden konumlandırılmasına duyulan gereksinimin artarak devam edeceğine inanılmaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Liderlik, Sosyal hizmet yönetimi, Sosyal hizmet örgütü

SOSYAL HİZMETLER ALANINDA ARA ELEMAN SORUNSALI

Hıdır APAK

Dr. Öğretim Üyesi, Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Kalkınmakta olan ülkelerde, yetişmiş insan gücü yanında ara elemanlara da ihtiyaç duyulmakta olup ülkemizde bu ihtiyacı karşılama görevini meslek yüksekokulları (MYO) üstlenmişlerdir. MYO mezunları, çalışma alanlarındaki görevleri itibarıyla üst düzey yönetici ile usta/kalifiye personel arasında bulunan, usta/kalifiye personelden daha fazla teorik bilgiye sahip, lisans mezunlarından daha çok uygulama becerisine sahip bir meslek ara elemanıdır. MYO'nun sosyal branşlarda en önemli amacı; ilgili dalda profesyonel ile vasıfsız eleman arasındaki boşluğu dolduracak ara eleman yetiştirmektir. Bu okullar ara insan gücünü yetiştirmek için dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de rağbet görmektedir. Söz konusu rağbet, sosyal hizmetler alanında da kendini hissettirmiştir. Sosyal hizmetler alanlarında sosyal çalışmacılar başta olmak üzere sosyolog, psikolog, pedagog gibi birçok disiplinden personel bulunmakla birlikte muhasebeci, avukat, bakım elemanı gibi personel de istihdam edilebilmektedir. Bu personel, lisans mezunu profesyoneller olduğu gibi görev yerlerine göre ön lisans derecesine sahip personel de olabilmektedirler. Toplum karmaşılaştıkça sosyal hizmetler alanları da artmakta ve işleri düzenleyen bir yardımcıya gereksinim günden güne artmaktadır. Yardımcı görevini üstlenen meslek elemanlarından biri de sosyal hizmetler ön lisans mezunu ara elemanlar yani sosyal hizmetler yardımcısıdır. Ülkemizde yürütülen sosyal çalışma uygulamalarında, profesyonel meslek elemanlarının iş yükünü hafifletmek ve mesleki çalışmalarını etkin ve verimli sürdürebilmelerini sağlamak amacıyla ara eleman ihtiyacının ortaya çıktığı ifade edilebilir. Türkiye'de geçmişten bugüne sosyal hizmetler alanında yardımcı mesleklerden alınabilecek yardımın önemi göz ardı edilmiş ve etkileşim minimum seviyede kalmıştır. Ancak bu durum, oldukça geniş olan sosyal hizmetler alanında yardımcı meslek gruplarına ve ara elemanlara ihtiyaç olduğu gerçeğini değiştirmemiştir. Sosyal çalışma uygulamalarını daha etkin ve verimli bir şekilde sunabilmek adına diğer disiplinlerle oluşturulmaya çalışılan etkileşim hem profesyonel hem de yardımcı meslekler bağlamında gerçekleşebilmektedir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı sosyal hizmetler alanında ara eleman ihtiyacını ve sorunsallığını farklı perspektifler bağlamında ele almaktır.

TARTIŞMA

Sosyal hizmetler yardımcısı, sosyal çalışmacıların yardımcısı pozisyonunda olabilmektedirler. Hem sosyal hizmet alanlarının ve sosyal sorunların çokluğu hem de nitelikli iş gücünün azlığı, yetişmiş ara elemanların varlığını zorunlu kılmaktadır. Günümüzde sosyal hizmetler alanlarında ortaya çıkan "nitelikli ara insan gücü" ihtiyacını karşılamak amacıyla sosyal hizmetler programı mezunları, sosyal hizmetler sektörünün vazgeçilmez mensupları olmuşlardır. Ayrıca ülkemizde çalışan sosyal çalışmacıların iş yoğunluğunun azaltılmasında da sosyal hizmetler yardımcısına görevler düşebilmektedir. Ayrıca sosyal çalışmacılarla yapılan alan araştırmaları da iş yoğunluğu, tükenmişlik, iş tatmini vb. sorunlarla karşılaştıklarını göstermektedir. Özellikle Türkiye'de, sosyal çalışmacıların sayılarının çok az olduğu ve sosyal sorun alanlarının büyük ölçeklerde olduğu düşünüldüğünde, sosyal çalışmacılar ara elemanlara en çok gereksinim duyan meslek elemanlarından biri haline geldiği ifade edilebilir. Sosyal çalışmacılar müracaatçıların sorunlarını çözmeye çalışırken sosyal hizmetler yardımcılarının da başka kuruma havale etme, yazışmaları gerçekleştirme gibi bürokratik işlemlerde görev alması sağlanabilir. Böyle bir görevlendirme hem sosyal çalışmacıların iş yükünü azaltır hem de sosyal çalışma mesleki müdahalelerinin etkililiğini artırır.

SONUÇ

Günümüzde sosyal hizmetler yardımcısının durumuyla ilgili görev, yetki ve sorumluluk anlamında bir karışıklık görünse de zamanla bir düzelmeye ulaşması gerektiği ifade edilebilir. Bu gerekli, zorunlu ve ihtiyaç duyulan bir durumdur. Sosyal hizmetler yardımcılarının sosyal çalışma alanlarında aktif rol oynamaları ve görev almaları, hem kendilerinin tanınmalarının hem de sosyal çalışma alanlarındaki boşluğu dolduracağı için önemlidir. Ayrıca istihdam edilme durumları, sosyal çalışmacılar gibi sosyal çalışma alanlarında çalışan meslek elemanlarının iş yükünü azaltmak için gereklidir. Sosyal çalışmacıların günümüzde çalıştıkları kurum ve kuruluşlarda asıl yapması gereken işler yerine, zamanlarının birçoğunu büro işlerine harcamaktadırlar. Sosyal hizmetler yardımcısı ile birlikte sosyal çalışmacılar, nitelikli uygulama yapmaya ve mesleki çalışmalarına ağırlık vermeye başlayacaklardır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Ara elemanlar, Ön lisans, Sosyal hizmetler, Sosyal hizmetler eğitimi.

KÜRESELLEŞEN SOSYAL SORUNLAR KARŞISINDA SOSYAL HİZMETİN SOSYOLOJİK İŞLEVİNİ İNSAN HAKLARI SÖYLEMİYLE DÜŞÜNMEK

Aziz ŞEKER

Dr., Sosyal Hizmet Uzmanı

GİRİŞ

Sosyal hizmetin, sosyal refah alanında sosyal sorun yaşayan insanlara yönelik bir disiplin/meslek olarak örgütlenmesi tam anlamıyla sosyal devletin ortaya çıkış koşullarına denk gelmektedir. Ancak talep edilebilirliğinin artmasında, sanayileşme sürecinde başlayarak ortaya çıkan toplumsal gereksinimlerin önemli bir payı bulunmaktadır. Sosyal refah alanında işlevsel bir meslek olarak kabul ettiğimiz sosyal hizmetin, meslekleşmesi ve disiplinleşmesi bu süreçlerle ilintili olarak gelişirken; modernitenin seküler insan anlayışını ve insan hakları söylemini kimliğinde içselleştirmesi, ona özgü bir felsefe de kazandırmıştır. Bu anlamda sosyal hizmet olgusu, sanayileşme süreci ve sonucunda ortaya çıkan ve süren, toplumu/bireyi etkileyen sorunların çözümü için yaklaşımlarını ve tekniklerini giderek yetkinleştirirken, küreselleşme süreciyle birlikte yapılandırmasını sürdürmüştür.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışma sosyal sorunların, küreselleşme sürecindeki dinamiğini analiz ederken, sosyal hizmetin sosyolojik işlevini insan hakları boyutlarıyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda insan hakları söyleminden hareket ederek, sosyal hizmetin pratiğine ve sosyolojik işlevine katkı sunulacağı öngörülmektedir.

TARTIŞMA

Günümüzde sosyal sorunların küreselleşmeye endeksli doğasını başarıyla analiz edebilmek için sürekli güncellenen insan hakları söyleminden hareket etmek gerekir. Sosyal hizmetin disiplin ve meslek olarak bu nokta önemli bir tartışma alanı açtığı görülmektedir. Sonuçta sosyal adaletin ve insan haklarının gelişimi sosyal hizmetin bir hak olarak gözetilmesinin koşullarını da beraberinde getirmektedir. Bu niteliği hiç kuşkusuz sosyal hizmetin sosyolojik işlevinin yetkinleşmesine katkı sağlamaktadır.

SONUÇ

Küreselleşen yüksek riskli bir dünyada yeni bir sosyal hizmet algısı, içinde entelektüel bir çıkış barındırırken, küresel dünyanın ürettiği sosyal sorunlarla mücadelede de her an insan değeri ve onuru üzerinden üretilen insan hakları söyleminde pratiğini bulmaktadır. İnsan hakları söylemi, sosyal adalet olgusunu geliştirmesi için uluslararası topluma da önemli bir rol yüklemektedir. Küresel sosyal adaletin tesisindeki temel uzlaşma kaynaklarından olan insan hakları bu nedenle sosyal hizmet felsefesinin dayandığı değersel temeli oluşturmaktadır. İnsan haklarına sahip çıkmak sosyal hizmetin sosyolojik işlevselliğini de etkin kılar. Sosyal devletin ve uygulaması kabul edilen sosyal hizmete, ihtiyaç duyan geleneksel gruplara, küreselleşmeye bağlı ortaya çıkan riskler ve sorunlarla birlikte yeni gruplar da eklenmiştir. İnsan hakları söyleminin bu bağlamda sosyal hizmet için önemli bir bileşen olduğunu ifade ederken, bu söylemin içselleştirilmesinin değişen dünyanın sosyal sorunlarının çözümünde sosyal hizmetin etkililiğine katkı sağladığını düşünmekteyiz.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Sosyal hizmet, insan hakları, sosyal adalet, küreselleşme.

HASTALIK HASTALIĞININ BAŞKA BİR BOYUTU:**MUNCHAUSEN BY PROXY SENDROMUNDA SOSYAL HİZMET UZMANININ ROLLERİ**Ayşe İlayda ÜÇÖK¹, Merve Deniz PAK²¹Sosyal Hizmet Uzmanı²Öğr. Gör., Başkent Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü**ÇALIŞMANIN TEMELİ**

Çocuk ihmal ve istismarı günümüzde sıklıkla gündeme gelen bir konu halini almıştır. Bu durum çocuğun insan haklarını ihlal etmekle birlikte sosyal hizmetin yaşama hakkı, çocuğun üstün yararı ve çocuğun korunması gibi odak noktalarına vurgu yapmaktadır. Çocuğa yönelik istismar ve ihmal pek çok alanda görülebilmektedir. Medyaya çocuğun cinsel ve fiziksel istismarı yansıyor olsa da bunun ötesinde istismar, en yakın çevreden de örtük bir biçimde meydana gelebilir. Çocuk istismarının çok ağır ve özel bir şekli olan Munchausen by Proxy Sendromu, başka bir deyişle “Vekâleten Hastalık Sendromu”; çoğunlukla ebeveynlerin (özellikle annenin) çocuğunu hastaymış gibi göstererek hikâyeler uydurması ve böylece pek çok tıbbi işlemin çocuk üzerinde uygulanmasını ifade etmektedir. Bu durum çocuğun gereksiz olarak tıbbi süreçlere maruz kalmasına, tedavi almasına ve zarar görmesine yol açmaktadır. Bu sendromda en sık görülen davranışlar şu şekilde olabilir; tıbbi durumun belirlenmesinde tahlil sonuçlarının bulgularla uyuşmaması, kanıtların olmamasına rağmen çocuğun cinsel istismara uğradığının ifade edilmesi, çocuğun dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğuna sahip olduğu şikâyetiyle doktora başvurulması, çocuğun uyurken kasten boğulması ve uyku apnesi olduğunun belirtilmesi. Bu sendromun belirlenmesinde en temelde üç noktanın araştırılması esastır. Birincisi; çocuğun belirtilen hastalığının bulguları güvenilir midir; ikincisi, çocuk gereksiz yere ve zarar verici tıbbi bakım almakta mıdır; üçüncüsü ise; çocuğun tıbbi bakım alması yönündeki bu davranışa yol açan etkenler nelerdir?. Fakat bu durumun belirlenmesi oldukça güç olup; istismar eden kişi çocuğu hasta olarak göstermek için fazlasıyla çabalamaktadır. Bu noktada sosyal hizmet uzmanları kritik derecede önemli roller üstlenmektedir. En temelde çocuğun yüksek yararının gözetilmesi için tıbbi süreçlerde çocuğun güvende olmasını sağlamak, çocuğun yaşam fonksiyonlarının sağlıklı olarak devam etmesini teşvik etmek ve vakayı multidisipliner ekip içerisinde takip etmek gereklidir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmada, Munchausen by Proxy Sendromu karşısında çocuğu korumaya yönelik sosyal hizmet uzmanlarının rol ve işlevleri tartışılacaktır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Çocuk ihmal ve istismarı, Munchausen by Proxy Sendromu, Çocuk refahı

PALYATİF BAKIM HASTA YAKINLARI İLE NİTEL BİR ÇALIŞMAGizem SOYLU¹, Ayşe Şeyma TURGUT²¹Sosyal Hizmet Uzmanı, İskenderun Devlet Hastanesi²Arş. Gör., Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü**GİRİŞ**

Dünya Sağlık Örgütü tarafından palyatif bakım “hayati tehlike oluşturan hastalıkla ilgili bir sorunla yüzleşen bireylerin ve ailelerinin önleme, erken tanı ve etkin değerlendirme suretiyle acının giderilmesi, acının ve fiziksel, psikososyal ve manevi diğer sorunların tedavi edilmesi yoluyla yaşam kalitesini artıran bir yaklaşım” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan anlaşılabacağı üzere palyatif bakım hem hastanın hem de hasta yakınının ihtiyacına göre her iki grubun da hayat kalitesini artırmak üzerine şekillenmektedir. Palyatif bakım ile; hastanın acısının hafifletilmesi, normal bir süreç içerisinde ölümün gerçekleşmesi, hasta bakımında hem psikolojik hem de manevi unsurların bütünleştirilmesi, süreç boyunca hasta yakınına destek verilmesi, hastanın ve ailesinin ihtiyaçları konusunda ekip çalışması ile hastanın yaşam kalitesinin artırılması amaçlanmaktadır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı palyatif bakım biriminde bakım görmekte olan hastaların yakınlarının palyatif bakım sürecinden nasıl etkilendiklerinin ve nelere ihtiyaç duyduklarının belirlenerek sosyal hizmet müdahalesi ihtiyaçlarının ortaya konulmasıdır.

YÖNTEM

Bu araştırma palyatif bakım hastalarının yakınlarının sorunlarının ve ihtiyaçlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelerden oluşan nitel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiş, yakını İskenderun Devlet Hastanesi Palyatif Bakım Biriminde tedavi görmekte olan 15 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma için gerekli veriler Ocak 2019- Mayıs 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmada ile araştırmacılar tarafından hazırlanan Sosyo Demografik Form Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır. Toplanan verilerin analiz aşamasında öncelikle gerçekleştirilen görüşmeler yazıya aktarılmış, her bir katılımcı HY1, HY2, HY3... olmak üzere kodlanmış, tekrar eden konu başlıkları üzerinden temalar oluşturularak elde edilen bulgular betimsel analiz ile analiz edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Yapılan görüşmeler sonucunda palyatif bakım hastalarının yakınlarının, hastalarının palyatif bakım biriminde olması ile ilgili üzüntü, şok, inkar, kabullenememe ve geçmişe özlem duygularına sahip olduğu, palyatif bakım sürecinin hasta yakınlarını ekonomik, sosyal ve psikolojik açılardan çeşitli derecelerde etkilediği, hasta yakınlarının en çok kendine vakit ayırmaya ve refakatçiye ihtiyaç duyduğu bulgularına ulaşılmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Palyatif Bakım, Palyatif Bakımda Sosyal Hizmet, Tıbbi Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet, Nitel Araştırma.

ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK MÜ? ÇOKKÜLTÜRCÜLÜK MÜ? TÜRKİYE'DE YAŞAYAN AZINLIKLARIN HAKLARI BAĞLAMINDA SOSYAL HİZMETİN KAPSAYICILIĞINI YENİDEN DÜŞÜNMEK

Serhat TEK
Dr., Hacettepe Üniversitesi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Kültür, sosyal bilimlerin farklı alanlarında gerçekleştirilen çalışmaların ortak bir bileşenidir. İnsan gibi girift bir yapıyı anlama ve daha ötede anlamlandırabilmenin yolu kültürün önemine odaklanmaktan geçer. Bu anlamda antropoloji, sosyoloji, tarih, psikoloji bilimleri gibi sosyal hizmet de çalışmalarında kültürün değerine ve önemine ayrı bir parantez açar. Sosyal hizmet yaklaşık bir asırlık profesyonel serüveninin ilk uygulamalarından günümüze engelliler, göçmenler, azınlıklar gibi dezavantajlı gruplarla çalışmalar yürütmektedir. Sosyal hizmetin uygulayıcıları olan sosyal hizmet uzmanlarından söz konusu çalışmalarını gerçekleştirirken uygulamalarının her aşamasında kültüre duyarlı bir yaklaşımı benimsemeleri beklenir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de yaşayan azınlıkların sosyal haklarına erişimlerinin sosyal hizmetin evrensel değerlerine ne oranda hizmet ettiğini çokkültürcü sosyal hizmet bakış açısıyla tartışmaktır.

TARTIŞMA

Sosyal hizmet uzmanları dünyanın pek çok ülkesinde azınlıklarla çalışma konusunda uzmanlaşmıştır. Ancak Türkiye örneğinde bu tezi doğrulayacak bilgileri ortaya koymak pek mümkün gözükmemektedir. Nitekim alanda yapılan öncül çalışmalar ışığında gerek ülkede yaşayan ve azınlık olarak tanımlanan birey, grup ve topluluklarca sosyal hizmetin tanınırlığına bakıldığında gerekse de meslek profesyonellerinin azınlıklar hakkındaki yetkinliğine bakıldığında alandaki bilgi boşluğu ve ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu karşılıklı bilmezliğin haklara ve sosyal hizmetlere yansımalarının çokkültürcü bir anlayışın yoksunluğundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada Türkiye'nin son yıllarda içinde bulunduğu nüfus devrim süreci ile birlikte bir ihtiyaçtan çok zaruriyet haline geldiği düşünülen azınlıklarla sosyal hizmet, kuramsal boyuttan uygulama boyutuna incelenmiştir. Alanda gerçekleştirilen çalışmalar ışığında, Anadolu topraklarında binlerce yıllık yerleşimleri bulunan ve günümüzde 'azınlık' olarak tanımlanan kadim kültürlerin sosyal hizmetlere erişimleri noktasında bir takım sorunları oldukları ortaya konulmuştur. Sonuç olarak karşılaşılan sorunların sosyal hizmetin temel kuramlarından olan hak temelli bir uygulama ile ele alınması gerektiği ifade edilerek, azınlıklara yönelik uygulamaların çokkültürlülüğe yönelik romantik söylemlerden öte çokkültürcü ve kültürel açıdan yetkin bir anlayışla ortaya konulmasının gerekliliği vurgulanmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Azınlıklarla sosyal hizmet, çokkültürcülük, kültürel yetkinlik

KURUM BAKIMINDA KALAN ÇOCUKLARIN SORUNLARINI AŞMADA TARIMSAL UYGULAMANIN ROLÜ: GÖLBAŞI ÇOCUK EVLERİ SİTESİ ‘EMEK VE SEVGİ BOSTANI’ UYGULAMASI

Serhat TEK
Dr. Hacettepe Üniversitesi

GİRİŞ

2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu Madde 3/12’de Çocuk Evleri Sitesi “Korunma ihtiyacı olan çocukların bakımlarının sağlandığı aynı yerleşkede bulunan birden fazla ev tipi sosyal hizmet biriminden oluşan kuruluş” olarak tanımlanmıştır. Gölbaşı Çocuk Evleri Sitesi bu kapsamda Ocak 2018’de faaliyete geçmiştir. Ankara Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet veren kuruluştaki yaşları 13-18 arasında değişen erkek çocuklar kalmaktadır. 2018 Şubat-Mayıs döneminde kuruluştaki staj uygulaması gerçekleştirilmiştir. ‘Emek ve Sevgi Bostanı’ da bu stajın proje uygulaması kapsamında oluşturulmuştur.

VAKANIN TANITIMI

Gölbaşı Çocuk Evleri Sitesi’nde kalan 36 çocukta sıklıkla sosyalizasyon ve davranış problemleri, yaygın şekilde sigara ve/veya madde kullanımı, şiddet eğilimi, zorbalık, küfür, suça sürüklenme ya da suç mağduru olma, şiddeti iletişim dili haline dönüştürme, hırsızlık, dilenme, kuruluştan izinsiz ayrılma gibi problemler gözlemlenmektedir. Çocukların yarısından fazlası örgün eğitime devam etmemekte, bu sebeple de gün içinde zamanlarının çoğunu herhangi bir aktivite yapmadan geçirmektedir. Çocukların çoğu kuruluştaki sıkıldıklarından ve hiçbir uğraşları olmadığından şikâyet etmektedir. Bu durumun çocukların davranış problemlerinin ve kuruluştan kaçma girişimlerinin nedenlerini oluşturduğu düşünülmektedir.

MÜDAHALE SÜRECİ

‘Emek ve Sevgi Bostanı’ uygulaması ile çocukların üretimin öznesi haline gelmesi sağlanarak, çocuklarda sorumluluk ve mesuliyet duygusu geliştirecek ve kuruluşa yönelik bağlılığı sağlayacak olan projenin hayata geçirilmesi planlanmıştır. Bu proje kapsamında çocukların üretirken öğrenmesi hedeflenmiştir. Proje kapsamında gerek dikim alanının hazırlanması, sebze fidelerinin ve çiçeklerin temini gibi dikim öncesi süreçte, gerekse de dikilen fidelerin gözetimi, sulanması, çapalanması ve bakımı gibi dikim sonrası süreçte iş bölümü yapılmış ve çocukların katılımı sağlanmıştır.

TARTIŞMA

‘Emek ve Sevgi Bostanı’nın oluşturulma sürecinden hasat sürecine kadar çocukların; tarımsal üretimi bizzat deneyimleyerek sürecin birer ögesi olması, sorumluluk kazanımı, doğa ve tarımsal üretime ilişkin bilgi sahibi olması, boş zamanlarının kaliteli bir şekilde değerlendirilmesi, kuruluşa aidiyetlerinin geliştirilmesi, ekip çalışmasına yatkınlıklarının pekiştirilmesi, kuruluştan kaçma davranışlarının azaltılması ve söndürülmesi, kötü alışkanlıkların sonlandırılması gibi çıktılara ulaşma konusunda ilerleme kaydedildiği gözlemlenmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Yeşil sosyal hizmet, tarımsal uygulama, kurum bakımında kalan çocuklar, çocuk evleri sitesi

TIBBİ SOSYAL HİZMET UYGULAMASI; BİR VAKA SUNUMU

Funda DARÇIN
Sosyal Çalışmacı

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) sağlığı; sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, aynı zamanda fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hâli olarak tanımlamıştır. Tedavi sürecini etkileyen psikososyal ve sosyo-ekonomik sorunlarının zamanında çözülmesinde sosyal hizmet uygulamalarının yeri oldukça önemlidir. Bu bildiride, bir vakanın tedavi sürecinde uygulanan sosyal hizmet müdahalesi üzerinde durulmuştur.

VAKANIN TANITIMI

F.D(6), iki yıl önce eklem ağrısı şikâyetiyle hastaneye başvurmuş, yapılan tetkikler sonrasında Akut Myeloid Lösemi (AML) tanısı konulmuştur. Anne İ.D'nin %60 görme engelli olduğu, baba H.D'nin şizofren tanısı bulunduğu, anlaşılmadıkları için 1,5 yıldır ayrı evde yaşadıkları, annenin F.D ile birlikte babasının evinde kaldığı, ablası D.D (11)'nin babası ve dedesiyle birlikte yaşadığı, hastanede ise F.D'nin yanında teyzesinin kaldığı öğrenilmiştir. F.D'ye kemik iliği nakli gerekmektedir ve verici donör olarak kardeşi D.D'nin %100 uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Baba, oğlu F.D ile ilgilenmeyip, kızı D.D'nin de bu nakil işleminde sağlığı bozulacağını düşünerek nakil işlemine izin vermemektedir.

MÜDAHALE SÜRECİ

Mikro düzeyde; F.D'nin yaşadığı iyileşememe korkusu, ağrı ve acılardan dolayı tedaviyi reddetme, konuşmama ve içine kapanma durumlarıyla ilgili olarak kaygılarını azaltmaya ve tedaviye uyumunu sağlamaya yönelik kişi merkezli yaklaşımla motivasyonel görüşmeler yapılarak psikososyal destek sağlandı. Kurumlarla işbirliği yapılarak anne ve babasının yaşadığı ortamın sosyal incelemesi yapıldı. Babasıyla kalan D.D'nin uygun koşullarda olmadığı, fiziksel istismara maruz kaldığı tespit edilerek, gerekli tedbirlerin alınması yönünde işlem başlatıldı. Hastanın, aile ve sosyal etkileşim alanları arasındaki ilişkiyi güçlendirmek amacıyla anneye görüşme planlandı, psikososyal destek sağlandı. Babayla görüşme planlandı ama görüşme isteği reddedildi.

TARTIŞMA

Yapılan araştırmalar değerlendirildiğinde psikososyal durumun birçok hastalığı tetiklediği ve hastalık seyrini etkilediği görülmektedir. Sosyal hizmet uygulamalarıyla F.D'nin hastalık seyri ve tedavi sürecine uyumu olumlu yönde gelişti. Anne boşanma davası açtı, çocukların velayeti geçici olarak anneye verildi ve F.D'ye kemik iliği nakli yapıldı. Multidisipliner bir ekip içinde uygulamalarını gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanları sağlık ekibinin en önemli parçalarındandır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Sağlık, Tıbbi Sosyal Hizmet

TIBBİ SOSYAL HİZMET BİRİMLERİNDE MÜRACAATÇILARA YÖNELİK YAŞANAN SORUNLAR, ÇÖZÜMSÜZLÜKLER VE ÖNERİLER: ANTALYA ÖRNEĞİ

Ayten KAYA KILIÇ

Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi Manavgat Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

İnsan sağlığının fiziksel, duygusal ve sosyal boyutlarının olduğunun kabul edilmesi hastalığın tedavisinin çok boyutlu bir yaklaşımla ele alınması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu gereklilik sonucunda sosyal hizmet mesleği tıbbi tedavinin önemli bir ayağı ve çok disiplinli sağlık ekibinin vazgeçilmez bir parçası durumuna gelmiştir. Sağlık hizmetlerinde dezavantajlı durumdaki kişi ve ailelerin ihtiyaçlarının karşılanması, sağlık hizmetlerinden eşit ve adil bir şekilde yararlanılması noktasında yer alan tıbbi sosyal hizmet birim faaliyetlerinin incelenmesi, birim hizmetlerinde ortaya çıkan sorun ve çözümsüzlüklerin belirlenmesi önemlidir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı "Sosyal Hizmet Uzmanlarının Tıbbi Sosyal Hizmet Alanını Değerlendirmeye Yönelik Görüşlerini, Müracaatçılara Yönelik Yaşadıkları Sorunları, Çözümsüzlükleri ve Çözüm Önerilerini İnceleyerek Ortaya Koymak"dır.

YÖNTEM

Nitel araştırma yöntemi ile tasarlanan çalışmanın örneklemini Antalya ilinde Eğitim ve Araştırma Hastanesi ile Devlet Hastanelerinin Tıbbi Sosyal Hizmet Birimlerinde görevli 10 sosyal hizmet uzmanı oluşturmuştur. Haziran-Temmuz 2019 tarihleri arasında katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla derinlemesine görüşmeler yapılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmada elde edilen bulgularda, sosyal hizmet uzmanları tarafından tıbbi sosyal hizmet biriminde sunulan hizmetlerin genel sağlık hizmetleri içinde sorun çözme mekanizması olarak kilit noktada yer aldığı görüşünün hakim olduğu belirlenmiştir. Tıbbi sosyal hizmet birimlerinde yaşanan sorunlar arasında; hastane idaresi tarafından yeterli değer ve destek verilmemesinin hizmetlerin sunumunda soruna yol açtığı özellikle birimlerdeki yetersiz olanakların uzman-müracaatçı ilişkisinde mahremiyet sorununa neden olduğu belirlenmiştir. Evsiz hastalar, AIDS'li hastalar ve sağlık tedbir kararı olan çocuklarla ilgili yapılan mesleki müdahalelerde sosyal hizmet uzmanlarının çözümsüzlükler yaşadığı ve bu müracaatçı gruplarının kendi kaderlerine terk edildiği belirlenmiştir. Belirtilen önerilerde; evsiz hastalar için hastane bütçesinden pay ayrılması, taburculuk sonrası geçici barınma yeri olanaklarının sağlanması ve ulusal kayıt sisteminin getirilmesi yer almıştır. Ayrıca sağlık tedbir kararı olan çocuklarla ilgili kurumlar arası işbirliğinin, multidisipliner ekiplerin, kurulması önerilmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Tıbbi Sosyal Hizmet Birimi, Sosyal Hizmet Uzmanı, Mesleki Çözümsüzlük.

TIBBİ SOSYAL HİZMET VE İÇERİCİ SAĞLIK: BİR AVRUPA BİRLİĞİ PROJESİ ÖRNEĞİOzan SELÇUK¹, Bekir GÜZEL²¹ Öğr. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü² Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü**GİRİŞ**

Genel olarak istihdam, eğitim, sağlık, barınma, sosyal hayat, kültür ve sivil toplum ile ilgili çeşitli bileşenleri göz önüne alarak bireylerin, ailelerin, grupların ve toplulukların toplumsal yaşama tam olarak katılabilmelerini ifade eden sosyal içerme, son yıllarda sosyal bilimlerin popüler konuları arasında yer almaktadır. Öte yandan son iki yüzyılda yaşanan gelişme ve değişimler (küreselleşme, neoliberalizm, teknolojik gelişmeler, artan yoksulluk ve/veya refah talepleri) pek çok sektörde sunulan hizmetlerin yetkin profesyoneller tarafından talep odaklı, yenilikçi, kaliteli, güvenli ve içerici bir şekilde sunulması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu noktada mesleki ve/veya hizmet içi eğitim konuları ile mesleğe ya da sektöre özgü eğitim-öğretim içeriği ihtiyacı gündeme gelmektedir.

MAÇ

Bu ihtiyaçtan hareketle İçerici Sağlık (Inclusive Health) mottosuyla hazırlanan ve 2016 yılı Erasmus+ Ana Eylem 2 (KA2) Mesleki Eğitim Stratejik Ortaklıklar Projeleri kapsamında Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi tarafından hibelendirilmeye hak kazanan “Sağlık Çalışanlarına Yönelik Avrupa Düzeyinde Sosyal İçerme Becerileri” (Social Inclusive Skills For Health Professionals in European Level) adlı projede, sağlık profesyonellerinin sosyal içerme becerilerinin geliştirilmesi amacıyla sağlık sektörü için daha önce hiç yapılmamış, mesleğe özgü ve yenilikçi bir eğitim-öğretim aracının hazırlanması amaçlanmıştır. Söz konusu araştırmanın nihai amacı ise tıbbi sosyal hizmet perspektifinden sağlık çalışanlarının dezavantajlı gruplar için sosyal olarak içerici bir ortam geliştirmek amacıyla sağlık sektörünün profesyonelleşmesine katkı sağlamaktır.

YÖNTEM

Bu projede belirlenen amaçlara ulaşmak amacıyla 3 farklı fikri çıktı oluşturulmuş ve (1) Analiz Raporu (Analysis Report) (2) Eğitim İçeriği (Curriculum) (3) Görsel-İşitsel Öğrenme Portalı (Audio-Visual Training) olarak sunulmuştur. Projenin araştırma ayağını oluşturan ilk fikri çıktıda yöntem olarak yakınsayan paralel karma araştırma deseni kullanılmıştır. Bu desendeki veri toplama tekniklerine uygun olarak nitel ve nicel veriler proje konsorsiyumunda yer alan 4 farklı ülkede (Türkiye, Letonya, Çek Cumhuriyeti ve İrlanda) eş zamanlı olarak toplanmıştır. Nitel veri toplama sürecinde her bir ülkeden 4 farklı katılımcı olmak üzere 16 katılımcı ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Buna ilaveten yine her bir ülkeden minimum 4 kişiden oluşan gruplarla odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Nicel veri toplama sürecinde anket yoluyla yaklaşık 200 kişiden veri toplanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Proje kapsamında yapılan araştırmalar neticesinde sağlık alanında faaliyet gösteren profesyonellere yönelik (1) İçerici Sağlık Nedir? (2) Dezavantajlı Gruplar, (3) Temel Hasta Hakları, (4) Tutumsal Engeller, (5) İçerici İletişim, (6) Kaliteli ve İçerici Sağlık Hizmeti, (7) İçerici Sağlık Sunumu İçin Kalite Standartları ve (8) Genel Test olmak üzere toplam 8 modülden oluşan bir eğitim içeriği (curriculum) hazırlanmıştır. Bu sunum kapsamında tartışılması planlandığı üzere; sağlık sektöründeki sosyal boyuta vurgu yapan bu eğitim içeriği tıbbi sosyal hizmet uygulamaları açısından da yeni bir araç olarak değerlendirilmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: İçerici sağlık, sosyal içerme, dezavantajlı gruplar, temel hasta hakları, tıbbi sosyal hizmet.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN ZORBALIĞINA KARŞILIK MAKRO DÜZEY SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ ÖRNEĞİ

Züleyha DURAN GÜÇLÜ¹, Fatma GÖZÜBÜYÜK¹, Merve Deniz PAK²

¹ Sosyal Hizmet Uzmanı

² Öğr. Gör., Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Çocukların birbirleri ile iletişim kurdukları, zamanlarının büyük çoğunluğunu geçirdikleri en önemli ortamlardan biri okuldur. Öğrencilerden beklenen kurdukları akran ilişkilerini sağlıklı bir şekilde yürütmeleridir. Fakat akran ilişkileri her daim istenilen boyutta gitmemekte ve akran zorbalıkları yaşanmaktadır. Akran zorbalığının temelinde, zorbaların seçtikleri kurban veya kurbanlara karşı tarafı bilerek rahatsız edici ve zarar verici davranışlara maruz bırakma, baskı kurarak üstünlük sağlamaya çalışma ve zorba - kurban arasında güç eşitsizliğine dayalı zorbaca davranışlar sergilemesi bulunmaktadır. Bu durum da sosyal hizmet müdahalesini gerektiren önemli bir alanı ortaya çıkarmaktadır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, okullarda gün geçtikçe artmakta olan “akran zorbalığına” karşı öğrencilerin farkındalık düzeylerinin artırılmasına yönelik çözüm önerileri sunmaktır. Bu kapsamda ortaokul öğrencilerinde akran zorbalığına karşılık makro düzey sosyal hizmet müdahalesi örneğinin paylaşılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışma özellikle 11-14 yaş grubu çocuklarda daha sık karşılaşılan akran zorbalığının, bireyin kendinden kaynaklanan nedenler ve sosyal çevresinden edindiği olumsuz davranışları sosyal öğrenme yoluyla uygulandığını içeren ve zorbalığın yol açtığı sorunları çeşitli değişkenlerle ele alan nitel bir çalışmadır. Sosyal hizmette planlı değişim sürecinin izlendiği bu çalışma, Ankara/Altındağ’da bulunan Halil Kut Paşa Ortaokulu, Karapürçek Ortaokulu ve Kemal Yurtbilir İhtime Engelliler Ortaokulu olmak üzere üç farklı okulda eğitim-öğretime devam eden 7. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Uygulamanın yapıldığı tarihte adı geçen okullarda bulunan toplamda 359 çocuğa ulaşılarak, okul idarecileri ve branş öğretmenleri eşliğinde akran zorbalığının olumsuz yönlerini vurgulayan ve bilinç yükseltmeyi hedefleyen eğitici seminerler verilmiştir. Bu seminerlerde bilgi aktarımı yapılmış, rol oyunları oynanmış ve çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Sosyal hizmet müdahalesinin ön değerlendirme safhası aşağıdaki bilgilere ulaşmada yardımcı olmuştur. Çalışmada elde edilen bulgulara göre; akran zorbalığının en önemli nedenleri arasında bireyin içinde bulunduğu ekosistemdeki faktörler ön plana çıkmaktadır. Zorbanın genelde sert disiplinle ve fiziksel ceza ile yetiştirildiği, düşük benlik saygısı ve kişilik yapısının etkili olabileceği ve ergenlikle beraber yaşanan duygusal ve sosyal değişimlerin zorbalık düzeyini etkileyici faktörler olduğu görülmektedir. Ayrıca zorbalığın en fazla sözel zorbalık olarak uygulandığı, bu davranışların en sık erkek öğrencilerde karşılaşıldığı, yoğun olarak öğretmen gözetiminin azaldığı okul bahçesi ve koridorlarda bu davranışların uygulandığı ve ebeveyn tutumlarının bu davranışların oluşumunda etkisi olduğu saptanmıştır. Zorbaların kurban olarak seçtiği öğrenciler; içe kapanık olanlar, okul başarısı yüksek olanlar, genellikle pasif ve kendini korumakta zorlananlar ve kaynaştırma öğrencileridir. Bu öğrenciler genellikle risk grubu içinde olan zorbalığa maruz kalan grup olduğu düşünülmektedir. Araştırmada, akran zorbalığının yol açtığı çeşitli sorunlar saptanmıştır. Bu sorunlar olumsuz benlik algısı, güvensizlik, uyku problemleri, alt ıslatma, okul fobisi, var olan sorunlarda artış, konsantrasyon kaybı, okul başarısında düşüş, okul reddi gibi sosyal beceri sorunları, ruhsal ve akademik sorunlar olmaktadır. Bu bağlamda hem zorbaya hem de zorbanın olumsuz davranışlarına sessiz kalarak zorbayı destekleyici davranışlar sergileyen “Seyirci” lere yönelik çeşitli çözüm önerileri sunulmuştur. Bu önerilerin temelinde, zorba öğrencilerin uyguladığı zorba davranışların tanımlanması, empati kurma yeteneğinin geliştirilmesi, okullarda akran arabuluculuğunun uygulanmasının sağlanması, sosyal becerilerin geliştirilmesi için gerekli kaynaklara ulaşılması ve mağdurların zorbalığa karşı baş etme becerilerinin güçlendirmesi için profesyonel destek sağlanması olduğu görülmüştür. Çözüm sürecinde okul rehber öğretmenlerinin süreci kısmen takip edebildiği öğrenciyi sosyal çevresi ile değerlendirmeye alamadıkları görülmüştür. Bu bağlamda Okul Sosyal Hizmetine duyulan ihtiyacın büyüklüğünün yadsınamayacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Akran Zorbalığı, Okul Sosyal Hizmeti, Çocuklarla Sosyal Hizmet.

YEREL YÖNETİMLERİN YAŞLILARA YÖNELİK HİZMETLERİ: SOSYAL HİZMET BAKIŞ AÇISIYLA BİR DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Türken ÇAĞLAR
Dr. Öğretim Üyesi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN GEREKÇESİ

Günümüz dünyasında yaşlılık olgusu giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Dünyanın nüfus yapısı ve dinamiklerine bakıldığında, ortalama ömür süresinin uzaması ve nüfus artış hızında görülen düşme ile birlikte yaşlı nüfus oranının giderek artacağı bilinen ve beklenen bir durumdur. Geçmişe kıyasla daha iyi yaşam koşulları ve sağlık olanaklarına erişim, diğer taraftan çocuk yapma oranlarındaki düşüş, nüfus kompozisyonlarını değişime uğrattı. “Genç toplumlar” kavramının günümüzde yerini “yaşlanan ya da yaşlı toplumlar” kavramına bıraktığı görülmektedir. Yaşlı nüfus oranında görülen artış, her ne kadar yalnızca gelişmiş ülkelerin bir sorunuymuş gibi algılsa da, esasında yakın gelecekte gelişmekte olan ülkelerin de önemli sosyal sorunlarından biri olmaya adaydır. Gelişmekte olan ülkeler grubunda bulunan Türkiye günümüzde genç olarak nitelendiriliyor olsa da, yakın gelecekte hızla yaşlanacak olan ülkeler grubunda yer almaya aday ülkelerden biridir (TÜİK, 2013, 2014; National Geography, 2012; TÜSİAD, 2010). Keza yaşlanmayla birlikte doğal olarak görülen fiziksel, mental ve diğer kayıplar kişinin hareket yeteneğini sınırlandırabilmekte ve kişi bir başkasının bakım ve gözetimine ihtiyaç duyabilir hale gelebilmektedir.

Özellikle günümüzde kentler tüm nüfus grupları açısından önemli merkezler durumuna gelmiştir. Kent yaşamının yaşlılar açısından bazı avantajları ve dezavantajları olduğu bilinmektedir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde, yerel düzeyde yaşlıların hareket alanını kısıtlamayacak, aktif yaşamlarına devam edebilecekleri, bakım ve diğer ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri çeşitli hizmetlerin önem kazandığını vurgulamak gerekir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu bildirinin amacı, Türkiye’de kent yönetimlerinin yaşlılara yönelik sunduğu hizmetler ile ilgili bir değerlendirme yapmaktır. Ayrıca buradan yola çıkarak ne tür alternatif hizmetlerin oluşturulabileceği konusunda bir öngöründe bulunulacaktır. Bu bağlamda şu sorulara yanıt aranmıştır:

Türkiye’deki yaşlı nüfus oranı ne düzeydedir?

Kentlerdeki yaşlı nüfus oranı ne düzeydedir?

Kent yönetimleri yaşlılara yönelik ne tür hizmetler sunmaktadır?

Kent yönetimleri tarafından yaşlılara sunulan hizmetlerde Türkiye genelinde bir standardizasyon bulunmakta mıdır?

Yerel yönetimler tarafından ailesi ile ya da yalnız yaşayan yaşlıya yönelik ne tür alternatif hizmetler oluşturulabilir?

TARTIŞMA

Günümüz Türkiye’sinde yaşlı bakımı çoğunlukla aileler tarafından yerine getirilmektedir. Ancak geçmişe kıyasla, özellikle kentlerde iş ve yaşam koşulları, ailelerin yaşlısına bakım vermesini güçleştirmektedir. Kentlerde görünürlük kazanmış olan bu sorunu gidermeye yönelik, kent yönetimleri tarafından çeşitli hizmet biçimlerinin oluşturulduğu görülmektedir. Ancak Türkiye genelinde, kent yönetimlerinin sunduğu hizmetler arasında çeşitlilik ve sürdürülebilirlik açısından bir standart bulunmamaktadır. Kentlerde ailesi ile ya da yalnız yaşayan yaşlının bakım ve diğer ihtiyaçlarını giderebileceği, yaşlının bağımsızlığını ve aktif yaşamını destekleyici çeşitli hizmetlerin oluşturulması ve bunların sürdürülebilirliği önemli bir çerçeve oluşturmaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Türkiye, Yaşlı Nüfus, Yaşlılara Yönelik Hizmetler, Yerel Yönetimlerin Yaşlılara Verdiği Hizmetler

SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİNDE MOTİVASYONEL GÖRÜŞME TEKNİĞİNİN UYGULANMASI

İsmail NALBANTOĞLU
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Sürekli değişen sosyal yapı içerisinde bireylerin yaşadığı sosyal sorunlar da zamanla değişip daha da karmaşıklaşmaktadır. Bu sorunların çözümüne yönelik çalışmalar önem kazanmaktadır. Özellikle sosyal hizmet disiplininin yakından ilgilendiği madde bağımlılığı alanında da yeni çalışmalar yapılmakta ve madde bağımlılığı sorununun çözümüne yönelik yeni yöntemler geliştirilmektedir. Motivasyonel görüşme tekniği de yeni geliştirilen yöntemlerden bir tanesidir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Yapılan çalışmalar incelendiğinde motivasyonel görüşme tekniğinin özellikle alkol ve madde bağımlılığı sorununda davranış değişikliği gerçekleştirmek için etkili bir yöntem olduğu görülmektedir. Bağımlılık alanlarının dışında bu teknik, kronik hastalıklar başta olmak üzere birçok alanda kullanılabilmektedir. Bu çalışma, bireylerin hayatlarına olumsuz etkileri olan bazı davranışların değiştirilmesi noktasında motivasyonel görüşme tekniğinin sosyal hizmet müdahale sürecinde nasıl uygulanabileceğini anlatmak için yapılmıştır.

TARTIŞMA

Bireyler kendilerine ve çevrelerine zarar veren davranışları değiştirmekte bazen zorluk çekebilirler. Bu tarz müracaatçı gruplarıyla sosyal hizmet müdahalesi gerçekleştirmek isteyen sosyal çalışmacılar genellikle direnç ile karşılaşmaktadırlar. Müracaatçı tarafından gösterilen direnç çoğu zaman sosyal hizmet müdahalesini olumsuz etkilemekte ve sürecin başarıyla sonuçlanmasını engellemektedir. Bu direnci çatışmasız bir şekilde çözmek için motivasyonel görüşme tekniği bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal hizmet alanında motivasyonel görüşme tekniklerinin kullanım alanı oldukça geniştir. Kısa süreli olması ve birçok terapi tekniğiyle beraber kullanılabilir olması motivasyonel görüşmeye olan ilgiyi arttırmaktadır. Sosyal çalışmacılar, motivasyonel görüşme tekniğiyle açık uçlu sorular sorarak, onaylamalar, yansıtma ve özetlemeler yaparak müracaatçının kararsızlığını pozitif davranış değişikliği için kullanmaya çalışmaktadırlar.

SONUÇ

Alkol ve sigara kullanımı, uyuşturucu madde bağımlılığı, beslenme bozuklukları ve diyabet yönetimi gibi çeşitli alanlarda davranış değişikliğinin gerçekleşmesi için kullanılan motivasyonel görüşme, sosyal çalışmacıların müracaatçılarıyla gerçekleştirdiği sosyal hizmet müdahalesi sürecinde olumlu davranış değişikliğinin gerçekleşmesi için kullanılabilecekleri bir yöntemdir. Bu çalışma içerisinde yer alan teknikler ve değerler sosyal hizmet müdahale sürecinde uygulandığında mesleki müdahalenin etkililiğinin artacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Sosyal Hizmet Müdahalesi, Motivasyonel Görüşme, Davranış Değişikliği

GÖNÜLLÜ SOSYAL HİZMET KURULUŞLARINDA SÜRDÜREBİLİRLİĞİ SAĞLAMAK: KURUMSAL İTİBAR PERSPEKTİFİNDEN YENİ BİR BAKIŞ

Ali TAŞCI¹, Büşra USLU², Mehmet BAŞCILLAR³

¹Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

²Proje Danışmanı, Alman İşbirliği Kurumu

³Öğr. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Sosyal Hizmet Bölümü (İngilizce)

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Gönüllü kuruluşlar devlet ve özel sektörden bağımsız ancak kamusal alanda paydaş konumunda yer alan, katılımcı bir anlayışla hizmet anlayışını iyileştirmeyi ve yenilemeyi amaç edinen kuruluşlardır. Küçük yerel derneklerden çok büyük ve kapsamlı profesyonel kuruluşlar dahil olmak üzere geniş bir hizmet alanı içerisinde faaliyet yürütmektedir. Toplumsal katılımın artması ile beraber gönüllü hizmetlere katılımı aynı oranda artış göstermiştir. Ancak oldukça geniş bir alanda faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlara bireysel ve toplumsal itibar yüklemek ve hangi kuruluşun hangi amaçla örgütlendiğini ve hangi alanda faaliyet gösterdiğini anlamak oldukça güçtür. Bu noktada kurumların, kurumsal kimliği, kurum imajı, kurum kültürü ve kurumsal iletişim süreçlerini yönetme noktasında kurumsal itibar yönetimi önemli bir konumda yer almaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı gönüllü kuruluşların, kurum içi ve kurum dışı paydaşlarının planlı ve organize bir şekilde kurumsal itibar yönetimi aracılığıyla nasıl şekillendirileceğine yönelik bir bakış açısı sunmaktadır. Kavramsal olarak güvenilir olma, saygı ve değer görme anlamı taşıyan itibarın nasıl şekillendirileceğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda çalışma, sürdürülebilir amaçlar taşıyan gönüllü örgütlerin yönetim anlayışına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

TARTIŞMA

Gönüllü kuruluşların kısa ve uzun vadeli olarak varlıklarını devam ettirmesi sürdürülebilir çalışmalara bağlıdır. Bu amaca yönelik olarak gönüllü yönetimi, mali kaynakların düzenlenmesi, kamu ve özel sektör işbirliği gibi birçok noktada çalışma yürütmesi kaçınılmazdır. Örgütlerin bu amacına katkıda bulunan kurumsal itibar yönetim anlayışı kurumların daha uzun vadede etkin bir şekilde faaliyet göstermesine imkan verebilmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma gönüllü sosyal hizmet örgütlerinin sürdürülebilirliğinin kurumsal itibar anlayışı ile nasıl şekillendirilebileceğine dair teorik bir bakış açısı sunmaktadır. Kurumsal itibar, kar amacı güden kuruluşlar için önemi fark edilmesine rağmen kar amacı gütmeyen kuruluşlar için oldukça yeni bir anlayıştır. Bu çalışmanın sosyal hizmet kurumları açısından örgütlenme ihtiyacına katkı sağlayacağı ve yönetim anlayışına yeni bir bakış açısı sunacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Sosyal Hizmet, Gönüllü Kuruluşlar, Kurumsal İtibar

ANNELİK ŞİDDETİNİN MEŞRULAŞTIRILMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: BEYLİKDÜZÜ ÖRNEĞİ

Esra SOĞANCI

Arş. Gör., İstanbul Arel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Biyolojik yönü ile annelik çocuk doğurmuş kadınlığı işaret etmekte sosyokültürel anlamda ise çocuk doğurmanın ötesinde kompleks ve çok boyutlu bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Anneliğin biyolojik ve deneyim odaklı açıklamaları hangi duygu, düşünme ve davranma biçimlerinin annelik rol ve pratikleri ile uyumlu olduğu konusunda farklı iddialara sahiptir. İçgüdüsel ve evrensel tek bir annelik tarzını savunan biyolojik açıklamalara karşın anneliğin deneyim odaklı açıklamaları sosyokültürel bağlamda inşa edilen farklı annelik üsluplarına dikkat çekmektedir. Anneliğin kapsam ve sınırları üzerine yapılan bu kuramsal tartışma annelik şiddetinin meşrulaştırılmasına odaklanan bu çalışmada önem arz etmektedir.

AMAÇ

Bahsedilen kuramsal tartışmanın ekseninde bu çalışmada annelerin bakım ve eğitim-disiplin-toplumsallaştırma ajanı olarak annelik şiddetini meşrulaştırma düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Nicel desenli bu çalışmanın evreni Beylikdüzü'nde ikamet eden anneleri kapsamaktadır. Araştırmacı tarafından geliştirilen 22 maddelik tutum ölçeği aracılığıyla saha verileri Beylikdüzü ilçesinde ikamet eden 383 anneden elde edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistik ile Tek Örneklem Kolmogorov Smirnov Testi, Kruskal Wallis Testi ve Korelasyon Analizinden faydalanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmada çocuk bakım ve yetiştirme sürecinde annelerin annelik şiddetini meşru bir yöntem olarak değerlendirdikleri ve annelik şiddetini meşrulaştırma düzeylerinin annenin yaşı, eğitim düzeyi ve çocuk sayısına bağlı değiştiği bulunmuştur. Çalışmada ayrıca bakım şiddetinin daha düşük, eğitim-disiplin-toplumsallaştırma şiddetinin daha yüksek düzeyde meşru bir yöntem olarak değerlendirildiği bulunmuştur. Sosyal hizmet perspektifinde annelik üzerine yapılan çalışmalarda annelerin rol ve sorumluluklar ekseninde ideal bakım vericiler olarak değil biyopsikososyal yönlerinin tamamı ile ele alınması gerekmektedir. Bu şekilde doğal ve içgüdüsel icra edilen tek bir ideal annelik üslubu yerine farklı annelik deneyimleri görülebilir. Bu bağlamda sosyal hizmetin koruyucu-önleyicilik fonksiyonunun sağlanmasında daha yüksek düzeyde şiddeti meşrulaştırdığı bulunan genç, çok çocuklu, eğitim düzeyi ve ücretli istihdama katılım düzeyleri düşük annelerle yapılan çalışmaların önemi artmaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Annelik Şiddeti, Annelik, Sosyal Hizmet

GÖÇMENLERİN ENTEGRASYONUNDA SOSYAL HİZMET NE AŞAMADA DURUYOR?

Nurgül CERTEL

Araştırma Görevlisi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Türkiye’de göç alanında çalışmalar özellikle 2011 yılından itibaren kitlesel hareketlerin artmasıyla yoğunluk kazanmıştır. Bu dönemden itibaren ülkenin göç politikaları gözden geçirilmeye başlanmış çalışmaların kapsamı üzerine boyutlu tartışmalar gündeme gelmiştir. Bu süreçte göçmenlerle çalışmanın önemli bir boyutunu sosyal hizmet uygulamaları oluşturmaktadır. Artan göç hareketleriyle birlikte göç alanında yapılan çalışmaların özellikle entegrasyon odağında olduğu gözlenmektedir. Bu bağlamda sosyal hizmet uygulamalarının göçmenlerin entegrasyon süreçlerinde hangi aşamada olduğunu irdelemekte yarar vardır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı Türkiye’nin önemli gündemlerinden biri haline gelen göçmenlerle çalışma sürecinde sosyal hizmet uygulamalarını gözden geçirmektir. Bu amaca istinaden Türkiye’nin göç politikalarını değerlendirmek ve bu politikaların sosyal hizmet uygulama sahasına nasıl yansıdığını gözden geçirmek mühimdir.

TARTIŞMA

İçduygu ve Sert (2019)’in belirttiği gibi göç süreci göç edenler ve göç alan bölgeler açısından içinde birçok kararı barındıran bir süreçtir ve özellikle göç ettikten sonra yerleşme, entegrasyon, yurttaşlığa kabul, yeniden göç ya da geri dönme gibi birçok konuda her iki tarafın da karar alması gerekir. Bu karar alma süreci aynı zamanda göç alan ülkelerin de politika yapma süreçlerini etkiler ve göçmenlerle yapılması gereken çalışmalar konusunda bir dizi gündemi doğurur.

Göçmenlerin ve göç alan ülkelerin karşılaştığı durumlar göz önünde bulundurulduğunda her iki tarafın da karşılaştığı güçlükleri çözmek ve bunlara ilişkin çalışmalar üretmek adına yoğun bir gündemi olduğu aşıkardır. Bu evrede sosyal hizmet uygulamalarının göçmenlerin kabul, korunma ve entegrasyon süreçlerinde etkisi yükündür.

SONUÇ

Türkiye’de son on yılda gelen göç dalgasının değişmesi ile birlikte göçmenlerle çalışma önemli alanlardan biri haline gelmiştir. Göçmenlerin entegrasyon süreçlerinde yasal statüleri, barınma, eğitim, sağlık gibi hizmetlere erişimini sağlamak ve informal sektördeki çalışma koşullarını düzenlemek sosyal hizmet uygulamalarının da dahilinde olmuştur. Bu bağlamda göçmenlerle sosyal hizmet çalışmalarını değerlendirmek aynı zamanda artan göç hareketlerinin sosyal hizmet uygulama alanına etkisini gözden geçirmek gerekmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Göçmenler, sosyal hizmet uygulamaları, entegrasyon.

BİYOTEKNOLOJİK GELİŞMELER VE GENETİK ÇALIŞMALARIN KAVŞAĞINDA SOSYAL HİZMETİN DEĞERLERİNİ TARTIŞMAK

Buğra TULĞAN¹, Metehan YAMAN²

¹Sosyal Hizmet Uzmanı

²Moleküler Biyoloji ve Genetik Lisans Öğrencisi, Uludağ Üniversitesi

GİRİŞ

Sosyal hizmetin mikro, mezzo ve makro uygulamaları, teknolojinin gelişimi ile beraber diğer tüm disiplinlerin çalışmalarından etkilenmektedir. Bu gelişmelerden biri de şüphesiz biyoteknoloji çalışmalarıdır. Bu çalışmaların ne şekilde ilerleyeceği ve bu ilerlemenin insan yaşamını nasıl ve ne derece etkileyeceği belirli ölçüde kestirilebilir. Çalışmaları devam eden doğum öncesi genetik tanı bu alanda yardımcı olmaktadır. Doğum öncesi genetik tanı (prenatal genetik tanı), bir embriyodaki olası kalıtsal hastalığa dair genetik altyapının incelenmesi için uygulanan yöntemdir. Bu işlem sonucunda taranan genlerde ve kromozomlarda bir anomali tespit edildiğinde genetik tanı konulmaktadır. Preimplantasyon genetik tanı ise gebelik öncesinde klasik tüp bebek yöntemi ile oluşturulmuş embriyonun rahme konulmadan önce genetik taraması üzerinden kromozom ve gen anomalisinin kontrolü ve bunu takiben sağlıklı olan embriyonun rahme enjekte edildiği yöntemdir. Bu yöntem kullanılarak kromozom ve gen anomalili doğumların ve olası dezavantajlı grupların oluşmasının önüne geçebilir.

AMAÇ

Doğum öncesi genetik tanı çalışmalarının insan yaşamı üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Örneğin bu çalışmaların down ,SMA , kistik fibrozis, fenilketonüri (PKU), talasemi gibi hastalıklar ve sendromlar bağlamında, özellikle genetik tarama ile gebeliğin erken dönemlerinde belirlenebildiği ve insan yaşamını bu yol ile etkileyebildiği açıktır. Bu biyoteknolojik gelişmelerin önemli bir paydaşı ise devletler olmaktadır. “Devletler tarafından bu çalışmaların nasıl yorumlandığı” bu çalışmanın temel sorunsalını oluşturmaktadır.

TARTIŞMA

Genetik anomalisi olan dezavantajlı grupların ihtiyaçları, sağlıklı insanların ihtiyaçlarına nazaran daha farklıdır. Genetik anomalisi olan dezavantajlı bir birey için devletin ayırdığı bütçe, sağlıklı bir birey için ayırdığı bütçeden daha fazladır. Sosyal devletin sosyal hizmet kurumlarından kar elde etme amacı olmadığı için, bu kurumlar devlet tarafından karşılıksız gider olarak nitelendirilebilir. Devletler bu bütçeyi azaltmak için biyoteknolojik gelişmeler(PGT yöntemi gibi) ile genetik anomalisi olan bireylerin dünyaya gelmesini engelleme yoluna gidebilir. Biyoteknoloji alanındaki gelişmeler devletlerin dezavantajlı gruplara ayrılan maddi kaynağın azaltılması konusunda sosyal politikalarda insan haklarına aykırı ve self determinasyonu ortadan kaldıracak baskıcı sosyal politikalar oluşturmaya sebep olabilir. Bu çalışmada genetiğe bağlı zihinsel anomaliye sahip doğumların önüne geçmek için yapılan genetik çalışmaların neler olduğu, bu çalışmalardan birey, grup ve toplumların sosyal olarak nasıl etkilenebileceği ve devletler tarafından predikte edilebilir bir toplum yaratmak adına self determinasyonun ve insan haklarının ihlal edilerek yapılması muhtemel sosyal politikaların neler olabileceği sosyal hizmetin etik ve değerleri çerçevesinde tartışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELEER: İnsan Hakları, Sosyal Politika, Biyoteknoloji, Genetik

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI'NDA ÇALIŞAN MESLEK ELEMANLARININ İNSAN HAKLARI VE SOSYAL ADALET SAVUNUCULUĞU DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bircan REÇBER

Dr., Sosyal Hizmet Uzmanı, Bursa Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuarı

GİRİŞ

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nda çalışan meslek elemanlarının, sunulan hizmetlerde insan hakları ve sosyal adalet savunuculuğu konusundaki teorik ve uygulama becerileri farklılaşabilmektedir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı "Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nda çalışan meslek elemanlarının, sunulan hizmetlerde insan hakları ve sosyal adalet savunuculuğu açısından durumlarının incelenmesidir.

YÖNTEM

Bu çalışmada, araştırma yöntemlerinden nitel ve nicel araştırma tekniklerinin birlikte ele alındığı karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini, Ankara ve Bursa İllerinde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Bakanlık Bünyesindeki kuruluşlarda görev yapan sosyal hizmet uzmanı, psikolog, sosyolog, çocuk gelişim uzmanı, öğretmenler oluşturmaktadır. Katılımcıların, İnsan Hakları Görüşme Formu ve Sosyal Adalet savunuculuğu Ölçeği aynı anda verilerek doldurmaları istenmiştir. Görüşme formu ve ölçek toplam 142 kişiye uygulanmış olup 138 anket ve ölçek değerlendirmeye alınmıştır. Katılımcıların yaşları 24-58 arasında değişmekte olup 138 meslek elemanının % 76,1'i kadın, % 23,9'u erkektir. Katılımcıların % 79,7'si lisans, % 20,3'ü lisansüstü eğitim almıştır. %50,7'sinin sosyal hizmet uzmanı, %13'ünün psikolog, %23,2'sinin sosyolog, %3,6'sının öğretmen, %8,7'sinin çocuk gelişim uzmanı olduğu görülmektedir. Ankette ve sosyal adalet savunuculuğu ölçeğinden elde edilen verilerin kodlama ve analizlerinde IBM SPSS 21,0 programı kullanılmıştır. Adalet Savunuculuğu Ölçeğinin alt boyutlarının analizlerinde Klamogrov-Smirnov normallik testi kullanılmıştır. Demografik sorular ve ölçeğin boyutları arasındaki ilişkiler t testi, Levene's testi analizi ile bakılmıştır. Ölçeğin boyutları ve meslek arasındaki ilişki ise ANOVA testi ile test edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmada meslek elemanlarının (katılımcıların) sosyal hizmet uygulamalarının hayırseverlik anlayışından öte hak çerçevesinde sunulması gerektiği ve hizmet alan müracaatçı kesimin kurum ve kuruluşlara bağımlı kılınmalarından ziyade kendi yaşamlarını belirleme konusunda kontrol ve karar sahibi olmalarını, kendi beceri ve potansiyellerinin farkına varmalarını destekledikleri elde edilen bulgular arasında yer almaktadır. 138 katılımcının % 44,2'nin çocuk hakları ile ilgili lisans eğitimi döneminde ders almadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Buna rağmen "çocuk hakları konusunda bilginiz var mı?" sorusuna % 83,3 evet cevabı vermeleri bizi meslek elemanlarının mesleki uygulamalar ve hizmet sunumları sırasında çocuk hakları ile ilgili bilgi sahibi olmaya başladıkları sonucuna götürmektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının yaklaşık % 58'i, psikologların % 72'sinin temel sözleşmeleri bilmediği görülmektedir. Bu sonuç bizi lisans eğitimi döneminde insan hakları derslerine daha fazla ağırlık verilmesi ve hizmet içi eğitimlerin düzenli periyodlar şeklinde yapılması gerektiği sonucuna götürmektedir.

ANAHTAR KELİMELE: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İnsan Hakları, Sosyal Hizmet, Sosyal Adalet.

ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUĞA SAHİP TÜRKİYELİ VE SURİYELİ SİĞİNMACI ANNELERİN AİLE İŞLEVSELLİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

İslam AKÇE¹, İsmet Galip YOLCUOĞLU²

¹Öğr. Gör. Mardin Artuklu Üniversitesi

²Prof.Dr. İGÜ Öğretim Üyesi

GİRİŞ

Bu çalışmada Suriyeli ve Türkiyeli ailelerde zihinsel engelli çocuğa sahip annelerin aile işlevselliğinin araştırılması amaçlanmaktadır. Zihinsel engelli çocuğa sahip Suriye ve Türkiye vatandaşı annelerin karşılaştırılarak savaşın ve göçün aile işlevselliğine etkisini ortaya çıkaracak ve bu anneleri çok yönlü bir şekilde ele alarak mevcut politikalar üzerinde durulacak, bu annelerin karşılaştırılarak işlevsiz olduğu boyutların belirlenmesine, güçlendirilmesine ve sorun çözülmesine ihtiyaç olduğunu ortaya koyacak olması araştırmayı önemli kılmaktadır.

AMAÇ

Suriyelilerin yaşadığı trajedi, Suriye'deki bütün toplumsal kesimleri etkilemiştir; ancak engellilere ve çocuklara bizzat etkisi daha çok olmuştur. Marjinalize edilmiş bu gruplar arasında sığınmacı engelli çocuklar en dışlanmış ve ayrıma maruz kalmış dezavantajlı gruplardır. Bu gruplara dâhil bireylerin ailelerinin işlevsellikleri olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu kapsamda araştırmada Türkiyeli ve Suriyeli ailelerde zihinsel engelli çocuğa sahip annelerin yaşadıkları aile içi sorunlar, annelerin rol ve işlevselliklerinin tespiti ve sosyal hizmet mesleğinin uygulama alanı bağlamında iyileştirici(müdahaleci) çalışmalara yönelik çerçeve sunmak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışma, genel tarama modelini esas almıştır. Bu tür modeller geçmişte veya şuanda var olan durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Çalışmanın amacı doğrultusunda evren iki devlet hastanesi(Şanlıurfa Balıklıgöl Devlet Hastanesi, Şanlıurfa Eyyübiye Eğitim ve Araştırma Hastanesi)'ne muayene olmak için gelen zihinsel engelli çocuklara sahip 74 Suriye vatandaşı ve 85 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı toplamda 159 anneden veriler toplanmıştır. Analizlerde anket ve ölçeğe ilişkin frekans değerleri, ki-kare, korelasyon ve bağımsız örneklem t-testi analizi yapılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın en temel bulgusu, zihinsel engelli çocuğa sahip Suriyeli annelerin aile işlevleri; zihinsel engelli çocuğa sahip Türkiyeli annelerin aile işlevlerden daha işlevsiz olmasıdır. Başka bir ifadeyle, engelli çocuğa sahip Suriyeli annelerde hesap edilen ADÖ (Aile Değerlendirme Ölçeği) puan ortalamaları ölçeğin her alt boyutunda, engelli çocuğa sahip Türkiyeli annelerin ADÖ puan ortalamalarından daha yüksektir. Bu sonuç, araştırmada varsayılan hipotezleri doğrulamakta ve literatür bilgileri ile de desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile işlevliği, engelli çocuklar, sosyal hizmet

MÜRACAATÇILARIN KENDİ ÖYKÜLERİNİ YENİDEN YAZMA OLANAĞI OLARAK NARRATİVE YAKLAŞIM: HAYAT AĞACI UYGULAMASI

Ayşe Nur PEKASIL

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, Araştırma Görevlisi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Aydınlanmanın varsayımlarını reddeden, modernliğin söylemlerini dönüştüren, gerçeklik ve bilgiye ilişkin önceki kavramsallaştırmalara meydan okuyan, postyapısalcılığı, bireysellik karşıtlığını, sosyal adaleti vurgulayan narrative yaklaşımın haritalarından olan yeniden yazma çalışmanın zeminini oluşturmaktadır. Bu zemin üzerinde çocuk psikoloğu olan Ncazelo Ncube tarafından David Denborough' nun desteğiyle ebeveynlerini HIV / AIDS sebebiyle kaybeden çocuklarla çalışarak geliştirdikleri "hayat ağacı" tekniğinin gruplarla sosyal hizmet uygulamalarında sunduğu imkânlarla yer verilmiştir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Müracaatçılar; kendilerini sosyal hizmet müdahalesine yönelten öykülerine (genellikle olumsuz) çok fazla odaklandıklarında becerilerini, kaynaklarını, girişimlerini ve değerlerini içeren öyküleri kendilerine ve çevrelerindeki bireylere karşı görünmez olmaktadır. Bu durumda hastalık, yetersizlik ve sorun içeren öyküler müracaatçının kimliğini işgal etmekte ve problem rahatsızlık veren durum olarak kalmaktan öteye geçerek müracaatçının kim olduğunu tanımlar hale gelmektedir. Bu çerçevede çalışmanın amacı, müracaatçıların susturulmuş öykülerini yeniden yazmaya olanak veren hayat ağacı tekniğinin gruplarla sosyal hizmet uygulamalarında müracaatçıların güvenli bir yer oluşturmaları ve güçlerini hissetmeleri noktalarında nasıl kullanılacağını ele almaktır.

TARTIŞMA

Narrative yaklaşım bireysellik karşıtlığıyla gerek psikoterapi gerekse sosyal hizmet müdahalelerinde dünya genelinde gittikçe genişleyen bir alana sahip olmaktadır. Müracaatçıların kendi öykülerini yeniden yazmaya olanak tanınmasıyla da kısılmış seslere kulak vermektedir. Narrative yaklaşım yeniden yazma haritalarında kullanılan bir teknik olan "Hayat Ağacı" insanların yaşamlarıyla ilgili öykülerini paylaşmalarını sağlamak için kullanılan bir metafordur. Ağaç metaforunun kökleri, gövdesi, dalları, yaprakları, meyveleri, tohumları, yetiştiği toprak ve etrafındaki çiçekler müracaatçıları konuşmaya davet etmekte, grup dinamiğini canlı tutmakta ve konuşulması zor olan öyküleri gün yüzüne çıkartmaktadır.

SONUÇ

Sonuç olarak gruplarla sosyal hizmet uygulamalarında hayat ağacı çalışması; müracaatçıların kendi yeteneklerine inanmaları, hayallerini kabul ederek sahiplenmeleri, zorlu deneyimlerini kendilerine tekrar travma yaşatmayacak şekilde paylaşabilecekleri güvenli bir yer oluşturmaları, alternatif öykülerini kalınlaştırmaları ve güçlerini hissederek özgürleşmeye doğru adım atmaları için bir kıvılcım olma potansiyeline sahiptir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Gruplarla Sosyal Hizmet, Hayat Ağacı, Narrative Yaklaşım, Yeniden Yazma Konuşmaları

SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN ERASMUS ÖĞRENCİ DEĞİŞİM PROGRAMI DENEYİMLERİ: EĞİTİMDE EVRENSELLİK

Demet AKARÇAY ULUTAŞ¹, Büşra GÜRBÜZ², Zeliha ULUTAŞ²

¹Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

²Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Disiplinlerarası Aile Danışmanlığı

GİRİŞ

Bireyle, aileyle, grupla ve toplumla yapılan her sosyal hizmet uygulamasının değişim odaklı çıktılara dönüşmesinin başlangıç noktasını sosyal hizmet eğitim süreci oluşturmaktadır. Ekonomi, sağlık, eğitim gibi nedenlerle dünyada yaşanan göç hareketlilikleri, pek çok ülkede sunulan sosyal hizmet eğitiminin standartları ve eğitim uygulamaları açısından bir evrenselliği yakalamasını zorunlu kılmaktadır. Avrupa’da pek çok öğrenciye farklı eğitim uygulamalarını görme fırsatı sunan ERASMUS Programı ile öğrencilerin kendi ülkelerinde ve ziyaret ettikleri ülkelerdeki sosyal hizmet eğitimini karşılaştırma şansını yakaladıkları ve kültürlerarası çalışma becerisinin kazanımına katkıda bulunduğu düşünülen bu süreci oluşturan dinamiklerin tartışılmasının farklı görüş ve fikirlere ışık tutacağı düşünülmektedir.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, sosyal hizmet bölümünde eğitim gören ve ERASMUS Programı aracılığıyla Avrupa’da sosyal hizmet eğitim uygulamalarını görmüş öğrencilerin uluslararası sosyal hizmet eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesidir.

YÖNTEM

Nitel bir araştırma olarak tasarlanan bu çalışmada, araştırmacılar tarafından oluşturulan soru havuzundan ilgili soruların seçilmesi ile araştırmanın metodolojik sürecine başlanmıştır. Seçilen sorular, alanın öğretim üyelerinin görüşleri ve önerileri alınarak tekrar gözden geçirilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir. Konya ilinde bulunan üç üniversiteye ait dört sosyal hizmet bölümünün 2’sinde eğitim gören 7 öğrenciye ulaşılarak derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Ses kayıtlarıyla elde edilen veri yığını içerik analizinin prosedürleri izlenerek indirgenmiş ve araştırmacılar tarafından oluşturulan temalarla sınıflanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bulguları, “ERASMUS Süreci ve İlk Deneyimler”, “ERASMUS Sonrası Kazanımlar” ve “Uluslararası Sosyal Hizmet Eğitiminin Yansımaları” şeklinde üç başlık altında sınıflandırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin ERASMUS programını kişisel ilgi ve merak ile tercih ettikleri görülmüştür. Öğrenciler, programa katılmadan önce ırkçı tutuma maruz kalma ve dil sorunu endişelerinin olduğunu ve süreç boyunca ise en çok yerel halkın İngilizce bilmemesinden kaynaklı dil sorunu yaşadıklarını belirtmişlerdir. ERASMUS sonrasında öğrencilerin sorumluluk alma, farkındalık ve hoşgörü gibi kişisel kazanımların yanı sıra gözlem, kişilerarası iletişim becerileri gibi farklı mesleki kazanımlar da elde ettikleri görülmüştür. Türkiye’de aldıkları eğitimin farklı kültürlerle yürütülen uygulamaları göstermekte yetersiz kaldığını belirten öğrenciler gözlemledikleri ülke örneklerinde, uluslararası sosyal hizmetin teori ve uygulamanın eşgüdümlü bir şekilde ilerleyerek eğitim sürecine eklenmesinin daha faydalı olabileceğini deneyimlemişlerdir. Bu doğrultuda öğrenciler genel olarak; sınıf ortamında tartışmaya ağırlık verilmesi, aktif eğitim, sınıf düzeni ve mevcudu, eğitim sürecindeki uygulamalarla ilgili konularda öneriler sunmuşlardır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: ERASMUS Programı, Sosyal Hizmetin Evrensel Değerleri, Uluslararası Sosyal Hizmet Eğitimi, Sosyal Hizmet Eğitim Standartları

ÇAĞDAŞ REFAH REJİMLERİ İŞİĞINDA TÜRKİYE'DE ENGELLİLERE YÖNELİK HİZMETLERİN ÖRGÜTLENMESİ

Kasım KARATAŞ¹, Gamze YÜKSEL²

¹ Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü

² Öğretim Görevlisi, Amasya Üniversitesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Programı

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Engelli bireylerin toplum yaşamının tüm alanlarına tam katılımının sağlanması sosyal devlet anlayışının temelini oluşturmaktadır. Dünyadaki son gelişmeler insan hakları temelinde her bireyin hiçbir ayrımcılığa uğramadan tüm hizmetlerden aynı ölçüde yararlanabilmesini öngörmektedir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı çağdaş refah rejimleri ile karşılaştırmalı olarak Türkiye'de engellilere yönelik hizmetlerin değerlendirilmesidir.

TARTIŞMA

Engellilik konusu günümüzde bir insan hakları meselesi olarak kabul edilmektedir. Engellilerin haklarını insan hakları hukukunun ayrılmaz bir parçası olarak değerlendiren ve engellilerin toplumsal yaşama eşit katılımını benimseyen yaklaşım, ulusal ve uluslararası politika ve uygulamalara yön vermektedir. Ancak, uygulamada durumun böyle olmadığı görülmektedir. Çağdaş refah rejimlerinde sosyal refah, toplumun maddi, bilimsel ve insan kaynaklarından ve değer yapısından ayrı olarak düşünülemez. Günümüzde refah devletlerinde her vatandaş, eğitim, sağlık, konut, beslenme, gelir vb. yönlerden belirli bir standardın üstünde, kamu tarafından korunma ve hizmet alma hakkına sahiptir. Bu makalede Esping Andersen'e göre sosyal refah rejimlerinden önde gelen ülkeler Almanya, İsveç ve ABD ve İngiltere'de engellilere yönelik hizmet örgütlenmelerinin nasıl örgütlendiği, Türkiye'de ise nasıl bir hizmet örgütlenmesi olduğu karşılaştırmalı olarak değerlendirilecektir.

SONUÇ

Günümüzde engellilerin hakları uluslararası sözleşmeler ile doğal olarak garanti altına alındığı kabul edilse de, uygulamada durumun böyle olmadığı görülmektedir. Bu makalede Türkiye'de engelli hizmet örgütlenmeleri eğitim, sağlık, istihdam, erişilebilirlik olmak üzere dört başlıkta incelenerek çağdaş refah rejimleriyle karşılaştırılmalı bir değerlendirme yapılacaktır. Engellilerin toplum içindeki eşitsizliklerle mücadele edebilmesi ve ayrımcılığa uğramaksızın diğer bireylerle eşit şekilde katılımlarının ve karar mekanizmalarında söz sahibi olabilmeleri için sunulan hizmetler ve örgütlenmelerin ne kadar önemli olduğu görülmektedir. Bu bağlamdan hareketle Türkiye'nin çağdaş refah devletlerinde bulunan engellilere yönelik hizmet örgütlenmelerini iyi analiz etmesi, ülkemizdeki örgütlenmelerle karşılaştırarak engellilerin yüksek yararına iyileştirmeler yapılması hizmet kalitesi açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Engellilik, insan hakları, eşitlik, hizmet örgütlenmeleri, çağdaş refah rejimleri

BAŞARILI SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINA GİRİŞ: İÇERİĞİ VE TANIMI

Buğra YILDIRIM

Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağ. Bil. Fak. Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Uygulama becerileri sosyal hizmet mesleği için özel bir öneme sahiptir çünkü sosyal hizmet mesleğini pek çok disiplinden ayıran yönü, uygulamaya dayalı bir bilim kökenine sahip olmasıdır. Uygulama, Sosyal hizmet uzmanlarının eğitim süresince edindikleri bilgi, beceri ve değerlerini alanla bütünleştirebilmelerine olanak sağlayan bir ortam yaratır. Sosyal hizmet uygulamaları; sosyal hizmet uzmanı, müracaatçı sistemi, sosyal sorunlar, kurumu/kuruluşu içeren bir bütün oluşturur. Bu bütün içinde sosyal hizmet uzmanından beklenen; sosyal hizmet eğitimi ile kazandığı bilgi, beceri ve değerleri başarılı sosyal hizmet uygulamaları ile alana aktarması, müracaatçıların yaşantısına dokunması, kendine, yeteneklerine ve mesleğine ilişkin farkındalık kazanmasıdır.

AMAÇ

Kendisinden emin olan sosyal hizmet uzmanı müracaatçı ile çalışmada olayı çözecek bilgi beceriye sahip olduğunu, müracaatçısına değer verdiğini hissettirmelidir. Sosyal hizmet uzmanının kullandığı uygulama yöntemi müracaatçıya anlamlı gelmelidir. Sosyal hizmet uzmanının ne yaptığına ya da uygulama esnasında aldığı kararların nedenlerine müracaatçının da inanma ihtiyacı vardır. Dolayısıyla bu derlemede başarılı sosyal hizmet uygulamalarının içeriğini değerlendirmek amaçlanmıştır.

TARTIŞMA

Başarılı sosyal hizmet uygulamaları başarılı müracaatçı çıktıları elde etme yeteneğiyle ilişkilidir. Başarılı sosyal hizmet uygulama örneklerini yaygınlaştırmak için başarılı sosyal hizmet uzmanlarının ya da akademisyenlerinin bir takım özellikleri taşıması gerekir. Sosyal hizmet uzmanının mesleki yetkinliği ve kabiliyetinin ne kadar iyi olduğu, ilgilendiği sorun alanına ne kadar hakim olduğu ve bu sorun alanını ne kadar araştırdığı, müracaatçısını çalışmaya nasıl motive ettiği, süpervizör olarak önderlik ettiği profesyonellere ne kattığı başarılı bir sosyal hizmet uzmanının özellikleridir.

SONUÇ

Başarılı sosyal hizmet uygulamaları sosyal hizmet uzmanının müracaatçısına ve kendisine dair başardığı her şeydir. Mesleki tatmin, müracaatçının hayatında ne kadar çok şeyin değiştiği, müracaatçının birlikte çalışmaya olan istek düzeyi, mesleki bilgi ve becerilerden yararlanma düzeyi, sosyal hizmet uygulamalarının güçlerinin farkına varma vb. durumları sağlayabilen sosyal hizmet uzmanı başarılı bir sosyal hizmet uygulaması gerçekleştiren profesyoneldir. Son tahlilde evrensel değerler ışığında başarılı sosyal hizmet uygulamaları, uygulayıcının kendi inancı ve dünya görüşüyle bütünleştirdiği en iyi ve etkili yardımdır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Uygulama, sosyal hizmet uzmanı, başarılı sosyal hizmet uygulamaları, müracaatçı.

LGBTİ⁺LERE YÖNELİK BASKI VE AYRIMCILIK KARŞITI SOSYAL HİZMET UYGULAMASI

Selin KOÇAK
Araştırma Görevlisi, Başkent Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Çalışmanın temelini baskı ve ayrımcılık karşıtı sosyal hizmet uygulamalarını LGBTİ⁺ler özelinde ele almak oluşturmaktadır. Sosyal hizmet mesleğinin temel amacı insanların iyilik halini, sosyal adalet ve eşitliği sağlamaktır. Toplumda bazı kesimler ayrımcılık ve baskı ile karşı karşıya kalmaktadır. LGBTİ⁺lere karşı baskı ve ayrımcılıkla mücadele etmek için ise sosyal hizmette baskı ve ayrımcılık karşıtı yaklaşım sosyal hizmet uzmanlarına iyi bir çerçeve sunmaktadır. Bu yaklaşım sosyal hizmet uzmanlarına uygulamada nasıl bir yol izleyeceklerini göstermekle birlikte sosyal hizmet uzmanlarının LGBTİ⁺lere yönelik tutum ve davranışlarını gözden geçirmelerine de olanak sağlamaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı; LGBTİ⁺lere yönelik bakış açısına tarihsel gelişim içinde yer vermek, bu süreçte uğradıkları ayrımcılık ve şiddeti yapılan araştırmalar ile ortaya koymak ve sosyal hizmetin baskı ve ayrımcılık karşıtı uygulamaları temelinde tartışmaktır.

TARTIŞMA

LGBTİ⁺ler cinsel yönelimlerinden dolayı çalışma yaşamlarında, eğitim alanında, sağlık hizmetlerine erişimde, aile içinde ve aslında hemen hemen her yerde ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Ayrımcılıkla beraber duygusal, psikolojik, fiziksel şiddete de maruz kalmaktadırlar. Ülkemizde de toplum yapısı ve dinin etkisi düşünüldüğü zaman LGBTİ⁺ler toplum genelinde kabul görmemektedir. Sadece sivil halk tarafından değil, güvenlik güçleri tarafından da şiddete uğramaktadırlar. Hak temelli bir meslek olan sosyal hizmette de LGBTİ⁺lere yönelik baskı ve ayrımcılık karşıtı temelli uygulama yapmak önem kazanmaktadır.

SONUÇ

LGBTİ⁺ler yaşamın her alanında ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Bu ayrımcılık ve baskı bireyleri psikolojik, sosyal ve ekonomik olarak olumsuz etkilemektedir. Baskı ve ayrımcılıkla mücadele sosyal hizmet mesleğinin temel değerleri arasında yer almaktadır. LGBTİ⁺lere yönelik baskı ve ayrımcılık karşıtı uygulamalarda sosyal hizmet uzmanı geniş bir bakış açısına sahip olmalıdır. Bütüncül bakış açısıyla sorunlar değerlendirilmeli ve sorunların çözümü için mikro, mezzo, makro boyutta öneriler geliştirilmelidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: LGBTİ⁺, Baskı ve Ayrımcılık Karşıtı Sosyal Hizmet Uygulaması, Ayrımcılık ve Şiddet

SOSYAL HİZMET TEORİLERİ VE UYGULAMA

Görkem YURDAKUL

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Teori, etrafımızdaki dünyayı organize bir şekilde açıklayan ve tanımlayan genelleştirilmiş fikirler bütünüdür. Sosyal hizmet teorileri ise sosyal hizmetin nasıl yapılacağına dair teorilerdir. Sosyal hizmet teorileri, birçok farklı disiplinden beslenmenin getirdiği avantajla eklektik olduğu gibi seçici teoriler olarak da karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca eleştirel düşünme ve yansıtma süreçleriyle birlikte sürekli değişen ve gelişen teorilerdir. Bu sayede sosyal hizmet uzmanları özeleştirilerek yaparak uyguladığı ve uygulayacağı yolları şekillendirmektedir. Sosyal hizmet teorileri, uygulama sırasında sosyal çalışmacıya ne yapması gerektiğini göstermektedir ve müracaatçıya uygulanan müdahale planını daha etkin hale getirmektedir. Ancak sosyal hizmet alanlarında çalışan meslek elemanlarının farklılığı ve çok sayıda sosyal hizmet bölümü açıldığı için teori öğretiminde yaşanan farklılık, müracaatçının hayatını kısa ve uzun vadede etkilemekte, bu da bize sosyal hizmet teorilerinin uygulamadaki kullanılma biçimlerini sorgulatmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma, sosyal hizmet teorilerinin uygulamaya yansımaları üzerine temellenmektedir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, sosyal hizmet uygulama teorilerinin planlı müdahale sürecinde kullanılma biçimlerini tartışmaktır.

TARTIŞMA

Bir disiplini diğer disiplinlerden ayıran en önemli noktalardan biri, temel aldığı teorilerdir. Sosyal hizmet disiplini de diğer disiplinlerden teorileriyle ve bu teorilerin uygulanma biçimleriyle farklılaşmaktadır. Ancak günümüzde birçok meslek grubu, sosyal hizmet mesleğinin uygulama alanlarında çalışmakta ve bu mesleği sosyal hizmet eğitimi almaksızın yapabileceklerini iddia etmektedirler. Sosyal hizmetin burada farklılaştığı nokta şüphesiz teorilerin uygulamaya yansımalarıdır. Ancak sosyal hizmet teorilerinin uygulamaya yeteri kadar yansıyamaması ve teori öğretiminin okuldan okula değişmesi, uygulamada tutarsızlık, verimsizlik gibi birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla bu durum, sosyal hizmet mesleğinin diğer meslek elemanları ve politika yapıcılar tarafından sorgulanmasına sebep olmaktadır.

SONUÇ

Teoriler, insan davranışlarının ve sosyal olayların karmaşıklığına açıklama getirmektedir. Bu da müracaatçıyı ve bulunduğu durumu anlamlandırmaya yardımcı olmaktadır. Ancak teorilerin uygulamada karşılık bulamaması, sosyal hizmet müdahalelerinin etkinliğini düşündürmektedir. Sonuç olarak sosyal hizmet teorileri uygulamaya yeterince aktarılamamaktadır ve bu da sosyal hizmet disiplininin görmezden gelinmesine sebep olmaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Teori, Sosyal Hizmet Teorileri, Sosyal Hizmet Disiplini, Müdahale

CİNSEL İSTİSMARLA MÜCADELEDE BÜTÜNCÜL YAKLAŞIM

Berçem BARUT

Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

ÇALIŞMANIN TEMELİ

İnsanlık tarihi kadar eski olan çocukların cinsel istismarı sorunu neredeyse tüm toplumlarda kendini göstermiştir. Bu sorunla mücadele etmek, gerek istismar öncesi gerekse istismar sonrası yerel ve evrensel nitelikteki dinamikleri ele alarak uygun mücadele girişimlerini ve koruyucu önleyici tedbirleri gerektirmektedir. Bu kapsamda verilecek mücadeleler istismarın önlenmesinden tutun da istismar mağdurlarının korunmasına kadar geniş bir yelpazede ve farklı alanlarda olacak şekilde bütünlük barındırmalıdır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bilgiye erişim kolaylığı insanlık tarihinin gördüğü en yüksek noktasına şahitlik ederken, bireylerin refahı için etkili farklı model ve kritiklerin öğrenilerek uzmanlaşmanın hayata geçirilmesi, insan onurunu ve iyiliğini sağlamanın yanı sıra global çağı yakalamanın da aynı zamanda bir yükümlülüğüdür. Çalışmanın amacı küresel bilgi ve devinim ışığında, kültürel farklılıklara dikkat çekerek cinsel istismarla etkili mücadelede bütüncül bakış açısının gerekliliğinin önemini vurgulamaktır.

TARTIŞMA

Farklı ülkelerde yapılan uygulamalardan ve bunlarla ilgili yapılan araştırmalardan edinildiği üzere çocuk cinsel istismarı ile mücadelede geleneksel bazı önleme programları etkili olduğu kadar miadını da doldurmuştur. Ayrıca her toplumda istismarın neden ve sonuçlarının kültürel unsurlardan ve siyasal toplumsal dinamiklerden beslendiği de görülmektedir. Cinsel istismarla etkili mücadele, birbirinden beslenmesi gereken kanun ve politikaları elzem kıldığı gibi toplumsal ve siyasal anlamda kadın ve çocukları güçlendirecek perspektifleri de gerektirmektedir. Mücadele kapsamında “Önleyici Programların Etkililiği, Mücadelelerde Kültürel Uygunluk, Medya ve Teknoloji Platformlarının Doğru Kullanımı, Yüksek Öğretim Müfredat Düzenlemeleri, Disiplinlerarası Dayanışma, Eğitim ve Sağlık Hizmetlerinde Çocuk İstismarı, Adalet Sisteminde Çocuk” noktalarının istismarla olan ilişkisi ele alındığında bu noktalarda mevcut politika, düzenleme ve uygulamalar arasında boşluklar olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Çocuk dostu politikaların yetersizliği, siyasal ve toplumsal dirençlerin varlığı ve hukuk boşlukları cinsel istismarla mücadelede karşılaşılan zorluklardır. Bu bağlamda makro politikaların yetersizliğine, mevcut politika ve düzenlemelerin teknokrat desteğinden yoksun oluşuna ve mücadele yöntemlerinin kültürel uygunluğuna dikkat edilmeli ve bu eksikliklerin giderilerek, bütünlüklü ve etkili mücadele yöntemlerinin hayata geçirilmesi sağlanmalıdır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Çocuk, Cinsel İstismar, Cinsel İstismarı Önleme, Cinsel İstismarla Mücadele

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLI CİNSELLİĞİNE YÖNELİK ALGILARININ METAFOR ANALİZİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ

Emrah APAK¹, İhsan YILKAN¹, Doğa Niyazi ÖZÜÇELİK²

¹Bingöl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

²İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Yaşlılık döneminde bilişsel ve motor becerilerin zayıflaması ile birlikte yaşamda meydana gelen değişimler bulunmaktadır. Cinsellik de bu değişimlerden birisi olarak düşünülebilir. Yaşlılarla çalışan meslek grubundan birisi olan sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin yaşlıların cinselliğine ilişkin bakış açılarına yönelik çalışmaların olmaması sağlıklı bir değerlendirme yapmayı olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle yaşlılıkta cinselliğe yönelik sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin düşüncelerinin belirlenerek konuya ilişkin çalışmaların yapılması gerekmektedir.

AMAÇ

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin metafor yoluyla yaşlı cinselliğine bakışını, yaşlı cinselliğini nasıl tanımladıklarını ve yaşlı cinselliğine ilişkin öğrencilerin algılarının literatürle uyuşup uyuşmadığını anlamak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışma, 2017-2018 eğitim öğretim yılı itibarıyla Bingöl Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde kayıtlı 792 öğrenciden çalışmayı kabul eden 546 öğrenci ile yapılmıştır. Veri toplamak amacıyla, araştırmacılar tarafından veri toplama formu oluşturulmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik soruları da içeren bir form ile toplanmıştır. Formda yer alan temel soru "Benim için yaşlı cinselliği gibidir/benzemektedir. Çünkü..." şeklinde sorulmuştur. Formlar dağıtılırken araştırma, yaşlı cinselliği ve metafor ile ilgili kısa bilgilendirme yapılmış ve düşündükleri "ilk" metaforu yazmaları istenmiştir. Formlar araştırmacı tarafından sınıflara ders saatleri içerisinde bizzat gidilerek dağıtılmış, her sınıfa 15 dakikalık bir zaman tanınarak formlar toplanmıştır. Veri toplanması sonucu 546 katılımcıdan verileri tam olarak elde edilenler değerlendirmeye alınmış geri kalan 158 adet veri kapsam dışı bırakılmıştır. Verilerin analizi sırasında aşağıdaki aşamalar uygulanmıştır: (1) adlandırma aşaması, (2) tasnif etme aşaması, (3) kategori geliştirme aşaması ve (4) nicel veri analizi için verilerin bilgisayar ortamına girme aşaması Nicel Veri Analizi: Son aşamada ise elde edilen kategoriler ve tüm veriler SPSS programına girilerek kategorilere göre betimsel analizler elde edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Üniversite öğrencilerinin yaşlı cinselliğine ilişkin algılarının metafor analizi ile incelendiği bu araştırmanın sonuçlarına göre, gençlerin yaşlı cinselliğine ilişkin düşünceleri genel olarak olumsuzdur (%72.3). Üretilen bu olumsuz metaforlar, yaşlılıkta cinselliğin mümkün olmadığı, kötüye gittiği, yavaşladığı, acı, kötü, iğrenç olduğu, gereksiz, önemsiz olduğu ve olmaması gerektiğine ilişkindir. Diğer taraftan gençlerin yalnızca %17.6'sı yaşlılıkta cinselliğe olumlu baktıklarını gösteren metaforlar üretmişlerdir. Üretilen bu metaforlar; yaşlılıkta cinselliğin normal veya ihtiyaç olduğu, yaşlılıkta cinselliğin daha fazla tecrübe içerdiği ve yaşlılıkta cinselliğin hayata tutunma ile ilişkili olumlu anlamlar içermesi ile ilişkilidir. Bununla birlikte katılımcıların %10.1'i yaşlı cinselliğine ilişkin herhangi bir metafor üretememişlerdir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Cinsellik, Yaşlılarda Cinsellik, Metafor Analizi, Öğrencilerin Cinsellik Algısı

YAŞLILIKTA CİNSELLİĞE İLİŞKİN YAŞLILARIN GÖRÜŞLERİ: BİNGÖL İLİNDE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

İhsan YILKAN¹, Emrah APAK¹, Taner ARTAN²

¹Bingöl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

²İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Yaşlılık döneminde bilişsel ve motor becerilerin zayıflaması ile birlikte yaşamda meydana gelen değişimler bulunmaktadır. Cinsellik de bu değişimlerden birisi olarak düşünülebilir. Ancak gerek dünyada gerek Türkiye’de az sayıda çalışmanın bulunması konu ile ilgili sağlıklı bir değerlendirme yapmayı olumsuz etkilemektedir. Ayrıca var olan toplumsal önyargılara göre, cinsellik sadece gençlere yönelik bir ayrıcalık olarak algılanmakta, yaşlılıkta ise bu konu bir sapkınlık olarak görülmekte olup, bu durum yaşlılar için cinsel yaşamın tartışılmasını daha da güçleştirmektedir. Cinselliğin yaşlılıkta devam edip etmediği, önemi, sıklığı, yaşlıların cinselliğe ilişkin algıları, düşünceleri üzerinde araştırma yapılması gereken ve incelenmesi gereken konulardandır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, yaşlı cinselliğinin yaşlılar açısından önemi, gerekliliği, sürekliliği, sıklığı, yaşlı cinselliğine karşı toplumsal önyargılara yaşlıların bakışının anlaşılmasıdır. Yaşlıların cinselliğine dair Türkiye’de az sayıda çalışmanın olması bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Dolayısıyla, bu çalışmada, yaşlılarda cinselliğin yaşlılar açısından nasıl algılandığı incelenmiştir.

YÖNTEM

Çalışma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplamak için, pilot uygulama yoluyla ve uzman görüşü alınarak revize edilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma evreni, TÜİK 2018 yılı nüfus verilerinden yola çıkılarak Bingöl İli Merkezinde yaşayan yaklaşık 9000 yaşlıdan oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılan, 60 yaş üstü Bingöl İli’nde yaşayan 9 erkek ve 5 kadından oluşmaktadır. Görüşmeler yaşlılarla yüz yüze yapılarak, ses kaydı veya not tutma yolu ile kayıt altına alınmıştır. Elde edilen verilerin analizi, kodlama ve temalandırma yapılarak tamamlanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, erkek ve kadın katılımcılar arasında cinselliğin algılanmasına yönelik farkların olduğu, yaşlı bireylerin cinsel yaşamlarının devam ettiği, sıklığının kişilere göre değiştiği, cinselliğin yaşlılar için önemli olduğu ancak diğer ihtiyaçlar bağlamında önem sıralamasının daha geri planda olduğu, toplumsal önyargılara karşı durulduğu, fizyolojik rahatsızlıkların ve eş yokluğu sorununun cinsellikte azalmaya yol açtığı, yaşlı cinselliğinin dini ve toplumsal açıdan yaşlılarca normal görüldüğü sonuçlarına ulaşılmıştır. Yaşlıların, toplumsal önyargıların aksine cinselliklerinin devam ettiği ve bunun yaşlılar açısından bir tabu olmadığı tartışılmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Cinsellik, Yaşlılarda Cinsellik, Cinselliğin Önemi, Cinselliğin Sıklığı

EVRENSEL DEĞERLER IŞIĞINDA ONURLU ÇALIŞMA HAKKI VE SOSYAL HİZMET

Hicran ATATANIR
Dr., Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Koordinatörü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Çalışma hakkı, insan onurunu koruyacak bir gelir ve iş koşulları ile yaşamını sürdürmeyi güvence altına alan insanlarla yaşam bulan bir haktır. Başta işsizlik olmak üzere insana yakışır şekilde çalışmayı ve sosyal güvenceye sahip olmayı zora sokan yapısal sorunların geldiği nokta, özgürce iş seçebilme hakkını, iş güvencesini ve sendikal hakları tehdit etmektedir. İnsanların çalışma yaşamında kendi kaderini tayin edebilmesinin önündeki engellerin kaldırılmasında sosyal hizmet uzmanlarının işsizler, çalışanlar, işverenler ve sendikalarla birlikte çalışarak değişim ve gelişime rehberlik etmesine gereksinim duyulmaktadır. Kayıt dışı istihdamın arttığı, iş kazalarının ve mobbing vakalarının can aldığı, alışveriş merkezleri gibi hiç güneş görmeyen yerlerde çalışan insan sayısının binlerle ifade edildiği ülkemizde sosyal hizmetin onurlu çalışma hakkının ve çalışma yaşamında insan haklarının vazgeçilmezliğine evrensel değerler temelinde tutacağı ışığın gücü ve önemi varlığını korumaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı evrensel değerler ışığında onurlu çalışma hakkını ve bu hakkın korunmasında sosyal hizmetin rol ve işlevini Türkiye özelinde ele almaktır.

TARTIŞMA

Çalışmak, bireyin kendi kaderini tayin edebilmesinde önemli bir yer oluşturmaktadır. Nitekim çalışmak sadece bir gelir elde etmek anlamına gelmemektedir. İş yaşamında olmak insanın kendisini gerçekleştirebilmesi, bağımsız ve önemli hissetmesi, toplumda bir statü ve saygınlık elde etmesinin önemli yollarından bir tanesidir. Çalışma koşullarının insan onuruna yakışır nitelikte olması hem uluslararası insan hakları belgelerinde hem de Anayasamızda özel olarak korunmuş haklar arasında yer almaktadır. İşsizlik rakamlarının arttığı ekonomilerde pek çok insanın kayıt dışı da olsa istihdam edilebilmek ya da istihdamda kalabilmek için iş güvencesinden, sosyal güvenlik haklarından feragat ettiğini, insanca bir yaşam için insanca bir ücret elde etmekten uzak iş yaşamları sürdüğünü görmektedir. Onurlu çalışma hakkının ihlali “modern kölelik sisteminin” karakteristik bir unsurudur ve insanın hem sosyal hem ruhsal hem de ekonomik iyilik halini tehdit eden bir sorunsaldır. Buna karşılık sosyal hizmet, insanın iyilik halini bütün makro ve mikro sistemler bağlamında çevresi ile birlikte gerçekleştirebilmesinin yol haritalarını geliştirmeye devam etmektedir. Bu noktada sosyal hizmet bilim ve mesleği, onurlu çalışma hakkından uzak arz ve talep dengeleri içerisinde şekillenen üretim ve bölüşüm ilişkilerine, insan hakları ve sosyal adalet temelinde yapacağı etki önemini korumaktadır.

SONUÇ

Sosyal hizmet bağlamında onurlu çalışma hakkının korunması hem kırılgan gruplar açısından hem de çalışma yaşamının ya da işsizlik sürecinin kırılgan dönemleri açısından, terapi ve danışmanlık biçimlerinin geliştirilmesini, sendikalar gibi aktörlerle birlikte çalışılmasını, izlenen politikaların analizini, savunuculuk faaliyetlerini ve politik müdahaleleri gerektirmektedir. Özellikle temel yapısal sorunlardan biri olan işsizlikle mücadele için izlenen iş ve meslek danışmanlığı sisteminde, farklı işsiz grupların gereksinimlerine duyarlı bir sosyal hizmet politikası ile değişim yaratmak mümkündür. İşyerinde psikolojik taciz (mobbing) gibi çalışma ilişkilerindeki sorunların çözülmesi, çalışanların güçlenmesi ve özgürleşmesi esasen sosyal hizmet prensiplerine, stratejilerine, tekniklerine ve becerilerine dayalı müdahalesi ile mümkündür. Günümüzde giderek daha çok ihlal edilen onurlu çalışma hakkının korunmasında ve geliştirilmesinde bir bütün olarak istihdam süreçlerinin, örgütsel davranışların ve çalışma ilişkilerinin sosyal hizmet perspektifi ile ele alınması gerekmektedir. Toplumun onurlu ve eşit bir üyesi olarak her insanın çalışma yaşamında da iyilik halinin sağlanması, bu perspektif ile gelişecek ortak bir bilincin varlığını zorunlu kılmaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: İnsan Hakları, İnsan Onuru, Çalışma Hakkı, Sosyal Hizmet

TRAVMAYA DUYARLI UYGULAMA VE SOSYAL HİZMET

Aslıhan NİŞANCI
Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Sosyal hizmet uzmanları sıklıkla travma öyküsü olan müracaatçılarla çalışırlar. Travmaya duyarlı² uygulama (TDU), bir bakış açısı, yaklaşım, ya da hizmet modeli olarak nitelendirilir (SAMSHA, 2014). TDU, travma odaklı uygulama ya da travma tedavisi ile aynı anlama gelmez (Knight, 2015). Müracaatçının bugünkü deneyimlerini değerlendirirken muhtemel travmalarını hesaba katabilmeyi ve TDU'nun temel prensiplerini kullanarak güvenli bir alan oluşturmayı hedefler (Levenson, 2017; Knight, 2015). TDU, sosyal hizmet alanında neredeyse tüm müracaatçı grupları ile uygulanır (Knight, 2015, Levenson, 2017; Ostrander, Melville, Berthold, 2017; Levenson, Willis, & Prescott, 2014). Travma genellikle yoksulluk, baskı, ayrımcılık gibi yapısal faktörlerle de ilişkili olduğundan, TDU sosyal adalet misyonunun bir parçası olarak görülmektedir (Levenson, 2017).

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın iki amacı vardır: (1) Travmaya duyarlı uygulama kavramını sosyal hizmet ile ilişkisi bağlamında tartışmak, (2) TDU'nun mikro ve makro sosyal hizmet uygulamaları için ne anlama geldiğini ortaya koymak. Bu kapsamda aşağıdaki başlıklar ele alınacaktır:

Mikro uygulama

- TDU, sosyal hizmet uzmanı-müracaatçı ilişkisi için neler öngörür?

Makro uygulama

- Kurumlar müracaatçıların iyileşmesini desteklemek ve yeniden travmatize olma riskini azaltmak için nasıl dönüştürülür? (Bloom, 2010; Harris & Fallot, 2001)
- Mahalle, topluluk ve şehirlerin travmaya duyarlı hale gelmesi ne anlama gelir?
- Farklı ülkelerde devlet kurumları sosyal hizmetleri travmaya duyarlı hale getirebilmek için neler yapmaktadır?
- Sosyal politikaların travmaya duyarlı hale gelmesi ne demektir? (Bowen & Murshid, 2016).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde TDU alanında Türkiye'deki sosyal hizmet kurumlarının durumu ve yeniden travmatize olmayı önlemeye yönelik mevcut uygulamalar TDU bakış açısından değerlendirilecektir. Türkiye'deki uygulamaların travmaya duyarlı hale gelebilmesi için neler yapılabileceği özellikle makro sosyal hizmet bağlamında ele alınacaktır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Travma, travmaya duyarlı uygulama, ruh sağlığı politikaları

² "Travmaya duyarlı" kavramının orijinali "trauma-informed" tabiridir. Tercüme ifadenin orijinalini tam olarak karşılamamaktadır. "Trauma-informed", travma konusunda bilgilenmiş, aydınlanmış anlamına gelir. Fakat Türkçe'de daha önce "travmaya duyarlı" şeklinde kullanıldığından ve daha iyi bir karşılık bulunamadığından bu çalışmada da benzer şekilde tercüme edilmektedir.

‘AŞIRI ANNELİK’ BAĞLAMINDA KADIN BENLİĞİNİN ÇOCUK VARLIĞINA ADANIŞI ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA

Hatice Kübra DOĞANCI¹, Eda BEYDİLİ GÜRBÜZ²

¹ Arş. Gör. , Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

² Dr. Öğretim Üyesi., Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Annelik, tarih boyunca yaşanan çağın ideolojisinden, ekonomik ve politik beklentilerinden ve toplumsal kabullerinden etkilenmiştir. Annelik kadın kimliğinin bir parçası olarak ele alınır. Bu çerçevede çocuk sahibi olan kadın son görevini yerine getirmiş, tamamlanmış, sonsuza kadar mutlu yaşayacakmış gibi değerlendirilir. Oysaki annelik biyolojik bir durum olmanın çok daha ötesinde politik bir meseledir. Çünkü pronatalist politikalar kadınları anne olarak değerli kılmaktadır.

Anneliğin sosyolojik anlamını belirleyen esas şey temelde ‘çocuk’un anlamıdır. Sanayi devrimi sonrası endüstrileşmeyle birlikte artan insan ihtiyacı çocukluk paradigmasını değiştirmiş, nüfusu önemli kılmıştır. Bakım emeğini üstlenmesi öngörülen birinci dereceden kişi daima kadın olarak varsayılmış, dolayısıyla kadınlar kamusal alandan özel alana hapsedilmeye çalışılmıştır. 20. yy da ise çocuk konusunda yine bir paradigma değişimi yaşanmakta, çocuk merkezliliği destekleyen söylemler artmaktadır. Bu söylemlerden biri de aşırı annelik (intensive motherhood) ideolojisi çerçevesindedir. Bu ideolojiye göre anneler çocuklarına bakım vermede birinci derecede sorumludurlar; ideal çocuk yetiştirmek zaman alır, uzmanlardan öğrenilerek yapılır ve duygusal olarak zorlayıcıdır. Aşırı annelik ideolojisi temelinde üç inancı barındırır: Buna göre, çocuk yetiştirme çocuk merkezli olmalıdır, anneler tarafından yapılmalıdır ve zaman, para, enerji gibi kaynakları hareket geçirerek yapılmalıdır.

AMAÇ

Araştırmanın amacı, 1980’lerden itibaren yükselen çocuk merkezli annelik pratiklerini sorgulayan ‘intensive motherhood (aşırı annelik)’ ideolojisi etrafında yeni annelik mitlerinin anneliğe yüklediği anlamları ve bu anlamlar karşısında kadının konumunu keşfetmektir.

YÖNTEM

Araştırmada kadınların deneyimleri keşfedilmeye çalışılacağından nitel araştırma kullanılacaktır. Fenomonolojik yaklaşım temelinde yapılacak araştırmada yakın zamanda ilk kez anne olmuş kadınlar ile görüşülmesi planlanmaktadır. Katılımcılar kartopu örneklem metoduyla seçilecektir. Araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak derinlemesine görüşmeler yapılacaktır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Kadınlarla yapılacak görüşmeler sonucunda oluşturulacak veriler MAXQDA programı aracılığıyla analiz edilecektir. Analiz sonuçları, sosyal hizmet uygulamalarında önemli bir yeri olan baskı karşıtı sosyal hizmet çerçevesinde tartışılacaktır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Toplumsal Cinsiyet, Annelik, Aşırı Annelik, Baskı Karşıtı Sosyal Hizmet

YAŞLILARLA SOSYAL HİZMETTE OKUL TEMELLİ KUŞAKLAR ARASI DAYANIŞMA MODELLİ DENEYSEL BİR ÇALIŞMA

Nuray ARDIÇ¹, Hatice Hale YURTTABİR²

¹Okul Öncesi Öğretmeni, Yaratıcı Drama Lideri, Uygulamalı Tiyatro Eğitmeni

²İngilizce Öğretmeni, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Hizmet Doktora Programı Öğrencisi

GİRİŞ

Günümüzde geniş ailenin yerini çekirdek ailenin almasıyla oluşan yaşlı nüfustaki artış ve sosyal hayattan uzaklaşarak yalnızlaşmaları sosyal politikalarda dikkate alınması gereken en önemli konulardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşlı refahını artırıcı sosyal hizmet uygulamalarında kuşaklar arası ilişkileri güçlendirerek yaşlı nüfusun en önemli sorunu olarak nitelenen yalnızlığın ortadan kaldırılmasına yönelik uygulamaların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu anlamda yaşlıları ve çocukları/genç kuşağı bir araya getirmeye çalışan, kuşaklar arası kaynak transferini ve öğrenmeyi sağlayan “okul temelli kuşaklar arası dayanışma modelleri” kuşaklar arasında etkileşimi sağlayan çalışmalardır.

AMAÇ

Okul temelli kuşaklar arası dayanışma modeli bu çalışma ile evrensel değerler ışığında kuşaklar arası iletişimin, etkileşimin ve dayanışmanın güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Nitel olarak tasarlanan bu çalışma gözleme dayalı deneysel bir çalışmadır. Çalışmanın kapsamını 2017-2018 Eğitim Öğretim yılında Halil Türkkan Ortaokulunda öğrenimine devam eden 624 öğrenci ve bu öğrencilerin velileri ile Çamlıca Fahrettin Kerim Gökay Huzurevi’nde konaklayan 70 yaşlı oluşturmaktadır. Örneklemi ise kapsam içinden seçilen 67 öğrenci, 54 veli, 704 huzurevi sakini oluşturmaktadır. Deneysel olarak yönetilen bu çalışmada tiyatro ve yaratıcı drama tekniği kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Yapılan gözlemler sonucunda, okul temelli kuşaklar arası dayanışma modeli bu çalışma ile kuşaklar arası iletişimin, etkileşimin ve dayanışmanın güçlendirilmesi sağlanmış; yaşlı nüfusun üretime katılması, genç kuşakların yaşlı nüfusun farkına varması, yaşlı nüfusun ihtiyaçlarının diğer kuşaklarca fark edilmesi ve bu ihtiyaçların giderilmesi konusundaki diğer kuşakların istekli olma hali artırılmış, yaşlı nüfusun sosyalleşmesi sağlanmış, ürün ortaya koymasına fırsat verilerek becerilerinin farkına varması sağlanıp kuşaklar arası işbirliğine dayalı bağ güçlenmiştir. Yine süreç boyunca örneklem olarak seçilen öğrenci ve velilerde yaşlı nüfusa karşı olumlu tutum ve davranış içinde bulunma hallerinin geliştiği, bundan sonra da benzer projelerde yer almayı istedikleri kendilerince ifade edilmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Yaşlılarla Sosyal Hizmet, Kuşaklararası Dayanışma, Okul, Huzurevi

ÇOCUK DESTEK MERKEZLERİNDE PSİKOSOSYAL DESTEK HİZMETİ ALAN ÇOCUKLARIN ÖZLÜK DOSYALARINA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

Züla EROĞLU

Öğretim Görevlisi, Yalova Üniversitesi Çınarcık Meslek Yüksekokulu, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü

GİRİŞ

Suç mağduru olma veya suça sürüklenmeleri nedeniyle haklarında Bakım Tedbiri veya Acil Koruma Kararı verilen 11-18 yaş grubundaki çocuklara Çocuk Destek Merkezlerinde (ÇODEM) psikososyal destek hizmeti verilmektedir. Psikososyal destek hizmeti yapılandırılmış bir program olarak sunulmaktadır.

AMAÇ

Çocukların; genel özellikleri, özlük dosyalarında kuruluşa geliş sürecine ilişkin hangi bilgilerin yer aldığı, hangi psikososyal ve psikiyatrik müdahalelerden yararlandığı, aile ve çevreleri ile hangi mesleki çalışmaların yapıldığı ve çocukların mevcut durumları hakkında tanımlayıcı bilgiye ulaşmak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma, güvenilirliği arttırmak ve ilgilenilen olgunun bütün bir profilini çıkarılabilmek için niceliksel ve niteliksel veri toplama tekniklerinin bir arada kullanılabildiği karma araştırma metodu kullanılarak yapılmıştır. Bu çalışmada araştırmanın niceliksel verilerine yer verilmiştir. Araştırmanın verileri “dosya tarama formu” ile toplanmıştır. ÇODEM bünyesinde 2014-2015 yılları arasında bakım ve korunma altında olan 173 suç mağduru veya suça sürüklenen çocuğun dosyası taranarak araştırma verileri toplanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada suç mağduru kız çocuklarının suça sürüklenen erkek çocuklarına göre çoğunlukta olduğu ve daha çok 15-18 yaş aralığındaki çocukların hizmetten yararlandığı ortaya çıkmıştır. Çocukların ortaokuldan sonra eğitime devam etme oranlarının düştüğüne rastlanmaktadır. Çocukların yarısına yakının ebeveyni resmi evlidir. Çocuklar kuruluşa gelmeden önce çoğunlukla ebeveynleri yanında yaşarken, tek ebeveyni ile yaşayan çocukların oranı da yüksektir. Ebeveynlerin eğitim düzeyleri düşük olup düzenli bir iş yaşamına sahip değildir. Kuruluşa gelen çocukların yarısının daha önceden kuruluş öyküsü bulunmamaktadır. Kuruluşa geliş nedenleri çoğunlukla aile dışı cinsel istismar ve suça sürüklenmedir. Takip edilen mesleki müdahalelerin belirlenmesinde güçlükler yaşanmıştır. Bunun altında yatan en önemli neden, raporlarda standardın sağlanamamış olmasıdır. Rapor içeriklerinin mesleki eğitim gerektirdiğinin ve psikososyal destek programında meslek elemanlarının uzmanlık alanlarına göre görevlendirilmesinin önemi ortaya çıkmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Çocuk Destek Merkezi, Psikososyal Destek Hizmeti, Suç Mağduru Çocuk, Suça Sürüklenen Çocuk

TEK EBEVEYNLİ AİLELERDE KADIN YOKSULLUĞU

Özlem CANKURTARAN¹, Gamze YÜKSEL²

¹ Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü

² Öğretim Görevlisi, Amasya Üniversitesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Programı

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Yoksulluk ihtiyaçları karşılayamama, sahip olamama, istediğini alamama anlamlarını taşıırken, aynı zamanda, arka planda bırakma ve ötekileştirme gibi kavramlarla beraber tanımlanmaktadır. Bunu en çok yaşayan ve maruz kalanlar ise kadınlardır. Aynı zamanda istatistikler de dünyada ve ülkemizde tek ebeveyn olan anneler tarafından idare edilen ailelerin, tüm tek ebeveynli aileler içerisinde daha yüksek oranda olduğunu göstererek “yoksulluğun kadınlaşması” kavramını karşımıza çıkarmaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı tek ebeveynli ailelerde kadın yoksulluğunu “yoksulluğun kadınlaşması” kavramından hareketle açıklayarak, tek ebeveynli annelerin yoksullukla baş etme stratejileri ve karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik öneriler sunmaktır.

TARTIŞMA

Tek Ebeveynli aileler anne ya da babanın, ebeveyn olarak tek başına ve çocuk bakımından sorumlu olduğu ailelerdir. Bu aileler, boşanma, ayrı yaşama veya ebeveynlerden birinin ölümüyle ortaya çıkmaktadır. Dünyada ve ülkemizde tek ebeveyn olan anneler tarafından idare edilen aileler, tüm tek ebeveynli aileler içerisinde daha yüksek orandadır. Tüm yoksul haneler içinde de kadının hane reisi olduğu yoksul ailelerin oranı ciddi ölçüde yüksek orandadır. Tek ebeveynli ailelerde kadının psikolojik ve duygusal kırılganlığının yanı sıra ekonomik kırılganlığı da artırmaktadır. Bu çalışmamda yoksulluğu daha derinden yaşayan tek ebeveyni kadın olan ailelerin yaşadığı sorunlar, yararlanacakları hizmetler ve yaşadıkları yoksullukla ilgili çözüm önerileri sunulacaktır.

SONUÇ

Dünyada ve ülkemizde tek ebeveyn olan anneler tarafından idare edilen aileler, tüm tek ebeveynli aileler içerisinde daha yüksek orandadır. Tüm yoksul haneler içinde de kadının hane reisi olduğu yoksul ailelerin oranı ciddi ölçüde yüksek orandadır. Bu noktada “yoksulluğun kadınlaşması” kavramı karşımıza çıkmaktadır. Yoksulluk çalışmalarında elde edilen rakamlar kadınların daha fazla yoksulluğa maruz kaldıklarını ve yoksulluktan daha çok etkilendiklerini ortaya koymaktadır. Özellikle ölüm, boşanma ya da tercih nedeniyle hane reisi olan kadının yoksulluğu daha derin bir şekilde yaşadığı ortadadır. Bu çalışmada tek ebeveynli annelerin yoksullukla baş etmeleri ve karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik öneriler sunularak bu konuda bir değerlendirme yapılacaktır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Kadın, yoksulluk, tek ebeveynli aileler, yoksulluğun kadınlaşması

AKIŞ PERSPEKTİFİNDEN SOSYAL HİZMET UZMANI

Atakan PEHLİVAN
Mülteciler Derneği

GİRİŞ

İnsanlar herhangi bir iş ile meşgul olurken eylemi anlamlandırma yolunda bir takım zihinsel faaliyet yürütür. Kişi yüksek motivasyon ve verimlilikle yapmış olduğu işi tekrarladığında aynı duygu ve verimi elde edememektedir. Akış kişinin zamandan ve mekandan kopacak kadar kendisini işe kaptırması ve yüksek verimlilik elde ettiği, keyfin ve odağın bir arada olduğu deneyim olarak tanımlanmıştır. Zihinsel olarak akış durumuna ulaşma bireyin belirli koşullar altında aldığı meydan okumalar ve ortaya koyduğu kişisel becerilerin dengelenmiş halidir. Akış koşulların yerine getirilmesi halinde akış yaşanabilir.

AMAÇ

Bu çalışma, sosyal hizmet uzmanlarının “akış” deneyimlerini engelleyen faktörlerin ne olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen nitel veriler sosyal hizmet mesleğinin çalışma koşullarını iyileştirmek, sosyal hizmet uzmanı için yüksek farkındalık ve güçlendirici bir rol üstlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma alanındaki iş performansı akış deneyimi ile ilişkilendirilerek mesleğin icra edilmesi bağlamında farkındalığın artması amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırma sosyal hizmet uzmanlarının akış deneyimini etkileyen faktörlerin niteliksel olarak incelenmesi ile ortaya çıkan bir çalışmadır. Bu araştırma evreni İstanbul’da aktif çalışan sosyal hizmet uzmanlarıdır. Farklı kurumlarda aktif çalışan 18 uzman ile görüşülmüştür. Yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılarak katılımcılara 18 soru ile akış yaşayıp yaşamadığı ile ilgili veri toplanmıştır. Aynı zamanda 29 sorudan oluşan Oxford mutluluk ölçeği kullanılarak katılımcıların akış deneyimi ile mutluluk ilişkisi karşılaştırılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgulara göre sosyal hizmet uzmanı akış deneyimi yaşamamaktadır. Akış deneyimi ile mutluluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Yaptıkları işi anlamlı bulan uzmanların mutluluk düzeyleri ve akış deneyimi diğer uzmanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Yaptıkları işlerde bilişsel olarak zorluk yaşayan uzmanların akış deneyimi yaşadığı tespit edilmiştir. Vaka yöneticiliği ve multi-disipliner çalışma gerektiğinde uzmanların akış deneyiminin kesildiği anlaşılmıştır. Yetenekleri düzeyinde hedonik adaptasyon sağlamış katılımcıların akış deneyimini ifade eden herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır. Netlik ihtiyacı karşılanmayan katılımcıların yaptıkları işe yeteri kadar motive olamadıkları tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Akış, Sosyal hizmet, Farkındalık, Güçlendirme, Mutluluk

MEDYADA YAŞLILARA İLİŞKİN STEREOTİPLERİN 87 YILLIK DÖNÜŞÜMÜ: CUMHURİYET GAZETESİ ÖRNEĞİ 1930-2017

Emrah APAK¹, Veysi AKA¹

¹Bingöl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Türkiye son yüzyılda modernleşme açısından hızlı bir gelişme göstermiştir. Bu gelişme sosyal yaşamın her alanında etkisini gösterdiği gibi yaş temelinde de göstermektedir. Değişen demografik yapı, ekonomik anlayıştaki farklılaşmalar, kentleşme gibi süreçler, yaşlılara yönelik algının olumsuz yöne evrilmesine yol açmıştır. Yaşanan değişimin görülebileceği alanlardan birisi olarak görsel, işitsel ve yazılı medya konu ile ilgili ipuçları verebilmektedir. Yaşanan toplumsal değişimlerin yansıtıcısı konumunda bulunan medya, yaşlılara ilişkin süreç içerisinde farklılaşan stereotiplerin de belirlenmesi açısından önemli bir mecradır. Dolayısıyla, yayın hayatına devam eden yazılı medyanın incelenmesi bu değişmeyi anlamak açısından faydalı olacaktır.

AMAÇ

Bu çalışmada, Cumhuriyet Gazetesi'nin 1930-2017 yılları arasındaki sayıları incelenerek yaşlılara ilişkin stereotiplerin yıllar içerisinde yazılı medyada nasıl farklılaştığını görmek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışma, doküman analizi yöntemine dayanmaktadır. Cumhuriyet Gazetesi'nin internet üzerinden arşivine girilerek 1930-2017 yılları arasında “yaşlı” kelimesi araştırılmıştır. “Yaşlı” kelimesini içeren toplam 33.461 cümle incelenerek, cümle içerisinde yaşlı kelimesi ile doğrudan ilgili ve yaşlı kelimesini niteleyen kelimeler seçilmiştir. Bunun sonucunda yaşlı kelimesini niteleyen 302 farklı kelime elde edilmiştir. Elde edilen kelimeler “olumlu”, “olumsuz” ve “nötr” şeklinde sınıflandırılmış ve üç kişiden uzman görüşü alınarak yeniden tasnif edilmiştir. Tasnif sonucuna göre bu sınıflandırma onar yıllık periyotlara ayrılmış ve her on yıl için yüzdeler elde edilmiştir. Sonuçlar tablolaştırılarak yıllara göre değişim incelenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada toplam 302 farklı kelime elde edilmiştir. Bu kelimelerin tekrar etmesi halinde toplam sayı 2616 olmuştur. Kelimelerin 167 tanesi (tekrarlarla birlikte 1266) olumsuz, 109 tanesi olumlu (tekrarlarla birlikte 908) ve 28 tanesi nötr (tekrarlarla birlikte 412) sınıfında yer almıştır. Yıllar içerisinde meydana gelen değişime bakıldığında, olumsuz kategorisinde yer alan kelimelerin sıklığının 1930'dan 2017 yılına doğru %29,2'den %58'e yükseldiği, olumlu kategorisinde bulunan kelimelerin sıklığının %63,1'den %28'e gerilediği ve nötr kategorisindeki kelimelerin sıklığının ise 1930-1939 yılları arasında %7,7 iken 1970-1979 yılları arasında %29,6'ya yükseldiği ve 2010-2017 yılları arasında ise %14'e gerilediği bulgulanmıştır. Bu sonuçlar toplumsal değişimi yansıtan bir kanal olan medyada yaşlılara ilişkin stereotiplerin yıllar içerisinde olumludan olumsuza doğru değiştiği ve bu durumun da dönüşümlü olarak toplumsal alanda yaşlılara yönelik algının olumsuza doğru evrildiğini göstermektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Yaşlı, Stereotip, Gazete, Medya, Olumsuz, Olumlu, Nötr

GENÇ İNTİHAR GİRİŞİMLERİNİN ARDINDAN AİLELER: SORUN VE İHTİYAÇLARNilgün KÜÇÜKKARACA¹, Yasemin ERTAN KOÇAK²¹Doç. Dr. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü²Arş. Gör. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü**ÇALIŞMANIN TEMELİ**

Dünya genelinde her yıl yaklaşık bir milyon kişi intihar nedeniyle ölmekte, bir milyondan fazla kişi intihar girişiminde bulunmaktadır (DSÖ,2018). İntihar, gençler arasında en yaygın görülen ikinci ölüm nedenidir. Her intihar girişimi ise en az altı kişiyi etkilemektedir (Shneidman, 1969; Andriessen, 2009).

Genç intihar girişiminin ardından aileler; intihar düşüncesi, depresyon, suçlama, dışlanma gibi iyilik hallerini etkileyen birçok sorun deneyimlemektedir (Hjelmeland vd., 2008; Lohan & Murphy, 2002). Genç intihar girişimlerinin ardından ailelerin karşılaştıkları sorunlar karşısında profesyonel desteğe ihtiyaç duyduğu, buna karşılık ihtiyaçlarının yeterince karşılanmadığı bildirilmektedir (Cerel, John, & Paul, 2008).

ÇALIŞMANIN AMACI

Çalışmanın amacı, genç intihar girişimlerinin ardından ailelerin karşılaştığı sorun ve ihtiyaçları sosyal hizmet bakışı ile ele almaktır. Bu bağlamda, genç intihar girişimlerinin ardından ailelere yönelik sosyal hizmet müdahalelerinin tartışılması amaçlanmaktadır.

TARTIŞMA

Sosyal hizmet; bireylerin, ailelerin, grupların ve toplumların sosyal işlevselliklerinin güçlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen müdahaleleri kapsayan bir meslektir. Özellikle kriz dönemlerinde birey ve yakın çevresinin yaşadığı travmanın etkisinin en aza indirilerek birey ve ailesinin işlevsel olduğu bir yaşama dönmesi amaçlanır.

Genç intihar girişimlerinin ardından ailelerin biyo-psiko-sosyal açılardan olumsuz deneyimler yaşadığı ve bu konularda desteklenmeye ihtiyaç duyduğu açıktır. Sosyal hizmetin müracaatçı grupları içerisinde yer alan intihar girişiminde bulunan gençler ve ailelerine yönelik sosyal hizmet müdahalelerin ise yetersiz olduğu bilinmektedir. Başka bir deyişle, sosyal hizmet disiplini içerisinde uygulama için temel oluşturacak bilgi üretimi sınırlı ve sosyal hizmet araştırmacılarının intihar çalışmalarına katkısı yeterli değildir (Feldman & Freedenthal, 2006; Joe & Niedermeier, 2006, akt., Alptekin, 2008).

SONUÇ

Dünya genelinde meydana gelen genç intiharlarının ardından ailelerin pek çok sorun yaşadığı bilinmektedir. Bu noktada sosyal hizmet, genç ve ailesinin bütüncül olarak değerlendirilmesi (risk değerlendirme), aile içinde meydana gelebilecek diğer intihar(lar)ı önleme (risk yönetimi), bireylerin ve aile içi işlevselliğin yeniden sağlanması, dışlama gibi ailelerin karşılaştıkları biyo-psiko-sosyal sorunlarla baş edebilmeleri ve güçlendirilmeleri konusunda önemli bir yerdedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: İntihar Girişimi, Genç, Aile, Sorun, İhtiyaç, Sosyal Hizmet

ENGELLİ KARDEŞİ OLAN ÇOCUKLARIN ANNELERİYLE İLİŞKİLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Melike PAK

Arş. Görevlisi, Atatürk Üniversitesi Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Engel durumu eş, ebeveyn, kardeş gibi alt sistemler arasındaki etkileşimleri ve aile sisteminin işlevselliğini etkilemektedir. Engelli kardeşi olan çocuklar ebeveynlik rolü üstlenme, akran iletişimde problemler, ailenin dikkat ve enerjisinin engelli çocuğa yönelmesi, ebeveynlerin yüksek beklentisi gibi zorlayıcı yaşantılar deneyimlemektedir. Engelli aile sistemindeki ikincil etkileşimlerden olan engelli kardeşi olan çocuk-anne ilişkisi literatürde ihmal edilmiş bir konudur.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı engelli kardeşi olan çocukların anneleriyle ilişkilerini değerlendirmek ve bu ilişkilerin güçlendirilmesi doğrultusunda çıkarımlar yapmaktır. Engelli aile sistemi engelli çocuk-kardeş-anne üçgeni bağlamında değerlendirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmada nicel yöntemin nitel yöntemle desteklendiği karma araştırma yöntemlerinden gömülü araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın hedef grubu olabilecek tüm grupların (anne-çocuk) yer aldığı bir örneklem oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanıldığı çalışmada basit rastgele örnekleme yöntemiyle 40 engelli annesiyle ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak üç farklı gelişim döneminden 3 engelli kardeşiyle birebir görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan anne/çocuk görüşme formları aile tanıtıcı bilgileri, anne-çocuk ilişki ölçeği ve açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Araştırmanın verileri IBM Statistics 22 programı ile analiz edilmiş, analizlerde frekans ve yüzdelik dağılımlar ile birlikte bazı değişkenlerin karşılaştırılmasında hipotez testlerinden faydalanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde .05 anlamlılık düzeyi kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bulgularına göre, kardeş kız çocuk olduğunda ($p=0.039$) ve engelli çocuktan büyük olduğunda ($p=0.001$) annelerle ilişkiler anlamlı düzeyde düşüktür. Kız çocukları kardeşlerinin bakım ve sorumluluğunu anneleriyle paylaşmaktadır. Anneler çocuklarına eşit davranmadıklarını belirtmiş, çocuklarının kendilerine yaklaşımını sıcak/güçlü bir ilişki ve öfkeli ifadeleriyle değerlendirmiştir. Kardeşler ise annelerine yönelik suçlama ve destek ifadelerini birlikte kullanmıştır. Araştırmanın sonunda engelli refahının problemleri noktalarından olan engelli kardeşi olan çocuklar ve anneleri arasındaki ilişkileri destekleyecek evrensel değerler doğrultusunda hizmet önerileri sunulmuştur.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Engelli, Aile, Sistem, Kardeş, İlişki

İNTİHAR MÜDAHALESİNDE LOGOTERAPİYİ DÜŞÜNMEK

Metin ERDEM¹, Bedrettin KESGİN²

Araştırma Görevlisi, Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü
Doç. Dr., Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

İntihar olgusu ve olayı günümüz dünyasında ciddi oranda artış göstermektedir. Özellikle refah düzeyinin artmasıyla intiharın da arttığı görülmekte, dolayısıyla aralarında bir korelasyon düşünülmektedir. Amerika’da yapılan çalışmalar bu ilişkiyi doğrulamaktadır. Ayrıca diğer ülkelerle kıyaslandığında refah seviyesi yüksek olan ülkelerde intihar oranının yüksek olduğu görülmektedir. Bu nedenle intiharı ‘anlam krizi’ kavramıyla açıklayabilir miyiz?

Frankl’in logoterapi teorisi; anlam istemi, varoluşsal engellenme, varoluşsal boşluk, nöojenik nevroz gibi kavramlarla oluşmuş geniş bir yelpaze sunmaktadır. Logos “anlam” manasına gelen Yunanca bir kelimedir. Frankl, insan varoluşunun anlamı üzerinde durduğu kadar, insanın böyle bir anlama yönelik arayışı üzerinde de odaklanmaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı sosyal çalışmacıların intihar müdahalesinde logoterapiyi düşünmelerine yöneliktir.

TARTIŞMA

Kierkegaard “Yaşamak için insanın bir nedene sahip olması gerekmektedir.” cümlesiyle yaşamın sürekliliğini “anlama” bağlamıştır. Bu söyleme paralel olarak Frankl insanın bu hayata karşı – ölüm istencine karşı- anlam istenciyle kişinin hayata tutunduğunu teyit etmektedir. İntihar olgusu daha çok hayata dair bir umudun ve anlamın olmaması durumunda ortaya çıkmaktadır.

Logoterapinin üzerinde durduğu başka bir kavram ise ‘sorumluluk duygusu’dur. Frankl, insanın ontolojik olarak kısıtlamalarla çevrili olduğunu ifade etmektedir. Ancak bu duruma rağmen olgulara/durumlara karşı seçme konusunda özgür irademiz mevcuttur. Özgürlüğün ve seçme hakkının kişiye sorumluluk getirdiği, kişinin ise bu sorumluluğu kabul ettiği kadar eyleminin anlamlı olduğu belirtilebilir.

Logoterapinin en önemli noktası ise, hayatın anlamlılığında kendini konumlandırmasıdır. Logoterapi, her ne koşulda olursa olsun bireyin hayatında bir anlamın olduğu düşüncesine dayanır. Dolayısıyla her birey, bu anlamı ‘keşfetme’ sorumluluğuyla yükümlüdür. Keşfetme durumu gerçekleştikçe kişi hayatına anlam katabilir.

İntihar oranlarındaki artış bu bağlamda değerlendirilebilir. Mevcut çalışmalarda intiharın bu denli artmasının temel sebebi, insanlarda ortaya çıkan ‘anlamsızlık’ duygusu olarak belirtilir. Bu noktada Frankl, kişide ortaya çıkan anlamsızlık duygusuyla baş etmek için logoterapiyi geliştirmiştir.

SONUÇ

Gün geçtikçe intihar oranları kayda değer bir şekilde artış göstermektedir. İntiharın temel sebeplerinden biri de hayata dair anlam duygusunun zayıfladığından kaynaklandığı düşünülmektedir. İntihar girişimi müdahalesinde logoterapötik tutumun esas alınması, sosyal çalışmacıların sorunun asıl kaynağına yönelik müdahale etmesi olarak yorumlanabilir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: İntihar, Logoterapi, Sosyal hizmet, Sosyal hizmet müdahalesi.

GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ SURİYELİ ÇOCUKLARIN OKULLAŞTIRILMASIYLA İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMA TÜRK KIZILAY ŞARTLI EĞİTİM YARDIMI ÖRNEĞİ

Murat ALTUNTAŞ¹, Mehmet Veyis KILIÇ²

¹Kocaeli Toplum Merkezi Sosyal Hizmet Uzmanı, Yalova Üniversitesi Sosyal Hizmet Yüksek Lisans Öğrencisi

²Mersin Toplum Merkezi Sosyal Hizmet Uzmanı

GİRİŞ

2011 yılında başlamış olan Suriye iç savaşı sonucu milyonları aşkın Suriyeli vatandaşın Türkiye'ye gelmesiyle; sağlık, eğitim, barınma, güvenlik gibi temel insani gereksinimlere yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Yoğun olarak gelen göç akımlarıyla birlikte birçok alanda sorunlar ortaya çıkmıştır. Ele alınan bu çalışmada Türk Kızılay Toplum Merkezleri'nin sunmuş olduğu sağlık, psiko-sosyal, koruma, istihdam gibi alanlar üzerinde durulmuştur.

AMAÇ

Bu çalışmada, spesifik olarak Türkiye'de geçici koruma altındaki çocukların okullaştırılmasıyla ve okul sürecine geçişleri ile ilgili bir örnek çalışma olan Türk Kızılay Şartlı Eğitim Yardım çalışması analiz edilmiştir. Çalışmanın amaçları arasında Türkiye'de yaşayan Suriye kökenli çocukların eğitim ve öğretim haklarından geri kalmaması, dil sorunu, akran zorbalığı, maddi yetersizlik, okula devamsızlık ve kayıt problemleri gibi sorunlara yönelik Türk Kızılay Toplum Merkezlerinin Koruma Ekibi ve UNICEF üstlendiği çalışmalar hakkında bilgi vermektir.

BULGULAR

Çalışmanın bulguları arasında şartlı eğitim yardım ödeneğinden birçok çocuğun faydalandığı, ebeveynlerin verilen yardımdan memnun olduğu, çocuk işçiliğinin belli bir oranda azaldığı ve okullaşma oranının arttığı gözlemlenmiştir. Çalışmanın sonuçları arasında Suriyeli çocukların eğitim hayatına dâhil olmasında savunuculuk ve koruma faaliyetlerinin genişlediği tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Suriyeli Çocuk, Şartlı Eğitim Yardımı, Türk Kızılay Toplum Merkezi

ANTİPSİKİYATRİ HAREKETİ BAĞLAMINDA PSİKİYATRİK SOSYAL HİZMET UYGULAMASI ÜZERİNE DÜŞÜNMEK

Büşra Hazal ÜNAL

Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Yüksek lisans öğrencisi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

1960-70'li yıllarda etkisini gösteren, toplumsal bir hareket olarak ele alacağımız antipsikiyatri hareketi geleneksel psikiyatri eleştirisiyle psikiyatrik sosyal hizmet uygulamasında yeni perspektiflere öncülük etmiştir. Bizim çalışmamızın temelini, antipsikiyatri hareketinin sosyal hizmet uygulamasıyla ilişkisinin sorunsallaşması oluşturacaktır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Psikiyatrik sosyal hizmet uygulamalarının ele alınışında ekolojik yaklaşım sıklıkla kullanılır. Antipsikiyatri hareketinin savlarıyla tutarlı olan bu yaklaşımın bazı noktalarda sınırlı kaldığını görebiliriz. Bu noktada amacımız, ekolojik yaklaşımla birlikte ve onun ötesinde, baskı karşıtı, yapısal sosyal hizmet ve güçlendirme yaklaşımını dahil ederek, hareketin psikiyatrik sosyal hizmet üzerindeki etkisini tartışmak olacaktır. Savlarımızı, antipsikiyatrinin etkilerini açık bir şekilde görebileceğimiz dünya çapındaki güncel uygulamalarla destekleyeceğiz.

TARTIŞMA

Antipsikiyatri, koruma karşıtı (anticustodial) bir hareketten fazlasıdır. Hareket, akıl hastanelerinin kapatılması fikrinden ibaret değildir, aynı zamanda “bilimselliği” sadece psikiyatride addeden anlayışa da karşı çıkar. Hedef alınan bilimsel tavır, baskı karşıtı sosyal hizmet uygulamasını psikiyatri uygulamalarında tartışmamıza imkân verir. Öte yandan, antipsikiyatri, toplumsal bir hareket olarak tanımlanır.

Amacımızda belirttiğimiz kuramsal yaklaşımlardan yapısal sosyal hizmet uygulaması, ortaklığa dayalı (partnership based model) bir sosyal hizmet müdahale süreci önermesi ve radikal sosyal hizmete göre, toplumsal değişimleri daha temkinli değerlendirmesiyle; güçlendirme yaklaşımı danışanı merkeze alması ve baş etme stratejilerini gündeme getirmesiyle; baskı karşıtı uygulama ise baskı ve ayrımcılığı sosyal, politik ve ekonomik süreçlerin kesişiminde ele alınmasına olanak vermesiyle analizimize dahil olmaktadır. Son olarak, hareketin psikiyatrik sosyal hizmet uygulamasına etkisini üç başlık üzerinden ele alacağız: 1) sosyal adalet temelinde hizmetlerin yeniden yapılandırılması, 2) psikiyatrik dil ve söylemin eleştirisi, 3) sosyal hizmet eğitimindeki değişimler ve bunun mesleki rol ve sorumluluklara yansımaları.

SONUÇ

Antipsikiyatri hareketi psikiyatrinin tıbbi yapısına önemli eleştiriler getiren toplumsal bir harekettir. Hareketin sosyal hizmetle ilişkisi farklı kuramsal araçlarla ele alınabilir. Bu bağlamda psikiyatrik sosyal hizmet uygulamasının toplumsal bir hareket etrafında nasıl biçimlendiği önemli bir soru olarak karşımızdadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Antipsikiyatri hareketi, psikiyatrik sosyal hizmet, baskı karşıtı uygulama, güçlendirme, psikiyatrik söylem.

BİLİMSEL BİR SOSYAL ÇALIŞMA FELSEFESİ VAR MI?

M. Taha TUNÇ

Yüksek lisans öğrencisi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Felsefe Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Sosyal çalışma literatüründe genellikle ihmal edilmiş başlıklar, sosyal çalışma felsefesi ve tarihidir. Sosyal çalışma tarihi bir kurumlar tarihine indirgenirken, sosyal hizmet felsefesi ise neredeyse hiç bahis konusu yapılmamaktadır. Gelgelelim, son yıllarda akademisyenlerin ilgi alanlarından biri de sosyal çalışmanın bilimsel tavrını ortaya koymak olmuş, bunun için sosyal çalışma bilim felsefesiyle birlikte düşünölmeye başlanmıştır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Biz ise burada, kimi bilim felsefecilerinin (Thomas Kuhn, Karl Popper, Gaston Bachelard vd.) fikirlerinden hareketle sosyal hizmet tarihini inceleyerek, bilimsel bir sosyal çalışma felsefesinin imkânını sorgulamayı, böylelikle de sosyal çalışma pratiğinin olanaklarını yeniden düşünmeyi amaçlıyoruz.

TARTIŞMA

Sosyal çalışma felsefesi kendisini bilgi açısından teori-pratik uyumsuzluğu zemininde, etik açısından ise çağımız için yetersiz kalan (geleneksel) Kantçı bir özgecilik zemininde göstermekle yetinir. Fakat bununla yetinmeyen ve sosyal çalışmanın epistemolojik boyutlarını sorgulayan felsefi bir tavır da mümkündür. Bu tavır, örneğin şu soruları gündeme getirir: Sosyal çalışma tarihinde de “paradigmalar” olduğundan bahsedebilir miyiz? Popper’in “yanlışlanabilirlik” kavramı sosyal çalışma teorileri için bir anlam ifade eder mi? Sosyal çalışmanın bir “normal bilim” ve “olanağandışı bilim”i var mıdır? Bu tür sorular, bilim felsefesiyle sosyal çalışma felsefesini birlikte düşünmemizi olanaklı kılar. Sosyal çalışma tarihinden kullanacağımız (Flexner Raporu gibi) örneklerle bu tavrın ne kadar verimli olabileceğini ortaya koyacağız.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Nihayetinde, sosyal çalışmanın bilim pratiğindeki felsefi yönleri ortaya koymak, mesleğin pratik olanaklarıyla felsefenin düşünsel olanaklarını bir araya getirecektir. Sosyal çalışma tarihi salt kurumlar tarihine indirgenmeyip, aynı zamanda bir yaklaşımlar ve pratikler tarihi olarak ele alınabilir. Buradan çıkarılacak veriler bilimsel bir sosyal çalışma felsefesinin inşa edilmesine katkı sağlayacaktır. Nasıl ki bilim felsefesi mantıksal yaklaşımlarla yetinmeyip bilimler tarihinden faydalaniyorsa, sosyal çalışma da kendi tarihinden faydalananarak bilimsel bir felsefe oluşturabilir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Paradigma, Bilimsel Devrim, Yanlışlanabilirlik, Epistemolojik Engel, Sosyal Çalışma Felsefesi

“DEĞER” KAVRAMINI SOSYAL HİZMET BAKIŞ AÇISI İLE OKUMAK

Merve Deniz PAK

Öğr. Gör., Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Değer, Türk Dil Kurumu'na göre “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet ve üstünlük olarak” tanımlanmaktadır. Bu kavram farklı bilim dallarında farklı biçimlerde yankı bulmuştur. Örneğin değer kavramı felsefe tarihinde, öznelci ve nesnelci değer anlayışları açısından tanımlar vardır. Bu bakış açısına göre değer, olgu bilincinden sonra ortaya çıkan ve olguya belli duyguları, arzuları, ilgileri, amaçları, ihtiyaç ve fiilleri olan özneye ilişkisi içinde, belli nitelikler yüklemeye belirlenen tavır; öznenin olana, olguya yüklediği nitelik olarak tanımlanmaktadır. Sosyal hizmetin bilgi ve beceriden sonra gelen sac ayağında da bu bakış açısından izle bulunmakta ve değer kavramı geniş bir tartışmanın gündemini oluşturmaktadır. Bu bağlamda “İnsan değerli bir varlık mıdır?”, “İnsan neden değerlidir?” ve “İnsanı değerli yapan şey nedir?” soruları başta etik olmak üzere felsefe, dini bilimler ve sosyal hizmette gündemde olan bir konudur.

AMAÇ

Bu çalışmada sosyal hizmet bakış açısıyla “değer” kavramı, “sosyal hizmet ve insanın değeri” kesişimi noktasından hareketle ele alınmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

İnsanın değerli bir varlık olup olmadığı ve insanın değerinin nereden kökenlendiği sorusu pek çok bilim dalının araştırmalarına konu olmuştur. İnsanın diğer canlılardan farklı olarak düşünme, bilme, anlama, konuşma, değerlendirme, plan yapma gibi özelliklerinin bulunması; onun diğer canlılar arasında özel bir yerinin olmasına ve değerli bir varlık olarak görülmesine yol açmaktadır. Harari'ye göre insanın bu değeri evrimsel açıdan bilişsel devrimi ile kazanılmıştır. “Homo Sapiens” “Zeki İnsan” anlamına gelmekte olup insan evriminin en son geldiği nokta olarak kabul edilmektedir. İnsanın bilişsel olarak biyolojik açıdan beyin kapasitesini geliştirmesi, yeni bir varlık kurgulaması ve icat etme yeteneği ve icat ettiği varlığı geliştirmesi ve gelecek kuşaklara aktarması insan değerinin farkını ortaya koymuştur. Bu açıdan bakıldığında insanlar birbirine benzese de aslında birbirlerinden farklı yetenek, ilgi, beceri, duygusal durum gibi pek çok farklı yönleri vardır. Kuçuradi'ye göre ise insanın değeri, dünyaya gelen her insanın yaşama, beslenme, eğitime hakkı, dokunulmazlığı, kısaca çeşitli uluslararası bildirilerde ve anayasada “insan hakları” adı verilen haklar temelini insanın değerinden almaktadır. Buna göre dünyaya gelmiş olan her insan, hangi koşullar altında olursa olsun sadece insan olmasından dolayı değerlidir. İnsanın diğer canlılardan farklı olarak bazı ayrıcalıklarının yani haklarının olması gereği ortaya atılmış, bu sayede insan korumaya ve yüceltmeye çalışılmış ve sonuç olarak insan hak ve özgürlükleri gelişme göstermiştir. Buradan hareketle insanın “insan” olmasından kaynak aldığı hakları bulunur ve bu haklar insanı “hizmet edilmeye değer” kılmaktadır. Fakat makro düzeyde meydana gelen olaylar insanın değeri konusunda bizi düşünmeye sevk etmekte ve sosyal hizmetlerin sunumu da bu bağlamda farklılık göstermektedir. Bu çalışmada küresel olayların insanın değerine olan etkisi ve sosyal hizmet mesleğinin buna yanıtı tartışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELEER: Değer, Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Müdahalesi

SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİ, UZMAN VE AKADEMİSYENLERİNİN SOSYAL HİZMET EĞİTİMİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Meliha Funda AFYONOĞLU¹, Sinem KİBAROĞLU², Büşra DEMİREL³

¹Araştırma Görevlisi Dr. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü Birey ve Toplum Sorunları A.B.D

² Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

³ Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Programı Yüksek Lisans Öğrencisi

GİRİŞ

Türkiye’de 2000li yılların başlangıcıyla artan sosyal hizmet bölümleri, Türkiye’de sosyal hizmet disiplininin gelişimi açısından önemli bir katkı olarak görülse de, bu niceliksel artışın niteliksel bir gelişmeye tekabül etmediği var olan alanyazın ve saha deneyimleriyle açığa çıkmaktadır.

AMAÇ

Bu bağlamda bu araştırma, sosyal hizmet eğitiminin günümüz durumu, sorunları ve eksikliklerini alanda çalışan sosyal hizmet uzmanı, akademisyen ve öğrencilerin bilgi, görüş ve deneyimlerine başvurarak sosyal hizmet eğitime dair bir değerlendirme yapmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

YÖNTEM

Bu amaç doğrultusunda niteliksel desende tasarlanan bu araştırmada; 2016-2017 eğitim öğretim döneminde Konya ilinde sosyal hizmet eğitimi vermekte olan Selçuk Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve KTO Karatay Üniversitesi’nde eğitimine devam eden sosyal hizmet öğrencileri, akademisyenler ve alanda çalışan uzmanlar çalışma grubu olarak seçilmiştir. Adı geçen üniversitelerin son sınıf öğrencilerinden 18’i öğrenci, 10’u akademisyen 15’i sosyal hizmet uzmanı olmak üzere toplamda 43 kişiyle yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme formu aracılığıyla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde, öğrenci ve uzmanlara kartopu örnekleme yöntemi ile akademisyenlere ise amaçlı örnekleme yolu ile ulaşılmıştır. Elde edilen bulguların yorumlanma aşamasında temalar oluşturulmuş olup temaların oluşturulmasında tematik kodlama yöntemi kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Katılımcılara göre sosyal hizmet eğitiminin temel sorunları; akademisyen sayılarının eksikliği, Türkçe kaynak yetersizliği, sınıfların kalabalık oluşu, müfredat farklılığı, uygulama eksikliği, fiziki ve teknik olanakların yetersizliği, bölümler arası işbirliğinin olmayışı, stajda yaşanan sorunlar ve Açıköğretim yoluyla verilen eğitimidir. Bu sorunların yanı sıra katılımcılar sosyal hizmet eğitiminin güçlü yanları olarak; sosyal hizmet eğitiminin kişisel ve toplumsal olarak farkındalık yaratmasına, iletişim becerilerini geliştirmesine ve kişisel gelişime olan katkısına odaklanmışlardır. Katılımcılar sosyal hizmet eğitiminin gelişebilmesi için uygulama derslerine ağırlık verilmesi, stajın koordineli bir biçimde yönetilmesi ve yıllara dağıtılması, fiziki ve teknik olanakların geliştirilmesi, öğrenci sayılarının azaltılması, açıköğretim sosyal hizmet bölümünün kapatılması ve eğitim veren akademisyenlerin sosyal hizmet temelli olmasını önermektedirler.

ANAHTAR KELİMELEER: Sosyal hizmet, sosyal hizmet eğitimi, sosyal hizmet eğitime dair sorunlar

FARKLI KÜLTÜRLERDEKİ ÇOCUKLARIN SOSYAL UYUMUNDA VE EVRENSEL DEĞERLERİN KAZANIMINDA OKUL SOSYAL HİZMETİ

Ahmet EGE¹, Elif NEGİZ², Çağla AKSÜNGER³

¹Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

² Sosyal Hizmet Uzmanı

³ Sosyal Hizmet Uzmanı

ÖZET

Her topluluğun yaşayışlarına, davranışlarına yön veren çeşitli değerleri bulunmakta olup, bu değerler topluluktan topluluğa değişim gösterebilmektedir. Bununla birlikte günümüzde toplumlar ortak ve evrensel olan bazı değerler üzerinde de hemfikir olmuşlardır. Bu değerler; anlayış, hoşgörü ve tüm insanların ve doğanın iyiliğini gözeterek oluşmuş, insan olma ortak noktasına vurgu yapan birleştirici ve bütünleştirici değerlerdir. Bunun en önemli örneklerinden biri de çocuğun yüksek yararı üzerine şekillenen ve dünyada en fazla ülke tarafından onaylanan Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin yazılı hale getirdiği değerler olarak belirtilebilir.

2011'den bu yana Suriye'den yoğun göç alan Türkiye, mikro ve makro düzeylerde pek çok sorunun çözümünde ihtiyaçların karşılanması açısından önemli bir sürece ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle çocuk haklarının sağlanması noktasında farklı iki toplumdan çocukların aynı sıralarda eğitim almasıyla sosyal uyum ve çok kültürlülük gibi kavramlar çocuğun yüksek yararı açısından gündem haline gelmiştir.

Okullarda, çocukların bir arada eğitim görerek eğitim haklarından en iyi şekilde yararlanma yollarından biri de çocuklarda evrensel değerlerin kazanımı olarak belirtilebilir. Çocukların sosyal uyumuna ve birlikte yaşama becerisine önemli katkılar sunabilecek olan evrensel dünya görüşüne sahip olabilmeleri bu açıdan oldukça önemlidir. Evrensel değerlere yapılacak olan vurgunun, farklı bireylerin ya da farklı toplulukların bir arada yaşamasına ve sosyal uyumuna da katkı sunma gücü yüksektir. Bu sebeple evrensel değerlerin benimsenmesine katkı sunacak olan proje ve programlar eğitim sistemi içerisinde önemli bir konumdadır.

Akademik bir disiplin ve uygulamalı bir meslek olarak tanımlanan sosyal hizmet; insan hakları, sosyal adalet, farklılıklara saygı ve ortak sorumluluk gibi değerlerle dünyada pek çok ülkede, okullarda; toplumsal değişim ve gelişmeyi, toplumsal bütünleşmeyi, insanların güçlenmesini ve özgürleşmesini destekleyen uygulamalar gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda okul sosyal hizmeti; çocukların eğitim haklarının sağlanmasında, sosyal uyumlarının artırılmasında ve evrensel değerlerin kazanıma katkı sunacak önemli mesleklerden biri olabilir. Bu açıdan okul sosyal hizmetinin; eğitim, danışmanlık ve kaynak yönetimi işlevleri doğrultusunda, çocuğu çevresi içerisinde ele alarak yapacağı uygulamalarla okullarda önemli bir katkı sunacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Okul Sosyal Hizmeti, Değerler Eğitimi, Evrensel Değerler, Farklı Kültürlerden Çocuklar, Sosyal Uyum.

SOSYAL HİZMET VE ÇOCUK REFAHI: KORUMA ALTINDAKİ ÇOCUKLARIN GÖZÜNDEN ÇOCUK EVLERİ

Muhammed Sinan KARABIYIK
Öğretim Görevlisi, Sosyal Hizmetler Programı, SHMYO, İstanbul Esenyurt Üniversitesi

GİRİŞ

Günümüzde çocukların korunmasına dair ortaya konan fikirlerin geçmişi sanayileşmenin tarihiyle eş zamanlıdır. Öyle ki, çocukların korunması büyük oranda sanayi devriminin yarattığı problemlerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Böylece uluslararası kapsamda Çocuk Hakları Bildirgesi kabul edilmiştir. Çocuk Hakları Bildirgesini kabul eden ve onaylayan ilgili devletler çocuklara yönelik politikalarını bu kapsamda biçimlendireceklerini kabul etmişlerdir. Çocukların iyi olma halinin geliştirilmesi olarak ifade edilen çocuk refahı ise bu bildirge çerçevesinde şekillenmektedir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı çocuk evlerinde yaşayan koruma altındaki çocukların kendilerine sunulan hizmetlere dair görüşlerini bizzat çocukların kendi ifadeleriyle ortaya koyarak Türkiye’de çocuk refahına dair güncel bir analiz yaparak çocuk refahı alanına bir katkı sunmaktır.

YÖNTEM

Çocuklarla görüşme yapmaya, onları dinlemeye ve anlamaya imkân tanınması nedeniyle bu çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nitel araştırmanın bir türü olan temellendirilmiş kuram yaklaşımına uygun olarak çocuk evlerinde yaşayan 20 çocukla görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler analiz edilirken öncelikle analitik bir biçimde parçalara ayrılmış ve kodlamalar gerçekleştirilmiştir. Daha sonra ise bütünsel bir biçimde kodlar arası ilişkiler kurularak genel tema ortaya konmuştur.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan çocuk evlerinde yaşayan koruma altındaki çocuklar kendilerine sunulan hizmetlerden genel olarak memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Sunulan hizmetleri niceliksel ve niteliksel açıdan yeterli bulmaktadırlar. Çocukların hemen hepsi evdeki bakım elemanlarından oldukça memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Sosyal çalışmacı, sosyolog, psikolog, okul öncesi öğretmeni gibi çeşitli branşlardan oluşan çocuk evi sorumluları ise birden fazla evde görev yapmaktadırlar. Çocuk evlerinden sorumlu meslek uzmanlarının çocuklarla oldukça sağlıklı ilişkiler kurduğu gözlemlenmiştir. Ev sorumlularının hem evle ilgili gerekli yürütme işlemlerini tamamlarken hem de şefkatli bir şekilde çocuklarla ilgilendiği görülmektedir. Sonuç olarak çocuk evinde yaşayan çocuklarla yapılan görüşmeler neticesinde Türkiye’de çocuk refahının yeterli olgunluğa ulaşamasa bile çocuk evi bağlamında çocuk refahının iyileştirilmeye çalışıldığını söylemek mümkündür.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Koruma altındaki çocuklar, çocuk evleri, çocuk refahı, sosyal hizmet.

PSİKİYATRİK HASTALIKLARIN SAĞALTIMINDA SOSYAL HİZMETİN ROLÜ

Elvan YAVUZ

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Bölümü Doktora Öğrencisi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) sağlığı; fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hali olarak tanımlamıştır. Dolayısıyla herhangi bir psikolojik hastalığın meydana getirdiği durumlardan birey ve ailesi önemli ölçüde etkilenmektedir. Ruhsal açıdan rahatsız olan birey, rollerini yerine getirmekte güçlük çekmekle birlikte, ayrımcılık, damgalanma, yeti yitimi, özgüven eksikliği, işgücüne katılmakta dahi pek çok konuda zorluk yaşamaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Sosyal hizmet mesleği; mikro, mezzo ve makro düzeyde müdahale yöntemlerini kullanarak; birey, grup, aile ve toplumların başetme kapasitelerini güçlendiren yardım ve hak temelli bir meslektir. Bu bağlamda, psikiyatrik sosyal hizmet “hasta ve ailesine yönelik psiko-sosyal iyileştirme; birey, aile ve toplumsal düzeylerde refah düzeyini yükseltme, bireylerin hayatları üzerindeki gücü ve kontrolü artırma ve sosyal adalet ilkelerini geliştirme” amacıyla yapılan uygulamaları kapsamaktadır (Oral ve Tuncay,2012). Psikiyatrik sosyal hizmet hususunda, sosyal hizmet uzmanları, ruhsal yönden hastalığa sahip bireyle çalışırken, bireyi ve aileyi içinde yaşadığı sosyal sistemlerle birlikte ele alır. Psikiyatrik hastalıkların sağaltımında multidisipliner bir ekibin içinde çalışan sosyal hizmet uzmanları, hastalığa sahip bireyle birlikte ailesini de güçlendirip, başetme kapasitelerini artırarak, hastalık neticesinde meydana gelen olumsuzlukları minimuma indirmek veya ortadan kaldırmak bu çalışmanın temel amacıdır.

TARTIŞMA

Mikro, mezzo ve makro müdahale yöntemlerini uygulayarak, hastalığa sahip bireyin tüm boyutlarıyla iyilik halinin ve refah düzeyinin artırılması için neler yapılabileceği hususunda tartışılacaktır.

SONUÇ

Tıbbi sosyal hizmetin içinde yer alan psikiyatrik sosyal hizmette amaç; bireylerin yaşam kalitelerini maksimize edip, sosyal işlevselliğini artırmaktır. Psikiyatri polikliniğinde görevli sosyal hizmet meslek elemanları, klinikte görevli ekibin (doktor, hemşire, klinik psikolog gibi) önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Sosyal hizmet meslek elemanları, mesleğin bakış açısı olan bütüncül yaklaşımla; çevresi içinde birey kavramını kullanarak müdahalesini gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla psikiyatri kliniğinde çalışan sosyal hizmet uzmanı kendine özgü müdahale yöntemlerini kullanarak bireyle birlikte ailesinin de işlevselliğini artırmak için tedavi sürecinde önemli bir misyona sahiptir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Psikiyatrik sosyal hizmet, güçlendirme, başetme.

SURİYE'DEN ZORUNLU GÖÇ EDEN KADINLARIN TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARININ İNCELENMESİ

Nurcan TÜFEKÇİ
Uzm., Hacettepe Üniversitesi, SKSDB

GİRİŞ

Toplumsal cinsiyet kavramı, biyolojik cinsiyetten farklı olarak, kadınla erkeğin sosyal ve kültürel açıdan tanımlanmasını, toplumların bu iki cinsi birbirinden ayırt etme biçimini, onlara verdiği toplumsal rolleri anlatmak için kullanılmaktadır.

AMAÇ

Bu araştırma Suriye'den zorunlu göç eden kadınların toplumsal cinsiyet algılarını belirlemek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür.

YÖNTEM

Bu çalışmanın verileri, Türkiye'de Ankara ilinde bulunan Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği'ne bağlı Çok Yönlü Destek Merkezi ve Al Farah Çocuk ve Aile Destek Merkezi'ne gelen kadınlar arasından Tabakalı Rastgele Örneklem Yöntemi ile seçilen 18 yaş üstü evli ya da evlilik geçirmiş 200 Suriyeli kadından oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan anket formunda kadınların yaşı, eğitim düzeyi, mesleği, medeni durumu, aile tipi, çocuk sayısı, evlilik süresi ve Türkiye'de bulunma süresi gibi demografik özellikleri ile Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilen ve geçerlik güvenirlik çalışması yapılan "Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçekten alınan puanlar 25-125 arasında değişmektedir. Araştırmada "Mann Whitney U" ve "Kruskal Wallis H" testleri kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma sonucunda Suriye'den zorunlu göç eden kadınların toplumsal cinsiyet algısı puan ortalamasının 81.61 (SS: 12.11) olduğu bulunmuştur. Bu puan toplumsal cinsiyet algısının olumlu olduğunu göstermektedir. Ölçekte yer alan "evlilik kadının çalışmasına engel olmaz", "bir kadın kendi haklarına sahip olabilmesi için gerekirse kocasına karşı çıkabilmelidir" seçeneklerine 'katıldığını' belirtenler önde gelirken, "kadınlar evlendikten sonra çalışmamalıdır", "ailedeki önemli kararları erkekler vermelidir" seçeneklerine 'katılmadığını' belirtenler önde gelmektedir. Bu bulgular göç sürecinde kadının etkinliğinin arttığı kanısını uyandırmaktadır. Araştırmada çocuk sayısı, evlilik süresi, Türkiye'de bulunma süresi ile toplumsal cinsiyet algı puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, yaş, eğitim düzeyi, meslek, medeni durum, aile tipi ile toplumsal cinsiyet algı puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Göç, Zorunlu Göç, Suriye, Kadın, Toplumsal Cinsiyet Algısı.

GENÇLERİN SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE GÖRE YAŞLI AYRIMCILIĞINA YÖNELİK TUTUMLARI: SİVAS İLİ ÖRNEĞİ³

Sibel TEMİZ¹, Meral ÖZTÜRK²

¹Arş. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

²Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Bir bireyin yalnızca yaşından ötürü maruz kaldığı farklı önyargı, tutum ve davranışlar olarak tanımlanan yaşlı ayrımcılığının (Özdemir ve Bilgili, 2014) daha çok gençler tarafından uygulandığına ilişkin görüşler literatürde mevcuttur (Vefikuluçay, 2008).

AMAÇ

Mevcut literatürdeki görüşler çerçevesinde bu araştırmanın amacı gençlerin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumlarının sosyo-demografik özelliklerine (cinsiyet, eğitim düzeyi, büyülen yerleşim birimi, aile tipi, anne/ baba eğitim durumu, anne/ baba iş ve çalışma durumu) göre farklılık olup olmadığını ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Tarama yöntemine dayalı çalışma, Sivas'ta yaşayan 490 gençle yürütülmüştür. Araştırmaya kolayda örnekleme tekniğiyle belirlenen lise ve üniversite eğitimi alan gençler dahil edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada kadınların, üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Büyülen yer, ebeveyn eğitim düzeyi ile çalışma durumu açısından gruplar arasında farklılık saptanmamıştır.

Kadınların daha olumlu yaşlı tutumuna sahip olmaları, Türk toplumunun geleneksel aile yapısı içerisindeki bakım verici rollerinden kaynaklanabilir (Vefikuluçay, 2008). Lise öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının üniversite öğrencilerine göre daha olumsuz olması ergenlik döneminde yaşanan değişim ve dönüşümler; üniversite öğrencilerinin tutumlarının görece olumlu olması ise ergenlik döneminin etkilerinin azalması yanında üniversite eğitiminin yaşama yönelik farklı bakış açısı kazandırmasıyla açıklanabilir. Katılımcıların büyüdüğü yere göre anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmaması katılımcıların daha çok küçük illerden gelen öğrencilerden oluşması dolayısıyla kentleşmenin olumsuz özelliklerini yoğun şekilde hissetmemelerinden kaynaklanabilir. Ebeveyn eğitim düzeyine göre farklılaşma olmaması, eğitilmiş ebeveynlerin kendi duyarlılıklarını çocuklarına yeterince aktaramaması; ebeveyn iş/çalışma durumuna göre farklılaşma olmaması aileyle geçirilen zamanın niceliğinden çok niteliğinin önemli olması ile açıklanabilir. Geniş ailede yetişmiş gençlerin daha olumlu tutuma sahip olması, daha fazla yaşlılarla bir arada olma ve zaman geçirme durumundan kaynaklanabilir (Şahin ve Demirel, 2018).

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Yaşlı, Yaşlı Ayrımcılığı, Genç, Sosyodemografik

³ Bu çalışma, Sibel Temiz'in "Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Yaşlılara Yönelik Ayrımcılık ile Empati Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**MULTİPL SKLEROZ (MS) HASTALARININ SOSYODEMOGRAFİK DURUMLARINA GÖRE
ALGILADIKLARI SOSYAL DESTEK⁴**

Şadiye TEK¹, Meral ÖZTÜRK²Arş. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas, Türkiye**GİRİŞ**

Multipl skleroz (MS) insanların yaşam kalitesini olumsuz etkileyen nörolojik ve kronik bir hastalıktır. Hastalıklarla baş etmede ve hastalıklar karşısında koruyucu bir etkisi bulunması sebebiyle sosyal destek sistemleri (Eker, Arkar ve Yıldız, 2011), yaşam kalitesini arttırmada önemli olabilmektedir.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, MS hastalarının sosyodemografik özellikleri ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir

YÖNTEM

Bu araştırma ilişkisel tarama modeliyle tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, Ankara, İstanbul, İzmir, Kocaeli ve Sivas illerinde araştırmaya katılmaya gönüllü olan 191 kadın (%61,6) ve 119 erkek (%38,4) olmak üzere 310 MS hastasından oluşmuştur. Örneklem grubunu oluşturan katılımcılar 20 ila 68 yaş aralığında olup yaş ortalamaları $37,63 \pm 9,41$ 'dir. Araştırmanın verileri, Zimet vd. (1988) tarafından geliştirilen Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ) ve araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Katılımcıların ÇBASDÖ'den aldıkları ortalama puan 61,80 olduğundan algıladıkları sosyal destek düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Evli katılımcıların bekarlara göre sosyal destek düzeyi anlamlı olarak yüksek iken, cinsiyet ve çalışma durumu ile sosyal destek düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Eğitim düzeyi ve gelir düzeyi açısından bakıldığında eğitim ve gelir düzeyi arttıkça algılanan sosyal desteğin yüksek olduğu saptanmıştır. Literatürde de çeşitli hasta grupları veya hasta yakınları üzerinde yapılan araştırmalara bakıldığında medeni hal, eğitim ve gelir düzeyi ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişki çalışmamızın bulgularıyla paralellik göstermektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Multipl Skleroz, Algılanan Sosyal Destek

KAYNAKÇA

Eker, D., Arkar, H. ve Yıldız, H. (2001). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin Gözden Geçirilmiş Formunun Faktör Yapısı Geçerlik ve Güvenirliği. Türk Psikiyatri Dergisi, 12(1): 17-25.

⁴ Bu çalışma Şadiye Tek'in "Multipl skleroz hastalarının algıladıkları sosyal destek ile yaşam kaliteleri arasındaki ilişki" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

SOKAKTA YAŞAYAN 55 YAŞ VE ÜZERİ BİREYLERİN YAŞADIĞI PROBLEMLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Nilay NALÇACI¹, Ezgi TESİR²

¹ Öğrenci, Üsküdar Üniversitesi SHMYO Sosyal Hizmetler Programı

² Öğretim Görevlisi, Üsküdar Üniversitesi SHMYO Çocuk Koruma ve Bakım Hizmetleri Programı

GİRİŞ

İnsan doğduğu andan itibaren psikolojik fizyolojik anlamda birçok evreden geçmektedir. Yaşlılık ise bu evrelerin sonuncusu ve kaçınılmaz olanı olarak anılmaktadır. Günümüzde; azalan doğum oranları ve sağlık alanındaki gelişmelerin sonucu olarak ömür süresinin uzaması ile birlikte genel nüfus içerisindeki yaşlı nüfus oranının arttığı görülmektedir. Yine aynı sebeplerle “yaşlılık” evresinin artık daha ileri yaşlarla ifade edildiği de görülmektedir. Bu gelişmelere bağlı olarak yaşlılığa hazırlık ve yaşlılık döneminde karşılaşılan problemlerin çeşitlendiği ve daha karmaşık bir hal aldığı söylenebilmektedir. Bireyler yaşlılık dönemine doğru; sağlık, beslenme, barınma sorunları, ekonomik yetersizlik, sosyal dışlanma ve yalnızlaşma gibi problemlerle karşı karşıya kalmaktadır.

Bu problemlerin yanı sıra bir de ev ve aile hayatından uzak sokak yaşantısı eklendiğinde bireylerin hayatının çok daha zor hale geldiğini söylemek mümkündür. Son dönemlerde özellikle sokakta yaşayan insan sayısının artış göstermeye başladığı; işsizlik, bağımlılık, ailenin parçalanması sonucu yaşanan psikososyal sorunlar ve benzeri problemlerin bireyleri sokakta yaşamaya itebildiği görülmektedir.

Bütün bu değişimler aile yapısını da etkilemiştir. Aile yapısının küçüldüğü toplumlarda yaşlı nüfusun sorumluluğu aile dışına çıkmaya başlamış ve hem günümüzün hem de geleceğin çözülmesi gereken önemli bir sosyal sorunu haline gelmiştir. Bahsi geçen bu sosyal sorunun çözülmesinde konuyla ilgili yapılan alan araştırmaları; doğru tespitlerin ve işlevsel çözümlerin üretilmesi açısından önemli rol üstlenmektedir.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı; sokakta yaşayan 55 yaş ve üzerindeki bireylerin problemlerinin incelenmesi ve bu bireylerin sosyal öykülerinin, aile ilişkilerinin ve sokaktaki yaşamlarının var olan problemlerindeki etkisi üzerine bir inceleme yapmak ve konuyla ilgili literatüre katkıda bulunmaktır.

YÖNTEM

Bu çalışmada sokakta yaşayan 55 yaş ve üzeri 10 kişiyle derinlemesine görüşme yapılacaktır. Görüşmelerde kullanılacak soru formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Görüşme formunda bireylerin; sosyo-demografik bilgileri, sağlık durumları, aile ilişkileri, beklentileri ve sokakta karşılaştıkları problemlerle ilgili bilgiler bulunmaktadır. Araştırmada nitel analiz yöntemi kullanılacaktır.

BULGULAR

Konuyla ilgili saha araştırması halen devam ettiğinden bulgular kısmına sempozyumda yapılan sunumda yer verilecektir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: sokak yaşantısı, yaşlı, evsiz, sosyal problem

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI'NIN SOSYAL VE EKONOMİK DESTEK HİZMETİNDEN FAYDALANAN BİREYLERDE YOKSULLUK ALGISI: İZMİT ÖRNEĞİ

Tuğba ÇİNAL
Kocaeli Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi Müdürlüğü, Kuruluş Müdür V.

GİRİŞ

Yoksulluk kavramını sadece gelir yoksunluğu olarak düşünmek bireyin içinde bulunduğu zor durumu yeterince ifade edememekte; toplumun geneline etkileyen bir problem olan yoksullukla mücadele eden programların başında sosyal yardımlar gelmektedir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (A.Ç.S.H.B.) tarafından korunma ihtiyacı içinde olan çocuk üzerinden, çocuğun bakımını üstlenen kişiye verilen sosyal ve ekonomik destek (SED) hizmeti bireye yoksullukla mücadele sürecinde hem ekonomik hem sosyal hizmet desteği vermeyi hedeflemesi açısından önemlidir.

AMAÇ

Bu araştırma ile, A.Ç.S.H.B.'nin SED hizmetinden yararlanan bireylerin, yardım almadan önce ve yardım aldıkları süreçte ekonomik durumlarının değişip değişmediğinin belirlenmesi ve yardıma yönelik düşüncelerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmada genel tarama modellerinden tekil tarama modeli kullanılmış, çalışma evrenini; Kocaeli ili İzmit ilçesinde 1 yıldan fazla süredir SED hizmetinden faydalanan 92 birey oluşturmuştur. Araştırmada bireylere araştırmacı tarafından oluşturulmuş, kapalı ve açık uçlu soruların bulunduğu anket formu uygulanmış, istatistiki çözümleme için SPSS 16.0 programı kullanılmış, çarpaz tablolar yorumlanırken 'ki kare testi' sonuçları esas alınarak .05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarına bakıldığında SED faydalanıcılarının çoğunluğunun 31-50 yaş aralığındaki kadınlardan oluştuğu görülmüştür. Yaşanan evlerin çoğunun kira olduğu, hizmetten faydalananların genellikle herhangi bir yere borçlu olduğu ve bu borçları ödeyemediği ortaya çıkmıştır. Bireylerin aylık gelirlerine yönelik taleplerinin çok düşük olduğu ve beklentilerinin çok az olduğu gözlenmiş ve çoğunun aldıkları yardımı (eşin parayı alacağını düşüncesiyle) eşinden sakladığı dikkat çekmiştir. Katılımcıların SED hizmeti öncesi ve sonrasına ilişkin kıyaslamaları sonucunda ise bu hizmetin genel olarak barınma, beslenme, sağlık ve eğitim hizmetlerine ulaşım üzerinde olumlu etkisinin olduğu tespit edilmiştir. SED hizmetine yönelik değerlendirmeler sonucunda katılımcıların büyük çoğunluğu SED hizmeti aldıktan sonra yaşamlarının rahatladığını, bu hizmetten memnun olduklarını belirtmişse de SED hizmetine yönelik memnuniyet ile bireylerin ihtiyaçlarının karşılanması ve geleceğe güvenle bakmaları arasındaki anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Yoksulluk, Sosyal Yardım, Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmeti, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

YÜKSEK GÜVENLİKLİ PSİKİYATRİ HASTANELERİ: RUHSAL SAĞLIK SORUNU OLAN TUTUKLU ve HÜKÜMLÜLERİN GEREKSİNİMLERİ, SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ

Ayşin ÇETİNKAYA BÜYÜKBODUR¹, Derya KAYMA GÜNEŞ²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

² Sosyal Hizmet Uzmanı/ Dr., İzmir Adliyesi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Yüksek güvenli adli psikiyatri hastaneleri ceza adalet sistemi ile temas etmiş cezaevinden ya da mahkemeden transfer edilen, başkalarına zarar verme ve hastaneden kaçma riski taşıyan, ruhsal sağlık problemi veya nöro-gelişimsel bozukluğu olan, ceza ehliyeti olmayan tutuklu ya da hükümlülerin durumlarının değerlendirilmesi görevini üstlenen ve tedavilerini sağlayan sağlık kurumlarıdır. Bu hastaneler, ruhsal sağlık problemi olan tutuklu ve hükümlüler için yüksek düzeyde güvenlik önlemlerinin alındığı, terapötik süreçlere odaklanıldığı yüksek maliyetli, düşük hacimli sağlık kurumlarıdır. Türkiye de yüksek güvenli adli psikiyatri hastanelerinin kurumsallaşması oldukça yenidir. İlk yüksek güvenli adli psikiyatri hastanesi Adana’ da Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı iş birliği ile 2018 yılında 100 yatak kapasitesi ile hizmete girmiştir.

Sosyal hizmet disiplini bu hizmette kilit bir role sahiptir. Yüksek güvenli adli psikiyatri hastanelerinde sosyal hizmet uygulamaları adli sosyal hizmet ile psikiyatrik sosyal hizmeti birbirine bağlamaktadır. Pratikte ruhsal sağlık sorunları ve/veya davranışsal sorunlar nedeniyle ceza adalet sistemi ile karşı karşıya kalan bireylere yönelik sosyal hizmet müdahalelerini içeren özel bir sosyal hizmet uygulama alanıdır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmada Türkiye de yeni kurulan yüksek güvenli adli psikiyatri hastanelerinin işlevleri ve söz konusu sağlık kuruluşlarında sosyal hizmet uygulamalarının yapılandırılmasına değinilmesi amaçlanmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Mevzuat çalışmalarının ve kurumsallaşmanın yeni yapılandırılmaya başlandığı bu sağlık kurumlarında sosyal hizmet disiplini ilgilendiren birçok tartışma gündemini korumaktadır. Bu alanda uygulamalar gerçekleştirilirken sosyal hizmetin odağında tutuklu ve hükümlünün psikososyal durumunun mahkemeye bildirilmesi ve tedaviye ihtiyacı olanların sağlık hizmetlerinden etkin bir şekilde yararlanmalarının sağlanması, söz konusu kurumsal yapı içinde insan haklarını korumak ve ruh sağlığına ilişkin hizmetlerinin geliştirilmesi ve terapötik uygulamalar esnasında hasta hakları ve bakım verenlere ilişkin hakların gerçekleştirilmesinde ve ortaya çıkan sorunların giderilmesine yönelik çalışmalar sosyal hizmetin odağında yer almaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: ceza ehliyeti, yüksek güvenli adli psikiyatri hastanesi, adli ve psikiyatrik sosyal hizmet

DÜNYANIN ÇEŞİTLİ ÜLKELERİNDE SOSYAL HİZMET UZMANLARININ TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİ: SİSTEMATİK BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ

Ayşe ÖZADA NAZIM¹, Tefrik GÖREN²

¹ Doktor Öğretim Üyesi, Lefke Avrupa Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü

² Sosyal Hizmet Uzmanı, Sosyal Hizmetler Dairesi Yeni Erenköy Şube Amiri

GİRİŞ

Mesleki tükenmişlik yapılan işe ilgili sürekli stres içinde bulunma ve güç durumlarla karşılaşmanın bir sonucudur. Sosyal hizmet mesleği karmaşık sorunlarla mücadeleyi gerektiren, müracaatçılarla ve çeşitli kurumlarla birebir ilişki ve yüz yüze iletişimi gerektiren bir meslektir. İncinebilir gruplarla oldukça hassas müdahaleleri gerektiren sosyal hizmette başka pek çok mesleğe kıyasla tükenmişlik yaşama olasılığı daha yüksektir. Mesleğin bu yönleri meslek uygulayıcılarının tükenmişlik yaşamasını olası hale getirmektedir.

AMAÇ

Bu çalışmanın iki amacı bulunmaktadır. Birincisi, sosyal hizmet uzmanlarının tükenmişlik düzeylerinin dünya ülkeleri arasında nasıl bir değişim gösterdiğinin ortaya çıkarılması, ikincisi de sosyal hizmet uzmanları arasında stres yaratan durumların neler olduğunun belirlenmesidir.

YÖNTEM

Bu araştırma sistematik bir literatür taramasıdır. TR-Dizin, Web of Science, The Pubmed ve ProQuest veri tabanlarından 1970-2019 yılları arasında sosyal hizmet uzmanlarının tükenmişliği ile ilgili toplam 187 çalışma incelenmiştir. Bunların 41'i araştırma kriterlerine uygun bulunarak analiz edildi.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma bulguları sosyal hizmet uzmanlarının sosyo-demografik özelliklerden çok meslekte geçirdikleri süre, eğitimleri ve kazançları ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışma sosyal hizmet uzmanları arasında tükenmişlik riskini azaltmak için işle ilgili belirsizliğin ortadan kaldırılması, uzmanların süpervizyon desteği alması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine dönük politika ve uygulamalar geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Tükenmişlik, Tükenmişliğin Nedenleri, Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Uzmanları

CİNSEL İSTİSMAR ALANINDA BAKIM VE REHABİLİTASYON HİZMETİ VEREN KURULUŞLARDAKİ SOSYAL HİZMET UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Nilgün KÜÇÜKKARACA¹, Yeşim ÖĞÜTCÜ²

¹ Doç, Dr. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

² Sosyal Hizmet Uzmanı, Kırıkkale Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü

GİRİŞ:

Sosyal hizmetin temel uygulama alanlarından biri olan çocuğun cinsel istismarı konusu eski tarihlere dayanırken ülkemizde bu konuda ihtisaslaşmış ve yatılı bakım hizmeti veren kuruluş olarak Çocuk Destek Merkezleri (ÇODEM) yakın bir geçmişe sahiptir. Travmatik cinsel istismar deneyiminin neticesinde çocuğun zarar gören psikososyal iyilik halinin geri kazanılması için merkezde çocuklara psikososyal destek programı ile sosyal hizmet sunulmaktadır. Çocuğun sosyal destek algısını ve karar verme becerisini güçlendirmek de psikososyal destek programının amaçlarındandır. Hassas bir gruba sosyal hizmet sunan ÇODEM'ler ile ilgili araştırma yapmak sosyal hizmet disiplini için ihtiyaç haline gelmiştir.

AMAÇ:

Çalışmanın amacını, cinsel istismara maruz kalmış kız çocuklarına yönelik sosyal hizmet sunulan bakım ve rehabilitasyon kuruluşlarındaki uygulamaların evrensel değerler temelinde ele alınması oluşturmaktadır.

YÖNTEM:

Çalışma nicel araştırma deseninde hazırlanmış olup veriler Kişisel Bilgi Formu, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (Yıldırım, 2004) ve Ergenlerde Karar Verme Ölçeği (Çolaklıoğlu, 2010) kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma, basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile İç Anadolu Bölgesinde bulunan 6 ildeki ÇODEM'de, 2018 Şubat ayı içerisinde, 12-18 yaş aralığında bulunan 110 kız çocuğuna ölçekler uygulanarak ve ilişkisel araştırma modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi SPSS 23 programı ile yapılmıştır.

BULGULAR:

Araştırma sonucunda ÇODEM'de kalan kız çocuklarının sosyal destek algılarının ve karar verme becerilerinin yüksek olduğu ve alt ölçeklerin birbirleriyle ilişkilerinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca sosyal destek algısını ve karar verme becerisini etkileyen psikososyal faktörler belirlenmiştir.

TARTIŞMA:

Araştırma sonucunda ortaya çıkan; çocuğun eğitim durumu, çocuğun ailedeki doğum sırası, rol-model aldığı kişiler, kuruluştaki en çok sosyal destek aldığını hissettiği personel, kendisini en iyi anlayan kişi, merkezde kalış süresi, gelecek planının olup olmadığı, yakın akrabaları ile görüşme durumu, çocuğun sosyal destek algısı ve karar verme sürecinin nasıl geliştiği bulguları üzerinden cinsel istismar alanında bakım ve rehabilitasyon hizmeti veren kuruluşlardaki sosyal hizmet uygulamaları evrensel etik değerler temelinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bakım ve Rehabilitasyon Hizmeti, Cinsel İstismar, Çocuk Destek Merkezi

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTE VE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİNDEN EĞİTİME YÖNELİK BEKLENTİLERİ VE İHTİYAÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Hasan Hüseyin TEKİN

Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Bilimsel bilginin üretildiği, geliştirildiği ve bunu kullanabilecek bireylerin yetiştirildiği eğitim-öğretim kurumları olan üniversiteler insanlığın gelişmesi ve iyileşmesine öncülük ederler. Bu esnada üniversiteler birbirlerinden farklı vizyon, misyon ve hedefler belirleyebilmektedirler. Bu da stratejik planlama sürecidir. Stratejik planlamada en önemli nokta çevrenin beklentileri, kurumun istekleri ve kurumun yeteneklerinin buluşturulmasıdır. Bu süreçte öğrencilerin beklentileri, talepleri ve hizmet sürecine ilişkin değerlendirmeleri stratejik planın hedefine ulaşabilmesi için dikkate alınması gereken unsurlardır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı N.E.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü öğrencilerinin Üniversite ve Sağlık Bilimleri Fakültesinden eğitime yönelik beklenti ile ihtiyaçlarının belirlenerek değerlendirilmesidir.

YÖNTEM

Tarama modeli olarak tasarlanan bu araştırma nicel bir araştırmadır. 2017-2018 öğrenim döneminde N.E.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümünde eğitim gören lisans öğrencilerinin tamamına uygulanması hedeflenmiş fakat 150 öğrencinin katılımı ile tamamlanmıştır. Araştırmada literatür taraması sonucunda geliştirilen öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri, üniversite ve fakülteden eğitime yönelik beklenti ve ihtiyaçlarını belirlemeyi amaçlayan soru formu kullanılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından yüz yüze görüşülerek veya internet üzerinden toplanmıştır. Katılımcılar araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve sözlü onamları alınmıştır. Elde edilen veriler istatistik analiz programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans (f) dağılımı ve yüzdelik tekniği kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen bulgulara bakıldığında (elde edilen en yüksek oran) öğrencilerin %44,6'sının İç Anadolu Bölgesi'nden geldiği, %36'sının devlet yurdunda ikamet ettiği, %67'sinin anadolu lisesinden mezun olduğu, %37,7'sinin kişilik ve ideallerine uygun olduğu için sosyal hizmet bölümünü tercih ettiği, %50,7'sinin sosyal hizmet bölümünü tercih ettiği için pişman olmadığı, %88'inin eğitim gördükleri fakültenin eğitime uygun olmadığını düşündüğü görülmüştür. Katılımcı öğrencilerin fakülte ve üniversiteden beklentileri incelendiğinde; sosyal hizmet bölümünün kadrosunun alandan akademisyenlerle güçlendirilmesi, sağlık bilimleri fakültesine ait zengin bir kütüphanenin oluşturulması, derslerin daha büyük ve ferah dersliklerde yürütülmesi, yurt dışındaki sosyal hizmet bölümleriyle erasmus antlaşmalarının yapılması, boş zamanlarında spor yapabilecekleri spor alanlarının yapılması, sosyal aktivite ve öğrenci odaklı sosyal etkinlikleri artırılması, bahar şenliklerinin düzenlenmesi gibi beklentilerin ön plana çıktığı görülmüştür.

ANAHTAR SÖZCÜLKER: Sosyal hizmet, öğrenci, üniversite.

SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARLA ÇALIŞMADA EKOSİSTEM YAKLAŞIMININ KULLANILMASININ ÖNEMİ

Seval BEKİROĞLU

Öğr. Gör. Dr. Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Türk Ceza Kanunu (TCK, Madde 6/1-c) ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (ÇÇK Madde 3/1-a) kapsamında 18 yaşını doldurmamış her birey çocuk kabul edilmektedir. Yine 4721 sayılı Türk Medeni Kanun'unda 18 yaş erginlik yaşı olarak kabul edilmesine rağmen 15 yaşını dolduran kimselerin farklı başvuru yolları aracılığıyla alacakları mahkeme kararı ile ergin sayılabileceği belirlenmiş ise de, TCK ve ÇÇK kapsamında 18 yaşın altındaki herkesin çocuk hakkı devam etmektedir. ÇÇK kapsamında ise "suça sürüklenen çocuk" kavramına dikkat çekilerek, çocuğun bir suçu işlediği değil, bir suça sürüklendiği kabul edilmiştir. Bu yönüyle ÇÇK kapsamında, işlediği suça bakılmaksızın çocuğun suçun faili değil, mağduru olduğu kabul edilerek korunması amaçlanmaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu bildiride, öncelikle ekosistem yaklaşımına dair kavramsal bilgiye yer verilerek suça sürüklenen çocuklarla çalışırken bu yaklaşımın hangi yönleriyle kullanılabileceğine ve kullanılmasının önemine dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

TARTIŞMA

Mevcut durumda çocuk adalet sisteminin amacının, suçun işlenmesinin önlenmesi veya mağdurun haklarının korunmasından öte, çocuğun içerisinde bulunduğu suç ortamından uzaklaştırılarak suç işlemeyi bir yaşam biçimi haline getirmesinin önlenmesi olduğu söylenebilir. Hiç şüphesiz ki, çocuğun suç ortamından uzaklaştırılması ile suç işlemeyi bir yaşam biçimi haline getirmesinin engellenmesi mümkün değildir. Bununla birlikte sosyal hizmet uygulamalarının amacı, çocuğun suç işlemeyi bir yaşam biçimi haline getirmesini engellemenin de ötesinde, en temelde çocuğun haklarını korumaktır. Bu amaca ulaşmak üzere suça sürüklenen çocuklarla çalışan sosyal hizmet uzmanları gerçekleştireceği mesleki müdahalelerinde, sorunların bireylerin psikolojik özelliklerinden ziyade birey ile çevresi arasındaki bio-psiko-sosyal etkileşime bağlı olarak oluştuğunu vurgulayan ekosistem yaklaşımının teorik çerçevesini rehber edinmesi oldukça önemlidir. Mevcuttan yanı sıra özellikle yeni suça sürüklenen çocukların ve dolayısıyla yeni hak ihlallerinin ortaya çıkmasının engellenmesi için, en başta aile ve eğitim sistemi olmak üzere çocukları çevreleyen mikro, mezzo, makro sistemlere odaklanmalıdır.

SONUÇ

Ekosistem yaklaşımının birey ve ilişki içerisinde bulunduğu çevredeki sistemler arasındaki etkileşimleri anlayabilmek için sunduğu önemli teorik çerçeve kapsamında, çocukların ilişki içerisinde bulunduğu, suç davranışını ortaya çıkaran veya çıkaracak faktörlerin yanı sıra suç davranışının devam etmesine katkıda bulunan faktörlere odaklanılarak çocuk hak ihlallerinin önüne geçilmelidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Ekosistem yaklaşımı, suça sürüklenen çocuk, sosyal hizmet.

GÖRÜŞME TEKNİKLERİNİN UYGULAMAYA AKTARILMASIYLA İLGİLİ SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN NİTEL ANALİZİ

Zeki KARATAŞ

Dr. Öğr. Gör. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İİBF Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Sosyal hizmet mesleği bilgi, beceri ve değer temeli üzerine inşa edildiği için sosyal hizmet eğitiminde hem teorik, hem de uygulamalı derslere yer verilmektedir. Sosyal hizmet eğitiminde uygulama dersi; “öğrencilerin bir danışmanın yönlendirmesiyle sosyal hizmet kurum, kuruluş ve ortamlarında, müracaatçı sistemi ile çalıştıkları, eğitim sürecinde elde ettikleri teorik bilgi ve becerilerini hayata geçirdikleri bir süreç” olarak tanımlanmaktadır. Sosyal hizmet eğitiminin uygulama boyutu, öğrencinin teorik derslerden öğrendiği bilgiyi ne kadar içselleştirdiğini göstermesi bakımından önemlidir. Çünkü bilgi, içsel bir değere ve bireysel beceriye dönüştüğü ölçüde anlamlı olmaktadır. Sosyal hizmet uygulamasında dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi de, teorinin uygulamaya nasıl aktarılacağı sorunudur. Uygulama yapmak üzere sosyal hizmet kuruluşlarına giden öğrenciler birçok meslek elemanının teoriyle çelişen yaklaşımlar sergilediğini gözlemlemekte ve bu durum öğrenilen teorik bilgilerin geçerliliği ve yeterliliği konusunda öğrencileri endişelendirmektedir. Sosyal Hizmet Uygulaması dersinde sosyal hizmet yaklaşım ve yönetmeleri yanında, görüşme teknikleri konusunda elde edilen teorik bilgilerin uygulamaya nasıl aktarıldığının gözlemlenmesi ve deneyimlenmesi de hedeflenmektedir. Görüşme yüz yüze gelen iki veya daha fazla bireyin, belli bir amaçla sözel ve sözel olmayan iletişim araç ve tekniklerini kullanarak oluşturdukları bir etkileşim olarak tanımlanmaktadır. Terapötik iletişim yöntemi olarak görüşme, müracaatçıları ve içinde bulundukları durumu anlamak ve onlara sorunlarıyla başa çıkmaları konusunda yardım edebilmek için önemli bir araçtır. Sosyal hizmet müdahalesinin başarıya ulaşması müracaatçıyla kurulan terapötik ilişkinin niteliğiyle yakından ilişkilidir. Bu nedenle sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin teorik olarak öğrendikleri görüşme tekniklerinin uygulamaya nasıl aktarıldığını gözlemlemesi mesleki gelişimleri açısından önemlidir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı; Sosyal Hizmet Bölümü’nde eğitim gören dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Hizmet Uygulaması dersi kapsamında uygulama yaptıkları kuruluşlarda meslek elemanı müracaatçı ilişkisinde görüşme tekniklerinin nasıl kullanıldığına dair gözlem ve görüşlerini değerlendirmektir.

YÖNTEM

Bu çalışmada katılımcıların öznel bakış açılarını anlamayı ve yorumlamayı sağlayacağı için nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma verileri, 2018-2019 eğitim öğretim yılı güz ve bahar döneminde, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü’nde eğitim gören Sosyal Hizmet Uygulaması-I/II dersine devam eden toplam 15 dördüncü sınıf öğrencisinden elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan yapılandırılmış soru formu kullanılmıştır. Yapılandırılmış soru formundan elde edilen verilerin betimsel olarak analizinde yorumlayıcı olgubilim yöntemi kullanılmış ve verilerin çözümlenmesinde “Nvivo 12 Pro” bilgisayar programından yararlanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu çalışmada elde edilen nitel verilerin analizi doğrultusunda üç ana temaya ulaşılmıştır. Bunlar; 1. Teorinin uygulamaya aktarılması, 2. Terapötik koşullar ve iletişim becerileri, 3. Meslek elemanı müracaatçı ilişkisidir. Katılımcı öğrencilerin kurumlarda yaptıkları gözlem ve uygulama sonucunda soru formunda belirttikleri ifadelerin kodlanması sonucunda temalara ulaşılmış her bir tema literatür bilgisi doğrultusunda açıklanmıştır. Katılımcıların görüşlerinde; teoride öğrenilen görüşme tekniklerinin uygulamada dikkate alınmadığı daha çok doğaçlama bir şekilde görüşmelerin yürütüldüğü; iş yoğunluğu, fiziki imkânların yetersizliği, özen göstermeme gibi nedenlerle yeterli terapötik koşulun oluşturulmadığı; bu konuda eğitim almış meslek elemanları ile diğerleri arasında farklılıklar olduğu, yetkin olmayan meslek elemanlarının etik ihlali yapabildiği gibi sorunlar dile getirilmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Görüşme teknikleri, terapötik iletişim, teorik bilgi, sosyal hizmet uygulaması, süpervizyon.

KADIN İSTİHDAMI VE SOSYAL HİZMET: BOLU İLİ ÖRNEĞİ

Ersel ERTÜRK¹, Aytekin GÜVEN²

¹ İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Bölümü Doktora Öğrencisi

² Doç. Dr. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İ.İ.B.F. İktisat Bölümü Öğretim Üyesi

GİRİŞ

Kadınların işgücüne katılımı, ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma için önemli bir faktördür. Yüksek kadın işgücü; daha fazla verimlilik, yüksek ekonomik büyüme ve olumlu sosyal değişimler sağlar. Bununla birlikte, erkeklerin işgücüne katılımı gelişmekte olan ülkelerdeki kadınlardan daha fazladır. Kadınların işgücüne katılım oranlarının düşük olmasının temel nedenleri; yeterli iş olanağının sağlanamaması gibi ekonomik güçlükler, sosyal normlar ve kültür, evlilik, doğurganlık, kadınların ev içerisinde üstlendikleri rol, çocuk ve yaşlı bakımı, toplumun eğitim düzeyi ve kurumsal yapısıdır.

Türkiye'deki kadınların işgücüne katılım oranları OECD ülkeleriyle karşılaştırıldığında çok düşük olduğu görülmektedir. Bu bağlamda sosyal hizmetin en önemli hedefi, kadınların iş hayatına girişinin kolaylaştırılmasının yanı sıra iş hayatına girdikten sonra özel olarak korunması ve bu konu hakkında toplumsal bilincin oluşturulmasıdır. Çalışma ve ev hayatında ekonomik ve sosyal haklar çerçevesinde eşitliği sağlamak da sosyal hizmetin öncelikleri arasında yer almaktadır.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, düşük olan kadın işgücüne katılım oranlarının temel sebeplerini ve sosyal hizmet bağlamında kadınların maruz kaldıkları ayrımcılığın boyutunu Bolu ili için araştırmaktır.

YÖNTEM

Bu araştırma kapsamında nicel veri toplama tekniklerinden olan anket tekniği kullanılmıştır. Gönüllülük esasına dayanarak katılımcılar tesadüfi olmayan kolayda örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Çalışma kapsamında hazırlanan anket formu sayesinde 400 kadın katılımcıya doğrudan görüşme yoluyla 47 soru yöneltilmiştir. Alan araştırması sonucunda elde edilen veriler, bilgisayar ortamında SPSS Nicel Veri Analiz Programı yardımıyla analiz edilmiştir. Temel veriler için frekans dağılımları tablolar halinde sunulmuş ve faktör analizi uygulanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Faktör analizinin sonuçları, kadın işsizliğinin temel faktörü olarak istihdam olanaklarını göstermektedir. Diğer faktörler ise; işverenlerin talepleri, öz yeterlilik, öz saygı, iletişim ve yeti eksikliği, olumsuz ve dışsal koşullar, iş arama motivasyonu, toplumsal düşünce yapısı ve işgücü piyasası koşulları olarak sıralanmaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Kadın İstihdamı, Sosyal Hizmet, Faktör Analizi, Bolu İli

KADINA YÖNELİK ŞİDDET UYGULAYAN ERKEKLERLE YAPILAN ÇALIŞMALAR VE TÜRKİYE BAĞLAMI

Şükran KOLAY ÇEPNİ¹, Çiçek Nilsu VARLIKAR DEMİRKAZIK¹, Betül KOÇ², Melike TAŞAR²

¹Araştırma Görevlisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü

²Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Kadına yönelik şiddet, günümüzde mücadele edilen en büyük sorun alanlarından birisidir. Uzun yıllar göz ardı edilen bu önemli sorun, kadın hareketinin etkisiyle bugün yadsınamaz hale gelmiştir. Özellikle 1960'lardan sonra gelişen kadın hareketinin mücadelesi sonucunda bugün, şiddete uğrayan kadınlar için görece pek çok yasal düzenleme ve hizmetler mevcuttur. Bu soruna yönelik çalışmalar ve hizmetler çok çeşitli boyutlarda sağlanmaktadır. Bu çalışmaların bir boyutunu da kadınlara şiddet uygulayan erkeklerle yapılan mesleki çalışmalar oluşturmaktadır.

Şiddet uygulayan erkeklere yönelik yapılan çalışmalar ilk kez 1970'li yıllarda başlamıştır (Ritmeester, 1993 akt. Çelik, 2015). Daha sonra bu çalışmalar giderek artmıştır. Bugün dünyada ve Türkiye'de, partnerlerine şiddet uygulayan erkeklerin bu davranışlarının önlenmesi ve sona erdirilmesi için bir çok spesifik program yürütüldüğü bilinmektedir. Şiddet uygulayan erkeklere yönelik yapılan bu çalışmalarda; toplumsal cinsiyet eşitliği, öfke kontrolü, etkili iletişim, stresle başa çıkma ve empati gibi konularda farkındalık yaratarak, değişim sağlanması amaçlanmaktadır. Türkiye bağlamında şiddet uygulayan erkeklerle yapılan çalışmalara bakıldığında son yıllarda 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun çerçevesinde Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından kurulan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinde (ŞÖNİM) şiddet uygulayan erkeklerle yapılan çeşitli çalışmaların ön plana çıktığı görülmektedir. ŞÖNİM öfke kontrol birimlerinde şiddet uygulayan erkeklere yönelik bireysel çalışmalar ve grup çalışmaları düzenlenmektedir. ŞÖNİM'lerin kurulmasının ve 6284 sayılı kanun çerçevesinde yapılan çalışmaların kadın mücadelesi adına son derece olumlu olduğu düşünülmektedir. Ancak bu çalışmada şiddet uygulayan erkeklerle yapılan mesleki çalışmalar özelinde bu çalışmaların genel görünümü ve yeterliliği, sorunun sona erdirilmesi adına şiddet uygulayan erkeklerle yapılabilecek başka ne tür çalışmalara ihtiyaç duyulduğu ve sosyal hizmetin bu noktadaki rollerinin tartışılması planlanmaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, partnerlerine şiddet uygulayan erkeklere yönelik yapılan mesleki çalışmaları ele almak ve Türkiye bağlamında mevcut olan çalışmaları eleştirel bağlamda incelemektir.

TARTIŞMA

Kadına yönelik ataerkil şiddet sorununun çözümüne yönelik çalışmalara bakıldığında, kadınlarla yapılan çalışmaların erkeklerle yapılan çalışmalara oranla çok daha fazla olduğu bilinmektedir. Şiddet uygulayıcısı erkeklerle yapılan çalışmaların, mevcut olmasına karşın halen son derece yetersiz olduğu ve bu durumun da kadına yönelik şiddetle mücadeleyi olumsuz etkilediği düşünülmektedir (Öztürk, 2014).

SONUÇ

Kadına yönelik şiddet uygulayan erkeklerle yapılan mesleki çalışmaların artırılmasına ve daha kapsamlı bir biçimde planlanmasına ihtiyaç bulunduğu düşünülmektedir. Kadına yönelik şiddetin sona erdirilmesi için gerekli olan diğer temel noktalarla birlikte, erkeklerle yapılan mesleki çalışmalarda da olumlu bir dönüşüm ve artış sağlanabilirse, şiddetle mücadelede önemli bir mesafe kat edilebilecektir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Erkeklik, Kadına Yönelik Şiddet, Sosyal Hizmet, Şiddeti Önlemek, Öfke Kontrolü.

ÇOCUĞUN KORUNMASINDA KURUMLAR ARASI EŞGÜDÜM VE İŞBİRLİĞİ

Figen PASLI

Dr. Öğretim Üyesi, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Çocuğun korunması koruyucu, önleyici, tedavi edici, iyileştirici çalışmaları ve izlemi kapsar. Bu alanda işlevi olan sağlık, sosyal hizmet, adli sistemlerin hem kendi görevlerini tam olarak yerine getirmeleri, hem de sistemler arasında eşgüdüm ve işbirliğinin varlığı, çocuklar yararına sonuç alınması bakımından önemlidir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı çocuğa yönelik istismar sürecinde önemli işlevi olan iki oluşum; ÇİM'ler (Çocuk İzlem Merkezi) ve ÇKM'ler (Çocuk Koruma Merkezi) arasında olması gereken işbirliği ve eşgüdümün gerekliliğini vurgulamak ve işleyişin sınırlarını belirlemektir.

TARTIŞMA

Bu çalışma çocuk koruma sisteminde iki önemli oluşum olan ÇİM'ler ve ÇKM'ler arasında işbirliği ve eşgüdüm gerekliliğinin tartışıldığı derlemedir. ÇİM'ler Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastanelerde yapılandırılmış, çocuğa yönelik cinsel istismar olgusunun soruşturma sürecinde mağdur çocukların ilk öykülerinin savcı gözetiminde, eğitim almış bir meslek elemanı tarafından alındığı merkezlerdir. Ancak ÇİM'de görüşülen çocukların, sonraki adli, tıbbi ve koruma süreçleri izlenmemektedir. Çocuk hakkında koruma tedbiri alındıysa, sosyal hizmet kurumu tarafından takip edilmektedir. Ancak, aile yanında desteklenmesi uygun görülen çocukların takibi ÇİM tarafından yapılamamaktadır. ÇKM'ler ise Üniversitelere bağlı, hastane temelli, çocuğa yönelik tüm istismar türleriyle ilgili, koruyucu, önleyici, tedavi edici, iyileştirici çalışmaların ve izlemin, ekip anlayışı ve bütüncül yaklaşımla sürdürüldüğü, vaka yönetimi yapılan merkezlerdir.

SONUÇ

Çocuğa yönelik bütün istismar türlerinde, önleyici, koruyucu çalışmalar önemlidir. İstismarın gerçekleşmesi durumunda ise çocuğun süreci en az hasarla atlatabilmesi, tıbbi, psikiyatrik tedavi, sosyal hizmet müdahalesi ve hukuki desteklerin tam olarak sağlanabilmesi ve çocuğun vaka yönetimiyle izlenmesiyle olanaklıdır. İstismardan sonraki soruşturma sürecinde çocuğun öyküsünün alınmasından, kovuşturma süreci de dâhil olmak üzere tedavi, iyileştirme ve sağaltım sürecine kadar koruma, sistemde yer alan kuruluşların kendi sorumluluklarını tam olarak yerine getirmelerine ve eşgüdüm ve işbirliği içinde çalışmalarına bağlıdır. Çocuğun yararı açısından böyle olması zorunludur.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Çocuk İstismarı, Çocuk Koruma, ÇİM, ÇKM, Eşgüdüm.

ŞİDDETİ ÖNLEMEDE AİLE DEĞERLERİNİ DESTEKLEYİCİ AİLE TERAPİSİ YAKLAŞIMI

Esin TÜCCAR¹, Fatih KILIÇARSLAN²

¹Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Hizmet Doktora Öğrencisi

²Bakırköy Ruh Sinir Hastalıkları Hastanesi Sosyal Hizmet Uzmanı

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Kadına Şiddetin önlenmesinde ailelere, her yaşam evrelerinde eğitim, danışmanlık ve terapi hizmetleri verilmelidir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde kadın, aile sistemi içinde ele alınmalıdır.

TARTIŞMA

Aile, toplumun en önemli değerlerindendir. Fakat son yıllarda özellikle ülkemizde aile içinde yaşanan sorunlarda ve kadına yönelik şiddette dikkat çekici bir artış olduğu gözlemlenmektedir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'na göre, 2019'un ilk 7 ayında 245 kadın, erkekler tarafından öldürülmüştür. Aile terapisinin amacı, özel bir grup oluşturan aile üyelerinin, her birinin ruhsal sağlıklarını düzenlemek ve heyecansal bozukluklarını iyileştirmek ve aile sisteminin işlerliğini sağlamaktır. Ülkemizde aile terapisi uygulamaları gelişmekte olup, ailenin tedavi sürecine katılmasıyla uygulanan tedavi uygulamalarında verimlilik sağlanmaktadır. Uygulamada aile yaşam evrelerinde meydana gelen değişim, terapistlerle birlikte ele alınır. Aile terapisiyle çiftlere kriz yönetim becerileri geliştirilir ve iç görü kazandırılır. Aile Terapisiyle çiftlerde uygun davranışlar belirlemesi, farkındalıklarının artırılması, eşlerin tedavi sürecine katılımını sağlar. Ailenin tedavi gücü harekete geçirilir.

SONUÇ

Kadına Şiddetin önlenmesinde ailelere, her yaşam evrelerinde eğitim, danışmanlık ve terapi hizmetlerine önem verilmeli, aile kurumunu oluşturan üyeler "aile değerleri" ile desteklenmelidir. Aile danışma ve toplum merkezleri "multidisipliner" çalışma anlayışıyla yaygınlaştırılmalıdır.

ANAHTAR KELİMELELER; Aile Değerleri, Kadına Yönelik Şiddet, Aile Terapisi, Şiddetin Önlenmesi

MADDE BAĞIMLILIĞINDA AİLE İLE ÇALIŞMA: YEŞİLAY DANIŞMANLIK MERKEZİ ANKARA ÖRNEK BİR VAKA SUNUMU

Büşra SALMAN
Sosyal Hizmet Uzmanı, Türkiye Yeşilay Cemiyeti

GİRİŞ

Bağımlılık yalnızca bireyi değil, aile ve toplum sistemlerini de etkilemesi sebebiyle bir aile hastalığı olarak nitelendirilmektedir. Bireyde bağımlılık gelişmesinde veya bağımlılık düzeyinin artmasında birçok risk faktörü rol oynamaktadır. Riskli arkadaş çevresi, parçalanmış aile, travmatik yaşam öyküleri, madde kullanım öyküsü bulunan ebeveyne sahip olma, işsizlik, barınma problemleri bu risk faktörlerinden bazılarıdır. Tüm bu risk faktörleriyle bağımlılık evrensel bir sorundur. Tedavi sürecinde ise hem bireye hem de aileye multidisipliner müdahale yaklaşımlarının uygulanması gerekmektedir.

VAKA TANITIMI

A., 23 yaş, erkek, Lise 1'de okulu bıraktığı, ekmek ustası olduğu, madde kullanımı sebebiyle şu anda çalışmadığı, hanede 5 kişi yaşadıkları, babanın emekli maaşı ile geçindikleri, GSS'sinin (Genel Sağlık Sigortası) olmadığı, arkadaş çevresinde yoğun madde kullanımı olduğu bilgisi edinildi. Ailenin bağımlılık hakkında bilgisi olmadığı ve tutumlarının süreci olumsuz etkilediği gözlemlendi. Madde bulundurmaktan DS'sinin (Denetimli Serbestlik) ve süreci devam eden bir davasının olduğu; 10 yaşında alkol ve esrar ile madde kullanım öyküsünün başladığı, 16 yaşından günümüze kadar IV yöntemi ile eroin kullanımını gerçekleştirdiği, altın vuruş denemelerinin olduğu, yataklı tedavi geçmişinin bulunmadığı, ayaktan tedavilerden uyum sorunu ile sonuç alamadığı bilgisi edinildi.

MÜDAHALE SÜRECİ

Yoksunluk sebebiyle acil tıbbi tedavi yönlendirmesi yapılan danışana AMATEM süreçlerinde eşlik edildi. 10 gün Suboxon kullandıktan sonra AMATEM yatışı gerçekleşti. Aileye ruhsal ve sosyal hizmet desteği verildi. Evdeki risk teşkil eden kız kardeşin kurum bakımındansa anneanne yanına yerleştirilmesi, eğitimine tekrar başlaması ve erkek kardeşin açık lise yönlendirmesi yapıldı. A.'yla hastane süreci sonrası iş süreci, tıbbi tedavi süreci, boş zamanlarını değerlendirme, yasal danışmanlık, eğitime devam etmesi, sosyal becerilerini geliştirilmesi konularının çalışılması planlanmıştır.

TARTIŞMA

Danışanın ailesiyle görüşmelere devam edilmesi ailenin tutumlarını değiştirerek bırakma motivasyonunu arttırmıştır. Yalnızca bireye değil onun sistemlerine de uygun müdahaleler yapılmaya başlanmıştır. Bireyi çevresi içinde değerlendiren ve müdahaleler yapan, güçlendirme yaklaşımıyla örtüşen, motivasyonel görüşme tekniklerini kullanan, multidisipliner çalışan YEDAM Sosyal Hizmet Birimi danışanın maddeyi bırakma sürecinde etkin rol oynamaktadır. Sürdürme evresinde planlanan çalışmaların yapılması kişinin 1 yıllık remisyon sürecini tamamlamasında büyük önem taşımaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Bağımlılık, Yeşilay Danışmanlık Merkezi, Denetimli Serbestlik, Genel Sağlık Sigortası

SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN MÜLTECİ VE SİĞINMACI HAKLARI KONUSUNDAKİ FARKINDALIĞI

Ezgi ARSLAN ÖZDEMİR¹, Fulya AKGÜL GÖK², Tuba YÜCEER KARDEŞ³

¹Arş. Gör., Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

²Dr., Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

³Arş. Gör. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Ülkemizin son on yılda aldığı göç artmıştır. Özellikle Suriyeli sığınmacıların kitlesel akını ile zirve yapan bu eğilim insana yardım meslekleri açısından da geniş bir çalışma ve yardım alanı oluşturmuştur. Bu nedenle sığınmacı ve göçmenlerle çalışan temel meslek gruplarından olan/olması gereken sosyal hizmetin bu alana dair bilgi ve beceri birikimini öğrencilerine sağlaması sosyal adalet ve insan onuru için kaçınılmaz bir gerekliliktir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı ileride mülteci ve sığınmacılarla çalışacak olan sosyal hizmet öğrencilerinin mülteci ve sığınmacıların hakları konusundaki farkındalığının ve genel olarak mülteci ve sığınmacılara odaklanan bu tür bir çalışmanın etkisini ortaya çıkarmaktır.

YÖNTEM

Bu araştırma nicel desenedir. 11 hafta boyunca gönüllü olan 2. Sınıf öğrencilerinden 10 öğrenci ile göçmen haklarına dair grup çalışması düzenlenmiş ve Sosyal Adalet Savunuculuğu Ölçeği kullanılarak ön test-son test uygulaması yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin grup çalışmasının başında ve sonunda alınan görüşleri ile çalışma desteklenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Ön test-son test puanları ile yapılan Mann Whitney-U testine göre puanlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Fakat öğrencilerin Sosyal Adalet Savunuculuğu Ölçeği'nden aldıkları ön test puanları da oldukça yüksek çıkmıştır. Bu durumda grup çalışmasına katılan öğrencilerin gruba katıldıklarında mülteci ve sığınmacı hakları konusunda farkındalıklarının yüksek olduğu söylenebilir. İstatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmamakla birlikte öğrencilerin grup çalışmasının başında ve sonundaki kişisel değerlendirmelerinde grup çalışmasının mülteci ve sığınmacıların hakları, ihtiyaçları ve sosyal hizmet alanında neler yapılabileceğine ve bu müracaatçı grubuyla iletişim kurma konularında faydalı bulduklarını ifade etmişlerdir. Grup çalışmasına katılan öğrencilerin birçoğunun, sonraki staj döneminde göç alanında çalışan kurumları tercih etmek istedikleri de araştırmacılar tarafından gözlenmiştir. Öğrencilerin belirli dezavantajlı gruplara odaklanan çalışmalara ilgi gösterdiği ve bu tür odaklı çalışmalardan fayda elde ettikleri sonucuna varılmıştır. Ülkemizin temel çalışma alanlarından biri olan mülteci ve sığınmacı alanında sosyal hizmet öğrencilerine yönelik daha fazla odaklı çalışmanın yürütülmesi daha nitelikli hizmet sunumu için önemlidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: mülteci, sığınmacı, hak, sosyal hizmet öğrencileri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARI KONUSUNDAKİ TUTUMLARININ İNCELENMESİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ: AMASYA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Feriha YILMAZ¹, Miraç Burak GÖNÜLTAŞ²

¹Sosyal Hizmet Uzmanı, Amasya Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi Müdürlüğü

² Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Çocuk hakları, insan hakları içerisinde yer alan evrensel haklardır. Çocuk haklarına yönelik tutumlar çeşitli faktörlerden etkilenmektedir.

AMAÇ

Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarını incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma, nicel araştırma şeklinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni Amasya Üniversitesi'nde Eğitim, Sağlık, Teknoloji ve Mimarlık Fakültelerinin tüm bölümlerinde eğitim gören birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileridir. Toplam öğrenci sayısı 4412 olarak belirlenmiştir. Araştırmada 4412 kişilik çalışma evreni içerisinde 444 kişilik bir örneklem seçilmiş, dört fakülte içerisinde tabakalı örnekleme yöntemlerinden orantısız tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak her fakülteden 111 kişiye anket uygulanmıştır. Veriler SPSS 25 programı ile analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilere ait sosyo demografik verilere frekans analizi uygulanmıştır. Cinsiyete göre ve öğrenim görülen fakültelerde; insan hakları-çocuk hakları ile ilgili bir etkinliğe katılıp katılmama ve ders alıp almama durumları araştırılmıştır. Bu soruların analizinde Ki-kare testi uygulanmıştır. Hipotezlerin test edilme aşamasında Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Sonuçlar $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada kadınların erkeklere, 20-22 yaş aralığının diğer yaş aralıklarına, Eğitim Fakültesinin diğer fakültelere, çocuk hakları-insan hakları ile ilgili bir etkinliğe katılanların katılmayanlara, bu konularda ders alanların almayanlara göre çocuk haklarına yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu anlaşılmıştır. Araştırma Eğitim Fakültesi öğrencilerinin diğer fakülte göre insan hakları-çocuk hakları ile ilgili daha çok etkinliğe katıldığını, Eğitim ve Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bu alanda daha fazla ders aldığını göstermektedir. Teknoloji Fakültesi öğrencilerinin bu alanda hiç bir ders almadıkları fakat Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerine göre daha fazla etkinliğe katıldıkları ve tutum puanları değerlendirildiğinde Eğitim Fakültesinden sonra Teknoloji Fakültesi öğrencilerinin daha olumlu tutumlara sahip olduğu görülmüştür. Etkinliklere katılma ve ders alma durumlarının çocuk haklarına yönelik tutum üzerinde olumlu etkiye neden olduğu tespit edilmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Çocuk, Çocuk Hakları

İSTANBUL İLÇE BELEDİYELERİNDE SOSYAL HİZMETLER VE SOSYAL HİZMET ALGISI

Melek İPEK¹, Cemre ERCİYES²

Dr. Öğr. Üyesi: İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü
Dr. Öğr. Üyesi: İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Sosyal belediyeciliğin en önemli işlevlerinden biri olarak sosyal hizmet en genel anlamı ile dezavantajlı grupları güçlendirerek sorun çözme ve baş etme kapasitelerini geliştiren, onları kaynak ve hizmetlerle buluşturarak sosyal politikaların etkin yürütülmesine katkıda bulunan bir meslektir. Bu doğrultuda sosyal hizmet mesleğinin de sosyal hizmet çeşitliliği içinde bulunan belediyelerde etkin bir şekilde yer alması kaçınılmazdır. Her geçen gün artan sosyal hizmet ihtiyacı ve çeşitliliğine koşut olarak belediyelerin nasıl bir sosyal hizmet yapılanmasına ve farkındalığa sahip olduğunu anlamak bu bağlamda önem taşımaktadır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, sosyal hizmet sunumunda önemi giderek artan yerel yönetimlerin; sosyal hizmet çeşitliliğini İstanbul İlçe belediyeleri örneğinde anlamak, belediye sosyal hizmet birimlerinde görev yapanların mesleği kimliği ve sosyal hizmet konusundaki algı ve farkındalıklarına ait bir durum saptaması yapmaktır.

YÖNTEM

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve araştırma, İstanbul'da toplam 29 belediyenin sosyal hizmet birimlerinde görev yapan personeli ile yarı yapılandırılmış görüşme formları eşliğinde derinlemesine görüşmelerle gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın temel bulgularından biri İstanbul İlçe belediyelerinde verilen sosyal hizmetlerin daha çok sosyal yardım anlayışı içinde verilmekte olmasıdır. Belediyelerde bu anlayışla yapılan yardımlar en fazla kadın, çocuk, yaşlı, engelli ve gençlere yönelik ve ağırlıklı olarak giyim, gıda, yakacak, medikal malzeme kırtasiye gibi ayni ve çok az oranda da nakdi olarak yapılmakta ve sosyal hizmetlerle bütünsel bir yapıda verilmemektedir. Yardımlar, günlük gereksinimleri karşılayacak şekilde geçici ve ağırlıklı olarak da aile üzerinden kurgulanmakta ve verilen yardım ve sosyal hizmetler oldukça düşük düzeyde kalmaktadır. Bir diğer bulgu da belediyelerde sunulan sosyal hizmetlerin eğitim, sağlık, konut, işsizlik gibi sosyal hizmete ihtiyaç duyulan birçok alanla birlikte LGBT bireyler, mülteciler, çalışan çocuklar, sokak çocukları, evsizler ve istismara uğrayan diğer kırılgan grupları dikkate almaması, çeşitlenen ve değişen ihtiyaçlar karşısında yetersiz kalmasıdır.

ANAHTAR KELİMELEER: Belediye, Sosyal Hizmet, Sosyal Yardım

TÜRKİYE’DE SIĞINMACI YALNIZ EBEVEYN BİR KADININ DENEYİMİ: GÜÇLENDİRME YAKLAŞIMI TEMELİNDE SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ

Aslıhan ÖZTÜRK SAKARYA
Sosyal Hizmet Uzmanı, Göçmen Hakları ve Sosyal Uyum Derneği (GÖÇDER)

GİRİŞ

Sosyal hizmet uzmanları toplumun tüm dezavantajlı gruplarıyla mesleki uygulama gerçekleştirirler. Son yıllarda Türkiye’de sığınmacılar da bu dezavantajlı grupların önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Sığınmacı olmanın getirdiği sosyal sorunların yanı sıra aile içi problemlerin de bireylerin hayatını büyük ölçüde etkilemeye devam ettiği gözden kaçırılmamalıdır.

VAKANIN TANITIMI

Bu çalışmada, Irak uyruklu Uluslararası Kimlik başvurusunda bulunmuş olan üç çocuk sahibi, eşi tarafından fiziksel ve duygusal şiddete uğramış olan kadına ilişkin güçlendirme yaklaşımı temelinde yürütülen multidisipliner vaka süreci ele alınacaktır.

MÜDAHALE SÜRECİ

Müracaatçı, eşi tarafından fiziksel ve duygusal şiddete uğramış ve şikâyet mekanizmalarını kullanarak çocukları ile birlikte bir süre Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı Kadın Sığınma Evi’nde yaşamıştır. Vaka, sığınma evi personeli tarafından yönlendirilmiş olup planlı müdahale sürecinin aşamaları takip edilerek vaka yönetimi başlatılmıştır. Müracaatçı ve çocukları ile yapılan ilk görüşmede müracaatçının psikososyal ve ekonomik kaynaklı problemler yaşadığı, çocuklarının ise akran şiddetine maruz kaldıkları, okula uyum sorunları yaşadıkları ve bazı psikosomatik belirtiler gösterdikleri gözlemlenmiştir. Bu noktada, aile holistik bir bakış açısıyla ele alınmış ve sosyal işlevselliklerinin geliştirilmesi için bireylerin katılımı gözetilerek multidisipliner bir uygulama planlanmıştır.

TARTIŞMA

Tanışma aşamasında edinilen bilgiler ışığında, gözlemlenen psikosomatik belirtilere ilişkin ilk olarak psikoloğa yönlendirme yapılmıştır. Vaka yönetimi sürecinde müracaatçı ve çocuklarının sığınma evinden ayrılarak bağımsız yaşama geçmelerinin aile üyelerinin iyilik halini artıracakı düşünülmüş ve bu süreçte ailenin ekonomik olarak desteklenmesi gerektiği için kamu ve sivil toplum kuruluşları ile bağlantı kurarak ailenin ekonomik olarak desteklenmesi sağlanmıştır. İhtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında ailenin temel ihtiyaçlarının karşılanmasının ardından çocukların okula devamlılıkları ve psikososyal açıdan desteklenmeleri (Child Resilience Programme) için çalışmalar yürütülmüştür. Bununla birlikte, müracaatçının aktif çalışma yaşamına etkin katılımı ve sürekli bir gelire sahip olma potansiyelini geliştirmek amacıyla meslek edindirme kursuna yönlendirmesi yapılmıştır. Vaka yönetimi sürecinde ailenin incinebilirliğinin azaltılması hedeflenmiş, iyilik hallerinin artırılması ve kendi kendilerine yeterliklerinin gelişmesi için kapasiteleri doğrultusunda güçlendirme yaklaşımı temel alınarak sosyal hizmet müdahalesi yürütülmüştür.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: sığınmacı, kadın, güçlendirme yaklaşımı, sosyal hizmet, vaka yönetimi

MODERNİST FELSEFE ve SOSYAL HİZMET

İsmet G. YOLCUOĞLU¹, Nevzat GÜRSOY²

¹Prof. Dr. İstanbul Gelişim Üniversitesi

²Sosyal Hizmet Uzmanı, Üsküdar Üniversitesi YL Tez Öğrencisi

GİRİŞ

Modernist felsefe, sosyal hizmet disiplini ve mesleği açısından büyük önem göstermektedir. Modernleşme, 17. yy'dan sonra giderek karmaşıklaşan sosyal yapılarda toplumların ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel bakımlardan pozitif ilerlemeci, bilimsel bir toplumsal yapı tipine yönelmesini anlatan bir kavram ve büyük bir akımdır. Bu yeni anlayış, ekonomik alanda kapitalizme/üretime/sanayileşmeye, siyasal açıdan ulus-devlet yapılanması ve liberal demokrasiye, sosyal bakımdan farklılaşmaya, işbölümüne ve uzmanlaşmaya, kültürel kategoride ise bireyciliğe, sekülerleşme/dünyevileşmeye dayanan “yeni değerler sisteminin” inşasına karşılık gelmektedir.

AMAÇ

Bu bildiride, modernizm-sosyal hizmet ilişkisi irdelenerek, derinlikli çözümler üretilmesi hedeflenmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışma, modernist felsefeyle, bir disiplin ve meslek olarak sosyal hizmetin etkileşimini inceleyen bir literatür taraması ve derleme çalışmasıdır. Konuyla ilgili metinler gözden geçirilerek, modernizm-sosyal hizmet ilişkisi bakımından tutamak noktaları oluşturularak, üst düzey çözümlere ve soyutlamalara ulaşılması denenecektir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Modernizm 17. Yüzyıldan sonra dünyada gelişen bir olgu olarak, özellikle Aydınlanma Devrimi sonrasında hegemonyasını kurumsallaştırmış ve tanrı merkezli dünya ve anlam dünyaları, “bilgi ve bilim merkezli” bir dünyaya evrilmiştir. Bu bağlamda ortaya çıkan “sosyal bilimler” ve onların içinde “sosyal hizmet/sosyal çalışma”, akılcı ve rasyonel anlayışlarla birey-aile ve toplum sorunlarına bilimsel bakış açısı, kuramsal yaklaşımlar ve çözüm önerileri getirerek, değişimin insancillaştırılması, yönetilmesi paradigmalarıyla, giderek güçlenmeye başlamıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Sosyal Hizmet, Modernizm, modernist felsefe

ABD'DE SOSYAL HİZMET SİSTEMİNİ KURAN JANE ADDAMS'IN İZİNDE TÜRKİYE'DE SOSYAL HİZMETİ İNŞA ETMEK

İsmet G. YOLCUOĞLU¹, Nevzat GÜRSOY²

¹ Prof. Dr. İstanbul Gelişim Üniversitesi

²Sosyal Hizmet Uzmanı, Üsküdar Üniversitesi, YL Tez Öğrencisi

GİRİŞ

Jane Addams, 1890'larda Chicago'da kurduğu "Hull House" toplum merkeziyle, ABD'deki sosyal inşasını başlatmış bir SHU, toplum önderi ve aktivisttir. Onun yaşamı paralelinde, ülkemizde modern bir sosyal hizmet sistemi inşasını tamamlayabilmenin ipuçlarını aramak, yararlı bir girişim olacaktır.

AMAÇ

Bu bildiride, ABD'deki sosyal inşanın başarmış Jane Addams'ın izinde, ülkemiz sosyal hizmet alanındaki tıkanmaların nasıl aşıp, ilerletebileceğine ilişkin çözümlemeler üretilmesi hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Bu çalışma bir disiplin ve meslek olarak sosyal hizmetin ABD'de gelişim süreçlerini ve etkileşimin Jane Addams'ın etkili çalışmaları üzerinden inceleyen bir literatür taraması ve derleme çalışmasıdır. Konuyla ilgili metinler gözden geçirilerek, , üst düzey çözümlemelere ve soyutlamalara ulaşılması ve Türkiye'de sosyal hizmet sistemindeki tıkanmalara çözümler sunulmuştur.

BULGULAR VE TARTIŞMA

18. Yüzyıl sonrası dünyada gelişen Aydınlanma Devrimiyle, bu bağlamda ortaya çıkan "sosyal bilimler" ve onların içinde "sosyal hizmet/sosyal çalışma", İngiltere ve ABD'de 1890'larda ilk gelişmelerini, toplum merkezleri hareketi" ile başlatmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Sosyal Hizmet, Modernizm, modernist felsefe

KADIN CİNAYETLERİ VE DÜŞÜNDÜRÜCÜ SONUÇLARI

Aliye MAVİLİ
Prof. Dr. , Biruni Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü Öğretim Üyesi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Bu çalışma son dönemde yaşadığımız kadın cinayetleri konusunda sayısal veriler ve sosyal hizmet politikalarına ilişkin bir değerlendirme yapmayı amaçlamaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Öncelikle belirtmeliyim ki uzun süredir bu alanda çalışan bir akademisyen olarak bu denli görünür ve bu denli içimizi acıtan öykülere tanık olmadığımızı düşünüyorum. Çalışmada 2019 yılındaki Polis Akademisindeki değerli akademisyenler, Taştan ve Küçüker Yıldız tarafından derlenen Türkiye'deki kadın cinayetleri raporu temel alınmıştır.

TARTIŞMA

Bu doğrultuda 6284 sayılı yasanın koruyucu, önleyici, rehabilite edici tedbirlerin takip ve izleme işlemlerinde sorunlar yaşandığını görmekteyiz. Ülkemizde kadın cinayetleri üzerine uluslararası kriterlere uygun yapılan veri kayıtlarına göre ülkemizdeki cinayetlerin milyonda 3.8 gibi bir oranla Almanya, Hollanda, Norveç, İsveç, İspanya ile 5 sırada olmasının, çok olumlu değerlendirmenin yerinde olmadığını düşünüyorum. Bu çalışmada uluslararası ve ulusal veriler ışığında aile politikalarında neler yapılabileceği, sosyal hizmetin makro müdahalesi kadar, diğer müdahalelerinde yaşanan koordinasyon ve işbirliği yetersizliklerine vurgulamada bulunulacaktır. Toplumsal değişim ve dönüşüm ile sosyal hizmetin müdahale odağındaki değişim ve dönüşümün neleri içermesi gerektiğini üzerinde durulacaktır.

SONUÇ

Bu çalışmanın kadın cinayetlerinin güncel kanıta dayalı verileriyle;

- Aileye ve kadına ilişkin mevcut sosyal ve siyasal yapı
- Bu alandaki yasal sistemin işleyişi
- Sosyal hizmet müdahale düzeylerinin etkililiği ve yerindeliği
- Yaşanan sıkıntılara ilişkin kimi çözüm önerilerine ilişkin bir değerlendirme yapmayı incelemektedir.

Bu değerlendirmelerin ışığında bu çalışmanın kadın cinayetlerinin görünürlüğü ve acımasızlığına yönelik yaşadığımız mesleki yeterliliğimiz ve kapsayıcılığımızın artırılması için önceliklerimizin akademik ve uygulayıcı ekibinin tanıklığının değerli olduğuna inanılmaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Kadın cinayetleri, aile, sosyal hizmet.

YAŞLILARIN HUZUREVİNE UYUM SÜRECİNDE MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Emine SARAÇ
Çağ Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Sosyal Hizmet Bölümü Öğretim Görevlisi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Evrensel değerleri temel alan değişim ve gelişim içerisindeki dünyada insanlar, yaşamımızın evrelerinden biri olan yaşlılık dönemini çeşitli nedenlerden dolayı evde geçirmek yerine kurum bakımına yönelebirlirler. Ülkemizde herhangi bir engeli bulunmayan, akıl ve ruh sağlığı yerinde olan, tıbbi bakıma ihtiyacı olmayan yaşlıların hayatlarını devam ettirme imkanı buldukları, bakım gördükleri sosyal hizmet kuruluşları huzurevleridir. Yaşlıların ekonomik durumuna göre devlete bağlı huzurevleri ücretli ve ücretsiz olarak sınıflandırılır. Bunun dışında yine devlete bağlı özel huzurevleri bulunmaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Huzurevine gelen yaşlının uyum sürecinde ona psikososyal destek sağlamak, sağlık durumunu takip etmek, kişisel bakımını hijyen koşullarına uygun olarak gerçekleştirmek gerekmektedir. Derleme olarak hazırlanan bu çalışmanın amacı devlete bağlı ve özel huzurevlerinde kalan yaşlıların uyum ve bakım süresince çeşitli meslek elemanlarının ve çalışanların multidisipliner çalışma gerçekleştirmelerinin yaşlı için önemini tartışmaktır.

TARTIŞMA

Huzurevleri Yönetmeliğinde huzurevinde çalışması gereken meslek elemanları belirlenmiştir. Buna göre psikolog, sosyal hizmet uzmanı, hemşire, doktor, yaşlı bakım elemanı gibi meslek grupları ve huzurevlerindeki iş tanımları açıklanmıştır. Kurum bakımına gelen yaşlıların uyum sürecini sağlıklı bir şekilde tamamlayabilmeleri için bu meslek elemanları işbirliği içerisinde multidisipliner bir çalışma sergilemelidir. Tabi öncelikle donanımlı meslek elemanlarının yeterli sayıda bulunması gerekmektedir. Herhangi bir meslek elemanının eksik olması diğer meslek elemanlarının da etik ilke ve değerlere bağlı çalışma sergilemelerini engellemektedir.

SONUÇ

Kurum bakımında olan yaşlı fizyolojik, ekonomik ve ruhsal sorunlar nedeni ile uyum sürecinde zorluk yaşayabilir. Uyum sürecini sağlıklı tamamlayamayan yaşlı birçok açıdan risk altındadır. Bu aşamada multidisipliner bir çalışmanın gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Sosyal hizmet uzmanı psikososyal süreci mikro, makro, mezo düzeyde bütüncül şekilde değerlendirmeli, doktor ve hemşire sağlık durumunu takip etmeli, yaşlı bakım elemanı kişisel temizliğini sağlamalıdır. Yaşlının refahı için meslek grupları birbiriyle koordineli çalışmalı ve her zaman bilgi alışverişinde bulunmalıdır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Huzurevi, yaşlı, uyum, multidisipliner çalışma

SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINDA BÜTÜNCÜL BEDEN-ZİHİN-RUH (TİN) MÜDAHALELERİNİN ÖNEMİ

Fulya AKGÜL GÖK¹, Ezgi ARSLAN ÖZDEMİR²

¹ Dr., Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

² Arş. Gör., Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Son yıllarda bütüncül sağlık bakımı ve müdahaleleri ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda beden-zihin-ruh bütünlüğüne vurgu yapıldığı görülmektedir. Beden-zihin-ruh müdahaleleri, sağlıkla ilişkili problemlerin tedavisinde yardımcı ve bütünleyici uygulamalar arasında yer almaktadır. Sağlıkla ilgili müdahalelere ve bireyin iyilik haline olumlu yönde etki eden bu yaklaşım geleneksel Çin tıbbı ve batı tıbbının bilgilerini bütünleştirmektedir. Sosyal hizmetin temel amaçlarından biri de bireyin iyilik halinin artırılmasıdır. Bu bağlamda sosyal hizmet müdahalelerinde beden-zihin-ruh uygulamalarının artırılmasının bireyin sorunlarının çözümüne büyük ölçüde etki edeceği düşünülmektedir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı sosyal hizmet uygulamalarında beden-zihin-ruh müdahalelerinin bireyin sorunlarının giderilmesinde ve iyilik halinin artırılmasında ne tür etkilerinin olacağını belirlemektir.

TARTIŞMA

Yapılan bazı araştırmalarda beden, zihin ve ruhun birbiriyle son derece ilişkili olduğu, özellikle sosyal hizmet müdahalelerinde bireyin tinsel alanını keşfetmesinin, bununla bağlantılı olarak zihinsel rahatlamalarının beden ve dolayısıyla bireyin iyilik hali üzerinde olumlu etkiler sağladığı görülmüştür. Sosyal hizmet müdahalelerinde bireyin fiziksel, duyuşsal, bilişsel, sosyal ve tinsel olmak üzere beş gelişim boyutunda değerlendirilmesinin önemi, bireyin fizikseli yani bedeni, zihni ve tinseli üzerindeki farkındalığının ve ilişkisinin önemini de vurgulamaktadır.

SONUÇ

Bireyin hastalıklara, sorunlara, yaşamına ve kendisine ilişkin farkındalığı var olan sorunlarının çözümünde son derece önemlidir. Bedenin, zihnin ve ruhun bütünlüğünün sağlanması, bu doğrultuda tinselliğin kullanılması ve sosyal hizmet uzmanlarının bu alana yönelik çalışmalar yapması bireyin sorunlarıyla etkili bir şekilde baş edebilmesinde son derece önemlidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: beden, zihin, ruh, sosyal hizmet müdahalesi

GEÇİCİ KORUMA STATÜSÜNDE OLAN SIĞINMACI ÇOCUKLARIN SOSYAL HİZMET BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIKLARI BARINMA GÜÇLÜKLERİ

Deniz ORMAN
Sosyal Hizmet Uzmanı

GİRİŞ

Suriye’de 2011 yılında başlayan iç savaş nedeniyle ülkemize düzensiz göç hareketleri yaşanmıştır. Bu göç hareketinden en çok etkilenen grup ise kadın, yaşlı ve çocuk gibi korunma ihtiyacı olan dezavantajlı bireyler olmuştur. Ülkemize geçici koruma statüsünde olan sığınmacı çocukların karşılaştıkları güçlüklerin başında barınma konusu yer almaktadır.

AMAÇ

Bu çalışmanın temel amacı Türkiye’de yaşayan geçici koruma statüsü altında olan sığınmacı çocukların karşılaştıkları barınma güçlüklerinin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma; Mardin ve İzmir illerinde yaşayan 7-17 yaş aralığındaki geçici koruma statüsünde olan sığınmacı çocuklardan oluşmaktadır. Evrenin hacmi bilinmemesi nedeni ile kartopu örneklem yolu kullanılmıştır. Araştırmaya 192 Mardin ilinden, 192 İzmir ilinden toplam 384 çocuk katılmıştır. Araştırma da çocuklara görüşme soruları(anket) uygulanmıştır. Toplanan veriler amaca uygun olacak şekilde düzenlendikten sonra SPSS(statistical package for Social Sciences) 20.0 programında veri tabanı oluşturulmuş ve analizler yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo ve grafikler şeklinde oluşturulmuş, frekans dağılımları, yüzdelerle ifade edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Ülkemizde yaşayan sığınmacılar her geçen gün daha iyi yaşam koşullarına kavuşmuş olsalar da ülkemizin genelinde sığınmacılarda ciddi bir barınma/konut sorunu vardır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre geçici koruma statüsünde olan sığınmacı çocukların büyük bir kısmı kirada ve çok küçük evlerde yaşamaktadırlar. İkamet edilen evler asgari yaşam koşullarını altında olan evlerden oluşmaktadır; mutfak dolapları olmayan, yerleri taştan, banyo ve tuvaleti evin avlusunda olan evlerde ikamet etmektedirler. Evlerin genelinde ısınma ve rutubet sorunu vardır. Isınma tipleri sobadır ve soba yakılan oda dışındaki diğer odalar soğuktur; buna bağlı olarak ısınmaya bağlı hastalıklarla mücadele etmektedirler. Sığınmacı çocukların çoğunluğu kötü şartlarda evlerde, bodrum katlarında, güneş görmeyen evlerde yaşam mücadelesi verdikleri saptanmıştır ve kaldıkları evlerin birçoğunda yeterli eşyaları bulunmamaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Göç, geçici koruma, sığınmacı çocuk, barınma güçlükleri

MÜLTECİLERİN AİLE BİRLEŞİMİ SÜRECİ VE KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Aysel BASMACI¹, Ezgi YAMAN²

¹Sosyal Hizmet Uzmanı, Koruma Sorumlusu/, Mültecilerle Dayanışma Derneği, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Hizmet Yüksek Lisans Öğrencisi

²Sosyal Hizmet Uzmanı, Kocaeli Üniversitesi Araştırma Görevlisi

GİRİŞ

Göç, geçmişten günümüze süregelen toplumsal bir sorundur. Göç süreç olarak üç başlıkta incelenmektedir; göç öncesi, göç sırası ve göç sonrası olarak her süreçte aileler farklı sorunlar ile karşılaşabilmektedir. Aile bireyleri bu göç süreçlerinde olumsuz birçok sorun ile karşılaşırken birbirlerinden ayrılmak zorunda kalmaktadırlar.

Aile üyeleri ulaştıkları yeni bir ülkede birbirlerinden ayrılmak zorunda kaldıkları zaman aile birleşimi prosedürüne ihtiyaç duymaktadır. Aile birleşimi tanımına baktığımızda literatürde; “zorla ya da gönüllü göç nedeniyle birbirinden ayrı düşmüş aile üyelerinin menşe ülke dışında başka bir ülkede, yeniden bir araya gelme sürecine denir” şeklinde tanımlanmıştır (Uluslararası Göç Hukuku, 2019).

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, ülkesinden ayrılmak zorunda kalmış ve bu süreçte aile bireyleriyle ayrılmak zorunda kalmış, ulaştığı ülkede aile birleşimi ihtiyacı bulunan bireylerin karşılaştıkları ihtiyaç ve zorlukları tespit etmektir.

YÖNTEM

Bu araştırma, Şanlıurfa ve İzmir illerinde aile birleşimine ihtiyaç duyan Suriyeli ve diğer uyruklardan mülteci bireylerinin yaşadıkları ihtiyaç ve zorlukları çeşitli değişkenlere göre inceleyen betimsel bir çalışmadır. Bu araştırmanın evrenini Şanlıurfa ve İzmir illerindeki mülteci bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, aile birleşimi ihtiyacı bulunan 16 mülteci birey oluşturmaktadır.

Aile Birleşimine ihtiyaç duyan mülteci bireylerin aile ve kişisel özellikleri ile aile birleşimi taleplerine ilişkin bilgiler görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler, frekans dağılımı ve yüzdelerle ifade edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, katılımcıların büyük çoğunluğu Suriyeli'dir. Katılımcıların yarıdan fazlası (n=9) çocuktur. Katılımcıların büyük çoğunluğu savaş ve terör nedeniyle Türkiye'ye gelmiştir. Aile birleşimi talebi anne, baba, çocuk; eşler arasında ve kardeşler arasında olmuştur. Aile birleşimi süreci aile üyelerini aşırı derecede tüketmekte ve kişiler çoğu zaman yasal olmayan yolları denemeyi düşünmektedir. Aile üyesinden kopmuş ve birleşemeyen ailelerde çoğunlukla stres, depresyon ve intihar vakalarına karşılaştıkları mümkündür. Bazı üyeler ailelerine ulaşmak için kaçakçılar veya insan tacirlerine rast gelmektedir. Bu süreçte denizi/karayı aşmak ve ailesine ulaşmak için tacirlere yüksek meblağda para ödemektedir. Göçün bu olumsuz etkisi aile üyelerinde derin bir şekilde hissedilmektedir. Kişilerin psikolojik, ekonomik, sosyal olarak tükenmesine sebep olmaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Aile birleşimi, göç, mülteciler, göçmen ve mültecilerle sosyal hizmet.

GÖÇ ROTALARINDA ÇOCUK TİCARETİYLE ULUSLARARASI MÜCADELE

Ezgi YAMAN

Sosyal Hizmet Uzmanı, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, Araştırma Görevlisi

GİRİŞ

Refakatsiz çocuklar, göç rotası boyunca insan ticareti mağduru olma riski en yüksek olan nüfus grubudur. Çocuklar, bir kurum bakımına yerleştirilse dahi insan tacirlerinin tesiste veya çevresinde faaliyet göstermelerine olanak tanıyan tesislerde insan ticareti riski altındadır. Bu nedenle göç alanında çalışırken, yalnızca ihtiyaçlara odaklanmak yerine, tüm çocukları göz önüne alarak evrensel hakları ve ihtiyaçları temelinde bir risk değerlendirmesi yapılması gerekmektedir. Tüm çocukların savunmasız ve korunmaya ihtiyacı olduğunu göz önünde bulundurarak ticari cinsel sömürü konusundaki riskleri değerlendirilmelidir (Estes ve Diğ., 2005).

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, refakatsiz çocukların göç rotası boyunca karşılaşılabileceği insan ticareti risklerinin değerlendirilmesi ve kapsayıcı bir mücadele için çocuk odaklı yaklaşım çerçevesinde politika önerileri sunmaktır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Çocuk odaklı yaklaşım, yalnızca mağdur çocukları değil tüm çocukların tam iyilik halini göz önünde bulundurur ve yasaların, politikaların ve oluşturulacak programların yine tüm çocuklar üzerindeki etkilerine yoğunlaşır. Bu nedenle kapsayıcı bir müdahale planı için hükümetler; çocuk odaklı yaklaşım prensipleri ile hareket etmeli, yasa, politika ve programları bu doğrultuda geliştirmelidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Çocuk, göç, refakatsiz çocuklar, insan ticareti, çocuk ticareti, sosyal politika

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ İLE MÜCADELE STRATEJİLERİ VE SOSYAL POLİTİKA ÖNERİSİ

Ezgi YAMAN

Sosyal Hizmet Uzmanı, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, Araştırma Görevlisi

GİRİŞ

Çocukluk dönemi, ilgi, korunma ve bakım gerektiren gelişim sürecinin devam ettiği, bir yaşam dönemi olup bireyin yaşamında çok önemli bir yere sahiptir. Bireyin yaşamına yön verecek olan en temel değerlerin, tutum ve davranışların kazanıldığı bir dönemdir. Çocukların bu dönemde, gelişimlerine engel olabilecek kötü koşullardan zarar görmemeleri; bu dönemi oynayarak, eğlenerek ve eğitimlerine ara vermeyerek geçirmeleri, gelecekte sağlıklı birer yetişkin birey olabilmeleri açısından en önemli hususlardır.

Çocukların gelişim düzeylerini olumsuz etkileyen ve geleceğe hazırlanmalarının önünde yer alan en ciddi sorunlardan birisi çocuk işçiliğidir. Çocuk işçiliği, fiziksel, psikolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel boyutları olan ve bu boyutlarda çocuğun istismarına yol açan önemli bir sosyal sorundur. Bu sorun, dünyada çocuk hakları çerçevesinde önemli bir hak ihlali olarak görülmekte ve bu soruna yönelik küresel çözüm önerileri ve mücadele stratejileri geliştirilmektedir.

Kuşkusuz ki, gelişmekte olan ve azgelişmiş ülkelerin yapısal özellikleri, çocuk emeği kullanımını ve bundan kaynaklanan sorunları gelişmiş ülkelere göre daha ciddi boyutlara ulaştırmaktadır. Öte yandan yine aynı yapısal özellikler sorunun çözümünü güçleştirmektedir. Bu çalışmanın amacı, çocuk işçiliği ile mücadelede uluslararası strateji ve politikaları incelemek ve Türkiye’de çocuk işçiliği sorununa çözüm önerileri getirmektir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Çocuk, çocuk işçiliği, çocuk emeği, çocuk işçiliğiyle mücadele, ticari sömürü.

HANGİ ÇAĞDAYIZ? LGBT'LERLE SOSYAL HİZMET UYGULAMASINDA ÇAĞI YAKALAMAK

Esin ZENGİN TAŞ
İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu Sosyal Hizmetler Programı Öğretim Görevlisi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Sosyal hizmet mesleğinin tarihi ve gelişimi incelendiğinde, sosyal hizmette LGBT'ler üzerine bilgi üretiminin çok kısa bir geçmişi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Dünya örnekleri ile kıyaslandığında ülkemiz açısından durum çok daha yenidir. Oysaki, sosyal hizmetin insan hakları temeli ve sosyal adaleti gerçekleştirme çabasının toplum içerisindeki tüm bireyleri içerdiği ve bu çabanın kapsayıcı olma zorunluluğu bilinen bir gerçektir. Bu gerçekten hareketle, toplum içerisinde dezavantajlı bir grup olarak göze çarpan LGBT'lerle sosyal hizmet uygulamasına yönelik bilginin çağın gereklilikleri doğrultusunda ve farklı kuram ve yaklaşımlar açısından zenginleştirilerek tartışılması önem arz etmektedir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, ülkemiz sosyal hizmet tarihinde yeterince tartışılmamış LGBT'lerle sosyal hizmet uygulaması konusuna yönelik evrensel değerler ışığında farklı yaklaşım ve perspektifler üzerinden bir bakış açısı sağlanmasıdır.

TARTIŞMA

Sosyal hizmet uygulaması birçok farklı müracaatçı grubu ve bu grupların bireyden topluma çeşitlilik gösteren düzeyleri ile gerçekleşen; ortak bilgi, değer ve beceri temelleri yanında, değişen müracaatçı gruplarına ve bu grupların gereksinimlerine göre uyumlanabilen ve en nihayetinde ortak amacın müracaatçının işlevselliğinin sağlanması olan kapsamlı bir bütündür. Uygulamanın kapsamı, tek bir kuram ya da perspektiften ziyade, müracaatçının yararına olacak şekilde bilginin kullanımını gerektirir. LGBT'ler sosyal hizmetin “geç tanıştığı” bir müracaatçı grubu olarak; grubun özellikleri, toplumsal yaşam içerisindeki durumu, bağlı bulunduğu toplumsal hareketlerin dinamizmi ve farklılaşan gereksinimleri ile sosyal hizmet uygulamasının geleneksel yaklaşımları yanında, uygulamada diğer bazı kuram, perspektif ve yaklaşımlara dikkat çekmeye gereksinim duymaktadır. Bu sebeple eleştirel, feminist ve queer teoriden; baskı ve ayrımcılık karşıtı, özgürleştirici ve olumlayıcı uygulamaya uzanan geniş yelpazenin uygulamaya katkısı önem arz etmektedir. Bunun yanında bu gruba yönelik bilgi, beceri ve değer temeli LGBT'lerle sosyal hizmet uygulamasında önemli olan diğer unsurlardır.

SONUÇ

LGBT'lerle sosyal hizmet uygulaması ve uygulamada kullanılan yaklaşımların, sosyal hizmette geleneksel olarak kullanılan yaklaşımlara ek olarak çağın gerektirdiği değerler doğrultusunda zenginleştirilmesi LGBT'ler kadar sosyal hizmeti de özgürleştirecektir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: LGBT, Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Uygulaması

SOSYAL HİZMET MESLEĞİ VE DİSİPLİNİNDE POSTMODERN BİR YAKLAŞIM: ANLATI TERAPİSİ

Sultan Ebru BULGURCUOĞLU¹, Gülsüm ÇAMUR DUYAN²

¹ Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi

² Prof.Dr.

ÇALIŞMANIN TEMELİ

İnsanlar, anlattıkları öykülerle yaşarlar. Bu yüzden hikâyeler, insanların bir parçası olur. Her hikâyenin arkasında ise bir bağlam vardır. Anlatılar da, bu bağlam içerisinde oluşan hikâyelerdir. Bir hikâyeyi ya da öyküyü anlatı yapan, onun sosyal ve kültürel bir bağlam içerisinde oluşmasıdır.

Hâkim kültürün bireyler üzerinde yarattığı baskıyı ortadan kaldırarak, hikâyelerin yeniden inşa süreci olan anlatı (narrative) terapisi (Corey, 2008: 430) sosyal hizmet mesleği ve disiplininin temel değerleri ile birçok yönden uyumaktadır. Bu çalışmada da anlatı terapisinin ne olduğu ve sosyal hizmet uygulamasında nasıl kullanılacağına gösterilmesinin yanı sıra, sosyal hizmet mesleği ve disiplini için neden benimsenmesi gerektiği de temel alınacaktır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Çalışmanın genel amacı postmodern bir yaklaşım olan anlatı (narrative) terapisini anlamak ve sosyal hizmet mesleği ve disiplininde uzmanlar tarafından nasıl kullanılacağını göstermektir. Kendisi de bir sosyal hizmet uzmanı olan Michael White ve çalışma arkadaşı David Epston'un öncülük ettiği anlatı terapisi müracaatçının biricikliğine verdiği önem, kullandığı olasılıklar dili ve sosyal ve kültürel bağlamın önemi ile sosyal hizmet mesleği ve disiplininin temel değerleriyle uyumaktadır.

TARTIŞMA

Anlatı terapistleri, çocuklukta davranış sorunları gösteren bireyler, suçluluk, zorbalık, anoreksiya nervoza, çocuk istismarı, evlilik çatışmaları, AIDS ve şizofreni gibi farklı sorun alanlarını kapsayan müracaatçı grupları ile çalışmaktadır (Carr, 1998). Amaç ise müracaatçıların anlatılarının yapı-söküme uğratılması ve yeniden hikâyelenmesidir. Uzman, müracaatçı tarafından anlatılan hikâyelerde, canlı anılar sağlayacak istisnaları belirler ve sonrasında yeniden hikâyeleme sürecinde bu istisnaları temel alır (Payne, 2014: 275). White ve Epston'un (1990) belirttiği gibi anlatıları yeniden hikâyeleme sürecinde ise sorunların insanlara atfedilmeden dışsallaştırılması önemlidir. İnsanların yaşadıkları zorlukların hiçbirini onlara özgü özellikler olarak görülmemektedir. Aksine, bu etiketler yaşam sorunlarını çözmek yerine sorunları devam ettiren anlatıların bir parçasıdır (Carr, 1998).

SONUÇ

Postmodern bir yaklaşım olan anlatı terapisi çağdaş sosyal hizmet mesleği ve disiplininde uygulayıcılara farklı bakış sunan bir uygulamadır. Doğrusal bir terapi tekniği olmayan bu uygulama müracaatçılara farkındalık kazandırılmasında uygulayıcılar için yeni bir pencere sunmaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Anlatı Terapisi, Sosyal Hizmet, Postmodernizm.

RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HASTANESİ ÇEVRESİNDE YAŞAYAN BİREYLERİN HASTANE VE HASTALARA YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: MANİSA ÖRNEĞİ

Dilara SOLMAZ AKKUŞ
Sosyal Hizmet Uzmanı, Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi

GİRİŞ

Ruh sağlığı ve hastalıkları, insanın varoluşundan bu yana en çok ilgilenilen konulardan biri olmuştur. İlk insanlardan günümüze, tarihin her döneminde ruhsal sorunları olan bireyler tehlikeli ve tuhaf olarak algılanmış, dışlanmış ve tecrit edilmişlerdir. Her ne kadar günümüzde, ruhsal hastalıklar ve hastalara yönelik tedavi yöntemleri ve kurumları eskiye nazaran gelişmiş olsa da, yapılan çalışmalar göstermektedir ki ruhsal sorunları olan bireyler toplum tarafından damgalanmaya devam etmektedir. Ruhsal sorunları olan bireylere yönelik tutumlarla ilgili farklı ülkelerde yapılan birçok çalışma incelendiğinde; ruhsal sorunları olan bireylere yönelik hemen her toplumda damgalayıcı tutumların olduğu ve kişilerin sahip olduğu sosyo-demografik özelliklerin, ruhsal sorunları olan bireylere yönelik tutumları etkilediği görülmektedir

AMAÇ

Bu araştırmada Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi çevresinde yaşayan bireylerin sosyo-demografik özelliklerinin ruhsal sorunu olan bireylere ve hastaneye yönelik damgalayıcı tutumları üzerinde etkili olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma, Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi çevresinde yaşayan 175 bireyle yapılmıştır. Nicel ve genel tarama modeline dayalı bu araştırma da veriler, Mayıs-Haziran 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu ile Taylor ve Dear (1981) tarafından geliştirilen "Ruhsal Sorunları Olan Bireylere Yönelik Toplum Tutumları Ölçeği" araştırmanın veri toplama araçlarını oluşturmaktadır. Araştırma verileri bireylerle yüz yüze görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde SPSS 21.0 istatistik programı kullanılmıştır. Veriler Ki Kare (X^2), Mann Whitney U ve Kruskal Wallis - H testleri kullanılarak analiz edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Eğitim seviyesi ve geliri yüksek katılımcıların daha olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür. Bekar bireylerin evlilere göre daha az damgalayıcı oldukları belirlenmiştir. Ayrıca hastaneden uzak bir mahalleye taşınmak isteyenlerin, istemeyenlere göre daha damgalayıcı olduğu görülmüştür. Bu gruplar ile ruhsal sorunu olan bireylere yönelik tutumları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Eğitim seviyesi ve ekonomik durumun, damgalama üzerinde etkili faktörler olduğu sonucuna varılmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Damgalama, Ruhsal Hastalıklar ve Ruhsal Sorunu Olan Bireyler

EVRENSEL DEĞERLER İŞİĞİNDA İRAN'DA SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI

Sayra LOTFİ

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

İran, insan hakları, hayırseverlik, ihtiyacı olan kişilere yardım etmek açısından kültürel ve dini düşüncelere değer veren ülkeler arasında yer almaktadır. İran'da sosyal hizmetin çalışma alanlarından olan hastanelerde, mahkemelerde, cezaevlerinde ve eğitim kuruluşları gibi çok çeşitli alanlarda bireyin ve çevresinin refahına katkı sağlamak üzere çeşitli yükümlülüklerle sosyal hizmet uzmanı rolü ile etkin şekilde çalışılmaktadır. Ancak İran geliştirmekte olan bir ülke olup sosyal hizmetlerin sunumunda daha çok evrensel değerlere uygun standartlara sahip olması gerekmektedir.

ÇALIŞMANIN AMACI

İran'da sosyal hizmet bilimine olan bakış açısı ve yaklaşımın diğer ülkelere göre özellikle Türkiye ile kıyaslandığında farklı olduğu görülmektedir. Birçok sosyal soruna sahip İran'da sosyal hizmet uygulamaları ve faaliyetlerine daha fazla önem verilmesi düşünülmektedir. Buradan yola çıkarak bu çalışmada İran ve Türkiye arasında belirtilen sosyal hizmet uygulamalarındaki farkı ortaya koyarak çeşitli fikirlerin ve önerilerin ortaya çıkması amaçlanmaktadır. Böylelikle bu çalışma, İran'ın sosyal hizmet uygulamalarını sosyal hizmet bilimi odağı ile revize etmesi ve literatüre katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

TARTIŞMA

İran sosyal alanda geliştirmekte olan bir ülke için sosyal hizmet bilimi ve mesleğine ihtiyaç duyulmaktadır. Oysaki günümüzde İran'da sosyal hizmet organizasyonlarının büyük faaliyetlerine yer verilmemektedir. Ancak bu durumun sosyal eylemler ve yaklaşımların güçlendirilmesi ile olacağı düşünülmektedir. Sosyal hizmetin etki alanı içerisinde yer alan tüm risk altındaki gruplar, çok çeşitli sosyal sorunlarla karşılaştıklarında bu sorunlarını tek başına çözmekte zorluk yaşarlar. Bu noktada çeşitli ve güçlü bir sosyal hizmet organizasyonundan sorunlarını çözmek için yardım almaya ihtiyaç duymaktadırlar. Bundan dolayı İran'da sosyal hizmet alanlarının güçlendirilmesi oldukça önemlidir.

SONUÇ

Sonuç olarak İran'ın daha iyi uygulama modellerini örnek alması, sorunların hızlı ve kalıcı çözümlere ulaşmasını sağlamaktadır. Bu çalışma, İran'da sosyal hizmet mesleğine ve uygulamalarına verilen önemin artırılması ile temel hak ve özgürlüklerin de artacağına, ülkenin ve insanların refahına katkı sağlayacak sonuçların alınacağına yönelik yeni bir anlayışın oluşması gerektiğini vurgulamaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: İran, sosyal hizmet, sosyal hizmet uygulamaları.

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ İLE BAĞLANMA STİLLERİNİN SİBER ZORBA DAVRANIŞLARDA BULUNMALARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Özlem GÖZEN¹, Sibel BABAYİĞİT², Serpil KODALAK², Yasin YENİLER², Ogün ASAN², Kürşat ARSLAN²

¹ Araştırma Görevlisi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

² Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencisi

GİRİŞ

21.yüzyılda yaşanan bilişim devrimi ile birlikte internetin yaygınlaşması ve kontrolsüz kullanımı sonucunda yeni bir şiddet türü olan siber zorbalık ortaya çıkmıştır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı “Lise Öğrencilerinin Sosyo Demografik Özellikleri İle Bağlanma Stillerinin Siber Zorba Davranışlarda Bulunmalarına Etkisinin Olup Olmadığının Araştırılması” dır.

YÖNTEM

Ankara’da özel bir lisede eğitim gören 196 öğrenci ile yapılan bu çalışmada nicel araştırma modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan Sosyo demografik Bilgi Formu ile gerekli izinler alınarak İlişki Ölçekleri Anketi ve Siber Zorbalık Ölçeği (Ergen Formu) kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans dağılımı, T Testi, Anova ve Pearson korelasyon testi kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma bulguları; erkek öğrencilerin siber zorba davranışlarda bulunma oranlarının kadın öğrencilere göre daha fazla olduğunu, annenin eğitim durumu arttıkça öğrencilerin siber zorba davranışlarda bulunma oranlarının arttığını, günlük internet kullanım süresi ile siber zorbalık arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu ve öğrencilerin bağlanma stilleri ile siber zorba davranışlarda bulunma durumları arasında herhangi bir ilişki bulunmadığını ortaya koymuştur.

Elde edilen sonuçlar ışığında lise öğrencilerinde görülen siber zorba davranışlara ilişkin okul sosyal hizmeti uygulamalarının hayata geçirilmesi ve yaygınlaştırılması öngörülmüştür.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Siber Zorbalık, Bağlanma, Bağlanma Stilleri

SOSYAL HİZMET MÜDAHALLERİNDE TUTUMLARLA ÇALIŞMANIN ÖNEMİ: TUTUMLAR PERSPEKTİFİ

Cengiz ÖZBESLER

Prof. Dr. AYBÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Genel olarak tutum bireyin yaşadığı çevrede ilişkilerinde herhangi bir kişi ya da duruma karşı, cansız varlıklara karşı sahip olduğu bir tepki ön eğilimini ifade etmektedir. Tutumların başlıca üç bileşeni vardır. Bunlar; bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenlerdir. Tutumların oluşumunda etkili olan faktörlerle ilgili farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Tutumların oluşumunda etkili olan faktörler; genetik, fizyolojik durumlar, kişilik, sosyal sınıf, toplumsallaşma süreci, tutum konusu ile ilgili yaşam deneyimleri vb. gibi sıralanabilmektedir.

Sosyal hizmet müdahalelerinde, özellikle yürüttüğümüz klinik odaklı müdahalelerde bireylerin ilişki ve iletişim sorunlarının çalışılmasında, farklı yaşam durumlarında olan müracaatçıların savunuculuklarının yapılmasında, vaka yönetimi sürecinde karşılaşılan engellerin düzeltilmesinde ve aşılmasında tutumlarla çalışmanın yararları görülmüştür. Tutumlarla çalışma, aile içi ilişki dinamiklerine müdahalede, koruyucu aile ve evlat edinme hizmetlerinde yürütülen mesleki müdahalelerde, okul ortamında farklı gelişimsel özellikleri olan çocukların eğitim haklarının savunulmasında ve bunu gibi sosyal hizmetin daha birçok alanında mesleki müdahale gerektiren durumlarda planlı değişim sürecinde önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.

AMAÇ

Bu çalışmada amaç, toplumun farklı kesimlerinden, farklı yaşam durumları ile karşı karşıya kalarak sosyal hizmet müdahalesi gerektiren müracaatçı sistemleri ile mikro, mezzo ve makro düzeylerde yürütülecek mesleki çalışmalarda ve özellikle klinik odaklı sosyal hizmet müdahalelerinde bireylerin tutumları ile çalışmanın, çalışılmış vakalardan örnekler vererek önemine dikkat çekmektir. Aynı zamanda tutumlarla çalışmanın sosyal hizmet müdahalelerinde önemli bir perspektif olabileceğini ortaya koymak ve tartışılmasını sağlamaktır.

YÖNTEM

Bu çalışma, tutumlarla ilgili kuramsal bilgilerin mesleki müdahalelerde farklı vakalarla çalışmada kullanımına ilişkin bir gözden geçirme çalışmasıdır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Özellikle klinik odaklı sosyal hizmet müdahalelerinde, farklı birçok vaka ile çalışmada ilgili bireylerin tutumlarını bilgi, duygu ve davranış boyutları olmak üzere üç bileşen çerçevesinde değerlendirerek mesleki müdahalelerde kullanmanın planlı değişim sürecinde müracaatçıların sorunlarının çözümünde yararlı olduğu görülmektedir. Tutumlarla çalışmanın sosyal hizmet müdahalelerinde meslek elemanlarına farklı bir bakış açısı veren bir yaklaşım ya da perspektif olabileceği düşünülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Tutum, Tutumlarla Çalışma, Sosyal Hizmet, Klinik Odaklı Sosyal Hizmet Müdahalesi.

BİLİMSEL ARAŞTIRMA SONUÇLARINDA GÖSTERİLEN BOŞANMA NEDENLERİNİ FARKLI BİLGİLERLE YENİDEN DEĞERLENDİRMEK

Cengiz ÖZBESLER

Prof. Dr. AYBÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Boşanma, en genel tanımıyla evliliğin hukuksal olarak mahkeme kararı ile sona ermesidir. Boşanma sürecine bakıldığında, özetle çiftlerin evliliği izleyen ilk yıllardan itibaren birbirlerindeki farklılıklarını görmeye başlamaları, zamanla bu farklılıkların ifade edilmeye başlamasını izleyen dönemde de ilişkinin yırtılması ile başlayan ve her iki tarafın da masum olduğu emosyonel kopmaya kadar giden bir süreç olduğu söylenebilir. Bu süreç oldukça karmaşık bir süreçtir. Bu süreçte her bir boşanmanın kendine özgü çok farklı değişkenlerle ilişkili olduğu bildirilmektedir. Ama o ilişkinin kendi gerçekliğinde boşanma nedenleri de farklı olacaktır.

Boşanma ile ilgili literatürde boşanma; psikolojik, sosyal, ekonomik boşanma gibi farklı boyutlarla da ifade edilmektedir. Hemen her toplumda iyi giden evlilikler ve boşanma ile sonuçlanan evlilikler vardır. Her toplum boşanma, sağlıklı boşanma ve boşanma sonrası eğer uygun ise çocukların bakımlarının boşanan anne babaları tarafından sağlanmasına yönelik hizmetleri, politikaları ve yasal düzenlemeleri yapılandırma çabasında olmaktadır. Bu çözüm arama çalışmaları her bir ülkede yaşanan sorunlara göre dönem dönem değişikliklerle gündeme gelmektedir. Koruyucu önleyici açıdan neler yapılabileceği dönem dönem tartışılmakta ve evlilik öncesi danışmanlık hizmetleri, arabuluculuk gibi uygulamalar üzerinde çalışılmaktadır.

Tüm bu çalışmalarda amaç, bireylerin sağlıklı evlilikler yapmalarını, çocukların anne babalarının yanında aileleriyle büyümelerini sağlama ya da evlilik birliği sona erecek ise sağlıklı bir biçimde her bir aile üyesinin yüksek yararına hizmet edecek biçimde evliliğin sonlandırılmasını sağlamaya çalışmak olmaktadır. Tüm bu süreçte önemli bir boyut çok iyi umutlarla başlayan evliliklerin bir süre sonra boşanma ile sona ermesinde ve sonrasında yaşanan sorunların nedenlerini anlamaya çalışmak olmaktadır.

AMAÇ

Bu çalışmada amaç, evlilik öncesinde çiftlerin tanışması ile ilişkinin başlaması, evlilik süreci ve emosyonel kopmaya kadar giden boşanma sürecinin ülkemizde yürütülen bilimsel araştırmalarda gösterilen boşanma nedenlerini farklı disiplinlerin bilgileri çerçevesinde yeniden tartışmaktır.

YÖNTEM

Bu çalışma, ülkemizde boşanma nedenlerini ortaya koymayı amaçlayan bilimsel araştırmalarda elde edilen sonuçları farklı disiplinlerin bireylerin yaşamındaki etkilerini gösteren sonuçları ile yeniden düşünmeyi ve boşanma nedenlerini yeniden tartışmayı amaçlayan bir gözden geçirme çalışmasıdır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Boşanma öncesi, sonrası ve sonrası süreç oldukça karmaşık ve masum olan her iki tarafı birbirine düşüren ilişki sorunlarının çözülmesinde ciddi profesyonel müdahale gerektirir. Çiftler genellikle emosyonel kopma aşamasında profesyonel yardım arama eğilimindedirler. İyi umutlarla başlayan evliliklerinin nasıl böyle bir duruma geldiğini anlama çabasındadırlar. Ancak çözüm bulmada çok çaresizdirler. Boşanma nedenlerinin anlaşılması amacıyla farklı disiplinlerden bilim insanları bilimsel araştırmalar yapmakta ve araştırma raporlarında nedenleri kendi disiplinleri açısından açıklamaya çalışmaktadırlar. Bu çalışmalarda neden olarak ortaya çıkan ve ifade edilen değişkenler, her bir ilişkinin kendi gerçekliğinde yapılmış nedenlerle ne kadar ilişkilidir? Tartışılmalı ve ilgili profesyonellere çoklu gerçeklikler çerçevesinde bir bakış kazandırılmalıdır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Boşanma, Boşanma Nedenleri, Sağlıklı Boşanma, Emosyonel Kopma.

ANNE-REİSLİ TEK EBEVEYNLİ AİLELERİN SORUNLARI

Hüsnünur ASLANTÜRK

Dr. Öğretim Üyesi,, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Tek ebeveynli aile, tek başına ebeveynlerden birinin çocuklarla birlikte yaşadığı ve çocukların bakımından sorumlu olduğu aile yapısı olarak tanımlanmaktadır. Bu aile yapısı boşanma, eşlerden birinin vefatı, şehir dışında/yurt dışında yaşaması ya da cezaevinde olması, evlilik dışı çocuk sahibi olma, bekâr evlat edinme gibi birçok farklı sebeple ortaya çıkmaktadır. Toplumsal değişimlere paralel olarak her geçen gün artış eğiliminde olan tek ebeveynli aileler, çoğunlukla anne-reisli ailelerden oluşmaktadır. Türkiye’de de dünyadaki duruma benzer olarak tek ebeveynli ailelerin büyük bir bölümü (%82,7) anne-reisli tek ebeveynli ailelerden meydana gelmektedir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmada literatürde yer alan konuya ilişkin çalışmaların sonuçlarından yararlanılarak anne-reisli tek ebeveynli ailelerin yaşadıkları sorunların kadın odağından incelenmesi amaçlanmaktadır.

TARTIŞMA

Bu çalışma kapsamında anne-reisli tek ebeveynli ailelerin sorunları ekonomik sorunlar, sosyal sorunlar ve psikolojik/duygusal sorunlar olmak üzere üç ana başlık altında incelenmiştir. Ekonomik sorunlar açısından değerlendirildiğinde, anne-reisli tek ebeveynli ailelerin baba reisli tek ebeveynli ailelere oranla daha yüksek düzeyde ekonomik yoksunluk çektikleri görülmektedir. Çeşitli nedenler sonucunda gelir sağlama kapasitelerinin düşüklüğü, çocukların ihtiyaçlarıyla ilgili alınabilecek destekten mahrum olma ya da kısıtlı düzeyde desteğe sahip olma ve kamusal kaynaklardan elde edilebilecek destekle ilgili yaşadıkları sorunlar anne reisli tek ebeveynli ailelerin ekonomik sorun yaşama nedenlerinin başında gelmektedir. Sosyal alanda yaşanan sorunların ise genel olarak toplumsal baskı ve etiketlenmeden kaynaklanan sorunların etrafında toplanmaktadır. Psikolojik/duygusal alanda ise tek ebeveyn olan kadınların depresyon, anksiyete, yalnızlık gibi birçok sorun yaşadığı ya da bu riski taşıdığı görülmüştür. Sosyal destekten uzak olanların ya da profesyonel yardım almayanların psikolojik/duygusal sorunları yaşama sürelerinin uzadığı anlaşılmıştır.

SONUÇ

Anne-reisli tek ebeveynli ailelerin yaşadıkları sorunların kadın odağından incelendiği bu çalışmada, bu süreçte kadınların ekonomik, sosyal, psikolojik/duygusal yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yaşanılan bu sorunların tek ebeveynli aileye sahip olma nedenine ve alınan desteğe göre farklılaştığı görülmektedir. Sosyal çevresi ya da kamu tarafından çeşitli şekillerde desteklenmenin ve profesyonel yardıma ulaşmanın kadınların bu süreçte yaşadığı sorunların azaltılmasında önemli katkısı olduğu düşünülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Aile, Anne-Reisli Tek Ebeveynli Aile, Kadın, Sorunlar.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUĞA SAHİP ORTA SINIF BABALARIN İŞ VE AİLE YAŞAMINI DÜZENLEMeye İLİŞKİN POLİTİKA DEĞERLENDİRMELERİ⁵

Gizem AKOĞLU

Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Babalık, bireysel bir deneyimin olmanın da ötesinde toplumsal bağlamlar ve toplumsal ilişkiler temelinde şekillenmektedir. Ülkede hakim olan toplumsal cinsiyet ideolojisi, kadın erkek her iki cinsin de düşünce ve davranışlarını şekillendirmede etkili olmaktadır. Bu bağlamda otizmlili çocuğı olan babaların babalık deneyimlerini, erkekliğe ilişkin algılarını anlamak isteniyorsa; ülkede hali hazırda var olan politikaları ve bu politikalara ilişkin değerlendirmelerini de anlamak gerekir. Çünkü Tanyeri (2017)'nin de ifade ettiğı gibi politikalar ile erkeklerin ve kadınların gündelik pratikleri arasında karşılıklı ilişki vardır. Bu nedenle sosyal politikaya yönelik çalışmaların yapılması oldukça önemlidir. Politikalar ebeveynlerin eylemlerini şekillendirmede etkili olabilmektedir (s. 48). Erkeklerin çocuk bakımına katılımını sağlamak için kişisel, toplumsal ve ideolojik olarak üç alanda mücadele verilmesi gerekmektedir (Segal, 1992, s. 88).

Giulio, Philipov ve Jaschinski (2014, s. 24) engelli çocuğı olan aileler için aile politikalarının oluşturulmasının öneminden ve bunun aile ödeneğı, ebeveyn izni ve günlük bakım merkezleri olmak üzere üç temel nokta etrafında şekillenmesi gerektiğinden bahseder. İzin süreleri ülkeden ülkeye farklılık gösterse de izinlerin aile izni olarak tanımlanması oldukça önemlidir. İzinlerin hangi ebeveyn tarafından daha çok kullanıldığı ise o ülkenin mevcut cinsiyet politikalarını düşündürmede etkili olmaktadır. Her iki ebeveynin alması gerektiğı düşünölen bakım sorumluluğunun sadece tek bir ebeveyn (genellikle kadın) tarafından alınması toplumsal cinsiyet eşitsizliğini destekler niteliktedir.

Topçu (2018, s. 55-56) Türkiye'de 'hegemonik heteroseksöel çekirdek aile' formunun değışmeye başladığını ancak sosyal politikaların bu değışime paralel olarak gelişme göstermediğini ifade etmektedir. Günümüzde babaların erkeklik ve babalık algılarında bir dönüşüm (Barutçu ve Hıdır, 2016; Beşpınar, 2015; Bolak Boratav ve diğlerleri, 2017; Bozok, 2018b; Sancar, 2016, Topçu, 2016) yaşansa da, çocuk bakımının her iki ebeveyn tarafından üstlenilebileceğı politikaların sınırlı düzeyde kaldığı görölmektedir. Türkiye'de engelli çocuğı olan ebeveynlere yönelik bazı düzenlemeler mevcuttur. Bunlardan ilki hem 657 Devlet Memurları Kanunu'nda hem de 4587 sayılı İş Kanunu'nda tanımlanan % 70 ve üzeri oranında engelli çocuğun hastalanması halinde anne veya babadan sadece birine verilen, bir yıl içinde toptan ya da bölümler halinde kullanılabölen mazeret izin hakkıdır.

Engelli çocuğı olan ebeveynler için tanımlanan mazeret izin hakkı dışında annelere verilen erken emeklilik hakkı da tartışılması gereken önemli bir noktadır. 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu madde 28'de engelli çocuğı olan anneler için bir düzenleme vardır. 5510 Sayılı yasanın konuyla ilgili fıkrasında şu ifade yer almaktadır:

Emeklilik veya yaşlılık aylığı bağlanması talebinde bulunan kadın sigortalılardan başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul çocuğı bulunanların, bu kanunun yürürlüğe girdiğı tarihten sonra geçen prim ödeme gün sayılarının dörtte biri, prim ödeme gün sayıları toplamına eklenir ve eklenen bu süreler emeklilik yaş hadlerinden de indirilir.

Bu hakkın sadece anneler için tanımlanan bir hak olması, bakımın kadın işi olduğuna dair fikri güçlendirmektedir. Değışen babalığı güçlendirmek ve kadın erkek arasında daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet ilişkilerinin oluşturulmasını sağlamak için, hakların ve politikaların her iki ebeveynin sorumluluk alacağı şeklinde düzenlenmesi gerekmektedir. Yapılan bu çalışmada da otizmlili çocuğı olan babaların politikalara ilişkin değerlendirmeleri dikkate alınarak; Türkiye'deki politikaların nasıl şekillendiğı

⁵ Bu araştırmanın verileri, yazarın yüksek lisans tez çalışması sonucunda elde etmiş olduğu bilgilerin sadece bir bölümünü temsil etmektedir. Bu bildiri metninde yer alan veriler, yazarın yüksek lisans tez çalışmasında yer almaktadır.

anlaşılmaya çalışılmakta, daha eşitlikçi ilişkilerin inşa edilmesi ve baba katılımının artırılması noktasında çeşitli önerilerde bulunmaktadır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, OSB (otizm spektrum bozukluğu) olan çocuğa sahip babaların mevcut politikalara ilişkin değerlendirmelerinin neler olduğunun öğrenilmek istenmesidir.

YÖNTEM

Nitel araştırma deseniyle tasarlanmış, fenomenolojik yaklaşımın benimsendiği bu çalışmada, katılımcılara kartopu ve kriter örneklem yöntemiyle ulaşılmıştır. Bu örneklem yöntemiyle ulaşılan OSB'li çocuğu olan orta sınıf 18 babayla yüz yüze derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında görüşülen babaların orta ve üst orta sosyoekonomik düzeye sahip, eğitim ve farkındalık düzeyi yüksek olan babalar olmaları nedeniyle orta sınıf babalar olduğu söylenebilir. Görüşülen babalar içerisinde sahip olunan en düşük eğitim düzeyi lise, en düşük gelir ise 4.000 liradır. Görüşmeler Nisan 2018-Aralık 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler MAXQDA 11 nitel veri analiz programı ile çözümlenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Türkiye'deki mevcut politikalar, kadının hane içindeki rolünü, erkeğin ise çalışan erkek kimliğini güçlendirmeye yöneliktir. Bu durumu babalık izin politikasında da görmek mümkündür. Araştırma sonucunda görüşülen babaların babalık izin süresine eleştirel yaklaştıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Babaların iş ve aile yaşamını düzenlemeye ilişkin politika önerilerinin ise esnek çalışma saatleri, kota önerisi ve erken emeklilik şeklinde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Erken emeklilik hakkının anneye verilen bir hak olması, babaların dile getirdiği en önemli konulardan biridir. Erken emeklilik hakkının sadece anneye verilmesi, toplumda hakim olan 'bakım=kadın işi' fikrinin güçlenmesine neden olmaktadır. OSB'li çocuğu olan babaların baba katılımını artırmaya yönelik taleplerinin babalık eğitimi, esnek çalışma saatleri, baba-çocuk etkileşimini artırmaya yönelik sosyal faaliyetler ve babaların bir araya gelerek deneyim paylaşımında bulunabilecekleri programlar olması şeklinde olduğu görülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Babalık, otizmli çocuğu olan babalar, sosyal politika

TÜRKİYE'DE SOSYAL HİZMET UZMANLARININ İSTİHDAM OLANAKLARI: SORUN ALANLARI VE FIRSATLAR

Gülten UÇAN¹, Mustafa Kemal AVŞAR²

¹ Doç.Dr. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

² Sosyal Hizmet Uzmanı

GİRİŞ

Üniversitelerde sosyal hizmet lisans programlarının kontenjanlarının artmasına rağmen sabit kalan ya da gittikçe azalan çalışma olanakları sebebiyle sosyal hizmet mezunları işsizlik sorunu ile baş başa bırakmıştır. Bu çalışma sosyal hizmet uzmanlarının, akademisyenlerinin ve öğrencilerin sorun alanının nasıl kavradıkları, mesleğin geleceğini nasıl değerlendirdikleri sorusuna yanıt aramaktadır.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, sosyal hizmet alanında istihdam sorununu alanda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının, öğrencilerin ve akademisyenlerin görüşlerinden yararlanarak betimlemek, olası çözüm yollarını ve fırsatları değerlendirmektir.

YÖNTEM

Bu çalışma betimleme amacı taşıyan fenomenolojik tipte niteliksel bir çalışmadır. Veriler, kartopu örnekleme yöntemi ile doygunluk noktasına ulaşıncaya kadar, 10 meslek elemanı, 4 Sosyal Hizmet Bölümü lisans öğrencisi, 5 yüksek lisans öğrencisi ve 5 akademisyenden derinlemesine görüşme yolu ile toplanmıştır. Maxqda12 Programı aracılığıyla ve tümevarımsal tematik analiz yolu ile incelenmiş ve yorumlanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Katılımcılara göre sosyal hizmet uzmanlarının iş bulamamasının nedeni, Sosyal Hizmet Bölümlerinin ve mezun sayısının kontrolsüz artışıdır. Ayrıca uzmanlar öncelikle kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmayı arzu etmekte, olumsuz çalışma koşulları nedeni ile özel sektörde veya sivil toplum kuruluşlarında çalışmayı istememektedir. Kamu kurumlarında “sosyal çalışmacı” kadrosuna atanabilmek için işsizlik sorunu yaşayan diğer meslek grupları ile rekabet etmektedirler. Sosyal hizmet uzmanları, henüz çalışılmamış alanlarda varlık göstermelerine yetecek girişimcilik yeteneğini, bilgi ve becerisini kazanmadan mezun olmaktadır. Sosyal hizmet alanında yaşanan istihdam sorununun, hızla artan mezun sayısından ve mezunların devlet kurumlarında çalışma arzusundan kaynaklandığı söylenebilir. Mesleki tanınırlığının artırılmasına, özel sektörde ve sivil toplum kuruluşlarında yeni çalışma alanları yaratılmasına ve mezun sayısının kontrol altına alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

ANAHTAR KELİMELELER: Sosyal hizmet, İşsizlik, Genç işsizliği, İstihdam, Kariyer

BOŞANMIŞ VE BOŞANMAMIŞ AİLELERİN ÇOCUKLARININ AİLE AİDİYETİ VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIĞININ KARŞILAŞTIRILMASI

Serap DAŞBAŞ¹, Emine AVŞAR²

1Doç.Dr. Selçuk Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

2 Sosyal Hizmet Uzmanı, Körfez Aile Mahkemesi

GİRİŞ

Çalışma boşanmış ve boşanmamış aile sistemlerinden gelen çocukların aile aidiyet duygularını ve maruz kalınan boşanma olgusunun çocuğun psikolojik sağlık durumlarına etkisini anlamak ve bu çıkış noktasının ışığında gelecekte boşanma olgusuna maruz kalabilecek aile sistemlerinde yaşanabilecek problemlerin çözümlerine ve sürecin yönetilmesine yönelik önemli bir temel oluşturması nedeniyle önemli olduğu düşünülmektedir.

AMAÇ

Bu çalışmada 15-18 yaşları arasında bulunan 2018-2019 Kocaeli İli İzmit İlçesinde lise düzeyinde eğitim veren devlet okullarında lise üç ve lise dördüncü sınıflarda öğrenimine devam etmekte olan boşanmış ve boşanmamış aile yapılarından gelen lise öğrencilerinin aile aidiyetlerinin ve psikolojik sağlamlıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenerek karşılaştırılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmının örneklemi 185'i anne ve babası boşanmış, 185'i anne ve babası boşanmamış olan toplam 370 çocuktan oluşmaktadır. Araştırmada çocuklara uygulanan Kişisel Bilgi Formu ile çocukların aile sistemlerine, yaşantılarına dair demografik bilgilere ulaşılrken ayrıca çocuklara Aile Aidiyet Ölçeği (A.A.Ö.), Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (Ç.G.P.S.Ö.) uygulanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Elde edilen bulgulara göre, araştırmaya dahil edilen çocuklardan, boşanmış aile sisteminden gelen çocukların kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve genel aile aidiyeti algıları, psikolojik sağlamlıkları düşük düzeyde bulunmaktadır. Araştırmaya katılan boşanmamış aile sisteminden gelen çocuklarda ise kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve genel aile aidiyeti algıları yüksek düzeyde, psikolojik sağlamlıkları ise orta düzeyde bulunmaktadır. Çocukların aile aidiyetlerini ve psikolojik sağlamlıklarını ailelerinin boşanma durumunun önemli ölçüde etkilediği aynı zamanda aile aidiyet algısının psikolojik sağlamlık düzeyini etkilediği belirlenmiştir. Ailenin tutumu, karar alma sürecinde çocukların fikirlerine başvurma durumu ve sorunlarını ebeveynleriyle paylaşma durumu değişkenlerinin her iki gruptaki çocukların psikolojik sağlamlıkları ve aile aidiyeti algıları üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Aile, Aile Aidiyeti, Boşanma, Psikolojik Sağlamlık

ÇADIRLARDA YAŞAYAN MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİNE YÖNELİK ÇALIŞMALAR: KARGILI ÖRNEĞİ

Mehmet Veyis KILIÇ
Sosyal Hizmet Uzmanı, Mersin Toplum Merkezi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Mersin ilinin verimli tarım alanlarına sahip olması ve Türkiye'deki tarım sektörüne öncülük etmesinden dolayı yılın belirli aylarında iç göç almaktadır. İç göçle birlikte Mersin'e çalışmaya gelen T.C vatandaşı ve sığınmacı bireyler çalışacakları tarım arazilerinin yanına/yakınına çadırlar kurarak konaklama ihtiyaçlarını gidermektedir. Çadır kurulan bölgelerden biri de Mersin'in Tarsus ilçesine bağlı Kargılı köyüdür. Bu bağlamda; çadırlarda kalan bireylerin yaşadıkları bölgedeki problemlerin çözümü adına Türk Kızılay Mersin Toplum Merkezi Programlarının yaptığı faaliyetler ele alınacaktır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Mevsimlik tarım işçiliği yapan bazı aileler yıllarca süre gelen tarım işçiliğinden dolayı geldikleri şehirlere dönmeyerek Mersin'in tarım arazilerinin yoğun olduğu ilçelere yerleşmiştir. Yerleşme kültürünün yaygınlaşmasıyla birlikte alt yapı, sağlık, hukuk, eğitim, güvenlik ve kayıt problemleri ortaya çıkmıştır. Bölgede yaşayan bireylerin yaşam standartlarının yükseltilmesi, eğitim, sağlık ve idari hizmetlere erişimlerinin desteklenmesi; sağlıklı bir toplumun oluşması adına önem arz etmektedir. Bölgede yaşayan mevsimlik tarım işçilerinin alt yapı, sağlık, hukuk, eğitim ve kayıt problemlerini tespit etmek; ihtiyaca yönelik bireysel koruma desteği vermek ve tespit edilen problemleri yetkili kurumlara bildirmek amacıyla Koruma Programı, Psiko-Sosyal Destek ve Sağlık Programı, Geçim Kaynağını Geliştirme Programı ve Sosyal Uyum Programı'nın yaptığı faaliyetler ele alınacaktır.

YÖNTEM

Araştırma kapsamında kalitatif araştırma yönteminin "derinlemesine mülakat" tekniği kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bildiride, mevsimlik tarım işçilerinin kalıcı olarak çadır kurdukları bölgede yaşadığı problemlerde savunuculuk faaliyetlerinin önemi açıkça belirtilmiştir. Savunuculuk faaliyetlerine konu olan alt yapı, sağlık, hukuk, eğitim, güvenlik ve kayıt ihtiyaçları ön plana çıkmaktadır. Bu ihtiyaçlar doğrultusunda Türk Kızılay Mersin Toplum Merkezi'ne bağlı Koruma Programı, Geçim Kaynağını Geliştirme Programı, Sosyal Uyum Programı, Psikososyal Destek ve Sağlık Programlarının Kargılı bölgesinde yaptığı çeşitli ve kapsamlı çalışmalar önem arz etmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Tarım, işçilik, Türk Kızılay, Savunuculuk

SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINDA YENİ ÇAĞ: E-SOSYAL HİZMET

Beyza YILMAZ
Başkent Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Araştırma Görevlisi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

İnternet, dijital araçlar, bilgi ve iletişim teknolojileri iş ilişkilerimizden boş zaman alışkanlıklarımıza kadar her şeyi etkileyecek şekilde gelişim göstermektedir. Dijitalleşme süreciyle kendi tanımlarını, bağlamını oluşturan yeni çağda sosyal hizmet de gelişmeye, dönüşmeye başlamıştır. Müdahalenin doğası ve uygulamasını değiştiren yeni dijital temelli müdahale stratejileri gelişmiştir. Bir dizi yeni dijital prosedür, alandaki araştırmalarda, terapilerde, müdahalelerde ve sosyal ilişkilerde daha geniş bir boyut açmış ve müdahaleyi bir bütün olarak etkileyen e-sosyal hizmet alanı şekillenmiştir. E-sosyal hizmet, bu teknoloji-sosyal dünyada bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanan yeni bir sosyal hizmet alanı olarak tanımlanabilir. Bireylerin, grupların ve toplumların ihtiyaçlarını çevrimiçi araştırma ve müdahale yöntemleri ile ele alan, sosyal hizmet uzmanlarının eğitimi ile sosyal hizmet programlarının izlenmesinden oluşmaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Yerli literatürde e-sosyal hizmet üzerine yazılmış hiç kaynak bulunmamaktadır; mevcut çalışmalar daha çok veri toplamaya, depolamaya ve sınıflandırmaya yönelik oluşturulmuş dijital programlar üzerine odaklanmıştır. Bu derlemede sosyal hizmet müdahalelerinde teknolojinin potansiyel kullanımı, teknoloji kullanımının avantaj ve dezavantajları ve etik konuları tartışılacaktır.

TARTIŞMA

Bilgi ve iletişim teknolojileri, dijital araçlar, bulunduğumuz çağda hayatımızın her parçasında yer almaktadır. Sınırlı kaynaklar, etik ve yasal faktörler, eğitim eksikliği ve yüz yüze iletişime dayalı sosyal hizmet müdahalesine duyulan sadakat gibi çeşitli etmenler sosyal hizmet mesleğinde teknolojinin kullanımının ilerleyememesinin altında yatan kimi sebepleri oluşturmaktadır. Ancak her ne kadar çağın gerisinde kaldığımızı düşünsek de yeni teknoloji, sosyal hizmetin yapısına doğrudan ya da dolaylı olarak işlemektedir. Sosyal hizmet uygulamalarında teknolojinin kullanımı, müracaatçının hizmetlere ve bilgiye kolay erişebilmesini sağlaması, sosyal hizmet uzmanlarının sosyal sorunları araştırmak için bilgi kümesine kolay erişmesi ve çeşitli araştırma yöntemlerine sahip olması gibi avantajlara sahipken; teknolojinin kötüye kullanımı, dijital okuryazarlığı olmayan kitlelerin dışlanma riski gibi dezavantajlara da sahiptir.

SONUÇ

Bu çalışma ile varlığını reddedemeyeceğimiz teknolojik gelişim ve dönüşüm sürecinde, sosyal hizmet uygulamalarında farklı müdahale yöntemleri, etik, uzmanların eğitimi, müfredat programlarının incelenmesi konuları üzerine bir tartışma başlatılmış olacaktır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: e-sosyal hizmet, teknoloji, sosyal hizmet uygulamaları

TÜRKİYE'DEKİ LGBTİ+ SIĞINMACI VE MÜLTECİ STATÜSÜNDEKİ BİREYLERİN YAŞAM KOŞULLARINA DAİR SORUNLAR HAKKINDA BİR DEĞERLENDİRME

Şule Ceyda İBİŞOĞLU¹, Dilara ULUTAŞ²

¹ Sosyal Hizmet Uzmanı, Mülteci Destek Derneği

² Sosyal Hizmet Uzmanı, Sığınmacı ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği

GİRİŞ

Dünya üzerinde her yıl milyonlarca insan savaş, etnik ve dinî ayrımcılık, politik baskı veya cinsel yönelimi nedeniyle ülkesinden göç etmek zorunda kalmaktadır. Göç, tarih öncesinden bu zamana kadar yaşanan toplumsal yaşamın ve günümüz modern dünyasının önemli bir olgusu olmuştur. En yalın hali ile göç bir kişinin sürekli olarak yaşadığı yerden ayrılarak coğrafya üzerinde hareket etmesidir. Bir başka anlatımla göç insanların yaşadıkları yerde geçimlerini sağlayamaması gibi şartlara bağlı veya mevcut sosyo-ekonomik politikalara bir tepki nedeniyle bulunduğu yerden diğer alanlara taşınması olarak da tarif edilebilir (Akt;Gautam,2005: 147). Mülteci ve sığınmacılar dünyadaki en önemli dezavantajlı gruplardan biri olmasının yanı sıra LGBTİ+ mülteciler de bu gruplar arasında kırılgan ve ihmal edilmiş gruplar içinde yer almaktadır.

AMAÇ

LGBTİ+ hem sığınmacı ve mülteci statüsünde bulunuyor olmaları hem de cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimlikleri nedeniyle maruz kaldıkları olumsuz durumlardan dolayı toplum içerisinde iki kez ayrımcı tutum ve davranışlara terk edilmektedirler. Sığınmacı ve mülteci statüsündeki LGBTİ+ ayrımcılık olgusu ile birlikte kolluk kuvvetleri ve yerel halkın homofobisine, fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik şiddetine de maruz kalmaktadırlar. Çalışmada, özellikle 2011 yılından itibaren gerçekleşen kitlesel göçlerle birlikte Türkiye'de yaşamakta olan sığınmacı ve mülteci LGBTİ+ verilen destekler ve sunulan hizmetlere dair bilgiler çerçevesinde yaşadıkları sorunlarda ele alınarak bir değerlendirme sunulması amaçlanmaktadır

TARTIŞMA VE SONUÇ

Literatür taraması ve gözleme dayalı olarak ulaşılması gereken hedefler şu şekilde ifade edilebilir: LGBTİ+ ve sığınmacı-mülteci LGBTİ+ Türkiye'de karşılaştıkları güçlükler nelerdir? Sorunlara çözüm üretme sürecinde bağlantı ve işbirliği kurulan kurum ve kuruluşların sorumlulukları nelerdir? Türkiye'de sığınmacı ve mülteci LGBTİ+ ulaşma yöntemleri nelerdir? Uyum için gerçekleştirilen çalışmalar/etkinlikler nelerdir?

Ülkelerde yaşanan iç çatışmalar ve savaşlar herkesi derinden etkilemektedir. Ancak içerisinde bulunan bu olumsuz durumlar, bir kriz durumunu beraberinde getirmekle birlikte LGBTİ+'leri diğer kişilere kıyasla daha kırılgan hale getirmektedir. Türkiye'de sığınmacıların, mültecilik başvuruları değerlendirilirken "uydu kent" olarak ifade edilmekte olan şehirlere yönlendirilmektedirler. Türkiye'ye sığınma talebi ile gelen bireylerin kayıt sürecinin başlaması ile birlikte temel ihtiyaçlarını karşılayabilme durumları söz konusudur. Sığınma başvurusunda bulunanların mağduriyetlerinin (insan ticareti mağduru, işkence mağduru, refakatsiz çocuk, yalnız kadın vb.) varlığı biliniyor olduğundan en temel ihtiyaçlarını karşılayacak masrafların da kendilerine ait olma durumu söz konusudur. Mülteci olma sürecinde bireylerin yaşamakta oldukları dezavantajlı durumların yanı sıra sığınmacı ve mülteci LGBTİ+ de ayrımcı davranış ve tavırlara maruz kalmaları, sosyal hizmetlere ulaşma noktasında da görünür olumsuzlukları bulunmaktadır. LGBTİ+ mülteciler ayrıldıkları ve sığınmış oldukları ülkelerde temel ihtiyaçlarını karşılamak için kimliklerini gizlemek durumunda kalmaktadırlar. Kendi menşei ülkelerinde ve sığındıkları ülkelerde de yine aynı şekilde pek çok hizmetlere ulaşmakta engeller yaşadıkları görülmektedir.

LGBTİ+ sığınmacı ve mültecilerin iyilik hallerinin sağlanması ve yaşam standartlarını oluşturabilecekleri ihtiyaçlarının giderilmesi için desteklenmesi önem arz etmektedir. Öncelikle bu alandaki ihtiyaçların karşılanabilmesi için araştırmaların, gözlemlerin ortaya çıkmasını gerektiren mikro, mezzo, makro düzeyde çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu çalışmaların nihai amacı; cinsiyetler arasındaki eşitsizliklerin yok edilmesi olmalıdır ve bireylerin bir özne olma durumunu akıldan çıkarmadan faaliyetler gerçekleştirilmelidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Mülteci, Sığınmacı, Hizmetler, LGBT+

ANKARA İLİNDEKİ YAŞLI HÜKÜMLÜLERİN FİZİKSEL İHTİYAÇLARI

Burcu ÖZDEMİR OCAKLI¹, Veli DUYAN²

¹Arş. Gör. Dr./ Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

² Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Dünyada ve Türkiye’de yaşlı nüfus giderek artmakta, bununla birlikte ceza infaz kurumlarındaki yaşlı sayısında da artış görülmektedir. Yaşlı hükümlülerin diğer yaş gruplarından farklı fiziksel ihtiyaçları bulunmaktadır ve bu ihtiyaçların belirlenerek gerekli önlemlerin alınması ve rehabilitasyon sürecinde gerekli müdahalelerin yapılması gerekmektedir. Türkiye’de yaşlı hükümlülerin farklı alanlardaki ihtiyaçlarına yönelik yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı Ankara ilindeki açık ceza infaz kurumlarında kalan yaşlı hükümlülerin fiziksel ihtiyaçlarının belirlenmesi ve sosyal hizmet bağlamında tartışılmasıdır.

YÖNTEM

Araştırma kapsamında Ankara’daki 4 açık ceza infaz kurumunda (Ankara, Sincan, Ayaş, Kalecik) 50 yaş üstündeki 35 hükümlü ile yarı yapılandırılmış nitel görüşmeler yapılmıştır. Alınan notlar çerçevesinde tematik içerik analizi yapılmıştır. Kodlamalar kuramsal çerçeveye dayanarak hazırlanan yarı yapılandırılmış soru formu çerçevesinde yapılmış, ortaya çıkan ek temalar ana çerçeveye eklenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Yaşlı hükümlülerin fiziksel ihtiyaçları çeşitlilik göstermektedir. Yapılan görüşmelerde özellikle sağlık ve bakım hizmetlerine olan ihtiyaç ön plana çıkmaktadır. Öz bakım ve hijyen ihtiyaçları da sıklıkla dile getirilen ihtiyaçlar arasında yer almaktadır. Beslenme ihtiyaçları ve maddi ihtiyaçlar da yaşlı hükümlülerin belirttikleri fiziksel ihtiyaçlar arasındadır. Yaşlı hükümlülerin gereksinim duydukları bu ihtiyaçlar ceza infaz kurumunun fiziksel koşulları çerçevesinde tartışılmış, sosyal hizmet uzmanlarının bu süreçteki rolleri irdelenmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Yaşlı hükümlü, fiziksel ihtiyaç, sosyal hizmet ihtiyacı

JUDITH BUTLER' IN SOSYAL HİZMET İLİŞKİSİMuhlise CANLI¹, Osman ŞİMŞEK²¹ Öğretim Görevlisi, Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü²Doktora Öğrencisi, Adnan Menderes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü**ÇALIŞMANIN TEMELİ**

Çalışmanın temelini toplumsal cinsiyetin, açık ve tek anlamı olan bir olgu olmadığını savunan Judith Butler'ın sosyal hizmet alanındaki düşünceleri oluşturmaktadır.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı Judith Butler'ın kavramları açısından sosyal hizmetle ilişkisi ve sosyal hizmet alanına sağlayacağı katkıların açıklanmasıdır.

TARTIŞMA

Butler'ın çalışmalarındaki amacı, sahip olduğu kimlik ne olursa olsun her çeşit insanın her türden dışlanmaya karşı 'kimikleştirmeyen bir ittifak oluşturmaktır. Queer fikri bu amacına yönelik geliştirdiği bir kuramdır. Bu kuramı, sosyal hizmetin araştırma ve uygulamalarına katkı sağlayabilir. Sosyal hizmet uzmanları, ayırım karşıtı kanunları ve dışlanan insanları tanımlayıcı politikalar çerçevesinde insan hakları açısından tartışmalıdır.

Butler'ın performatif sosyal hizmet uzmanlarına eleştirel çalışma olanağı sunmaktadır. Butler'a göre bio-iktidar tarafından tüm toplumsal alanlar denetim altına alınmıştır. Denetimini kendisine bağlı kurum ve kuruluşlarda oluşturduğu normatif yapısı ve performatif işleyişi aracılığıyla sürdürmektedir. Fakat tüm alanlara nüfuz etmiş olan iktidar kendi performatif işleyişi üzerinden alt üst edilebilir. Örneğin; sosyal hizmet uzmanları faaliyet alanlarında birçok norm ve kurala bağlı olarak eylemlerini sürdürmektedir. Fakat alanda karşılaştıkları vakalarda kendi performatiflerini müracaatçıya aktararak onların iktidarını artırıp, müracaatçıların kolektif hareket etmelerinin yolunu açabilirler.

Butler, yas tutma düşüncesine bir kişinin kendi dışındaki bireylere bağımlılığını ve etik değerleri hatırlatmasından dolayı önem vermektedir. Yasın dönüştürücü etkisinden hareketle her türlü ayrımcılığa ve şiddete karşı bir biz duygusu yaratarak ortaklaşa olduğumuza vurgu yapan sosyal hizmet anlayışı oluşturulabilir. Sosyal hizmet alanında dünya vatandaşlığı gibi bir algının oluşturulabilmesi her türlü ayrımcılığın önüne geçebilmeyi mümkün kılabilir. Örneğin, göçmenler konusundaki tavırda misafir veya sığınmacı kavramları yerine yaşanan dünyada üzerinde hak sahibi olan ve coğrafyalarda yaşayabilme hakkına sahip dünya vatandaşı gibi kavramlar kullanmak, göçmenlerin mağduriyetini azaltmaya ve onları tanımlayan kavramlarla uğradıkları psikolojik şiddetin önüne geçmek sosyal hizmet çalışmalarında mümkün kılınabilir.

SONUÇ

Judith Butler; hiçbir insanın dışlanmadığı, farklı coğrafyalarda yaşayan insana karşı bile sorumluluk hissedebileceğimiz, bütün insanları kapsayan demokratik bir ortamın hayalini kurmaktadır. Sosyal hizmet uzmanları da Butler'ın hayalini kurduğu dünyanın gerçekleşmesi için mücadele etmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Toplumsal Cinsiyet, Kimlik, Queer Teori, Performatiflik

FARKLI KUŞAK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLILIK ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

S.Seda SEVİM¹, Şeyda YILDIRIM²

¹Gerontolog-Sosyal Hizmet Bilim Uzmanı

² Dr. Öğr. Üyesi Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Yaşlı bireylerin aktif katılımlarının desteklenerek güçlendirmenin sağlandığı uygulamalar, toplum içinde kuşaklararası iletişimi güçlendirerek karşılıklı yeni bilgiler öğrenme ve öğretmeyi sağlamaktadır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı; üniversitede öğrenim gören genç kuşak üniversite öğrencileri ile 3. Kuşak üniversite olan Tazelenme Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilerin yaşlanma ve yaşlılığa yönelik algılarının değerlendirilmesidir.

YÖNTEM

Araştırma, Ege ve Akdeniz Üniversitelerinde eğitim görmekte olan öğrenciler ve aynı üniversitelerin kampüslerinde bulunan Tazelenme Üniversitesi öğrencileriyle gerçekleştirilen nicel bir araştırmadır. Gönüllülük esasına dayalı, 314 katılımcı ile gerçekleştirilen araştırmada yaşlanmaya ve yaşlılığa yönelik algı ölçeği ile birlikte araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik bilgi formu kullanılmıştır. Veri girişleri ve analizler süreci SPSS 18 aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde frekans dağılımı, yüzdelik ve Kay-Kare(X²), One-Way ANOVA testleri kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde. 05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgulara göre genç kuşak üniversite öğrencileri, Tazelenme üniversitesi öğrencilerine göre yaşlanmayı kabullenmede daha fazla zorlanmaktadır. Tazelenme üniversitesi öğrencileri arasında ise özellikle çocuklarıyla yılda 2 ve daha az sıklıkla görüşen öğrenciler yaşlanmayı kabullenmede daha fazla zorlanmaktadır. Bireylerin alıştıkları aile düzenleri sonrasında modern toplumun getirdiği bireyselleşmelerle ailelerin küçülmesi ve çocukların aileleri ile görüşme sıklıklarının azalması bireylerin üzerinde yaşlılığı daha zor kabullenme durumuna yol açtığı düşünülmektedir. Bu nedenle toplumsal hayatın gerekliliği olarak, bireylere kuşaklararası iletişimin hayatımızdaki yerine ilişkin bilinçlendirme girişimlerinde bulunulmasının büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Gerontolojik sosyal hizmet kapsamında anne karnından itibaren yaş almaya başlayan tüm bireylere bu bilinçlendirmenin yapılmasıyla da gelecek kuşaklara çok önemli bir kültür bırakılabileceği düşünülmektedir. Böylece tüm kuşaklara yönelik yapılacak bilinçlendirme, sosyal destek, eğitim fırsatı gibi yönlendirmeler toplumda bireylerin sahip olduğu yaşlanmaya yönelik olumsuz algı, önyargı ve kalıp yargılara karşı en etkili girişimlerden olacağı söylenebilir. Bu bulgular ışığında yaş almayı kabul, olumlu yaşlılık algısı gelişmesi ve ülkemizde evrensel değerler ışığında aktif yaşlanma süreçlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların arttırılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Yaşlılık, Yaşlanma, Kuşaklararası ilişki, Yaşlılık Algısı

SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINDA ÇAĞI YAKALAMAK: BÜTÜNLEŞİK SOSYAL YARDIM BİLGİ SİSTEMİ ÖRNEĞİ

Selami TOPUZ¹, Mehmet Safa KOÇ²

¹Sosyal Hizmet Uzmanı. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Uzman Yardımcısı, AÇSH Bakanlığı

² Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Uzmanı, AÇSH Bakanlığı

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi, sosyal yardım uygulamalarına ilişkin iş ve işlemlerin (başvuru, sosyal inceleme bilgileri, ödeme, muhasebe, denetim, izleme ve raporlama vb.) elektronik ortamda yürütüldüğü sosyal yardım alanına özgü olarak kurgulanmış bir bilişim sistemidir.

Sosyal yardımlar çerçevesinde, sistem üzerinde başvuru yapan tüm vatandaşlara yönelik başvuruların alınması, hane dosyalarının oluşturulması, 24 farklı kurumun merkezi veri tabanlarından ihtiyaç sahibi vatandaşlara yönelik sosyo-ekonomik bilgiler ile servet unsurlarının sorgulanması ve vatandaşların sosyo-ekonomik durumuna ilişkin mahallinde yapılan sosyal incelemeye ilişkin raporların tutulması sağlanmaktadır. Veri Bankası özelliği de taşıyan sistem kanıta dayalı olarak hesap verilebilir ve şeffaf bir şekilde vatandaş odaklı etkin bir hizmet sunulmasına yardımcı olmaktadır.

Bu çalışmada Dünya Bankası ve Avrupa Konseyi tarafından iyi uygulama örneği olarak gösterilen Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sisteminin işleyişine ve sosyal yardım sistemindeki önemine değinilecektir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Yoksulluk, Sosyal Yardım, Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi

SOSYAL HİZMET EĞİTİMİNDE YENİLİKÇİ BİR YÖNTEM OLARAK SENARYOYA DAYALI ÖĞRENME VE MAKÜ İİBF SOSYAL HİZMET UYGULAMA SINIFI

Umut YANARDAĞ¹, Melek ZUBAROĞLU YANARDAĞ¹
¹ Dr. Öğretim Üyesi, Burdur MAKÜ İİBF Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Senaryoya dayalı öğrenme (SDÖ), disipline özgü öğrenme niyetlerine ulaşmak bir vaka çalışması ve kritik bir olay veya gerçek yaşam deneyimleri şeklinde tanımlanacak senaryolar kullanılan bir eğitim yaklaşımıdır (Errington,2005, akt: Sorin, 2013:72). Gerçek dünyayı ve profesyonel uygulamayı sınıf ortamına getirebilecek senaryo bazlı öğrenme, öğrencilerin terapist rolünü öğrenmesini olanak sağlamaktadır. Rol yapma süreci dönüştürülebiliyorsa, bireysel tepkiler hakkında geri bildirim sağlanabilmekte ve öğrenciler için tepki türleri (sözlü geribildirim, oynatma ve yorumlama) modellenabilmektedir (Caltabiano vd., 2018). Uygulama örnekleri ve örnek olay incelemelerinin uzun süredir kullanıldığı sosyal hizmet eğitiminde senaryoya dayalı öğrenme, örnek olay ve uygulama örneklerinden farklı olarak önceden belirlenmiş bir yol varsaymaz, uygulamaya dair soruların yanıtlarının araştırılmasını teşvik etme ve veya müzakere etmeyi odağına alır (Pasadopoulos, 2019). Bu çalışma, T.C Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İİBF Sosyal Hizmet Bölümünde, çalışmaların kayıt altına alınabildiği “görüşme odası” ve “sınıf” olarak iki bölüme ayrılmış aynalı bir oda olarak teşkil edilen Sosyal Hizmet Uygulama Sınıfını konu almaktadır. Sosyal Hizmet Uygulama Sınıfında gerçekleştirilen çalışmalar çerçevesinde senaryo bazlı öğrenmenin sosyal hizmet eğitiminde nasıl ve ne şekilde gerçekleştirilebileceğini ortaya koymak ve bu konudaki görüşlerin tartışılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Senaryo Bazlı Öğrenme, Uygulama Sınıfı, Aynalı Oda

Kaynakça

- Caltabiano, M., Errington, E., Sorin, R., & Nickson, A. (2018). The potential of role-play in undergraduate psychology training. *Asian Journal of University Education*, 14(1), 1-14.
- Papadopoulos, A. (2019) Integrating the Natural Environment in Social Work Education: Sustainability and Scenario-based Learning, *Australian Social Work*, 72:2,233-241, DOI: 10.1080/0312407X.2018.1542012
- Sorin, R. (2013). Scenario-based learning: transforming tertiary teaching and learning. In *Proceedings of the 8th QS-APPLE Conference*, Bali (pp. 71-81). James Cook University.

EVRENSEL DEĞERLER IŞIĞINDA SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI KAPSAMINDA KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMEK MÜMKÜN MÜ?

Esin POLAT

Sosyal Hizmet Uzmanı/ Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Uzmanı

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Kadına yönelik Şiddet, en önemli bir insan hakkı ihlali olarak, yaşamın tüm alanlarında çeşitli biçimlerde ortaya çıkmış olan ve gündemdeki yerini koruyan önemli sosyal sorunlardan birisidir. Kelime köken itibarıyla; Latince violentia'dan gelmektedir. Violentia, şiddet, sert ya da acımasız kişilik, güç demektir. Violare fiili ise şiddet kullanarak davranmak, değer bilmemek, kurallara karşı gelmek anlamını taşımaktadır. Şiddetin insan üzerinde yarattığı etki düşünüldüğünde ise kelimenin anlamsal özünde egemenlik kurma tatmin olma, güç gösterisi, gözdağı verme gibi eylemler bulunmaktadır.

Şiddet olgusu, bireylerin yaşam kalitesini büyük ölçüde zedeleyen, zarar veren, yöneldiği kişi ve kesime göre çeşitli olumsuz etkiler yaratan ve bugün hemen hemen, her toplumda mücadele edilen sosyal sorunların başında gelmektedir. Şiddetin yoğun olarak uygulandığı bir kesim olan kadınlar ise söz konusu durumun yarattığı sonuçlar nedeniyle, fiziksel, psikolojik, sosyal ve ekonomik yoksunluklar ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Kadına yönelik şiddet, yapılan yasal düzenlemelere ve medeni kanunda ki değişikliklere rağmen içinde yaşadığımız toplumda yaygın bir uygulama ve acı bir gerçektir. Kadına yönelik şiddeti çeşitli açılardan incelemek mümkündür ve birçok nedeni bulunmaktadır. Türkiye'de ataerkil aile yapısının henüz yerini koruması ve bunun yanında sanayileşme sürecinde artan sosyal sorunlarla birlikte aile yapısında meydana gelen çözümler, kadına yönelik şiddeti arttırmaktadır. Kadına yönelik şiddetin sona erdirilmesi, evrensel değerler ışığında insan hakları açısından ve demokratikleşme sürecinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmada, kadın Sığınma evinde kalan şiddet mağduru bir vaka incelemesi yapılarak, müdahale süreci, şiddet türleri, kadına yönelik şiddetin nedenleri, sonuçları, yasal düzenlemeler ve kurumsal hizmetler, sosyal hizmet uygulamaları kapsamında tartışılarak, Evrensel değerler ışığında kadına yönelik şiddeti önlemeye dönük ne yapılması gerektiği önerilerle ortaya konmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Violentia, Müdahale Süreci, Evrensel Değerler, Kadına Yönelik Şiddet, Şiddet Türleri ve Nedenleri, Yasal Düzenlemeler, Sosyal Hizmet Uygulamaları, Kurumsal Hizmetler.

SOSYAL HİZMET ALANINDA YAZMANIN TERAPÖTİK GÜCÜNÜ KULLANMA

Alim YAVUZ
Sosyal Hizmet Uzmanı

GİRİŞ

Yazmak terapötik bir etkiye sahiptir. James Pannebaker'in 1986'dan itibaren başlattığı deneysel çalışmalar bu yönde güçlü kanıtlar ortaya koyunca, terapötik odaklı pek çok danışmanlık faaliyetlerinde yazı yazdırmak bir yöntem olarak uygulanmaya başlanmıştır. Sosyal Hizmet Uzmanları, müracaatçıların ve hizmet verdiği dezavantajlı grupların gittikçe karmaşıklaşan problemlerine çözüm üretmeye çalışırken yazmanın terapötik gücünden yararlanmayı bildiği ölçüde, çözüm kapasitelerini geliştireceklerdir diye düşünülmektedir.

AMAÇ

Müracaatçıların değişen ve karmaşıklaşan problemlerine yönelik çözüm arayan sosyal hizmet uzmanlarının, yazmanın terapötik etkilerinin farkına varıp, bir metod olarak uygulamaya başladıklarında, problem çözme kapasitelerini geliştirecekleri öngörülmektedir.

YÖNTEM

Terapötik Yazma metodunun iki yönü bulunmaktadır. Birincisi müracaatçıların ve hizmet verdiği dezavantajlı kesimin var olan problemlerini, büyümeye, değişime, gelişime ve yaratıcılığa odaklanarak ortaya koyabilir. İkincisi, kendisi de bu yöntemi uygulayarak, mesleğinin yıpratıcı, zorlayıcı, sınırlayıcı yanlarına karşı kendini koruyabilir, mesleki tükenmişlik eşliğini yükselteceği düşünülmektedir.

SONUÇ

Yazmanın terapötik gücünü kullanan bir sosyal hizmet uzmanı, müracaatçıların ve hizmet verdiği dezavantajlı kesimlerin problemlerini çözme noktasında önemli bir donanıma sahip olacağı düşünülmektedir. Bu yöntemle meslek elemanı aynı zamanda kendi kapasitesini geliştireceği ve mesleki doyumunu artırma becerisine ulaşacağı öngörülmektedir.

ANAHTAR KAVRAMLAR: Sosyal Hizmet Uzmanı, Yazmanın Terapötik Etkisi, Mesleki Tükenmişlik ve Mesleki Doyum, Kapasite Geliştirme, Problem Çözme, Yaratıcılık, Değişim ve Gelişim.

ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI ALANINDA ÇALIŞAN PROFESYONELLERİN SUNULAN HİZMETLERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİ

Gizem USLU
Sosyal Hizmet Uzmanı

GİRİŞ

Çocuk ihmal ve istismarı günümüzde karşılaşılan önemli toplumsal sorunlardan biridir. İhmal ve/veya istismara uğramış çocuklara yönelik çeşitli hizmetler bulunmaktadır. Bu hizmetlerin sunumunda görev alan profesyonellerin görüşleri hizmetlerin düzenlenmesi açısından önem taşımaktadır.

AMAÇ

Bu araştırmanın temel amacı, çocuk ihmal ve istismarı alanında görev yapan profesyonellerin bu alana yönelik hizmetleri değerlendirmelerini ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Bu araştırma çocuk ihmal ve istismarı alanında görev yapan profesyonellerin bu alana yönelik hizmetleri değerlendirmelerinin anlaşılması ve ortaya çıkarılması amacıyla olduğu için nitel araştırma olarak planlanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, Ankara’da çeşitli kurumlarda çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 15 profesyonel oluşturmuştur. Araştırma kapsamında görüşmeye katılıp bilgi paylaşanlar incelendiğinde 9 sosyal hizmet uzmanı, 2 doktor, 1 hemşire, 1 avukat, 1 psikolojik danışman ve rehber ve 1 çocuk gelişimci ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verilerine, çocuk ihmal ve istismarı alanında çalışan ve araştırmaya gönüllü katılım sağlayan profesyonellerden, araştırmacı tarafından geliştirilen ve 33 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ve derinlemesine görüşme tekniği ile ulaşılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu 3 başlıktan oluşmaktadır. İlk başlıkta katılımcılara ilişkin tanıtıcı bilgiler, ikinci başlıkta mesleğe ilişkin bilgiler ve son başlıkta da hizmetlere ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Araştırmacı bu alanda çalışma deneyimine sahip olduğundan analiz herhangi bir bilgisayar programı kullanılmadan yapılmıştır. Toplanan veriler araştırmacı tarafından okunarak temalar belirlenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgulara göre çocuk ihmal ve istismarı alanında verilen hizmetlerin yetersiz olduğu görüşü hâkimdir. Bunun nedeni olarak da mevzuatın uygulanışının yetersizliği, çocuklara ilişkin çıkarılan yasa ve yönetmeliklerin ve çocuk koruma politikalarının meslek elemanlarına yol gösterecek nitelikte olmaması, çocukla çalışan çeşitli meslek elemanlarının eğitim yetersizliği, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında verilen tedbir kararları ile ilgili eksiklikler ön plana çıkmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER:

Çocuk, çocuk ihmal ve istismarı, çocuk ihmal ve istismarı alanında verilen hizmetler, sosyal hizmet.

SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN İŞ BULMA ENDİŞELERİ VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Murat ÇAY¹, Beraat AKPINAR², İrfan DOĞAN²

¹ Öğretim Görevlisi Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Hizmetler ve Danışmanlık Bölümü

² Arş. Gör., Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

İşsizlik sorunu toplumun karşısında duran önemli sosyo-ekonomik sorunlardan biridir. İşsizlik sosyal hizmetin temel amaçları ve sosyal hizmet eğitimi açısından da önemli konulardan bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin iş bulma endişeleri ve umudu öğrencilerin akademik ve mesleki başarılarını da etkileyeceği belirtilebilir. Bunun yanında işsizlik seviyesinin yüksek olduğu bir bölümün öğrenciler adayları tarafından da tercih edilmeyeceği öngörülebilir. Artan sosyal hizmet bölüm sayıları ve sosyal hizmet bölümlerinde verilen eğitimin niteliği de sosyal hizmette işsizlik üzerine tartışılacak diğer konulardandır. Çoğu kez işsizlikle birlikte görülen sağlık sorunları bulunmaktadır. Depresyon, üzüntü, kötümserlik, umutsuzluk ve yalnızlık hissi gibi birçok durumun da işsizlikle ilgili olduğu öngörülebilir. Tüm bunlar göz önüne tutulduğunda sosyal hizmet öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve umutsuzluk düzeyleri üzerine yapılan bu araştırmanın özellikle sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin işsizlik konusunda var olan durumu yansıtarak bu perspektifte bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin iş bulma endişelerini ve umutsuzluk düzeylerini çeşitli değişkenlere göre ve sosyal demografik özelliklere göre irdelenip, incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma nicel olarak gerçekleştirilen, tanımlayıcı bir araştırmadır. Araştırmaya 2018-2020 eğitim öğretim döneminde sosyal hizmet bölümünde okuyan 1632 öğrenci katılmıştır. Araştırma verileri internet üzerinden toplanmıştır. Araştırmada, araştırmaya katılanların temel demografik bilgilerini öğrenmek amacıyla 16 soru, sosyal hizmet ve mesleğine dair bilgilerini öğrenmek amacıyla 11 soru bulunmaktadır. Bununla birlikte araştırmada Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ) ile veri toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında, SPSS programı ile analiz edilmiştir. Araştırma verileri 7-26 Şubat 2019 tarihleri arasında internet üzerinden toplanarak elde edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılanların %80'i kadın iken %20'si erkektir. Araştırmaya katılan sosyal hizmet öğrencilerin %95'i örgün bir programda eğitim alırken %5'i açık öğretim fakültesinde eğitim almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %88,7'si herhangi bir işte çalışmadığını, %75,8'i ailelerinin ekonomik durumunu orta seviyede algılamakta, %85,4'ü sosyal hizmet bölümünü isteyerek seçtiğini belirtmiştir. Araştırma kapsamında toplanan veriler yapılan çeşitli istatistiksel analizler neticesinde ele alınarak elde edilen bulgular paylaşılmaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: umutsuzluk düzeyleri, sosyal hizmet ve işsizlik

SOSYAL HİZMETTE YÜZYILLIK TARTIŞMA

Fatih ŞAHİN

Prof.Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Sosyal hizmet mesleği, geçmişten günümüze mesleğin temel misyonunun ne olduğuna dair temel bir tartışma yürütmektedir. Söz konusu tartışma, mesleğin temel yaklaşımının bireysel tedavi mi yoksa sosyal reform mu olduğuna ilişkin yaklaşımlardan doğmaktadır. Yüzyılın başından bu tarafa işlevselliğini sürdüren sosyal hizmet, insan ve toplum gelişimini, kendi kaderini tayin hakkını, insan haklarını ve sosyal adaleti gerçekleştirmeye çabalamaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Sosyal hizmet mesleğinin mesleki etkinliğinin odağı nedir sorusu sosyal hizmet mesleği tarih sahnesine çıktığından bu yana sorulmaktadır. Bireylerin tedavisi mi sosyal reform mu, uyum mu yoksa sosyal değişim mi? Cevabı son derece açık olan bu sorular neden uluslararası sosyal hizmet dergilerinde konu edilmektedir? Neden kendimize cevabını bildiğimiz soruları tekrar tekrar sorarız? Yazar tebliğinde bu ve benzeri soruların sorulmasını gerektiren ve sosyal hizmetin doğasından kaynaklanan faktörleri irdelemeye çalışacaktır.

TARTIŞMA

Sosyal hizmet mesleği mikro, mezzo ve makro sosyal hizmet uygulamaları ile hem self-determinasyona hem de sosyal adalete yönelmektedir. Bu bağlamda, genellikle makro sosyal hizmet uygulamaları sosyal adalet, mikro sosyal hizmet uygulamaları ise self-determinasyon ile karakterize edilmektedir. Sosyal hizmetin mesleki müdahalelerinde kullandığı problem odaklı bakış, durumun sosyal-çevresel açıklanmasından ziyade bireysel açıklanmasına izin vermektedir.

SONUÇ

Sosyal hizmet, açık bir biçimde, sosyal reform ve bireysel tedaviye aynı anda yönelmektedir. Bu iki odağa aynı anda yönelme aynı zamanda sosyal hizmetin ortaya çıkış nedenidir. Bununla beraber, sosyal hizmetin kendine yön veren temel iki değerinden biri olan self-determinasyona sosyal adalete göre daha fazla önem verdiği açıktır. Bunun nedenlerini ise mesleğin gelişim parametreleri, içinde yaşanılan toplumsal koşullar ve toplumla olan ilişkisinde aramak gereklidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Sosyal reform, bireysel tedavi, neden-işlev tartışması, sosyal hizmetin doğası.

TOPLUMUN SOSYAL HİZMET UZMANINA İLİŞKİN GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELERİNİN İNCELENMESİ: MANİSA ÖRNEĞİ

Cemre BOLGÜN¹, Fatih ŞAHİN²

¹Arş.Gör., Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

²Prof.Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Meslekleşme sürecinin başlangıcından beri sosyal hizmet meslek ve disiplininin yapısında ve toplum yapısında bazı değişiklikler olmuştur. Günümüzde sosyal hizmet mesleğinin uygulama alanları oldukça genişlemiştir. Türkiye’de de açılan sosyal hizmet okulları ve mezun sayıları artmaktadır. Dolayısıyla sosyal hizmet uzmanlarının çeşitli sosyal hizmet alanlarında gün geçtikçe daha çok yer edinmesi beklenmektedir. Bu süreçte toplumun sosyal hizmet meslek ve disiplinine ilişkin algısı, mesleğin tanınırlığı ve meslek elemanına yönelik tutumun anlaşılması önem taşımaktadır.

AMAÇ

Bu çalışmada toplumun üyelerinin sosyal hizmet mesleğine ve sosyal hizmet uzmanlarına ilişkin görüş ve düşüncelerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Manisa kent merkezinde küme örnekleme yöntemi ile seçilen 18 yaş üzeri 500 kişi üzerinde gerçekleştirilmiş kesitsel bir çalışmadır. Araştırmada katılımcılardan öz bildirime dayalı, yapılandırılmış bir anket formu aracılığıyla veri toplanmıştır. Bu kapsamda katılımcıların temel sosyo-demografik bilgilerinin elde edilmesinin yanı sıra, katılımcıların bilgilerini ve tutumunu ölçmeye yönelik sorular sorulmuştur. Araştırmanın verileri 2015 yılının Aralık ayında yüz yüze görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırmanın veri işleme ve çözümleme aşaması SPSS 15.0 aracılığıyla yapılmıştır. Karşılaştırmalı bulguların analizinde Ki-Kare (χ^2), Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H testlerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Katılımcıların %53’ünün daha önce sosyal hizmet mesleğini duymamış olduğu görülmektedir. Bununla birlikte katılımcıların önemli bir bölümü sosyal hizmeti ve sosyal hizmet uzmanlarını mesleğin geleneksel çalışma alanlarıyla, hizmet gruplarıyla, rol ve görevleriyle daha ilişkili görmektedir. Araştırma kapsamında katılımcıların sosyal hizmete ve sosyal hizmet uzmanına ilişkin, genel olarak olumlu tutum ortaya koydukları görülmektedir. Bununla birlikte, sosyo-demografik açıdan daha iyi konumda bulunan bireylerin mesleği daha çok bildiği ve daha olumlu tutum sergilediği görülmektedir. Mesleği duymuş veya meslek elemanı ile karşılaşmış olan bireylerin de sosyal hizmete ilişkin daha olumlu tutum bildirdiği görülmektedir.

SONUÇ

Sosyal hizmet mesleği toplumla çalışan bir meslektir. Bu yüzden de toplumun sosyal hizmeti ve sosyal hizmet uzmanını tanıması, çalışma alanlarını, çalışma gruplarını, rol ve görevlerini bilmesi, mesleğe ve meslek elemanına karşı olumlu tutum geliştirmesi oldukça önemlidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Uzmanı, Sosyal Hizmet Algısı, Sosyal Tutum, Sosyal Hizmetin İmajı

MANİSA ŞİDDET ÖNLEME VE İZLEME MERKEZİ (ŞÖNİM) DEN HİZMET ALAN KADINLARIN SOSYO DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE ALDIKLARI HİZMETE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Derya ŞAŞMAN KAYLI¹, Fatih ŞAHİN²

¹ Doç. Dr. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

² Prof. Dr. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Aile içi şiddet genel anlamda aile fertleri arasında yani özel alanda cinsel ilişki ya da kan bağı ile birbirine bağlı insanlar arasında gerçekleşen bir şiddet türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınlar kimi zaman ekonomik yetersizlik nedeni ile kimi zaman ise gidecek başka bir yerlerinin olmaması nedeni ile maruz kaldıkları şiddete sessiz kalabilmektedirler. Kadınların anlatmaktan kaçındıkları ya da öğrenilmiş çaresizlikle kabullendikleri bu durum ne yazık ki kısır bir döngü halini almakta ve artarak devam etmektedir. 4264 sayılı kanunun revize edilerek 6284 sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun oluşturulmuştur. Bu kanunla kurulan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) 2012 yılında çeşitli illerde kurularak pilot uygulamalarla hizmet vermektedir. ŞÖNİM; 6284 sayılı yasa gereğince uzman personelin görev yaptığı, kadın istismarı sonucu koruyucu ve önleyici tedbirlerin uygulandığı, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından kurulan destek merkezidir. Manisa ŞÖNİM'den hizmet alan kadınlar ülkemizdeki birçok kadın gibi fiziksel, psikolojik ve cinsel yönden şiddetsiz yaşam hakkının ihlal edilerek istismara maruz kalan kadınlardır. Hem bedenene hem de psikolojik olarak şiddetten etkilenmiş olan kadınlar daha çok emniyet birimleri aracılığıyla ŞÖNİM'lere getirildiğinde, mağduriyetle gelen kadınların şiddeti nasıl tanımladıkları, nasıl algıladıkları ve ne tür mücadele yöntemleri geliştirdiklerinin araştırılması, mağduriyet nedenlerinin saptanmasında, şiddet döngüsüne dair çözüm yolları üretme noktasında önemli görülmektedir. Ayrıca, şiddetle mücadele konusunda kadınların yerel yönetimleri, devlet kurumlarını, bu alanla nasıl ilişkilendirdiğinin ve aile içi şiddetle mücadeleye yönelik ne tür beklentileri olduğunun araştırılması da uygulamaların biçimlendirilmesinde önemli görünmektedir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı; Manisa Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM)'den hizmet alan kadınların sosyo demografik özellikleri, ŞÖNİM'e nasıl başvurduğu, nasıl bir hizmet aldığı ve Aileyi Koruma Kanunu'na dair bilgi ve farkındalık düzeyleri açısından incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma, tanımlayıcı tipte bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini Manisa Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM)'den hizmet alan ve 16-60 yaş aralığında araştırmaya katılmaya gönüllü kadınlarla ile yürütülmüştür. Araştırma, kuruma Ekim 2017- Haziran 2019 tarihleri arasında başvuran 111 müracaatçıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amaçları göz önünde bulundurularak, sosyo-demografik ve aile içi şiddete ilişkin bilgiler almak amacıyla literatür doğrultusunda hazırlanan 70 sorudan oluşan bir form kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 15.00 for Windows programı kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, ŞÖNİM'e başvuran ve araştırmayı kabul eden şiddete maruz kalan kadınlar (n=111) kadınların, yaş ortalaması 30'dur. Eşiyle birlikte yaşayan kadınların oranı %21,6 iken daha çok çocuklarıyla, kendi aileleriyle ve tek başlarına yaşadıkları görülmektedir. Eğitim durumlarına bakıldığında; lise ve üstü eğitim oranının %27,0 olması kadınların eğitim düzeylerinin oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Kadınların şiddet ortamından çıkmalarına ve şiddete maruz kalmalarına karşın boşanma oranları % 24,3 iken yarıdan fazlası hala evli ve aynı evde yaşamaktadır. Kadınların yarıya yakınının (%45,8) ilk evlenme yaşlarının ise 18 ve altı olduğu tespit edilmiştir. Erken evliliklerin, eğitim olanağından yararlanamamanın çalışma durumuna etkisi bizim çalışmamızda da kendini göstermiş ve kadınların %87,6'sının düzenli bir iş ve gelire sahip olmadığı bulgulanmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Kadına Yönelik Şiddet, ŞÖNİM, Aileyi Koruma Kanunu

SON YILLARDA ARTAN KADIN CİNAYETLERİNE ELEŞTİREL VE ÇÖZÜMSEL BAKIŞ

Kübra DÜZYURT

Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Kadın refahı, kadının güçlendirilmesi, kadının toplumumuzda ki yeri 21.yy' ın evrensel kadın politikalarında önemli yer tutmaktadır. Yerel düzeyde toplumsal farkındalığı artıran, kadının bilinçlendirilmesini hedefleyen, kadına yönelik şiddet programları 'kamu spotu' programlarında da birinci sırada yer alırken hâlâ kadın cinayetlerinin en trajik halleri ülkemizde yaşanmaktadır. Bu çalışmanın temelini; ülkemizde süregelen kadın cinayetlerinin kısa ve uzun vadede azaltılması ve sistemsel bir bakış ile ataerkil sistemin çocuk yetiştirilmesindeki etkisi tartışılacaktır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacını; son yıllarda artmaya devam eden kadın cinayetlerinin nedenleri ve azaltılmaya dönük kısa ve uzun vadede çözüm önerileri amaçlanmaktadır.

TARTIŞMA

Ülkemiz özellikle aile yapısı ataerkil sistem içerisine gömülüdür. Erkek hegemonyasına dayalı, erkeğin kadından üstün olduğu bi sistem ne kadar görünür olsa da bazı aile yapılarında bu silik bir şekilde olsa da devam etmektedir. Bu sistem ekonomiden - siyasete, sosyal yaşamdan-aile ilişkilerine, aile içi rollerden- çocuk yetiştirilmesine kadar devam etmektedir. Erkeklerin eşlerine şiddet uygulamasının biyolojik, psikolojik ve toplumsal-kültürel sebepleri bulunmaktadır. 2017 yılında 409 kadın erkekler tarafından öldürülürken, bu sayı 2018 yılının ilk 7 ayında 243'tü. 2019' un sadece temmuz ayında 31, ağustos ayında 49 kadın öldürülmüştür. 18 Ağustos ayında boğazından kesilerek öldürülen, kızının yanında son sözü "ölmek istemiyorum" ile Emine Bulut bu cinayetlerin medyaya yansıyan binlerce cinayetlerinden sadece birisiydi.

SONUÇ

Sebebi ne olursa olsun kadın cinayetlerin azalmadığı ortadadır. Bu cinayetlerinin pek çoğu kadının sesini duyuramaması, koruma tedbirini alamaması, verilen cezaların yetersizliği olsa da bu noktaya gelinceye dek kadın; fiziksel şiddete, psikolojik şiddete maruz kalmaktadır. Ataerkil sistemin içinde istemeden ona hizmet eden, erk egemenliğini kanıksamış kadın, çocuk ve hatta erkek bu sistemin devamını sağlayan öznelerdir. Kadın cinayetleri; ataerkil sistemin etkisinde olan çocuk yetiştirmek, kadının rolü üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçekliktir.

ANAHTAR KELİMELEER: Kadın Cinayetleri, Ataerkil Sistem, Kadın ve Ailenin Bilinçlendirilmesi, Çocuk yetiştirme.

ŞİDDET TEMELİNDE ÜÇ GRUP KADININ KARŞILAŞTIRILMASI

Ferda CİVELEK KANDEMİR¹, Derya ŞAŞMAN KAYLI²

¹ Sosyal Hizmet Uzmanı

² Doç. Dr. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Aile içinde kadına yönelen şiddet kadınları pek çok açıdan olumsuz etkilemektedir. Yaygınlığına, sonuçlarına ve sıklığına bakıldığında ise tüm toplumlarda en önemli toplumsal sorunlardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle devlet politikalarına da konu olan aile içi şiddet ile mücadele konusunda uygulamalar üretilmekte, şiddet mağdurlarına yönelik hizmet sunumlarında değişim ve dönüşümlere gidilerek etkilerinin ve olumsuz sonuçlarının azaltılması hatta sonlandırılması hedeflenmektedir. Üretilen politikaların ve sunulan hizmetlerin etkililiğinin artırılması ve amaca yönelik uygulanması için şiddetin kadına yönelmesinin nedeni, etkileri ve sonuçlarının tam olarak ortaya konması gerekmektedir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı şiddet bağlamında kadınların sosyodemografik durumları ve diğer bazı değişkenlerin karşılaştırılmasıdır.

YÖNTEM

Nicel araştırma yöntemi kullanılan bu çalışmada üç grup karşılaştırılmıştır. İlk grubu kadın konukevinde kalan 25 kadın oluşturmuştur. İkinci grubu evde şiddet yaşantısına devam ettiği bilinen 25 kadın ve üçüncü grubu ise şiddete maruz kalmayan 25 kadın oluşturmuştur. Kadın konukevinde kalan kadınlar dışındaki diğer kadınlar kartopu örneklem modeli kullanılarak seçilmiştir. Her grup için ayrı ayrı sosyodemografik bilgi formu kullanılmış, veriler SPSS 20.00 programı ile analiz edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre şiddete maruz kalmayan kadınların %92'si, evde şiddet yaşantısına devam eden kadınların %44'ü ve kadın konukevinde kalan kadınların %64'ü halen evlidir. Şiddete maruz kalan kadınların ilk evlilik yaşlarının şiddete maruz kalmayanlara göre daha düşük olduğu ve şiddet mağdurlarının çoğunlukla geleneksel yöntemler ile evliliklerini gerçekleştirdiği anlaşılmıştır. Üç grubun eğitim durumları karşılaştırıldığında; her eğitim durumundan kadının şiddete maruz kalabilmektedir fakat şiddete maruz kalma durumu öğrenim düzeyi arttıkça azalmaktadır. Şiddete maruz kalan kadınların kalmayanlara oranla daha fazla sağlık sorunu yaşadıkları, madde kullanımının da şiddete maruz kalmayanlara göre daha fazla olduğu anlaşılmıştır. Sosyal desteğe sahip olan kadınların yaşadıkları şiddeti paylaşabildikleri ve bildirebildikleri görülürken sosyal destekten yoksun olanların şiddete boyun eğme davranışını daha fazla sergiledikleri gözlenmiştir. Kadınların birden fazla şiddet türüne aynı anda maruz kaldıkları, şiddetin boyutu ve sıklığı arttıkça bildirme ve evden ayrılarak kadın konukevine başvurma durumlarının arttığı anlaşılmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: şiddet, kadına yönelik şiddet, kadın konukevleri

SOSYAL HİZMET EĞİTİMİNDE AKTİF ÖĞRENME

Melike TEKİNDAL¹, Seda ATTEPE ÖZDEN²

¹ Doç. Dr., İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

² Doç. Dr., Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıdığı, öğrenene öğrenme sürecinin çeşitli yönleri ile ilgili karar alma ve öz düzenleme yapma fırsatının verildiği, karmaşık öğretimsel işlemlerle öğrenenin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı öğrenme süreci olan aktif öğrenme sosyal hizmet eğitimi için de önemli bir yere sahiptir.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı sosyal hizmet eğitimcileri ve öğrencilerine aktif öğrenmenin tanımını kuramsal temellerini açıklamak, aktif ve geleneksel öğrenme yöntemin karşılaştırmasını yapmak, aktif öğrenmenin temel düşüncelerini detaylandırmak, aktif öğrenmede kullanılabilecek öğretimsel taktik ve teknikleri açıklamaktır.

TARTIŞMA

Aktif öğrenmesinin ana düşüncesi, sosyal hizmetin temel uygulama düşünüşünden biri olan müracaatçının bulunduğu yerden başlama ilkesinin eğitimde biçimlenmiş halidir. Bu yöntemle eğitimler “öğrencinin bulunduğu yerden başlamayı” amaçlar.

İş birliğine dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, probleme dayalı öğrenme ve araştırma yoluyla öğrenme gibi öğrenme yaklaşımları aktif uygulamanın temelini oluşturur. Ayrıca kendine özgü teknik ve taktikleri bulunmaktadır.

Bu teknik ve taktiklerin bilimsel alanda sonuçları incelendiğinde; ilköğretim ve ortaöğretim ağırlıklı olmakla birlikte üniversite eğitiminde bilimsel olarak kullanım azlığı göze çarpmaktadır. Bu çalışmalarda da genellikle okul başarısı ölçülmüştür.

Aktif öğrenme ile ilgili araştırmalarda okul başarısının artışı ile birlikte, derse katılım, olumlu algı oluşumu, olumlu arkadaş ilişkileri, özgüven ve yüksek benlik saygısı gelişimi, öğrenmeye isteklilik ve güdü, içsel denetim ve üst düzey düşünme süreci gibi farklı boyutların artış gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

SONUÇ

Sonuç olarak yapılan araştırmalar ışığında aktif öğrenmeyi deneyimleyen öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duyuşsal yönden gelişim gösterdiği bilinmektedir. Bu kapsamda sosyal hizmet eğitimi için aktif öğrenme yaklaşımının kullanılması, öğrencilerin akademik becerilerinin yükselmesini sağlayacağı gibi kişisel ve mesleki olarak da gelişip değişecekleri düşünülmektedir. Bu nedenle sosyal hizmet eğitiminde aktif öğrenme yaklaşımının benimsenmesi, kullanılması ve bu uygulamaların sonuçlarının bilimsel olarak kanıta dayandırılması önerilmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Sosyal Hizmet, Eğitim, Aktif Öğrenme, Yeni Yaklaşımlar

Poster Bildiriler

GENÇLERİN YAŞAM KALİTESİNİ ARTTIRAMAMA NEDENLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Osman Melih ÖZASLAN, Şerife Cemre ÖZMEN

Uludağ Üniversitesi Öğrencileri

GİRİŞ

Hem toplum hem aile hem de birey açısından bakıldığında; gençlerin yaşam kalitesinin artması / artırılması kamu, birey, sosyal hizmet disiplini ve uygulaması açısından önemli bir konu olduğu söylenebilir. Pek çok kurumun gençlerle doğrudan veya dolaylı hizmetleri bulunmaktadır. Bu hizmetlere ulaşmada zaman zaman zorluklar yaşanmaktadır. Gençlerin bireysel çabası ile ulaşabileceği etkinlikler, programlar da bulunmaktadır. Gençlerin bir kısmı bu imkânları değerlendirirken bir kısmı ise bu imkânlardan faydalanmamaktadır. Bunun çeşitli sebepleri olabilir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı “Gençlerin yaşam kalitesini arttırmaya yönelik hizmetler, etkinlikler ve programlardan yararlanma ve yararlanmama durumunu ile yararlanmama nedenleri açısından incelenmesi”dir.

YÖNTEM

Bu araştırma lise, üniversite ve eğitim dışındaki gençlerin kurumlarca sunulan ve bireysel çabasıyla ulaşabileceği yaşam kalitesini artırıcı uygulamalara ulaşmama nedenlerini inceleyen betimsel bir çalışmadır. Bu araştırma kapsamında Adana, Bursa, Bayburt, Kastamonu, Kırşehir illerinde otuz genç ile derinlemesine mülakat yapılmıştır. Görüşmenin birinci bölümünde yaşam kalitesini arttırmak için toplum tarafından yapılan tavsiyelerin neler olduğu ile kurumlarca sunulan hizmetler konusunda farkındalık üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde yaşam kalitesini artırıcı uygulamalara katılmama nedenlerinin neler olduğu sorulmuştur. Elde edilen bulgular betimsel analiz ile raporlanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgulara göre gençlerin yaşam kalitesini arttırmak için sosyal kültürel faaliyetlere katılma, çeşitli kurs ve eğitimlere katılma, yurtiçi ve yurtdışı geziler gibi önerilerin toplumdaki bireyler tarafından yapıldığı ağırlıklı olarak ifade edilmiştir. Kurumlarca sunulan hizmetlerle ilgili farkındalığın çok az olduğu görülmektedir. Yaşam kalitesini artırıcı uygulamalara katılmama nedenleri olarak; çevrelerindeki yetişkinlerin yeterli bilgiye sahip olmaması veya bilgi sahibi olsa bile işbirliğine yanaşmaması, bazı etkinlikler için maddi(parasal) imkân gerektiği, yetiştirilme tarzının yeterince girişimciliğe ve cesarete yatkın olmaması, kurumların hedef kitleye ulaşmadığı, müracaatçılarla yeterince ilgilenilmediği ifade edilmektedir. Gelecek kaygısı da gelişmenin önünde engel olarak görülmektedir. Sosyal Hizmet bilim insanlarının ve uygulayıcılarının yeni politikalar üretmesinde fayda görülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Genç, Kamu Hizmetleri, Yaşam Kalitesi, Kişisel Gelişim, Sosyal Hizmet

LİMİTLERİ KALDIR DOĞA KAMPI FARKINDALIK UYGULAMASI

Kamer Gülçin YILMAZ

Başkent Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü 4. Sınıf öğrencisi

GİRİŞ

Sivil toplum geliştirme merkezi tarafından Birlikte kurumsal hibe programı ile hayata geçirilen ve Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu tarafından desteklenen limitleri kaldır doğa kampı Eğitimde görme engelliler derneği ve Doğaya dönüş derneği iş birliğiyle gerçekleşmiştir.

Sivil toplum geliştirme merkezi, Avrupa birliği komisyonu tarafından finanse edilen bütçelerle çalışmalarını gerçekleştiren bir kurumdur. Sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını bütün yönlerden desteklemeyi ve stk(Sivil Toplum Kuruluşları)'lar arasında bilgi, deneyim açısından iş birliğini amaçlamaktadır.

Birlikte kurumsal hibe programının yararlanıcılarından olan Eğitimde görme engelliler derneği, engelli bireylerin başta eğitim alanından başlayarak sorunlarına çözüm olmayı amaçlayan, ihtiyaçlar doğrultusunda çözümler geliştiren ve bu yolla çalışmalarını sürdüren bir oluşumdur.

Doğaya dönüş derneği, ekoloji, çevre, insan hakları, gençlik haklarını inceleyerek tüm canlılar için olmasını amaçlamaktadır.

VAKANIN TANITIMI

10 görmeyen, 10 gören ile eğitimci ve organizatör ekibi dahil toplamda 27 kişi katılmıştır. Etkinlik, 2-5 temmuz tarihlerinde Kırklareli İğneada Longoz Ormanlarında gerçekleşmiştir.

Etkinliğe katılanların çoğunluğu üniversite öğrencisidir veya üniversite mezunudur. Katılanlar, farklı ilgi alanlarına ve becerilerine sahiptir. Engellilik olgusuna yönelik, değişen farkındalık düzeyleri bulunmaktadır. Katılanların çoğunluğu, yeniliğe açık, ön yargılarını kontrol altına alabilen bireylerdir.

MÜDAHALE SÜRECİ

Erişilebilir bir kamp deneyimi sağlamak amacıyla,, çeşitli yardımcı araçlardan ve metotlardan faydalanıldı. Bu kamp etkinliği dahilinde, işbirliğini sağlamak ve farklı pencerelerden doğaya ve erişilebilirliğe bakışı geliştirmek amacıyla, tanışma etkinliği, kano kullanma, dokunma algılama etkinliği ve seramik şekillendirme etkinlikleri yapıldı.

TARTIŞMA

Farkındalık aracı olarak doğada yapılan sportif ve sosyal aktiviteler, bireylerin sosyal becerilerini geliştirmiştir. Farklı koşulları birlikte deneyimleyen bireylerde, erişilebilirlik bilinci oluşmuştur.

Engellilik ve gençlik alanında gerçekleştirilen, sosyal hizmet uygulamalarının etkili olabilmesi için bu tip faaliyetlerin de dâhil olduğu, engelliliğe ve gençliğe yönelik politikalar üretilmelidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Engellilik, erişilebilirlik, farkındalık, iş birliği, doğa

TÜRKİYE'DE GÖÇ OLGUSUNUN MÜLTECİ SORUNU VE SOSYAL UYUM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Öykü ARSLAN

Sosyal Hizmet Uzmanı

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Dünyada savaşlar devam ettiği sürece, bireylerin bir veya birden fazla nedenle ülkelerini terk etmeleri durumunda mülteci ve mültecilerin yaşadığı sorunlar her zaman gündemde olacaktır. En başından itibaren; savaş hukuku, Cenevre Sözleşmeleri, düzenli ve düzensiz göç, Mültecilerin Türkiye'de yaşamış olduğu sorunlar gibi başlıklar ile ele alınması, çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Dünyada ve Türkiye'de mülteci ve mültecilerin yaşamış olduğu sorunlar hakkında araştırmalar her geçen gün artmaktadır. Buna rağmen ülkemizde mülteci kavramı ve yaşadıkları sorunlar hakkında bilinmeyenler veya yanlış bilinen hususlar vardır. Bu noktada kavramların tanımı ve yaşadıkları sorunları ifade etmek çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

TARTIŞMA

Mültecilerin; haklarına, en temel ihtiyaçlarını gidermek için kaynaklara ve insancıl bir yaşam için asgari yaşam standartlarına ulaşması gerekmektedir. Barınma, sağlık, eğitim, güvenlik gibi noktalarda kimliklendirme ile ilgili sorun yaşayan mülteciler, bu hakların çoğuna ulaşamamaktadır. Ayrıca toplumun mültecilere karşı olan olumsuz bakış açısı tutum ve davranışlara yansımakta olup, mültecilerin topluma entegre olmalarını zorlaştırmaktadır.

SONUÇ

Irkı, dini, siyasi görüşü, cinsel yönelimi ne olursa olsun insana insan olduğu için değer verilmeli ve hümanist bir yaklaşım sergilenmelidir. Dünyada ve Türkiye'de bu anlamda sorun yaşamış bireylerin hakları gözetilmelidir. Yeni bir ülkede, benzer veya farklı bir kültürde, yaşadıkları topraklardan uzaklarda olan, göç etmiş kişilerin yaşadıkları travmaları minimize etmek adına çalışmalar yapılmalıdır. Topluma kazandırılmalı ve sosyal uyum çerçevesinde faaliyetler düzenlenmelidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Göç, Mülteci, Türkiye'de, Yaşanan, Sorunlar

TÜRK KIZILAY AİLE BAĞLARININ YENİDEN TESİSİ PROGRAMI: TÜRKİYE-SURİYE ÖRNEĞİMurat ALTUNTAŞ¹, Mehmet Veyis KILIÇ²¹ Kocaeli Toplum Merkezi Sosyal Hizmet Uzmanı, Yalova Üniversitesi Sosyal Hizmet Yüksek Lisans Öğrencisi² Mersin Toplum Merkezi Sosyal Hizmet Uzmanı**GİRİŞ**

2011 yılında başlamış olan Suriye iç savaşı sonucu milyonları aşkın Suriyeli vatandaşın Türkiye'ye gelmesiyle; sağlık, eğitim, barınma, güvenlik gibi temel insani gereksinimlere yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Yoğun olarak gelen göç akımlarıyla birlikte birçok alanda sorunlar ortaya çıkmıştır. Ele alınan bu çalışmada; Türk Kızılay Toplum Merkezleri'nin sunmuş olduğu bir program olan Aile Bağlarının Yeniden Tesisi programı üzerinde yoğun olarak durulmuştur.

AMAÇ

Bu çalışmada, spesifik olarak Suriye'den Türkiye'ye düzenli-düzensiz yollardan giriş yapan bireylerin Suriye'de kalan aile bireyleriyle talepleri doğrultusunda bir araya getirilmeleri, Suriye'de kaybolan aile bireylerinin bulunması için gerekli araştırmaların yapılması ve Suriye'de tutuklu olan aile bireyleriyle iletişim kurulması ile ilgili örnek bir çalışma olan Aile Bağlarının Yeniden Tesisi Programı analiz edilmiştir. Çalışmanın amaçları arasında Suriye'den Türkiye'ye geçiş sırasında aile bireylerinden herhangi birini geride bırakmak zorunda kalan, aile bireylerinden herhangi birini sınır geçişi esnasında kaybeden veya göç etmek zorunda kaldıkları ülkede aile bireylerinden herhangi birinin tutuklu olması durumlarında aile bireyiyle tekrardan iletişim kurulması, ailenin birleştirilmesi ve kayıp bireyin araştırılmasına yönelik Türk Kızılay Toplum Merkezlerinin koruma ekibinin ABYT (Aile Bağlarının Yeniden Tesisi) Programı kapsamında üstlendiği çalışmalar hakkında bilgiler vermektir.

BULGULAR

Çalışmanın bulguları arasında Suriye'den Türkiye'ye göç yolunda yapılan geçişlerde geride kalan veya kaybolan bireylerle ilgili başvurulacak mekanizmaların yaygınlaştığı, herhangi bir kopuşta aile bireylerinin bulundukları bölgede hızlıca talep oluşturduğu, sınır geçişlerinde hayati önem taşıyan belge ve bilgilerin mutlaka geçiş yapılan ülkeye getirildiği bulgular arasındadır. Çalışmanın sonuçları arasında Türk Kızılay ve İl Göç İdareleri arasında yapılan işbirliği sonucunda birçok Suriyeli aile bireylerin birleştiği ve giderek başvuru sayılarında artışı görülmüştür. Göç alanında çalışan sivil toplum kuruluşları ve kamu kuruluşlarının Aile Bağlarının Yeniden Tesisi Programına daha sık yönlendirmeler yaptığı, başvuru yapan bireylerin başvurularını sıkıca takip ettiği, ilgili alanda savunuculuk ve koruma faaliyetlerinin arttığı tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELELER: Aile Bağları, Kayıp Araştırma, Sınır Geçişleri, Türk Kızılay Toplum Merkezi

ŞİDDET MAĞDURU KADINLARIN KADIN KONUKEVİ HİZMETLERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİ

Melike YALÇIN ŞAHİN

Sosyal Hizmet Uzmanı, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet A.B.D. Doktora Öğrencisi.

GİRİŞ

Günümüzde kadına yönelik şiddet, boyutlarını giderek arttıran bir sorun haline gelmiştir. Her ne kadar sorunun çözümüne yönelik çeşitli düzeylerde çalışmalar yürütülüyorsa da, söz konusu çalışmaların nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi ve arttırılmasına ihtiyaç vardır. Ülkemizde, şiddet mağduru kadınlara sunulan hizmetlerin en önemlilerinden biri olan kadın konukevleri, 1990'lı yıllarda hizmete açılmaya başlamış olup, sayı ve kapasiteleri giderek artmıştır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, Ankara'da kadın konukevi hizmetinden yararlanan şiddet mağduru kadınların, konukevi hizmetlerine ilişkin değerlendirmelerini ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Bu araştırma bir hizmet değerlendirme araştırması olarak tasarlanmıştır. Bu kapsamda Ankara'da kamu kurumlarına ait kadın konukevlerinde kalan 107 kadının kuruluş hizmetlerine ilişkin değerlendirmeleri incelenmiştir. Söz konusu değerlendirmeler, araştırmacı tarafından literatüre dayanarak oluşturulan görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Görüşme formunda, kadınların sosyo-demografik özellikleri, konukevlerinde verilen her bir hizmet ile konukevinin fiziksel özellikleri, meslek elemanları ile ilişkilerini değerlendirmeyi amaçlayan sorular bulunmaktadır. Açık uçlu sorular kategoriler halinde değerlendirilmiş, sayısal veriler ise SPSS programı aracılığı ile betimsel istatistikler kullanılarak çözümlenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Konukevinden hizmet alan kadınlar, düşük sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyine sahip, genellikle eşlerinden şiddet görmeleri nedeniyle konukevi hizmetine ihtiyaç duyan kadınlardır. Söz konusu kadınlar en çok 0-3 ay arası kuruluşta kalmakta olup, kuruluşta bulunan meslek elemanları ile ilişkilerini oldukça iyi olarak değerlendirmişlerdir. Konukevinin fiziksel özelliklerinden memnun olan kadınlar, en çok kuruluşta sunulan güvenlik, barınma ve hukuki destek hizmetini yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Bahse konu kadınların yetersiz bulduğu hizmet ise mesleki eğitime destek hizmetidir. Araştırma sonuçlarından da görüleceği üzere, konukevleri şiddet mağduru kadınlara güvenli barınma yerleri sağlayan kuruluşlar olup, bu özellikleri hizmetten yararlanan tarafından da oldukça yeterli bulunmuştur. Ancak, kadınların güçlendirilmeleri temelindeki psikolojik destek, kreş desteği, iş bulmaya yönelik destek hizmetleri ise yine hizmetten yararlanan kadınlar tarafından yetersiz bulunmuştur.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Kadına Yönelik Şiddet, Kadın Konukevleri, Kadın Konuk Evlerinde Verilen Hizmetler.

GELENEKSEL VE MODERN AİLELERDE ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI

Tuba Aslan, Esranur Konbak, Merve Özdemir, Öykü Melek Yılmaz

GİRİŞ

Her anne ve baba, dünyaya getirecekleri çocuk konusunda heyecanlı ve mutlu bir bekleyiş içerisindeyler. Dünyaya gelen çocuk ebeveynlere farklı roller ve sorumluluklar yüklemektedir. Bu sorumlulukların en önemli olanı çocuğun nasıl yetiştirileceği konusudur. Toplumsal değişim ile birlikte aile yapıları çeşitlendiğinden her aile yapısı kendine özgü farklı çocuk yetiştirme tutumları benimsemektedir. Bu farklı çocuk yetiştirme tutumları çocukların nasıl yetiştiği ve nasıl bireyler olarak şekillendiği konusunda fikir oluşturmaktadır.

Aile yapısının çeşitlenmesiyle geleneksel aile ve modern aile kavramları ortaya çıkmış ve ebeveynler bunlara uygun çocuk yetiştirme tutumları benimsemeye başlamıştır. Çocuk yetiştirme tutumlarının çeşitliliği de farklı problemleri beraberinde getirmiştir. Bu problemler çocuk yetiştirme tutumlarının bazılarının sağlıksız oluşundan kaynaklı olmuştur.

AMAÇ

Kendilerini geleneksel ve modern olarak değerlendiren ailelerin benimsemiş oldukları çocuk yetiştirme tutumları arasındaki farkı incelemek.

Ailelerin sahip oldukları çocuk yetiştirme tutumları üzerinde, doğdukları ve ikamet ettikleri yerin etkisini incelemek.

Ebeveynlerin öğrenim seviyesinin çocuk yetiştirme tutumları üzerindeki etkisini incelemek.

Ailelerin çocuk yetiştirme stillerinin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini incelemek.

Ebeveynlerin yaşlarının, cinsiyetlerinin, medeni durumlarının ve gelir düzeylerinin çocuk yetiştirme tutumları üzerindeki etkisini incelemek.

YÖNTEM

Bu çalışma, toplumsal değişim ile birlikte meydana gelen geleneksel ve modern ailelerin benimsemiş oldukları çocuk yetiştirme tutumları arasındaki farkın incelenmesini hedeflemiştir. Bu hedef doğrultusunda, İstanbul'daki belirli ilçelerde anket uygulamaları yapılarak 414 ebeveyne ulaşılmıştır. Ailelerin sosyo-demografik özelliklerini değerlendirebilmek için Aile Bilgi Formu (ABF) ve çocuk yetiştirme tutumlarını ölçebilmek için Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinin yapılmasında SPSS programından faydalanılmıştır. Yapılan ANOVA ve T-testi sonuçlarından hareketle geleneksel ailelerin çocuk yetiştirme tutumları ile modern ailelerin çocuk yetiştirme tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Bunun dışında Aile Bilgi Formu'ndan elde edilen bilgilerle çocuk yetiştirme tutumları da karşılaştırılmış ve anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca ebeveynlerin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyleri, gelir seviyesi, sahip oldukları çocuk sayısı ve çocuk yetiştirme tutumları araştırmaya dahil edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu çalışmada yaşlı ebeveynlerin diğer ebeveyn gruplarına göre aşırı koruyucu ve genç ebeveynlerin diğer ebeveyn gruplarına göre daha demokratik olduğu; en düşük gelire sahip ebeveynlerin diğer gelir düzeyindeki ebeveynlere göre aşırı koruyucu ve otoriter olduğu; düşük eğitim seviyesindeki ebeveynler koruyucu ve otoriterken yüksek eğitim seviyesindeki ebeveynlerin daha demokratik olduğu; annelerin babalara oranla daha demokratik olduğu; çocuk sayısı fazla olan ebeveynler koruyucu ve otoriterken çocuk sayısı az olan ebeveynlerin daha demokratik olduğu; geleneksel ailelerin diğer ailelere göre daha otoriter, modern ile diğer aile yapısının ise geleneksel ailelere göre daha demokratik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ANAHTAR KELİMELE: aile, geleneksel aile, modern aile, çocuk yetiştirme tutumları

CUMHURİYET DÖNEMİ TOPLUM KALKINMASI ÖRNEĞİ; TRAKYA UMUM MÜFETTİŞLİĞİ ÇALIŞMALARI - 1934

Turgay ÇAVUŞOĞLU¹, Elvan ATAMTÜRK²

¹ Sosyal Hizmet Uzmanı

² Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Sosyal Hizmet Bölümü - Öğretim Görevlisi

GİRİŞ

Trakya Umum Müfettişliği bölgesel düzeyde kurulmuş olup bölgenin kalkınması konusunda önemli roller üstlenmiştir. Umum Müfettişliğin sosyal, kültürel ve ekonomik çalışmaları sistematik bir şekilde yürütülmüş , özellikle “köycülük” ve “toplum kalkınması” alanlarında bir çok ilki başlatmıştır.

AMAÇ

Bu çalışanın amacı; Cumhuriyet Döneminde kurulan Trakya Umum Müfettişliğinin (1934) , köycülük ve toplum kalkınması alanında yaptığı çalışmaları sosyal hizmet literatürüne kazandırılmasıdır.

YÖNTEM

Araştırma için elliye yakın kaynak(kitap, tez, makale) taraması yapılmıştır. Çalışma "derleme" olarak hazırlanmış olup, poster bildiri olarak sunulması düşünülmektedir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Türkiye'de 1927-1935 yılları arasında dört umumi müfettişlik kurulmuştur. Umum Müfettişliklerin üçü doğu illerinde kurulurken, Trakya Umum Müfettişliği ülkenin batısında yer almış ve Edirne, Tekirdağ, Çanakkale ve Kırklareli illerini kapsamıştır. Umum Müfettişliklerin görev ve yetkilerine baktığımızda; asayiş, denetleme, halkın iskanı, adaletle ilgili işlemleri hızlandırma, “ bölgenin ekonomik, sağlık, sosyal, kültürel, medeni gereksinimlerinin karşılanması” maddeleri yer almaktadır.

Daha önce İzmir Valiliği yapan Kazım Dirik'in Trakya Umum Müfettişliğine atanması sonrasında bölge bilimsel verilerin ışığında birçok düzenlemeye gitmiş, halkın çalışmalara katılması konusunda bilgilendirme ve yayın çalışmalarına ağırlık verilmiştir.

Sosyal hizmet literatüründe , “Toplum Refahı organizasyonunun üç temel amacı; 1- Sosyal ihtiyaçları tespit etmek, 2- Nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak üzere dikkatli ve etraflı bir planlama yapmak, 3- Bu amaca en iyi bir şekilde ulaşmak üzere toplumdaki kuvvetleri harekete geçirmek” olarak tanımlanmaktadır. Trakya Umum Müfettişliği çalışmaları bu üç temel amacı sistematik bir şekilde uygulamaya koymuştur. Beş Yıllık Köy Kalkınma Programının hazırlanmasıyla başlayan çalışmalar; göçmenlerin iskânı, ekonomik alandaki çalışmalar, (Bahçecilik, bağcılık, hayvancılık, bayındırlık ve imar çalışmaları, eğitim ve kültür, sağlık, iç güvenlik çalışmaları olarak planlanmıştır.

SONUÇ

Trakya Umum Müfettişliği çalışmaları, Cumhuriyet dönemi köy kalkınmasının en güzel örneklerinden birisini oluşturmuştur. Beş Yıllık Köy Kalkınma Programı, yıllara göre yapılacak çalışmaları adım adım ele almış ve uygulamaya konulmasını sağlamıştır. Kurulan “Köy Büroları” eğitim-yayın konusunda çok ciddi çalışmalar yaparak köylünün bilinçlendirilmesi ve üretime yönlendirilmesi konusunda çok önemli görevler üstlenmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Trakya Umum Müfettişliği, Kazım Dirik, Toplum Kalkınması, Köycülük, Köy Bürosu

YOKSULLUK, SOSYAL YARDIM PROGRAMLARI VE SOSYAL HİZMET:

GÜÇLENDİRME PERSPEKTİFİ İLE "SED (SOSYAL EKONOMİK DESTEK)" HİZMET MODELİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI

Hanım ÇELİK

Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Öğrencisi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Türkiye'de nakdi bir hizmet modeli olarak sunulan SED(Sosyal Ekonomik Destek);temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayan müracaatçıların kendi kendine yeterli seviyeye gelinceye kadar desteklenmesi amacıyla geçici bir süre verilen ekonomik ve psikososyal desteklerdir.

ÇALIŞMANIN AMACI

SED(Sosyal Ekonomik Destek)müracaatçıların yanlış algısı, alan dışı meslek elemanlarının istismarı sonucu amacından sapmış olan bir hizmet modeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Hizmet modelinden faydalanan müracaatçıların bunu sürekli olarak düşünmesi, sosyal çalışmacıları 'para dağıtan kişiler' olarak görmelerine ve insan onurunu yüceltmeye çalışan bu meslek hakkında sığ görüşler oluşturmaktadır. SED(Sosyal Ekonomik Destek) hizmet modeli müracaatçılara nakdi destek sağlamanın yanı sıra müracaatçıyı güçlendirmeyi amaçlamalıdır.

TARTIŞMA

Sosyal Hizmetin temel amacı; psikolojik, ekonomik, sosyal, kültürel olarak "kendi kendine yetebilen" güçlü bireyler yaratabilmek için mikro, mezzo, makro müdahale yöntemleri kullanarak genel bir refah sağlamaktır. SED(Sosyal Ekonomik Destek) hizmet modeli şu an ki algılayış ve uygulama biçimi ile sosyal hizmet ilke ve amaçlarına oldukça uzaktır.

SONUÇ

SED(Sosyal Ekonomik Destek)hizmet modelinin şu an işlevsiz olmasının sebeplerinden bir tanesi sosyal hizmet ilke ve amaçları hakkında bilgi sahibi olmayan alandışı meslek elemanlarının uygulamalarıdır. SED (Sosyal Ekonomik Destek) bünyesinde ödenen ücretler devasa boyutlara ulaşmasına rağmen müracaatçıların ekonomik durumunda herhangi bir ekonomik iyileşme sağlanamamakla beraber bağımlı bireyler oluşmaktadır. Bu durumun bir kısır döngü haline gelmemesi için SED(Sosyal Ekonomik Destek)hizmet modeli güçlendirme perspektifi ile yeniden yapılandırılmalıdır. Güçlendirme temelli yaklaşım; baskıya maruz kalmış ve güçlendirmeden yoksun nüfusun iktidar ve özyeterliliğini yerine koymak üzere bireysel, kişilerarası ve çevresel düzeylerdeki güçler ve kaynaklara odaklanmak için çoklu sistem düzeyinin üzerinde çalışmaktadır.(Parsons,2002) Bu nedenle "SED(Sosyal Ekonomik Destek)bu tanım doğrultusunda bir çerçeveye oturtulmalı ve müracaatçıya nakdi destek sağlamanın dışında daha kapsamlı hedeflere ulaşmayı amaçlamalıdır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

SED(Sosyal Ekonomik Destek),Güçlendirme Perspektifi, Sosyal Hizmet

İNCİNEBİLİR GRUPLAR BAĞLAMINDA HIV/AIDS İLE SOSYAL HİZMET

Pınar ÇEVİK

Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, 4.Sınıf Öğrencisi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Ülkemizde HIV(İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü) pozitiflerin ve AIDS(Edinilmiş Bağışıklık Yetersizliği Sendromu) evresindeki bireylerin yaşadığı en önemli sorunlardan biri toplumsal damgalamadır. Bu toplumsal damgalamanın nedeni HIV/AIDS ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmamaktan, ayrımcılık ve önyargıdan geçmektedir. Bu çalışmayla HIV/AIDS'in ne olduğuna, nasıl bulaştığına, korunma yollarına, HIV/AIDS ile yaşayan bireylerin karşılaştıkları sorunlara, devletin ve sivil toplum kuruluşlarının sunmuş oldukları hizmetlere değinilecektir.

ÇALIŞMANIN AMACI

HIV ile yaşayan bireylerin incinmemesi, toplumdan ve sosyal yaşamdan soyutlanmaması ve yaşam standartlarını iyileştirmek adına çalışmalar yürütülmelidir. Bu düşünceden hareketle çalışmanın amacı: HIV ve AIDS in farkı, nasıl bulaştığı, korunma yolları, HIV ile yaşayan bireylerin karşılaştıkları sorunlar, devletin ve sivil toplum kuruluşlarının sunmuş oldukları hizmetler hakkında bilinç kazandırmaktır.

TARTIŞMA

HIV/AIDS bir sağlık sorunu olmanın ötesinde kalkınma, toplumsal cinsiyet ve insan hakları alanının önemli bir kesişim noktası olarak kabul edilmektedir. Fakat AIDS/HIV ile ilgili yeterli bilgi sahibi olunmamakla beraber saygı ve hoşgöründen uzak bir tutum vardır. Yaygın olarak görülen sosyal ilişkilerdeki kaçınma/uzak durma ve işveren tarafından işten çıkarma ya da zorla istifa ettirmek için harcanan çaba, kişileri tedaviyi bırakma aşamasına getirmektedir. Bu doğrultuda işverenin Uluslararası Çalışma Örgütü kurallarına uyması gerekmektedir. Bireyler bu gibi ayrımcılığa maruz kalmaktan korktuklarında test yaptırmaktan veya tedavi olmaktan kaçınabilirler. Toplum bu konuda bilinçlenip destek ve dayanışma içerisine girmeli, kişileri sosyal yaşama dâhil etmelidir.

SONUÇ

HIV/AIDS ile yaşayan bireylerin ayrımcılığa ve damgalamaya maruz kaldığı yadsınamaz bir gerçektir. Kişiler bu ayrımcılığa maruz kalmaktan korktukları için test yaptırmak ve tedavi olmaktan kaçınmaktadırlar. HIV/AIDS konusunda toplumu bilinçlendirme ve davranış değişikliğini amaçlayan önleme çalışmaları yapılmalıdır. Ayrıca HIV ile yaşayan kişi ve yakınlarına sosyal hizmet desteği ve vaka yönetimi sağlanmalıdır. Akran danışmanlığı sosyal etkinlikler ve hukuksal danışmanlık gibi hizmetlerde kişilerin güçlenmesine katkı sağlayacaktır. Bu destek ve dayanışma süreci ise evrensel değerler ışığında ve birey mahremiyetine önem vererek gerçekleşmelidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Sosyal hizmet, HIV/AIDS, Damgalama, Ayrımcılık

SOSYAL MEDYA VE MÜLTECİLİK: SURIYELİLER HAKKINDA DOĞRU BİLİNER YANLIŞLAR

M. Çağrı ADEMOĞLU, Mustafa POLAT, Ruveyda ISSI

Yalova Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencisi

ÇALIŞMANIN TEMELİ

Mülteci, vatandaşı olduğu ülkede dini, ırkı, sosyal statüsü, siyasi görüşü nedeniyle zulme veya ayrımcılığa uğrayan, yaşamını tehdit eden savaş, kıtlık, afet, salgın hastalık, işsizlik sebepleriyle güvenli bir yaşam ve daha iyi gelecek için başka ülkeye sığınan kişidir. Sosyal medya ve mültecilik üzerine yapılan çalışmalarda sosyal medyanın mültecilere yönelik algıyı yönlendirebildiği, değiştirebildiği ortaya konulmuş; ülkemizde de Suriyelilere yönelik oluşan olumsuz tutumların sosyal medya kaynaklı yanlış bilgilerin yayılmasıyla arttığı görülmüştür.

ÇALIŞMANIN AMACI

Çalışmanın amacı Suriyeli mültecilerin topluma uyumunun ve kabulünün neden sağlanamadığı noktasında sosyal medyanın etkisini incelemek ve sosyal medyada yer alan Suriyeli mültecilere sunulan hizmetler ve tanınan haklar bağlamında gerçeği yansıtmayan bilgilerin tespit edilip, doğru bilgi akışı sağlanarak ortaya çıkabilecek muhtemel sosyal sorunlara dikkat çekmektir.

TARTIŞMA

Araştırmalar Suriyeli mültecilerin sosyal temsillerinin çoğunlukla olumsuz olduğunu ve ekonominin geleceğine, sosyal yapıya ve halkın refahına karşı tehdit olarak algılandığını göstermektedir. Sosyal medyada gerçeği yansıtmayan bu bilgiler Suriyeli mültecilerle etkileşimde bulunmamış kişilerin önyargılarını artırmakta, mültecilerin topluma uyumunu güçleştirmekte, sosyal dışlanmayı artırmaktadır. Suriyeli mültecilere ilişkin olumlu ve destekleyici paylaşımlar olumsuzlara kıyasla daha az olsa da Suriyeli mültecilerin can ve mal güvenliklerinin olmadığı bir savaş ortamından geldiklerini, toplumda mültecilere ilişkin ırkçı söylemlerin bulunduğu ve hükümet tarafından korunması ve daha fazla yardımda bulunulması gerektiği gibi görüşlerin varlığının mültecilerin topluma uyumunu kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

SONUÇ

Temsillerin, kullanılan kavram ve söylemlerin, gerçekliklerle paralel olmaması ve bu bağlamda oluşan algı toplumsal güç ilişkilerini yeniden şekillendirmekte, eşitsizliği üreten bir mekanizma haline dönüşmektedir. Bu mecrada kullanılan kavram ve söylemlerin gerçekliği karşılama noktasında iyi bir şekilde yapılandırılması sağlanmalı, aksi halde kartopu örneğinden hareketle; doğru bilinen yanlışların yayılmasının kaçınılmaz olacağı, toplumsal güç ilişkilerinin yeniden üretileceği su götürmez bir gerçek olarak karşımıza çıkacaktır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Mülteci, Suriyeli, Sosyal Medya

SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN KİTAP OKUMA ALIŞKANLIKLARI TUTUMU, ALGINAN KÜRESEL SOSYAL SORUMLULUKLARINI NASIL ETKİLER?

Beraat AKPINAR¹, Sait DOĞAN², Nur Feyzal KESEN³

¹ Arş. Gör., Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

² Sosyal Hizmet Uzmanı, Göçmen Hakları ve Sosyal Uyum Derneği

³ Selçuk Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Kitap okuma entelektüel bir çaba olarak değerlendirilmektedir. Bireyin ve toplumun gelişmesinde kitap okumanın önemi yadsınamaz. Okuyan, düşünen bir birey yaşadığı ekosistemdeki sorunlara kayıtsız kalmaz. Davranışlarını bilgi birikimine göre şekillendirerek hareket etme ihtiyacı hisseder. Sosyal hizmetin odağında da birey, grup, aile ve toplumun sorunlarına çözüm üretmek ve insan refahına katkı sağlamak vardır. Sosyal hizmet uzmanlarının ve sosyal hizmet eğitimi alan bireylerin kendilerine entelektüel bir yatırım yaparak bilgi, beceri ve değer temelinde yetkin olması ve yaşanan sorunlara sosyal sorumluluk bilinciyle kayıtsız kalmaması beklenir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı; sosyal hizmet öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarına ilişkin tutumlarının, algılanan küresel sosyal sorumluluk düzeylerine etkisini belirlemektir.

YÖNTEM

Bu araştırma Konya ilinde bulunan Selçuk Üniversitesi, KTO Karatay Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Ankara ilindeki Hacettepe Üniversitesi'nde 2016-17 yıllarında öğrenim gören toplamda 420 sosyal hizmet bölümü birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileriyle yürütülmüştür. Araştırma ilişkisel tarama modelinde olup nicel bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini Selçuk Üniversitesi, KTO Karatay Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Ankara ilindeki Hacettepe Üniversitesi'nde 2016-17 yıllarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada örnekleme yöntemi seçilmemiş evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmada araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeği (Gömleksiz, 2004), küresel sosyal sorumluluk ölçeği (Başer ve Kılınc, 2015) ile veri toplanmıştır. Araştırma verileri SPSS 21 paket programıyla elde edilmiştir. Verilerin analizinde frekans dağılımları, faktör analizi, bağımsız gruplarda t-testi, korelasyon teknikleri kullanılmış verilerin çözümlenmesinde .05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğrencilerin küresel sosyal sorumluluk puanı ile kitap okuma alışkanlığı ölçeği puanı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kitap okuma alışkanlığı tutum puanının yüksek olması sorumluluk bilincini arttırmış ve aralarında pozitif yönde olumlu bir ilişki olduğu görülmektedir. Küresel sosyal sorumluluk ölçeği alt ölçek puanları ile cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi analizi sonucunda "eyleme dönük sorumluluk", "ekolojik sorumluluk", "özgeci sorumluluk" ve "ulusal sorumluluk" boyutlarında kadın öğrencilerinin lehine anlamlı bir fark bulunmuş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Buna göre sosyal hizmet kadın öğrencilerinin erkek öğrencilere göre cinsiyet değişkeni açısından küresel sosyal sorumluluk olgusunu daha fazla benimsedikleri ifade edilebilir. Sosyal hizmet öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları tutum ölçeği alt ölçek puanları ile cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi analizi sonucunda "yarar", "gereklilik", "istek", "etki" boyutlarının hepsinde kadın öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Buna göre sosyal hizmet kadın öğrencilerinin, erkek öğrencilere göre cinsiyet değişkeni açısından kitap okuma alışkanlığını daha fazla benimsedikleri söylenebilir. Küresel sosyal sorumluluk ölçeğinin alt boyutları ile akademik ortalama değişkenine göre yapılan t-testi analizi sonucunda "eyleme dönük sorumluluk" alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre akademik

ortalaması 3.00-4.00 aralığında katılımcıların akademik ortalaması 2.00-2.99 olanlara göre daha çok sosyal sorumluluk alma önceliği tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle katılımcılarda akademik ortalama arttıkça eyleme dönük sosyal sorumluluk düzeylerinde artışlar olmaktadır. Katılımcıların kitap okuma alışkanlıklarına ilişkin tutumlarında "yarar", "sevgi" ve "istek" alt boyutlarında akademik ortalamalarıyla pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Akademik ortalaması 3.00-4.00 olan öğrencilerin, akademik ortalaması 2.00-2.99 olan öğrencilere göre kitap okumada daha fazla "yarar", "sevgi" ve "istek olduğu gözlenmiştir. Akademik başarı düzeyi derslerden elde edilen başarının bir göstergesi olduğu düşünüldüğünde kitap okuma arttıkça akademik başarıya da olumlu katkı sağlamaktadır. Katılımcıların kitap okuma alışkanlığı tutum ölçeği alt ölçek puanları ile anne eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan t-testi analizi sonucunda "gereklilik" alt boyutunda anlamlı bir farklılık gözlenmiştir; buna göre anne eğitim düzeyi arttıkça "gereklilik" alt boyutu puanı azalmaktadır. Katılımcıların küresel sosyal sorumluluk alt ölçeği puanı ile baba eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan t-testi analizi sonucunda "ulusal sosyal sorumluluk" alt boyutunda anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Buna göre baba eğitim düzeyi arttıkça "ulusal sosyal sorumluluk" alt boyutu puanlarında azalma gözlenmiştir. Katılımcıların, kitap okuma alışkanlıkları tutum ölçeği alt ölçek puanları ile baba eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan t-testi analizi sonucunda "sevgi" ve "alışkanlık" alt boyutunda anlamlı fark görülmüştür. Buna göre baba eğitim düzeyi arttıkça "sevgi" ve "alışkanlık" alt boyutları puanlarında artış olmuştur. Yaş değişkeniyle küresel sosyal sorumluluk arasındaki ilişkiye bakıldığında 21-24 yaş aralığındaki katılımcıların 17-20 yaş aralığındaki katılımcılara göre daha çok "ulusal sosyal sorumluluk" alma tutumlarının olduğu görülmüştür. Katılımcıların küresel sosyal sorumluluk ölçeği alt ölçek puanları ile yaşanan yer değişkenine göre yapılan t-testi analizi sonucunda ölçeğin alt boyutlarından olan "eyleme dönük sorumluluk", "ekolojik sorumluluk", "özgecilik" ve "ulusal sosyal sorumluluk" anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Sonuç olarak yaşanan yer ile küresel sosyal sorumluluk üzerinde anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Bir diğer sonuç ise kitap okuma alışkanlığı alt boyutlarından olan "yarar", "sevgi", "alışkanlık", "etki", "gereklilik" ve "istek" alt boyutlarında yaşanan yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Kitap Okuma, Küresel Sosyal Sorumluluk, Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Öğrencileri, Sosyal Sorumluluk

SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN ALGILARININ BELİRLENMESİ

Fulya AKGÜL GÖK¹, Tuba YÜCEER KARDEŞ²

¹Dr., Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

²Arş. Gör. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü

GİRİŞ

Günümüzde toplumsal yapıda oluşan değişimler, kadın-erkek rollerindeki farklılaşmaları da beraberinde getirmektedir. Bu farklılaşma bireylerin kök ailelerinde var olan ve ideal olarak gördükleri rollerle çatışabilmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalar, kadın ve erkek açısından toplumsal cinsiyet rollerindeki katı sınırların çözülmeye başladığını göstermektedir. Bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algısı yaşamını ve ilişkilerini büyük ölçüde etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin aile üzerindeki etkilerinin birey ve toplum üzerinde de olumsuz etkiler yarattığı bilinmektedir. İnsanlarla bire bir temas halinde ve toplumla çalışan sosyal hizmet uzmanlarının konu ile ilgili farkındalık ve müdahale çalışmalarını yapması son derece önemlidir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı sosyal hizmet birinci sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili algısının çeşitli değişkenler ile ilişkisinin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Bu araştırma nicel desenedir. Araştırmanın çalışma evrenini Ankara Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesi 1. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın 1. Sınıf öğrencileriyle yapılacak olmasının nedeni, öğrencilerin sosyal hizmet eğitime başlamadan önce toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili algılarının belirlenmek istenmesidir. Çalışmada anket formunda öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ve toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili bakış açısını öğrenmeye yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde "Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği" kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma kapsamında sosyal hizmet öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgiler, ekonomik ve sosyal yaşamda toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algıları, kök aileden edindikleri, içselleştirdikleri toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin düşünceleri ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Araştırmanın sonuçlarının, sosyal hizmet eğitiminin önemini ortaya koyması, dört yıllık sosyal hizmet eğitiminin öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarında yaratacağı değişimin neler olduğunu ortaya çıkaracağı bir boyutsal çalışmanın öncü çalışması olması, geleceğin sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal cinsiyet gibi hassas bir alanda mevcut durumunu tespit etmesi ve buna ilişkin mesleki ve akademik gelişimlerine katkı sağlayacak eğitimin sağlanması noktasında rehberlik etmesi bakımından önemli olduğu ve sosyal hizmet eğitim müfredatına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: toplumsal cinsiyet rolleri, algı, sosyal hizmet

ULUSLARARASI KATILIMLI SOSYAL HİZMET YAZ KAMPI

Ertan ÖZTÜRK

Sosyal Hizmet Uzmanı, SHUDER Muğla Şube Başkanı

ÇALIŞMANIN TEMELİ: Muğla Büyükşehir Belediyesi ve Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği (SHUDER) Muğla Şubesi ortaklığında farklı bir eğitim modeli olarak 2017 yılında düzenlenen Sosyal Hizmet Kampı'nın üçüncüsü 'Dezavantajlı Kadın Sorunları Üzerine Yerel Yönetim Uygulamaları' ana temasıyla 29 Temmuz-2 Ağustos 2019 tarihleri arasında uluslararası katılımlı olarak Fethiye İnce Koyu'nda gerçekleştirilmiştir. Sosyal Hizmet lisans eğitimi alan öğrencilerin belli konularda ilgi, bilgi ve kapasitelerinin gelişmesi amacıyla başlatılan ilk kamp 2017 yılında Dalaman Sarsala Koyunda 'Hak Temelli Yaklaşım' teması ile başlamış, ertesi yıl yine aynı koyda 'İnsan Ticareti, Göç ve Göçmen Sorunları' olarak devam etmiştir.

Sosyal Hizmet Kampına bu yıl Türkiye'den Konya Selçuk Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Karabük Üniversitesi, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İngiltere'den ise Liverpool Hope Üniversitesinde sosyal hizmet alanında eğitimine devam eden 30'u öğrenci 65 meslek elemanı ve akademisyen katılmıştır.

ÇALIŞMANIN AMACI: Bu çalışmanın amacı sosyal hizmet lisans eğitimi alan öğrencilerin, sahada çalışan meslek elemanlarının ve kamuda görev yapmakta olan sosyal hizmet uzmanlarının mesleki ve kişisel gelişimlerinin desteklenmesidir. Öğrenciler, kamp teması çerçevesinde ilgi duydukları alanda çalışan meslek elemanları ile uygulamaları ve deneyimleri dinleyebilmekte, bu çerçevede geleceğini şekillendirebilmektedir. Kamp süresince belirlenen tema çerçevesinde hem mesleki bilgilerinin artırılması hedeflenmekte hem de kamp yaşamı çerçevesinde kapasitelerinin artırılması hedeflenmektedir.

TARTIŞMA: Tematik kamp eğitimleri ve maceracı sosyal hizmet uygulamaları sosyal hizmet eğitimi alan öğrenciler üzerinde ne kadar etkilidir? Kamp eğitimleri içeriğinde bulunan sunum yapabilme, belli bir konuda fikir sunabilme, çevreye duyarlılık, tarihi ve kültürel antik kent gezileri, spor etkinlikleri, el becerileri eğitimi, ortak alanlarda ortak yaşam faaliyetleri gibi aktivitelerin sosyal hizmet uzmanı adaylarına kalıcı etkileri bulunuyor mu?

SONUÇ: Gerçekleştirilen üç kamp süresince tüm öğrencilerden kampa ilişkin duygu ve düşünceleri yazılı olarak alınmış, çıktılar kitaplaştırılmış ve Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından basımı gerçekleştirilmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Eğitim, sosyal hizmet yaz kampı, SHUDER

ENGELLİ AİLELERİNE KISA MOLA MERKEZİ

Zeliha BALIK

Sosyal Hizmet Lisans öğrencisi, Muğla Büyükşehir Belediyesi

ÇALIŞMANIN TEMELİ: Bu projenin benzer uygulamasını (Short Break Service, Respite Service) Muğla Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü personeli Sosyal Hizmet Uzmanı'nın mesleki bir ziyareti esnasında İskoçya – Edinburgh, Midlothian'da yerinde incelemiştir. Seyahatten dönüşünde uygulama detaylarını ve Muğla iline uygulanmasının uygunluğu ilgili kurum, kuruluş ve STK'larla tartışılmış, Mayıs 2016'da proje son halini almıştır. Bu proje Türkiye'de ilktir.

ÇALIŞMANIN AMACI: Proje Muğla merkez ilçede ikamet eden engelli bireylerin ailelerine yönelik, engellilerini belli bir süre bırakabilecekleri, bu sayede kendilerine vakit ayırabilecekleri, özel işlerini yapabilecekleri bir mekân uygulamasıdır. Engelli aileleri resmi ve özel işlerini yaparken engelli çocuğunu güvenle bırakabileceği bir kişi ya da mekân bulmakta zorlanmaktadır. Bu nedenle engelli çocuğuyla birlikte işlerini halletmek zorunda kalmaktadır. Merkezin amacı, engelli ailelerine kısa süreliğine nefes alabilecekleri bir mola süresi yaratmaktır. Bu kısa mola sürecinde aileye; kendisine vakit ayırabileceği ya da özel işlerini halledebileceği bir mekân düzenlemesi ile onları soluklandırmak, kısa bir süre de olsa dinlenmelerine fırsat vermek, engellisine bakma sürecinde tükenmişlik yaşayan ailelerin düşük olan moral ve motivasyonlarını arttırmak, onların ruh hallerini iyi tutarak engellilere daha sağlıklı bakmalarını sağlamak ve bu yolla engelli ve ailesinin yaşam kalitesinin artırılması amaçlanmıştır.

TARTIŞMA: Engelli çocuğa sahip aileler tükenmişlik sendromu yaşamakta mıdır? Engelli bir çocuğa sahip aileler özel ve resmi işlerini halletmek için çocuklarını nereye bırakabilir? Engelliler bırakıldığı yerde güven problemi yaşamakta mıdır? Belediyelerin engellilere yönelik hizmetleri çeşitlendirilebilir mi?

SONUÇ: Mayıs 2016 da Menteşe İlçesinde hizmet vermeye başlayan Kısa Mola Merkezi, hizmete başladığı günden altı ay sonra ailelere memnuniyet ölçeği uygulamıştır. Çıkan sonuçlarda yararlanan tüm ailelerinin hizmetten çok memnun olduğu ve Merkez sayısının artırılması gerektiği ile ilgili öneride bulunmuşlardır. Bunun sonucunda 2018 yılı itibari ile Milas ve Fethiye İlçelerinde de Kısa Mola Merkezi açılmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Engellilik, Kısa Mola, Sosyal Hizmet.

NOTLAR
